

**ÜNİVERSİTELERDEKİ ZORUNLU ORTAK DERSLERİN UZAKTAN
VE YÜZ YÜZE EĞİTİM UYGULAMALARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fahriye Eroğlu

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KASIM, 2018

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6 (altı) ay sonra tezdten fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Fahriye

Soyadı: EROĞLU

Bölümü: Eğitim Teknolojisi

İmza:

Teslim Tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı : Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi

İngilizce Adı : Evaluating Distance and Face To Face Education Application of Compulsory Common Courses at Universities

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Fahriye EROĞLU

İmza:

TEŞEKKÜR

Tez süresince göstermiş olduğu sabrı, hoşgörüsü, heyecanı, enerjisi, bilgiyi arama ve ulaşma sürecindeki rehberliği ve motivasyonu ile bana örnek olan;

Özel hayatımla ilgili yaşadığım tüm sorunlarımda yanımda olan, sorunlarımla yakından ilgilenen ve anlayışlı davranan;

Amacı öğretmen öğrenci ilişkisi içerisinde tez bitirmek değil; ahlaklı, saygılı, yenilikçi ve yardımsever bireyler yetiştirmek olan tez danışmanım Prof. Dr. Nurdan KALAYCI'ya çok teşekkür ederim.

Tez çalışmama görüş ve önerileriyle katkı sağlayan Prof Dr. Mehmet TAŞPINAR, Prof Dr. Ebru KILIÇ ÇAKMAK, Dr. Öğr. Üyesi Fahriye HAYIRSEVER, Dr. Öğr. Üyesi Özden DEMİRKAN ve Dr. Elif İLHAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışma sürecimde bana destek olan, yardımını esirgemeyen, enerjimi ve motivasyonumu arttıran dostum Leila ASSADZADEH'e teşekkür ederim.

Tüm eğitim yaşamım boyunca bana destek olan, hayatımdaki başarılarımla altında imzası olan ve bu süreçte de yine elinden gelen tüm yardımı yapan kahramanım annem Ayşe BOSTAN'a, desteği, anlayışı ve teşviki için eşim Ergün EROĞLU'na, enerjisi ve sakinliğiyle bana destek olan oğlum Ahmet Yusuf EROĞLU'na teşekkür ederim.

Fahriye EROĞLU

Kasım, 2018

JÜRİ ONAY SAYFASI

Fahriye EROĞLU tarafından hazırlanan “Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Nurdan KALAYCI

(Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Prof. Dr. Ebru KILIÇ ÇAKMAK

(Bilgisayar ve Öğretim Teknolojisi Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Fahriye HAYIRSEVER

(Eğitim Programları ve Öğretim, Düzce Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: :26.11.2018

Bu tezin Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÜNİVERSİTELERDEKİ ZORUNLU ORTAK DERSLERİN UZAKTAN VE YÜZ YÜZE EĞİTİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Fahriye EROĞLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kasım 2018

ÖZ

Üniversiteler, ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasına destek olacak, bilgiye dayalı bir toplumun oluşmasını sağlayacak en önemli kurum olarak algılanmaktadır. Bu beklentinin karşılanabilmesi için bilgiye kolay erişebilen, onu kullanıp üretimine katkı sağlayabilen, eleştirel düşünme becerilerine sahip olan, araştıran, sorgulayan, yaratıcı, kendisini sürekli geliştiren, bağımsız düşünebilen ve üretken öğrenciler yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle üniversitelerde yabancı dil, Türk dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinin zorunlu ortak dersler olarak lisans/önlisans programlarında yer alması oldukça önemlidir ve bu derslerin etkili bir şekilde öğretimine gereksinim vardır. Çünkü öğrencilerin üniversite eğitimleri boyunca öğrendikleri ile mezuniyet sonrası öğrendikleri bilgileri birleştirmek; dünyanın karmaşıklığı ve kendilerinin bu dünyadaki rolünü anlamalarını sağlamak zorunlu ortak derslerin amacıdır. Günümüzde üniversiteler öğrencilere kaliteli bir eğitim verebilmek için küresel eğilim doğrultusunda yeniden şekillenmeye başlamıştır. Teknolojik gelişmeler ve bilimsel yenilikler, üniversitelerde verilen eğitim sisteminde, öğrencilerin öğrenme alışkanlıklarında yeniliklere neden olmuştur. Zorunlu ortak derslerin öğretimi, 2013 yılı öncesinde yüz yüze eğitim yoluyla yapılmaktayken 2013 yılı sonrasında bazı üniversitelerde uzaktan eğitim uygulaması yoluyla yapılmaya başlamıştır. Bu durum uygulamanın çeşitli boyutlarıyla incelenip değerlendirilmesine ilişkin bilimsel araştırmaların yapılmasını gerekli hale getirmiştir. Araştırmanın amacı, üniversitelerin

eğitim programında yer alan zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının değerlendirilmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde, (i) zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programında yer almasına, (ii) uzaktan ve yüz yüze eğitim programına, (iii) her iki eğitim uygulamasının avantaj ve dezavantajlarına ve (iv) Gazi Üniversitesi'nde zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasına ve zorunlu ortak derslerin eğitimine yönelik uygulama önerileri sorgulanmıştır. Araştırma, zorunlu ortak derslerin etkili uygulamaları için; genelde uzaktan veya yüz yüze eğitim, özelde ise içerik, eğitim durumu, değerlendirme konularında program geliştirme çalışmaları yapanlara, uygulayıcılara ve yapılacak olan olası araştırmalara veri sağladığından önemlidir. Araştırma, betimsel bir araştırma modelidir ve nitel araştırma özelliği göstermektedir. Ayrıca araştırma, durum çalışması olarak desenlenmiştir. Bu araştırmanın çalışma evrenini, Gazi Üniversitesi'nde 2016-2017 öğrenim yılında fen edebiyat, mühendislik, tıp, eğitim ve hukuk fakültelerinde birinci sınıfta öğrenim gören 50 öğrenci ile 2015-2016 öğretim yılında aynı fakültelerden mezun olan 50 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama yöntemi görüşmedir ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın alt amaçları kapsamında elde edilen bulgulara göre öğrenciler, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının içerik, ders işlenişi (eğitim durumu) ve değerlendirme boyutlarının her birinde sorun yaşamışlardır. Araştırma bulgularında, zorunlu ortak derslerin içeriklerinin üniversite düzeyinde bir eğitim programı için basit olduğu sonucu da yer almaktadır. Öğrenciler, zorunlu ortak ders içeriklerinin üniversitelerin farklı bölümlerine uyum sağlayacak şekilde değiştirilebilen çerçeve bir programdan oluşmasını talep etmektedir. Ders işlenişi (eğitim durumu) için de videoların yalnızca düz anlatım yönteminden yararlanılarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin daha aktif olabileceği ve eş zamanlı (senkron) olarak işlenen uzaktan eğitim derslerinin hazırlanması önerilmiştir. Araştırma bulgularına göre zorunlu ortak dersler, basit sorulardan oluşan çoktan seçmeli testler ile değerlendirilmektedir. Öğrenciler, değerlendirme boyutuna ilişkin olarak süreç değerlendirmesi yapılmasını istemektedir. Ayrıca öğrenciler, sınav yerlerini bulmakta zorlandıklarından uzaktan eğitim uygulaması sonrasında yapılan sınavların kendi fakültelerinde yapılması gibi önerilerde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler : Yükseköğretim, üniversite, uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim, zorunlu ortak ders

Sayfa Adedi :

Danışman : Prof. Dr. Nurdan KALAYCI

**EVALUATING DISTANCE AND FACE TO FACE EDUCATION
APPLICATION OF COMPULSORY COMMON COURSES AT
UNIVERSITIES**

(Master's Thesis)

Fahriye EROĞLU

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

November 2018

ABSTRACT

Universities are the most important institutions providing the social and economic development of countries and supporting to create a knowledge-based society. They aim to educate students who can easily access the information, contribute to production by applying that information, have critical thinking skills, make research, inquire, and be creative, self-improvement, independent and productive students. In terms of educating individuals with these aimed qualifications, the purpose of education at universities is to spread information with well-educated human power, to disseminate updated information and technology through research activities, and to transfer results of education and research to society. Courses in associate / undergraduate programs of universities in the direction of the educational objectives; are grouped under three main headings, namely field courses, elective courses and compulsory common courses. The courses, which are the focus of this study and called as compulsory common courses, are foreign language, Turkish language, Atatürk Principles and History of Turkish Revolution. The aims of having compulsory courses at the curricula of universities are the followings; to combine the information that students learn during their university education with those they learn after graduation, to enable them understand the complexity of the world and their role in this world. Today,

universities have begun to reshape in the direction of global trends in order to provide quality education to students. Technological developments and scientific innovations have led to revolutions in students' learning habits and in the educational system applied at universities. Innovations and changes occurred in the education system and the learning habits of the students are quite extensive. One of these is that teaching of compulsory common courses carried out through face-to-face education before 2013 is beginning to be implemented by distance education at some universities after 2013. That situation made it necessary to carry out scientific researches on the examination and evaluation of the application with various dimensions. The aim of this study is to evaluate the distance education application of the compulsory courses that are included in curricula of the universities. Within this general aim, the students' opinions on (i) the involvement of compulsory common courses in the university curricula, (ii) the distance and face-to-face education programs, (iii) the advantages and disadvantages of both programs, and (iv) distance education application of compulsory common courses at Gazi University were determined. Furthermore, students' suggestions about distance education application and teaching of compulsory common courses were taken. That study carries importance for those who develop curriculum, for practitioners and for the prospective studies because it presents data about distance and face-to-face education in general and content, learning experiences, evaluation in detail. The model of study is descriptive. It is also a qualitative study designed via case study. The study group is composed of 50 students who are studying in the first grade in science, engineering, medicine, education, law faculties at Gazi University in 2016-2017 academic year, and 50 students who graduated from the same faculties in the 2015-2016 academic year. The data collection method of the study is interview and a semi-structured interview form was used. In the analysis of the data, content analysis technique was applied. According to the findings obtained from the study, students have experienced problems in the content, learning experiences and evaluation dimensions of distance education for compulsory common courses. The findings also show that the content of compulsory common courses is superficial for a university-level curricula. Students demand that the content of compulsory common courses be rearranged to accommodate to different departments of the universities. For the learning experiences (education situation), it has been concluded that the videos have been prepared only by using direct instruction method. It has been proposed to prepare distance education courses that students are more active and are taught in a synchronized way. According to some other findings, compulsory common courses are evaluated by multiple choice tests consisting of simple questions. However, students have asked formative assessment. In addition, students taking the courses via distance education application have explained that they have difficulties in finding the exam places and made suggestions such as sitting exams at their own faculties. Based on the study findings, the following suggestions have been made for those who develop a distance education curriculum; (i) the information in course content should be rearranged so that students in all departments can use it, (ii) the instructors should prefer updated videos and teaching methods that enable students to be more active, since the teaching methods applied affect the efficiency of distance education courses. Suggestions for researchers include those; (i) the opinions and recommendations of instructors on the delivery of compulsory common courses through distance education can be determined; (ii) the effectiveness and permanence of distance education of compulsory common courses can be measured. For the higher education institutions, some of the suggestions are the followings; (i) the proficiency of instructors who teach courses in distance education videos in terms of distance education should be determined and the

instructors who are not at the required level should be taken into a preparatory education program, and (ii) the efficiency of distance education of compulsory common courses should be audited.

Key Words : Higher education, university, distance education, face to face education, compulsory common course

Page Number :

Supervisor : Prof. Dr. Nurdan KALAYCI

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Zorunlu Ortak Derslerin Üniversite Eğitim Programlarında Yer Almasının Nedenleri.....	4
1.1.2. Zorunlu Ortak Derslerin Tarihsel Gelişimi ve Tasarımları	5
1.1.2.1. Yabancı Dil Dersi	6
1.1.2.2. Türk Dili Dersi.....	8
1.1.2.3. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi	9
1.1.3. Zorunlu Ortak Derslerin Güncel Durumu	12
1.2.Araştırmanın Önemi.....	16
1.3. Araştırmanın Amacı	17
1.4. Tanımlar	17
BÖLÜM II.....	19
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	19

2.1. Eğitim Öğretim Sürecindeki Çeşitli Uygulamalar	19
2.1.1. Yüz Yüze Eğitim.....	21
2.1.2. Uzaktan Eğitim.....	21
2.1.2.1. E-öğrenme	26
<i>2.1.2.1.1. Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ)</i>	<i>26</i>
<i>2.1.2.1.2. İnternet Temelli Öğrenme (Web Tabanlı Öğrenme) (WTÖ)</i>	<i>27</i>
<i>2.1.2.1.2.1. Mobil Öğrenme (M-Öğrenme).....</i>	<i>28</i>
2.1.3. Harmanlanmış Öğrenme (Karma Öğretim/Hibrit Öğretim)	29
2.2. Etkili Bir Uzaktan Eğitimin Standartları.....	30
2.3. Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	34
2.3.1. Dünyadaki Başlıca Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Uygulamaları	34
2.3.2. Türkiye’de Başlıca Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Uygulamaları	37
2.4. Uzaktan Eğitimin Temelleri.....	41
2.4.1. Öğrenci.....	41
2.4.2. Öğretim Elemanı	41
2.4.3. Teknik Destek.....	42
2.4.4. Eğitim Destek.....	42
2.4.5. İçerik Grubu.....	43
2.5. Uzaktan Eğitim Sisteminin Bileşenleri.....	43
2.5.1. Uzaktan Eğitim Sisteminin Yazılım Bileşeni	44
2.5.1.1. Öğretim Yönetim Sistemi (ÖYS)	44
2.5.1.2. İçerik Yönetim Sistemi (İYS)	47
2.5.1.3. Sanal Sınıf.....	49
2.5.1.4. Ölçme ve Değerlendirme.....	49
2.5.2. Donanım	50
2.5.2.1. Sunucu.....	50
2.5.2.2. İnternet Bağlantısı.....	50
2.5.2.3. Firewall Switch Yedekleme	50
2.6. Uzaktan Eğitim Programının Tasarlanması	50
2.6.1. Hazırlık	52
2.6.2. Öğrenci Özelliklerinin Belirlenmesi	52
2.6.3. İçerik Oluşturma	53
2.6.4. Tasarım	53

2.6.5. Geliştirme.....	53
2.6.6. Pilot Uygulama	54
2.7. Gazi Üniversitesinde Uygulanan Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Uygulamasının Yapısı.....	54
2.7.1. Derslere Kayıt Olma	54
2.7.2. Öğretim Yönetim Sistemine Giriş Yapma	55
2.7.3. Ders İçerikleri.....	55
2.7.4. Derslerin Değerlendirilmesi	55
BÖLÜM III	57
İLGİLİ ALANYAZIN.....	57
3.1. Zorunlu Ortak Dersler İle İlgili Alanyazın	57
3.1.1. Yabancı Dil Dersi Kapsamındaki Alanyazın	57
3.1.2. Türk Dili Dersi Kapsamındaki Alanyazın	59
3.1.3. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Kapsamındaki Alanyazın.....	61
3.2. Diğer Alanyazın.....	62
3.2.1. Yerli Alanyazın.....	62
3.2.2. Yabancı Alanyazın	69
3.2.2.1. <i>Uzaktan Eğitim</i>	69
3.2.2.2. <i>Zorunlu Ortak Derslerin Eğitimi (Genel Eğitim)</i>	72
BÖLÜM VI.....	73
YÖNTEM.....	73
4.1. Araştırmanın Modeli	73
4.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	74
4.3. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması ve Verilerin Toplanması	76
4.4. Verilerin Analizi.....	78
4.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik.....	79
4.5.1. Geçerlilik.....	79
4.5.2. Güvenilirlik.....	80
BÖLÜM V	83
BULGULAR VE YORUM	83
5.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Bulgular	83
5.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Bulgular.....	88
5.3. Üçüncü Alt Amaca Yönelik Bulgular.....	141

5.4. Dördüncü Alt Amaca Yönelik Bulgular	149
5.5. Beşinci Alt Amaca Yönelik Bulgular.....	154
5.6. Altıncı Alt Amaca Yönelik Bulgular	159
BÖLÜM VI	163
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	163
6.1. Sonuçlar	163
6.1.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Sonuçlar	163
6.1.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Sonuçlar	164
6.1.3. Üçüncü Alt Amaca ilişkin Sonuçlar	168
6.1.4. Dördüncü Alt Amaca ilişkin Sonuçlar	169
6.1.5. Beşinci Alt Amaca ilişkin Sonuçlar	170
6.1.6. Altıncı Alt Amaca ilişkin Sonuçlar	172
6.2. Tartışma.....	173
6.3. Öneriler	175
6.3.1. Uzaktan Eğitim Programı Hazırlayan Uzmanlara Yönelik Öneriler ...	175
6.3.2. Yükseköğretim Kurumlarına Yönelik Öneriler.....	176
6.3.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	177
6.4. Sonsöz.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KAYNAKÇA	178
EKLER.....	187
Ek 1. Uzaktan Eğitim Görüşme Formu	188
Ek 2. Yüz Yüze Eğitim Görüşme Formu	193
Ek 3. Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan Eğitim Uygulamasıyla Veren Üniversiteler	198
Ek 4. Zorunlu Ortak Dersleri Yüz Yüze Eğitim Uygulamasıyla Veren Üniversiteler	202

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Üniversite 1. Sınıfta Öğrencilerin Aldıkları Zorunlu Ortak Dersler ve Kredilerinin Dağılımı	5
Tablo 2 Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamaları	15
Tablo 3 Dünyada Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci.....	22
Tablo 4 Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi	24
Tablo 5 Dünyada Uzaktan Eğitim Veren Başlıca Üniversiteler	35
Tablo 6 Türkiye'de Uzaktan Eğitim Veren Başlıca Üniversiteler.....	38
Tablo 7 Öğretim Yönetim Sistemi Uygulama Araçları	45
Tablo 8 Araştırmanın Çalışma Grubu Olarak Belirlenen Gazi Üniversitesindeki Fakülteler ve Çalışma Evrenini Oluşturan Öğrenci Sayıları.....	75
Tablo 9 Alt Amaçların Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı.....	76
Tablo 10 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamasıyla Alan Öğrencilerin Bu Derslere Yönelik Görüşleri	84
Tablo 11 Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	88
Tablo 12 Yüz Yüze Eğitim Kavramına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	90
Tablo 13 Öğrencilerin Zorunlu Ortak Dersler Arasında En Çok Faydalı Bulduğu Dersin ve Sebebinin Öğrencilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırılması	92
Tablo 14 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Bu Dersler Arasında En Az Faydalı Bulduğu Dersin ve Sebebinin Öğrenci Görüşlerine Göre Karşılaştırılması	98

Tablo 15 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Yabancı Dil Dersinin İçeriği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	104
Tablo 16 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamasıyla Alan Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin İçeriği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	108
Tablo 17 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Türk Dili Dersinin İçeriği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	112
Tablo 18 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Yabancı Dil Dersinin İşlenişi (Eğitim Durumu) İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	116
Tablo 19 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin İşlenişi (Eğitim Durumu) İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	120
Tablo 20 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Türk Dili Dersinin İşlenişi (Eğitim Durumu) İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	124
Tablo 21 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Yabancı Dil Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesi İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	128
Tablo 22 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesi İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	133
Tablo 23 Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Türk Dili Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesi İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması	138
Tablo 24 Zorunlu Ortak Derslerin Daha Yararlı Olması İçin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Önerileri	142
Tablo 25 Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişine Yönelik Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitim Dışında Öğretim Uygulaması Önerileri.....	149

Tablo 26 <i>Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişine Yönelik Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitim Dışında Öğretim Uygulaması Önerileri</i>	152
Tablo 27 <i>Uzaktan Eğitim Uygulaması, Yüz Yüze Eğitim İle Karşılaştırıldığında Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları Hakkında ki Öğrenci Görüşleri</i>	154
Tablo 28 <i>Uzaktan Eğitim Uygulamasını, Yüz Yüze Eğitim İle Karşılaştırdığımızda Yüz Yüze Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları Hakkında ki Öğrenci Görüşleri</i>	157
Tablo 29 <i>Gazi Üniversitesi'nde Eğitim Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Uygulamasına Yönelik Olumlu ve Olumsuz Görüşleri</i>	159

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Üniversite eğitim programlarında yer alan dersler.....	3
<i>Şekil 2.</i> Zorunlu yabancı dil dersinin içeriğinde yer alan konular.	7
<i>Şekil 3.</i> Zorunlu Türk dili dersinin içeriğinde yer alan konular.....	9
<i>Şekil 4.</i> Zorunlu Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriğinde yer alan konular. ...	11
<i>Şekil 5.</i> 21.yüzyılda uzaktan eğitime ivme kazandıran faktörler.	13
<i>Şekil 6.</i> Üniversitelerde öğrenim gören öğrenci sayılarının yıllara göre değişimi.....	14
<i>Şekil 7.</i> Zorunlu ortak derslerin eğitim uygulamaları	15
<i>Şekil 8.</i> Eğitim öğretim sürecindeki öğretim uygulamalarının çeşitleri.....	20
<i>Şekil 9.</i> Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları.	25
<i>Şekil 10.</i> Harmanlanmış öğrenme uygulamalarında araçların kullanımı.	30
<i>Şekil 11.</i> Uzaktan eğitim sisteminin bileşenleri.	44
<i>Şekil 12.</i> İçerik yönetim sistemi uygulama süreci.....	48
<i>Şekil 13.</i> Uzaktan eğitim programı tasarım aşamaları..	52
<i>Şekil 14.</i> Gazi Üniversitesinde yapılan zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının yapısı.	56
<i>Şekil 15.</i> Görüşme formu hazırlanırken izlenen yol.....	77

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AIİT	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
BDÖ	Bilgisayar Destekli Öğretim
GAZİSEM	Gazi Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi
GUZEM	Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
WTÖ	Web Tabanlı Öğrenme
WTUE	Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemleri
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ait problem durumu, araştırmanın önemi, amacı, sınırlılıkları ve tanımlar bulunmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumsal, idari, kültürel ortamlarda çeşitli amaçlarla kullanılmaya başlayan yeni yöntemler ve çağımızın gereklilikleri arasında yer alan iyi yetişmiş insan kaynağı üniversitelerin önceliği haline gelmiştir. Çünkü üniversiteler, ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasına destek olacak, bilgiye dayalı bir toplumun oluşmasını sağlayacak en önemli kurum olarak algılanmaktadır. Bu beklentinin karşılanabilmesi için bilgiye kolay erişebilen, onu kullanıp üretimine katkı sağlayabilen, eleştirel düşünme becerilerine sahip olan, araştıran, sorgulayan, yaratıcı, kendisini sürekli geliştiren, bağımsız düşünebilen ve üretken öğrenciler yetiştirilmesi gerekmektedir. Nitekim üniversiteler, öğrenciler için öğrenme ve öğrendikleri bilgileri hayata uygulama açısından önemli bir fırsattır. Ayrıca, üniversitelerde verilen eğitim, öğrencilerin kendilerine güvenini, motivasyonunu ve problem çözmedeki yaratıcılıklarını artırır; sosyal, profesyonel, kişisel açıdan farkındalık kazanmalarını sağlar (Harvard Üniversitesi, 2007).

Üniversitelerde eğitimin amacı, bireylerin, yeteneklerinin yaşamları boyunca ulaşabilecekleri en üst düzeye ulaşmalarını sağlamak, böylece entelektüel olarak gelişebilmelerini ve yaşadıkları topluma katkıda bulunarak kendini gerçekleştirmelerine olanak tanımadır (National Committee of Inquiry into Higher Education [NCIHE], 1997).

Bu amaç doğrultusunda, üniversitelerin üç temel görevi vardır. Bunlar; iyi yetişmiş insan gücüyle bilgiyi yaymak, araştırma faaliyetleriyle güncel bilgi ve teknolojinin oluşturularak yayılmasını sağlamak, eğitim ve araştırma sonuçlarını topluma ulaştırmak.

Üniversitelerde üretilen bilimsel ve teknolojik bilgilerin bilimsel değerlere dönüştürülmesini sağlamak için Türkiye de yükseköğretimin amacı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda aşağıdaki gibi belirtilmiştir (Yükseköğretim Kanunu, 1981).

a) Öğrencilerini;

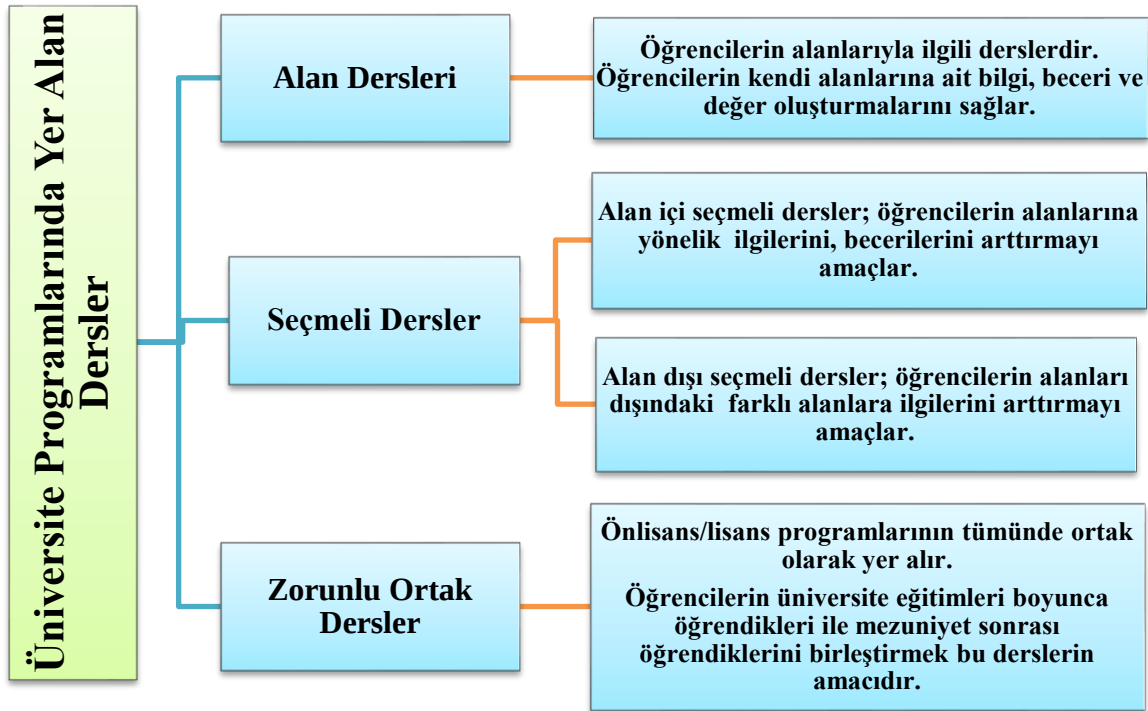
- 1) Atatürk İnkılapları ve ilkeleri doğrultusunda Atatürk milliyetçiliğine bağlı,
- 2) Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,
- 3) Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,
- 4) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,
- 5) Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı,
- 6) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,
- 7) İlgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek,

b) Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,

c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır.

Üniversitelerin önlisans/lisans programlarında yer alan dersler yukarıda belirtilen yükseköğretimin amaçları doğrultusunda; alan dersleri, seçmeli dersler ve zorunlu ortak dersler olarak üç ana başlık altında gruplandırılmaktadır. Alan dersleri, öğrencilerin alanlarıyla ilgili derslerdir. Öğrencilerin kendi alanlarına ait bilgi, beceri ve değer

oluşturmalarını sağlar. Seçmeli dersler ise öğrencilerin zorunlu dersler dışında kalan, alan içinden veya alan dışından seçerek aldığı derslerdir. Alan içinden seçilen dersler, alan içi seçmeli derslerdir ve bu dersler, öğrencilerin alanlarına yönelik ilgilerini, becerilerini arttırmayı amaçlamaktadır. Alan dışından alınan seçmeli derslere ise alan dışı seçmeli derslerdir ve bu dersler, öğrencilerin alanları dışındaki farklı alanlara ilgilerini arttırmayı amaçlamaktadır. Önlisans/lisans programlarının tümünde ortak olarak yer alan dersler ise zorunlu ortak dersler olarak adlandırılmaktadır. Öğrencilerin üniversite eğitimleri boyunca öğrendikleri ile mezuniyet sonrası öğrendikleri bilgileri birleştirmek; dünyanın karmaşıklığı ve kendilerinin bu dünyadaki rolünü anlamalarını sağlamak zorunlu ortak derslerin amacıdır.

Şekil 1. Üniversite eğitim programlarında yer alan dersler. Araştırmacı tarafından farklı kaynaklardan faydalanılarak hazırlanmıştır.

Bu araştırma, zorunlu ortak derslerin değerlendirilmesi konusunda olması nedeni ile aşağıda bu derslerin; eğitim programında yer alma nedenleri, tarihsel gelişimleri ve güncel durumları gibi çeşitli boyutlarla daha ayrıntılı biçimde açıklanacaktır.

1.1.1. Zorunlu Ortak Derslerin Üniversite Eğitim Programlarında Yer Almasının Nedenleri

Yirmi birinci yüzyıl başlarında bütün dünya ülkeleri, ABD başta olmak üzere, küreselleşme, rekabet ve teknoloji dinamiklerinin etkisiyle yükseköğretim sistemini yeniden tasarlamaktadırlar. Aynı zamanda daha iyi araştırma, daha iyi eğitim ve daha iyi kamu hizmeti verecek yükseköğretim sistemi için olağanüstü bir çaba içindedirler (D. Günay ve Günay, 2017, s. 174). Çünkü bilim ve teknoloji üretme kapasitesi iyi yetiştirilmiş insan gücüne bağlıdır.

Üniversitelerde zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programına dahil edilmesi ile nitelikli bir eğitim ve iyi yetiştirilmiş insan gücü sağlanabilir. Araştırmanın konusu olan zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programında yer almasının nedenleri şunlar olabilir:

- Zorunlu ortak derslerin ve alan derslerinin üniversitelerde birlikte verilmesi birbirini desteklemektedir. Bu durumda öğrenciler, öğrenme transferini daha kolay gerçekleştirebilir, öğrendikleri bilgileri alan derslerine daha rahat uygulayabilirler (Wehiburg, 2010).
- Öğrenciler, zorunlu ortak dersler yardımıyla gelecekte kariyerlerinde karşılaşabilecekleri beklenmedik zorluklara ve farklılıklara daha rahat bir şekilde hazırlanabilirler (Wehiburg, 2010).
- Zorunlu ortak dersler, bilgi alışverişini ve bilgiyi yaşamın içinde yorumlamayı sağlamaktadır (Newton, 2000).
- Zorunlu ortak dersler, etkili vatandaşlık için gerekli beceri ve değerleri geliştirmektedir (Newton, 2000).

Bu nedenler göz önünde bulundurulduğunda 1981 yılında YÖK tarafından zorunlu ortak dersler, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile tanımlanmıştır.

Önlisans/lisans programlarında Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili ve yabancı dil dersleri zorunlu ortak derslerdir. Bu dersler, Yükseköğretim Kanunun 5. Maddesinin 1 bendinde yer aldığı için “51 Dersleri” olarak da isimlendirilirler. YÖK’ün ilgili kararı aşağıda yer almaktadır.

Madde 5 – Yükseköğretim, aşağıdaki "ana ilkeler" doğrultusunda planlanır, programlanır ve düzenlenir:

1) Yükseköğretim kurumlarında, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Türk dili, yabancı dil zorunlu derslerdendir. Ayrıca, zorunlu olmamak koşuluyla beden eğitimi veya güzel sanat dallarındaki derslerden birisi okutulur. Bütün bu dersler en az iki yarıyıl olarak programlanır ve uygulanır (Yükseköğretim Kanunu, 1981).

Zorunlu ortak dersler eğitim fakültelerinde genel kültür dersleri kapsamında verilmektedir. Belirlenen bu dersler bazı üniversitelerde değişiklik göstermesine rağmen genel olarak, üniversitelerin birinci sınıfında, iki yarıyıl süresince, haftada iki ders saati olarak okutulmaktadır.

1.1.2. Zorunlu Ortak Derslerin Tarihsel Gelişimi ve Tasarımları

Tüm öğrencilerin eğitimsel deneyimlerini ile bilgilerini birleştiren tutarlı bir eğitim programı, kapsamlı bir öğrenmeye yardımcı olur. Üniversiteler, öğrencilere disiplinler arası bir eğitim programı sunma sorumluluğu üstlenirler. Bu nedenle üniversiteye başlayan öğrencilerin, altı kredilik yabancı dil dersine ilaveten iki veya dört kredilik Türk dili dersi ve yine iki veya dört kredilik Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi derslerini iki dönem boyunca almaları gerekmektedir. Öğrencilerin zorunlu olarak aldıkları dersler ve kredileri Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1

Üniversite 1. Sınıfta Öğrencilerin Aldıkları Zorunlu Ortak Dersler ve Kredilerinin Dağılımı

	1. Dönem (Lab+ Uyg+ Teo(saat))	2. dönem (Lab+ Uyg+ Teo(saat))
Yabancı Dil	0+0+3	0+0+3
Türk Dili	0+0+2	0+0+2
Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi	0+0+2	0+0+2

Gazi Üniversitesi. (2018). *Zorunlu ortak derslerin ve kredilerin dağılımı*. <http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem> kaynağından erişilmiştir.

Zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programlarında yer alma süreci, günümüzde zorunlu ortak derslerin durumu ve bu derslerin içerikleri ayrıntılı olarak aşağıda açıklanmıştır.

1.1.2.1. Yabancı Dil Dersi

Bilim dili olarak kullanılan yabancı dile, bilimsel araştırmalarda gereksinim duyulduğu kadar günlük yaşantımızda da teknoloji çağında olduğumuz için yoğun bir şekilde gereksinim duymaktayız. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı [TEPAV] (2014, s. 30) tarafından hazırlanan Türkiye’deki devlet okullarında İngiliz dilinin öğretimine ilişkin ulusal ihtiyaç analizi raporunda İngilizce  ğrenmenin gerekliliği şöyle sıralanmıştır:

1. İngilizce dünyadaki en yaygın dillerden birisidir.
2. Dünyadaki ana iletişim dili olarak İngilizce’yi kullanmanın hem makroekonomik hem de bireysel düzeyde olumlu etkileri olabilir.
3. İngilizce iletişim kurabiliyor olmak bir ülkenin uzun dönemli ekonomik büyüme potansiyelini, o ülkenin inovasyon kapasitesini arttırarak, olumlu yönde etkileyebilir.
4. Bir çok ülkenin kendi başına inşa edemediği altyapıyı oluşturmak için önemli olan bölgesel entegrasyon, fiziksel kaynakların ve insan kaynaklarının yakınlığı ve kullanılabilirliği, karşılıklı bağımlılık ve dayanışma, bölgesel ticaret bloklarının sayısında artış ve daha da önemlisi ortak bir dil gibi faktörler tarafından teşvik edilmektedir.
5. İngilizce, uluslararası iletişimde kullanılan temel dil olması itibariyle turizm sektörü için önemli bir beceridir.
6. İşletmelerin küresel olarak gittikçe daha fazla iletişim halinde olmaları nedeniyle, yetenekli çalışanlara yönelik açık kadrolar İngilizce dilinde yüksek düzeyde iletişim becerileri gerektirmektedir.

Yabancı dil dersi ilk kez 1997 yılında ilköğretim eğitim programında yer almıştır. O yıllarda dördüncü sınıfta başlayan yabancı dil  ğretimi, 2012-2013  ğretim yılında yapılan düzenleme ile birlikte ikinci sınıftan itibaren ilköğretim eğitim programlarındaki yerini almıştır. Ortaöğretim eğitim programında ise 2005-2006  ğretim yılında ikinci yabancı dil, genel liselerde seçmeli, yabancı dil ağırlıklı liselerde ise zorunlu hale getirilmiştir (Tok ve Arıbaş, 2008, s. 209). Bu  ğretim kademelerinde İngilizce dersi veriliyor olsa da üniversitelerin eğitim programında da 1981 yılında Y K’ n kararıyla, yabancı dil dersi zorunlu dersler arasında yerini almıştır.

Üniversitelerde, temel yabancı dil eğitimini almış olarak gelen öğrencilerin, kendi alanlarında yabancı dilde yayınlanmış makaleleri, kitapları ve gelişmeleri takip edecek seviyede yabancı dil bilgisine sahip olmaları amaçlanmaktadır (Ünal ve Özdemir, 2008, s. 14). Bu yüzden üniversitelerde öğrencileri hayata hazırlamak ve donanımlı bireyler yetiştirmek açısından yabancı dil dersinin zorunlu ders olması oldukça önemlidir.

Gazi Üniversitesi tüm lisans/önlisans eğitim programlarının birinci sınıfında iki dönem boyunca haftada iki veya üç AKTS kredi olarak yer alan yabancı dil dersi genellikle Avrupa Ortak Dil Çerçeve Programı (CEFR) uyarınca öğrencilerin seviyelerine göre A1, A2 veya B1 seviyelerinde yürütülmektedir (Yaman, 2015, s. 972). Bu dersin içeriği Gazi Üniversitesi tarafından Şekil 2’de görüldüğü gibi belirlenmiştir.

1. Dönem Yabancı Dil 1 Dersinin İçeriğinde Yer Alan Konular	2. Dönem Yabancı Dil 2 Dersinin İçeriğinde Yer Alan Konular
•Konu 1: What is your name? •Konu 2: What do you do? •Konu 3: What is your telephone number? •Konu 4: Who are they? •Konu 5: What time is it? •Konu 6: Are you studying now? •Konu 7: Let's Remember. •Konu 8:Değerlendirme Soruları •Konu 9: Where is it? •Konu 10: What is the weather like? •Konu 11: Is this your car? •Konu 12: Does she like music? Sayfa •Konu 13: How often do you go to cinema? Sayfa •Konu 14: Let's Remember	•Konu 1: What can you do? •Konu 2: Does she do sports? •Konu 3: Does he look happy? •Konu 4: How do you feel? •Konu 5: How was your holiday? •Konu 6: Must you attend the class? •Konu 7: Let's Remember. •Konu 8: What are you going to do? •Konu 9: What is this? •Konu 10: What did you last night? •Konu 11: What happened? •Konu 12: Do you have question? •Konu 13: What can you do? •Konu 14: Let's Remember.

Şekil 2. Zorunlu yabancı dil dersinin içeriğinde yer alan konular. Gazi Üniversitesi. (2018). *Yabancı dil dersinin içeriğinde yer alan konular*. [http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem sayfasından erişilmiştir](http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem%20sayfasından%20erişilmiştir).

1.1.2.2. Türk Dili Dersi

İlk olarak Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin lisans programında yer alan Türk dili dersi, YÖK'ün 1981 yılında kurulmasıyla birlikte üniversitelerin önlisans/lisans programlarının tamamında zorunlu dersler arasında yer almıştır (Karataş, 2013, s. 323). Türk dili dersi, üniversitenin ilk yılında, iki dönem boyunca verilmektedir. Bu ders, birinci dönem Türk dili 1 (101), ikinci dönem ise Türk dili 2 (102) dersi olarak bütün fakülte ve yüksekokulların birinci sınıfında iki AKTS kredi olarak yer alan zorunlu ortak derstir. Türk dili 1 ve Türk dili 2 dersinin temel amacı, öğrencilerin, temel dil becerilerinden olan anlama ve anlatma (dinleme, okuma, konuşma, yazma) becerilerini geliştirmek; okuduklarını, dinlediklerini, eleştirel bir bakış açısıyla çözümlemelerine olanak tanımak; anladıklarını, duygu ve düşüncelerini doğru, anlaşılır bir Türkçe ile yazılı ya da sözlü ifade etmelerini sağlamaktır (Akkaya ve Sevindi, 2015). Göğüş (1983)'e göre,

Ana dil eğitiminden beklenen; anlam ve duyguya göre vurgulayarak düzgün ve doğru bir okuma; iyi dinleme; okuduğunu, dinlediğini doğru ve tam anlama; doğru konuşup doğru yazma; yeterli bir söz dağarcığı kazanma; dil kurallarını öğrenip uygulamaya çalışma; okuduğu yazı ve yapılardan zevk alma ve değerini anlama beceri ve yeteneğini kazandırma.

Türk dili dersinin çerçeve programda zorunlu ders olarak yer alma sebebi;

İlk ve orta öğretimde dil bilgisi ve Türkçe dersleri yeterli ölçü ve nitelikte ele alınmadığı için üniversiteye gelen öğrenciler, dillerini doğru ve güzel kullanma yeteneği kazanamamış bulunmaktadır. Bu sonuçta, Türk dilinin elli yıldan beri çeşitli yönlerde çekilmesinden doğan istikrarsızlığın da etkisi vardır. Bu durum, üniversite öğrencisi için yetersizlik olarak kendini göstermiş ve yükseköğretime Türk dili derslerinin konmasını zaruri kılmıştır (Vural, 2007, s.497).

şeklinde açıklanmıştır. Türk dili dersinin, YÖK tarafından belirlenen çerçeve programa göre hedefleri şunlardır;

1. Türkçenin yapı ve işleyiş özelliklerini kavratmak,
2. Dili yazılı ve sözlü anlatımda kullanma yeteneği kavratmak,
3. Ana dil şuuruna sahip gençler yetiştirmek,
4. Çalışmaları özellikle retorik alanında yoğunlaştırmak (Cemiloğlu, 2004).

YÖK tarafından belirlenen çerçeve program ve Türk dili dersinin amaçları doğrultusunda Gazi Üniversitesi, tüm lisans/önlisans eğitim programlarının birinci sınıfında iki dönem boyunca okutulan Türk dili dersinin içeriği Şekil 3'te görüldüğü gibi belirlenmiştir.

1. Dönem Türk Dili 1 Dersinin İçeriğinde Yer Alan Konular	2. Dönem Türk Dili 2 Dersinin İçeriğinde Yer Alan Konular
•Konu 1: Amaç, Bildirim, Dil ve Özellikleri •Konu 2: Dil ve Düşünce İlişkisi •Konu 3: Kültür ve Medeniyet •Konu 4: Dil ve Kültür İlişkisi •Konu 5: Yeryüzündeki Diller •Konu 6: Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri •Konu 7: 13-20.yy'lar Arasında Türkçenin Gelişimi •Konu 8: Türk Dilinin Bugünkü Durumu ve Yayılma Alanları •Konu 9: Ses Bilgisi •Konu 10: Şekil Bilgisi •Konu 11: Zarfların ve Edatların Türkiye Türkçesinde Kullanılışı •Konu 12: Türkiye Türkçesine Yabancı Dillerden Geçen Ögeler •Konu 13: Yazım Kuralları •Konu 14: Noktalama İşaretleri	•Konu 1: Kelime Grupları •Konu 2: Cümle Türleri ve Cümle Çözümlemesi •Konu 3: Kompozisyon •Konu 4: Anlatım Biçimleri •Konu 5: Resmi Yazılar •Konu 6: Kurgusal Yazılar •Konu 7: Yazı Türleri •Konu 8: Düşünce ve Bilgi Aktaran Yazılar •Konu 9: Düşünce ve Bilgi Aktaran Yazılar •Konu 10: Dil Yanlışları •Konu 11: Anlatım Bozuklukları •Konu 12: Anlatım Bozuklukları •Konu 13: Sözlü Anlatım Türleri •Konu 14: Bilimsel Araştırma

Şekil 3. Zorunlu Türk dili dersinin içeriğinde yer alan konular. Gazi Üniversitesi. (2018). *Türk dili dersinin içeriğinde yer alan konular*. <http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem> sayfasından erişilmiştir.

1.1.2.3. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi

Devletin kuruluş felsefesine bağlı gençler yetiştirme fikrinin en önemli kanıtlarından birisi olan inkılâp tarihi dersinin öğretim süreci, cumhuriyetin ilanından günümüze kadar kesintisiz bir şekilde devam etmiştir. Zorunlu derslerden olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi ilk defa Maarif Vekili Yusuf Hikmet Bayur tarafından, 4 Mart 1934'te İstanbul Üniversitesinde o gün açılışı yapılan İnkılap Enstitüsün de, ikinci ders ise iki hafta sonra 20 Mart 1934 tarihinde Başbakan İsmet İnönü tarafından bugün Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi olan Hukuk Mektebi'nde verilmiştir (İnan, 2012, s. 53). Dersin düzenli olarak üniversitelerde yer almasına 1934-1935 eğitim-öğretim yılında başlanmıştır. 1 Ekim 1941 tarihinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü meclis konuşmasında, “Şimdiye kadar

konferans biçiminde okutulan bu dersin yükseköğretim kurumlarında esaslı bir ders şeklinde verilmesini” , ayrıca tarihimizle ilgili bilimsel araştırmalar yapmak ve yaymak amacıyla “Türk İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Enstitüsü (TİTE)” kurulmasının gerekliliğini vurgulamıştır (TİTE’den aktaran İnan, 2012, s. 53). Yapılan bu konuşmanın ardından Eğitim Bakanlığı tarafından TBMM’ye sunulan tasarıyla Türk İnkılâp Enstitüsü’nün kurulması kararlaştırılmıştır. 1942’de ise bu dersin verilmesi öğretim üyelerine bırakılmıştır. 12 Eylül askeri müdahalesinden sonra “İnkılap Tarihi” dersleri, Türkiye Cumhuriyeti’nin dayandığı temel düşüncenin öğretilmesi amacıyla, bir kez daha önemle ele alınmıştır. Dersleri verebilecek akademisyen eksikliği nedeni ile emekli subay, emniyet mensubu ve dersleri verme yeteneğine sahip olduğuna inanılan devlet görevlileri tarafından verilmeye başlanmıştır. Ancak bu öğretim, akademik eğitim tarzından uzak kalmıştır (Özüçetin ve Nadar, 2010). 1981 tarih 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun dördüncü ve beşinci maddeleri uyarınca bu ders tekrar düzenlenmiş ve öğretimi öğretim üyeleri tarafından, bütün Yüksek Öğretim Kurumlarında, eğitim ve öğretim süresince, “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” adı altında, zorunlu ders olarak kabul edilmiştir (Özüçetin ve Nadar, 2010).

Ders, 1960’da “Türk İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyet Rejimi”, 1968’ de “Türk Devrim Tarihi”, 1980 sonrası “Türk İnkılap Tarihi” adıyla verilmiştir. 1981 yılından itibaren ise 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunun uyarınca “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” adını almıştır (F. Doyran ve Doyran, 2013, s. 165)

Sadece bir tarih dersi olmaktan ziyade Türkiye Cumhuriyeti’nin varlığını devam ettirme yolunda önemli bir misyona sahip olan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (AİİT) dersleri ile cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze, Türk gençliğine, Türk inkılâbının temel felsefesine, Cumhuriyet rejimine, Atatürk ilke ve inkılâplarına yönelik olumlu tutum kazandırmak amaçlanmaktadır (Akbaba, Kaymakcı, Birbudak, ve Kılcan, 2016, s. 289). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin amacı özetle öğrencilere;

- 1- Türk İnkılabının tarihi önemini ve anlamını kavratmak,
- 2- Atatürk’ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek,
- 3- Kurtuluş Savaşını ve bu savaşı, Türk milletinin varlığını korumak ve sürdürmek için ne büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiğini kavratmak,
- 4- Türk Milletinin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte çağdaş uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak,

- 5- Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk inkılabının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak,
- 6- Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, onlara demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmaktır (TC. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi C.44, S.2087, 1981, s. 285).

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi, üniversitelerin birinci sınıflarında haftada iki AKTS kredi ile iki dönem boyunca verilmektedir. Sadece teorik olarak okutulan bu dersin, bir eğitim öğretim yılında 60 saatten az olmamasına YÖK tarafından karar verilmiştir. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin amaçları doğrultusunda Gazi Üniversitesi bu dersin içeriği Şekil 4'teki gibi belirlemiştir.

1. Dönem Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1 Dersinin İçeriğinde Yer Alan Konular	2. Dönem Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2 Dersinin İçeriğinde Yer Alan Konular
•Konu 1: Dersin Amacı ve Temel Kavramlar •Konu 2: Osmanlı Devleti'nin Yıkılışı •Konu 3: XIX. yy'da Osmanlı Devleti'nde Yenilik Hareketleri •Konu 4: Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Fikir Akımları •Konu 5: I. Dünya Savaşı Öncesi Gelişmeler •Konu 6: I. Dünya Savaşı ve Osmanlı Devleti'nin Yıkılışı •Konu 7: Mütareke Sonrası Memleketin Durumu •Konu 8: Mütarekeden Sonra Osmanlı Hükümetleri ve Cemiyetler •Konu 9: Milli Mücadelede Örgütlenme Çalışmaları •Konu 10: Anadolu'da Yürütülen Faaliyetler •Konu 11: TBMM'nin Açılması ve Çalışmaları •Konu 12: TBMM'nin Açılışından Sonra Yaşanan Gelişmeler •Konu 13: Mondros Mütarekesi'nden Sonra Türkiye Üzerindeki Projeler •Konu 14: Milli Mücadelede Cepheler	•Konu 1: Milli Mücadelede Muharebeler ve Antlaşmalar Dönemi •Konu 2: Toplumsal Yaşamı Düzenleyen İnkılaplar •Konu 3: Toplumsal Yaşamı Düzenleyen İnkılaplar •Konu 4: Toplumsal Yaşamı Düzenleyen İnkılaplar •Konu 5: Cumhuriyet Dönemi Türk Dış Politikası •Konu 6: Cumhuriyet Dönemi Türk Dış Politikası •Konu 7: Atatürk İlkeleri •Konu 8: Atatürk İlkeleri •Konu 9: İsmet İnönü Dönemi •Konu 10: İsmet İnönü Dönemi •Konu 11: Demokrat Parti Dönemi •Konu 12: Demokrat Parti Dönemi •Konu 13: Ermeni Meselesi •Konu 14: 1960'tan Günümüze Değerlendirme

Şekil 4. Zorunlu Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriğinde yer alan konular. Gazi Üniversitesi. (2018). *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriğinde yer alan*

konular. [http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem sayfasından erişilmiştir](http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem%20sayfasından%20erişilmiştir).

1.1.3. Zorunlu Ortak Derslerin Güncel Durumu

Zorunlu ortak dersler, 1981 yılında yüz yüze eğitim ile başlamış, ancak bu derslerin ilk verildiği dönemden günümüze eğitim sistemimiz birçok değişikliğe uğramıştır. Zorunlu ortak dersler de bu değişimlerden etkilenmiştir.

Üniversitelerde verilen eğitim, öğrencilere sadece belirlenen konular hakkında bilgi vermek olarak düşünülmemelidir. Üniversiteler, güncel öğretim yöntemlerini ve değişen eğitim sistemlerini takip etmelidir. Çünkü yükseköğretim sisteminin, bilim ve teknoloji üreterek ülkemizin ekonomik gelişimine katkı sağlayacak nitelikli bireyler yetiştirmesi gerekmektedir. Bu da ancak kaliteli bir eğitim ile sağlanabilir. Üniversiteler, kaliteli bir eğitimde, öğrenci gelişimini sağlarken aynı zamanda, kendi gelişiminden, kendi zihinsel süreçlerinin dönüşümünden sorumludur (Akçatepe, 2013). Harvey ve Green'in dönüşümsel kalite anlayışında kaliteli bir eğitimin öğrencilerde değişim meydana getirmesi ve onları her açıdan güçlendirmesi gerektiği savunulmaktadır (Kalaycı, Watty ve Hayırsever, 2008).

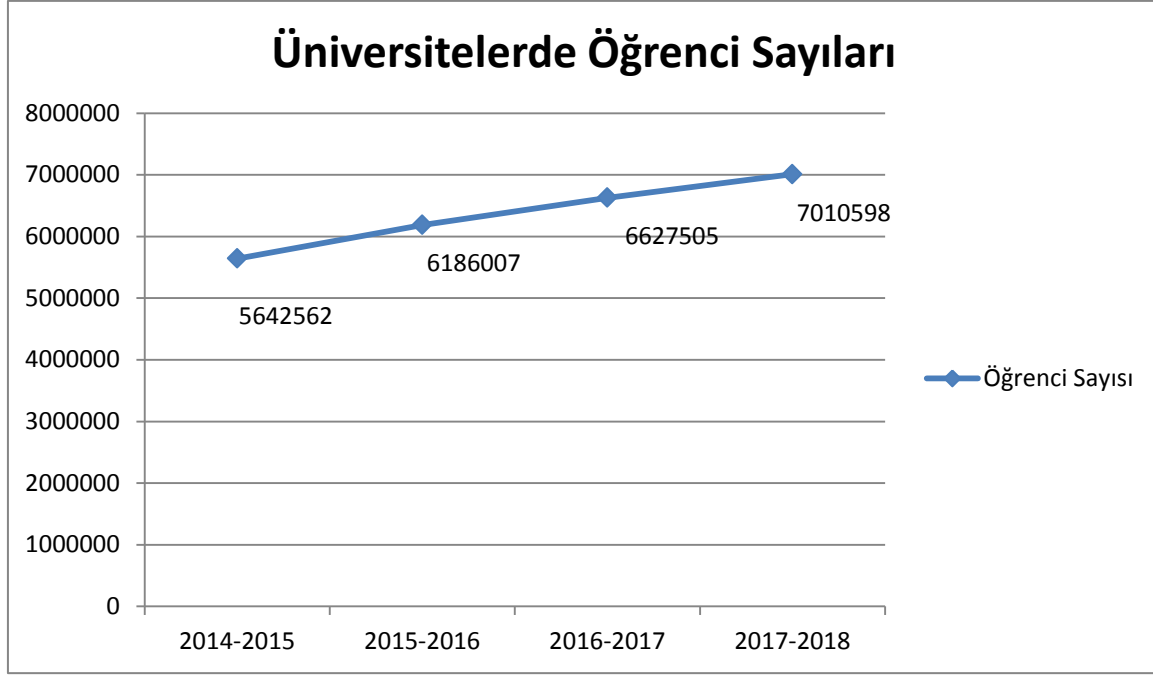
Günümüzde üniversiteler öğrencilere kaliteli bir eğitim verebilmek için küresel eğilim doğrultusunda yeniden şekillenmeye başlamıştır. Teknolojik gelişmeler ve bilimsel yenilikler, üniversitelerde verilen eğitim sisteminde, öğrencilerin öğrenme alışkanlıklarında yeniliklere neden olmuştur. Eğitimde bu yeni şekillenme; entelektüel gelişimi, öğrenmeyi, öğrenci merkezli yeni öğrenme yollarını, sosyal öğrenmeyi ve yaşam boyu öğrenmeyi kapsamaktadır (Aubusson ve Schuck, 2013). Uzaktan eğitim de üniversitelerin bu şekillenme sürecinin bir parçasıdır.

Guberling ve Ebeling bilgi teknolojilerinin hızla çoğalması ve internet temelli öğretimi gerçekleştirmenin nispeten daha kolay olmasının uzaktan eğitimi, yükseköğretimde önemli bir konuma getirdiğini ileri sürmektedir (Karataş, 2003, s. 95). Ancak uzaktan eğitimin hızla yaygınlaşması sadece teknolojik gelişmelerle sınırlı değildir. 21. yüzyılda uzaktan eğitimin yükselişine sebep olan çok sayıda teknolojik, ekonomik, politik ve sosyolojik etkenden bahsetmek mümkündür (Fırat, 2016, s. 143). Bu etkenler Şekil 5'te yer almaktadır.

Şekil 5. 21.yüzyılda uzaktan eğitime ivme kazandıran faktörler. Fırat, M. (Ağustos, 2016). 21. yüzyılda uzaktan öğretimde paradigma değişimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(2), 142-150.

Şekil 3’te sunulan etkenlerin uzaktan eğitimin gelişimine ivme kazandırması eğitim uygulamalarında değişikliklere neden olmuştur (Fırat, 2016, s. 145). Ayrıca, üniversitelerin öğrenci sayıları son yıllarda hızla artmaktadır. Uzaktan eğitim programları hariç öğrenci sayılarının 2014 yılından 2018 yılına kadar olan değişimlerinin yer aldığı şekil aşağıda yer almaktadır.

Şekil 6. Üniversitelerde öğrenim gören öğrenci sayılarının yıllara göre değişimi. YÖK. (2018). *Öğrenci sayılarının değişimi*. <https://istatistik.yok.gov.tr/> sayfasından uyarlanmıştır.

Şekil 6’da görüldüğü gibi üniversitelerde öğrenim gören öğrenci sayıları her geçen yıl artmaktadır. Artan öğrenci ihtiyaçlarına cevap verebilmek, onlara kaliteli bir eğitim sunmak ve Fırat (2016) tarafından ortaya konulan etkenler dikkate alındığında çağın gerektirdiği bireysel gelişimi desteklemek için üniversiteler, uzaktan eğitim uygulamasına yönelmektedir.

Çünkü çağımız bilginin daha kolay ve hızlı olarak aktarılmasını gerekmektedir. Uzaktan eğitim ise sürekli gelişen ve değişen teknolojik gelişmelerin de etkisiyle günümüzdeki eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve kısa sürede geniş kitlelere ulaşabilecek bir uygulamadır. Bu sebeple bazı üniversiteler, zorunlu ortak derslerden bir ya da birkaçını uzaktan eğitim uygulaması ile yürütmeyi tercih etmişlerdir. Üniversitelerin bu tercihi YÖK’ü uzaktan eğitim ile ilgili karar alma konusunda teşvik etmiştir. Yükseköğretim Genel Kurulu’nun 01.02.2013 tarihli toplantısında alınan kararlara göre;

Yükseköğretim kurumlarının; ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde diploma programları ile senatoları tarafından uygun görülmesi halinde, birinci ve ikinci öğretim programlarındaki bazı dersleri uzaktan eğitim yoluyla verilebilir.” “Uzaktan eğitim programları ile uzaktan eğitim yoluyla verilmesi uygun görülen dersler, ağ üzerinden eşzamanlı olarak çevrimiçi teknolojilerle verilir. Derslerin yürütülmesinde kitap, radyo, televizyon, ses ve görüntü diskleri (CD/DVD) vb. çevrimdışı teknolojilerden de yararlanılabilir. Öğretim, yüz yüze ders ve uygulamalarla da desteklenebilir. (YÖK, 2013).

Alınan bu kararlar üniversiteleri, zorunlu ortak dersler olan yabancı dil, Türk dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerini uzaktan eğitim uygulaması ile yürütmeye

teşvik etmiştir. Tüm önlisans/lisans programlarında yer alan zorunlu ortak dersler, yapılan bu düzenlemeyle birlikte üniversitelerin yaklaşık %67'sinde uzaktan eğitim uygulaması ile yürütülmeye başlamıştır.

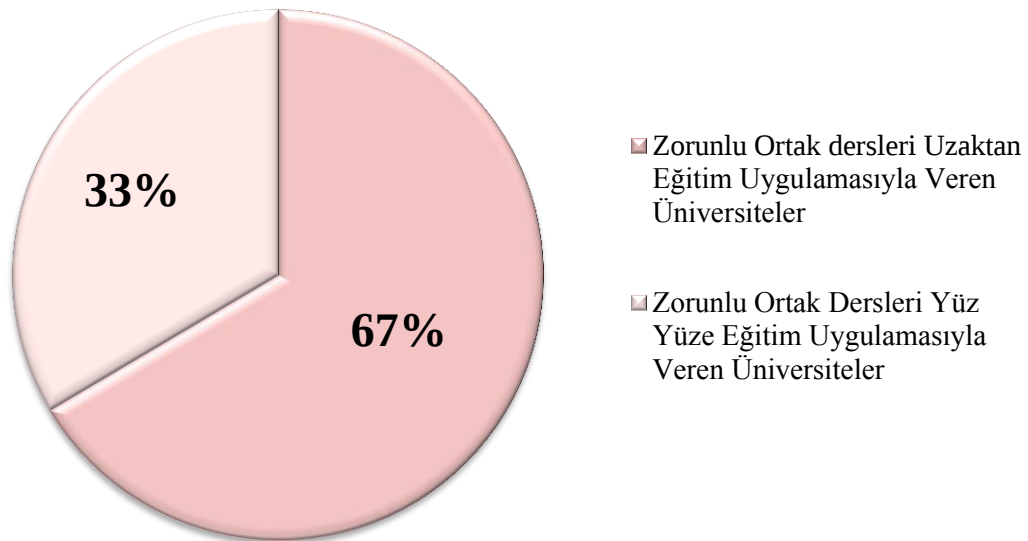
2016-2017 eğitim yılında ülkemizde aktif olarak eğitim veren 176 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerden 110'u devlet, 66'sı vakıf üniversitesidir (YÖK, 2017). İlgili üniversitelerde, zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasına ilişkin bilgilere üniversitelerin internet sitesinden ulaşılarak EK 3 ve EK 4 oluşturulmuştur. Tablo 2'de ise zorunlu ortak derslerin bu üniversitelerde nasıl verildiğiyle ilgili veriler yer almaktadır.

Tablo 2

Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamaları

	Devlet Üniversiteleri	Vakıf Üniversiteleri	Toplam
Uzaktan Eğitim Uygulaması Veren Üniversiteler	75	42	117
Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Veren Üniversiteler	29	30	59
Toplam	110	66	176

Yaman, İ. (2015). Üniversitelerde zorunlu İngilizce (5ı) derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin artı ve eksiler. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 967-984. Kaynağında yer alan veriler üniversitelerin internet adreslerinden güncellenerek tablo oluşturulmuştur.

Şekil 7. Zorunlu ortak derslerin eğitim uygulamaları

Gazi Üniversitesi'nin de arasında bulunduğu 117 üniversitenin, 2013-2017 yılları arasında zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına geçmiş olması kayda değer bir durum olarak değerlendirilmektedir. Üniversitelerin %66'sının hızlı bir şekilde uzaktan eğitim uygulamasına başlaması, yapılan uygulamaların çeşitli boyutlarda incelenip değerlendirilmesi gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

1.2.Araştırmanın Önemi

Yükseköğretim kurumlarında yabancı dil, Türk dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinin zorunlu ortak dersler olarak eğitim programında yer alması oldukça önemlidir. Çünkü öğrenciler, anlama ve anlatma becerilerini geliştirerek, duygu ve düşüncelerini doğru, anlaşılır bir şekilde yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmelidir. Yabancı dil bilen öğrenciler yetiştirmek ise öğrencilerin yabancı dildeki makaleleri, kitapları ve gelişmeleri takip edebilmelerini, uluslararası platformda iletişim kurabilmelerini sağlamaktadır. Yabancı dil bilen bireylere sahip olmak, ülkenin ekonomik büyüme potansiyelini ve o ülkenin inovasyon kapasitesini olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca öğrenciler, kurtuluş savaşının ve Türk İnkılabının önemini kavramalı, demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışlara sahip olmalıdır. Bu sebeplerle zorunlu ortak derslerin etkili bir biçimde öğretimine ihtiyaç vardır. Yükseköğretim Genel Kurulu'nun 01.02.2013 tarihli toplantıda aldığı kararlar üniversiteleri, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitime yöneltmiştir. YÖK'ün kararlarının üniversiteleri teşviki sonucunda 2013 yılından önce yüz yüze eğitim uygulamasıyla yürütülen zorunlu ortak dersler, 2013 yılından sonra üniversitelerin %66'sı tarafından uzaktan eğitim uygulaması ile yürütülmeye başlamıştır. Ancak bu karar alınmadan önce üniversitelerin uzaktan eğitim uygulamasına uygun alt yapısı olup olmadığı ve uzaktan eğitim uygulanan üniversitelerde bu eğitimin ne derece verimli olduğuyla ilgili bir araştırma bulunmamaktadır. Bu durum uygulamadaki eksikliklerin belirlenmesini ve uygulamanın geliştirilmesini önleyebilir.

Bu araştırma sonucunda elde edilecek bulgular, üç gruba veri sağladığından önemlidir. Bunlar;

- i. Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasını yapan üniversitelerin uzaktan eğitim merkezlerine uygulamanın geliştirilmesinde, zorunlu ortak derslerin uzaktan

eğitim uygulamasını yapan öğretim elemanlarına ise uygulamanın içerik, eğitim durumu ve değerlendirme basamaklarında veri sağladığından önemlidir.

- ii. Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına başlamamış üniversitelerin uzaktan eğitim merkezlerine daha nitelikli uygulamaların yapılabilmesi, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasını yapacak öğretim elemanlarına ise uygulamanın içerik, eğitim durumu ve değerlendirme basamaklarında veri sağladığından önemlidir.
- iii. Bu araştırma zorunlu ortak dersler ve uzaktan eğitim uygulaması ile ilgili yapılacak olan olası araştırmalara veri sağladığından önemlidir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada üniversitelerin eğitim programlarında yer alan zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu temel amaca ulaşmak için belirlenen alt amaçlar:

Zorunlu ortak derslerin;

1. Üniversitenin eğitim programında yer almasına yönelik öğrenci görüşlerinin,
2. Yüz yüze ve uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öğrenci görüşlerinin,
3. Uzaktan eğitim uygulamasına yönelik öğrencilerin önerilerinin,
4. Ders işlenişine yönelik öğrencilerin uzaktan ve yüz yüze eğitim dışında öğretim uygulaması önerilerinin,
5. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında bu eğitim uygulamalarının avantaj ve dezavantajlarının,
6. Uzaktan eğitim uygulamasının Gazi Üniversitesinde uygulanış biçimine yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenmesidir.

1.4. Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Öğretmen ve öğrenciler arasındaki eğitimsel iletişimin çoğunluğunun karşılanmadığı, eğitimsel sürecin desteklenmesi ve yapılandırılması için öğretmen ve

öğrencilerin iki yönlü iletişiminin uzaktan sağlandığı ve iki yönlü iletimde teknolojinin kullanıldığı eğitimidir (Kaya, 2002, s. 12).

Yüz Yüze Eğitim: Eğiticilerin, örgün eğitim kurumlarında, öğrencilerle belirli bir zaman diliminde, aynı ortamda bulunarak, birebir iletişim kurdukları öğretim çalışmalarına yüz yüze eğitim denir.

Harmanlanmış Öğrenme: Teknolojiyi televizyon, internet gibi yüksek teknolojinin ya da sesli e-posta, konferanslar gibi düşük teknolojinin geleneksel eğitim ve öğretimle birleştirerek kullanan bir uzaktan eğitim metodudur (Rasmussen, 2003).

Bilgisayar Destekli Öğretim: Öğrencilere, bilgisayar programları yardımıyla bir konu veya kavramın öğretilmesi amacıyla kullanılmasıdır (Yalın, 2001, s. 164).

Alan Dersleri: Öğrencilerin kendi alanlarına ait bilgi, beceri ve değer oluşturmalarını sağlayan derslerdir.

Seçmeli Dersler: Öğrencinin zorunlu dersler dışında kalan ve ilgili lisans programında alan içinden ve alan dışından seçerek aldığı derslerdir.

Zorunlu Ortak Dersler: Tüm önlisans/lisans programlarında ortak olarak yer alan derslerdir. Bu dersler; yabancı dil, Türk dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi'dir. Yükseköğretim Kanunun 5. Maddesinin 1 bendinde yer aldığı için “51 Dersleri” olarak da isimlendirilirler.

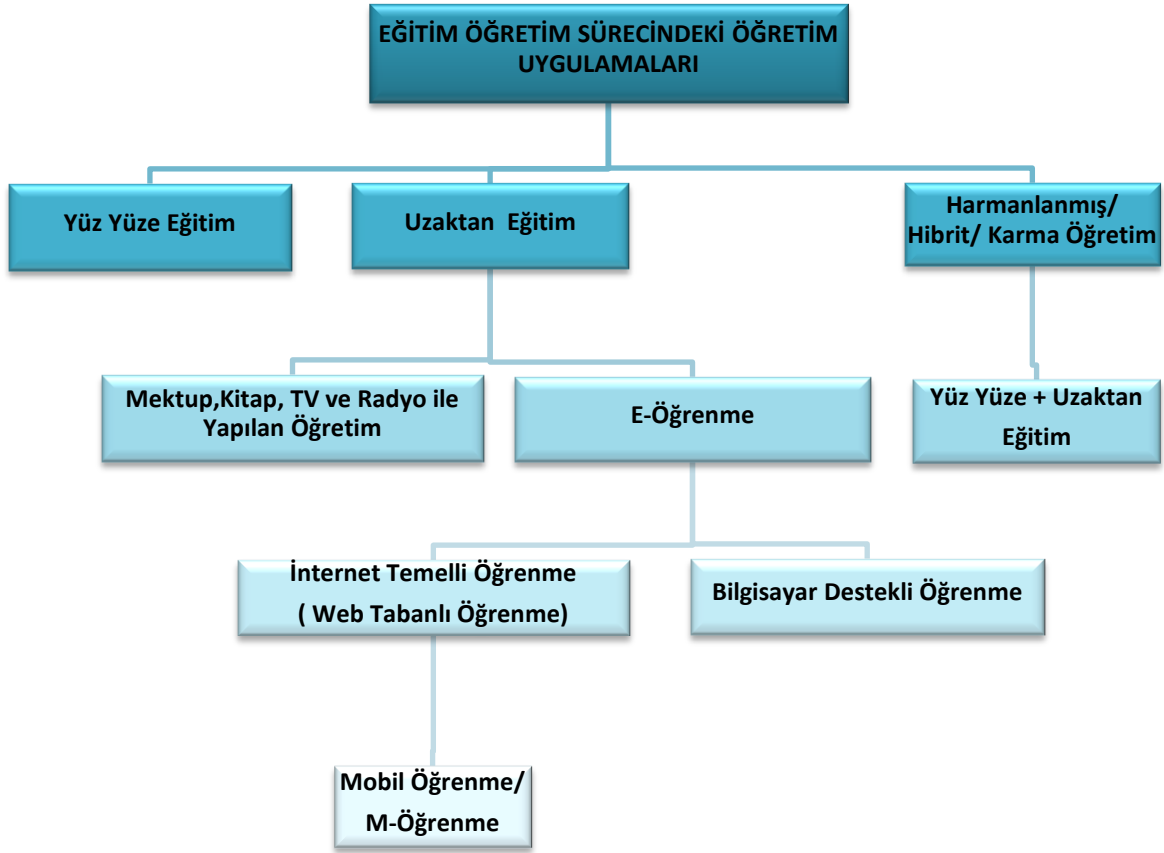
BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla, ilgili öğretim uygulamalarının tanımlanması, uygulamaların ülkemizdeki gelişimi ve eğitim açısından avantajları ve dezavantajları konusu ayrıntılı biçimde açıklanmıştır.

2.1. Eğitim Öğretim Sürecindeki Çeşitli Uygulamalar

Bilgisayarların yaygınlaşması, akıllı telefonlar, tabletlerin hayatımızda yer almaya başlamasıyla birlikte yeni öğretim ortamları oluşmaya başlamıştır. Bu durum, öğretim uygulamasıyla ilgili görüşlerin değişmesine ve öğretim uygulamalarının çeşitlenmesine neden olmuştur. Uzaktan eğitim, e-öğrenme, internet tabanlı öğrenme, web tabanlı öğrenme, bilgisayar tabanlı öğrenme, harmanlanmış öğrenme çoğunlukla internet destekli olarak meydana gelen yeni öğrenme deneyimleridir. Eğitim öğretim sürecindeki çeşitli uygulamaların ilişkisi Şekil 8’de belirtilmiştir.

Şekil 8. Eğitim öğretim sürecindeki öğretim uygulamalarının çeşitleri. Kalaycı, Kılıç Çakmak, Demirkan ve Eroğlu tarafından hazırlanmıştır.

Literatür incelendiğinde eğitim ve öğretim kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmüştür. Varış (1988, s. 14)’a göre eğitim, kişinin toplumsal yeteneklerinin ve en uygun kişisel gelişiminin sağlanması için, seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir. Öğretim ise, bireyin yaşamı boyu süren, eğitimin okulda yürütülen plânlı ve programlı kısmıdır. Öğretim, eğitimden daha dar kapsamlıdır; eğitim gibi sürekli ve çok boyutlu değildir (Eskicumalı, 2014, s. 7). Öğretim güdümlü, planlı ve programlıdır. Bu açıklamalar dikkate alındığında kavramların “öğretim” başlığıyla açıklanmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Ancak “yüz yüze eğitim” ve “uzaktan eğitim” kavramları literatürde tüm araştırmacılar tarafından ortak olarak kullanıldığından yalnızca bu iki kavram için “eğitim” kavramı kullanılmıştır.

2.1.1. Yüz Yüze Eğitim

Eğiticilerin, örgün eğitim kurumlarında, öğrencilerle belirli bir zaman diliminde, aynı ortamda bulunarak, birebir iletişim kurdukları öğretim çalışmalarına yüz yüze eğitim denir. Yüz yüze eğitimde öğrencilerin ve eğiticilerin bir arada bulunma zorunluluğu olduğundan yüz yüze eğitim yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilerinde öğrenmesini sağlamaktadır. Yüz yüze eğitimde eğiticiler ve öğrenciler birebir iletişim sağladıkları için bu eğitim şekli uygulamalı eğitime oldukça elverişlidir. Bu nedenle beceri ve tutuma yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili bir öğretim tekniğidir. Ayrıca eğiticiler ve öğrenciler belirli bir zamanda belirli bir mekânda bulundukları için yüz yüze eğitime katılanların sosyalleşmesi kolaylaşmaktadır.

Teknolojinin öğretime etkisiyle yüz yüze eğitimin ve teknolojinin güçlü yönleri tek bir sistemde toplanabilmektedir. Öğrenme görevine uygun yöntem ve teknoloji kullanıldığında; öğrenci-öğrenciye etkileşim ortamı oluşturulduğunda ve öğrenciye zamanında geri bildirim verildiğinde uzaktan eğitim, en az yüz yüze eğitim kadar etkili olabilmektedir (Karataş, 2003, s. 103). Bu durum uzaktan eğitimin hızla gelişip yaygınlaşmasına neden olmuştur.

2.1.2. Uzaktan Eğitim

İlk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılı kataloğunda geçmiş olan “uzaktan eğitim” terimi (Distance Education), yine ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Daha sonra bu terim (Fernunterricht), Alman eğitimci Otto Peters tarafından 1960 ve 1970’lerde Almanya’da tanıtılmış ve Fransa’da uzaktan eğitim kurumlarında isim (Teleenseignement) olarak uygulanmıştır (Kaya, 2002, s. 9).

Toplumun değişen eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir öğretim yöntemi olarak görülen uzaktan eğitimin araştırmacılar tarafından yapılan birkaç tanımı şöyledir:

- Öğretici ve öğrenenin fiziksel olarak farklı mekânlarda olduğu, öğrenimlerini kendi hız ve kapasitelerine göre ayarlayarak, eğitim teknolojilerinden yararlanarak, verimli ve kaliteli bir şekilde öğrenme-öğretme etkinliklerini sürdürebilecekleri bir eğitim sistemidir (Alkan, 1997).

- Öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak aynı kapalı alanda bulunmasına gerek olmaksızın öğretme-öğrenme etkinliklerinin düzenlenip yürütülmesidir (Ryan., Scott, Freeman, ve Patel’ den aktaran Kaya 2002).
- Uzaktan eğitim; belirli merkezlerden yürütülen, bireyin kendi kendine öğrenmesini amaçlayan, eğitsel içeriklerin öğrenenlere özel olarak hazırlanmış araçlarla ve çeşitli ortamlar yoluyla sağlandığı bir öğretim yöntemidir (Banar ve Fırat, 2017, s. 17).

Öğrenme görevine uygun yöntem ve teknoloji kullanıldığında; öğrenci- öğrenciye etkileşim ortamı oluşturulduğunda ve öğrenciye zamanında geri bildirim verildiğinde uzaktan eğitim, en az yüz yüze eğitim kadar etkili olabilmektedir (Karataş, 2003, s. 103). Bu durum uzaktan eğitimin hızla gelişip yaygınlaşmasına neden olmuştur. Dünyada uzaktan eğitimin tarihsel süreci Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3

Dünyada Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci

1728	Boston Gazetesi’nde Mektup ile Stenografi dersleri verilmiştir.
1833	İsveç Üniversitesi’nde hanımlara “Mektupla Kompozisyon Dersleri verilmiştir.
1840	İngiltere’de ilk kez bir uzaktan eğitim uygulaması gerçekleşmiştir. İngiliz Eğitimci Sir İsaac Pitman postayla stenografi öğretmiştir. (Pitman aynı zamanda ilk modern eğitimcilerdendir.)
1874	ABD’de ilk kez bir uzaktan eğitim uygulaması gerçekleşmiştir. Illinois/Illious Wesleyan Üniversitesi başarılı bir evde öğrenim programı başlattı.
1882	William Rainey Harper Chautauqua, New York’ta bir mektupla öğrenim programı geliştirdi.
1883	New York’ta Ithaca’da bir “Mektupla Öğrenim Üniversitesi” kuruldu.
1884	Almanya’da ilk kez bir uzaktan eğitim uygulaması gerçekleşmiştir. Bu uygulama “Uzaktan Öğretim Okulu”dur.
1880’lerde	Thomas J. Foster evde öğrenim kursları verdi.
1890	Avustralya’daki Queensland Üniversitesi kampus dışında açık bir eğitim programı yürütmüştür.
1892	Chicago Üniversite’sinde ilk Mektupla Eğitim bölümü açılmıştır.
1890’larda	Uluslararası Mektupla Öğrenim Okulları kurulmuştur.
1898	İsveç’in ilk uzaktan eğitim uygulaması, Hans Hermond Lisesi ile gerçekleşmiştir.
1906	“Uzaktan Eğitim Kavramı” Winsconsin Üniversitesi yöneticisi William Lighty tarafından bir yazıda kullanılmıştır.
1914	ABD’de mektupla öğrenimin yaygınlaşması ile ilgili bir yasa geliştirildi.
1914	Avustralya’da ilk kez bir uzaktan eğitim uygulaması gerçekleşmiştir.
1915	Madison, okulların mektupla öğrenim kurslarını idare etmek üzere, Winsconsin’de ulusal yükseköğrenim birliği (NUCEA)’ni kurdu.

1919	ABD’de ilk eğitim ile ilgili radyo istasyonu kurulmuştur.
1920	ABD’de 176 tane eğitim amaçlı radyo istasyonu kurulmuştur. Coloumbia Üniversitesi kampüs dışında açık bir eğitim programı yürütmüştür.
1920-1923	ABD’de Mektup’la lise öğrenimi Dönemi
1922	Yeni Zalenda’nın ilk uzaktan eğitim uygulaması, Mektupla Öğretim Okulu kurulmuştur.
1930	Radyo pek çok okul tarafından bir uzaktan eğitim aracı olarak kullanılmaya başlamıştır.
1932-1937	ABD’de eğitim televizyonu yayınları IOWA Üniversitesinde başlamıştır.
1939	Fransa savaş yıllarında uzaktan eğitim ile öğrencilerin eğitimini sağlamıştır.
1950	Amerika’da askeri amaçlı olarak kullanılan uzaktan eğitim için kağıt tabanlı iletişim ortamı kullanılmıştır.
1956	Türkiye’de ilk kez Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde uzaktan eğitim uygulanmaya başlamıştır.
1960	İngiltere’de “British Open University” açılmıştır.
1966	Polonya’da ilk kez bir uzaktan eğitim uygulaması gerçekleşmiştir.
1969	Açık Üniversite (Open University) kurulmuştur. İngiltere’de “The Open University” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1960-1970’ler	Alman eğitimci Oto Peters Almanya’da Uzaktan Eğitim terimini “Fernunterricht” olarak tanıtmıştır.
1972	İspanya’da “Universidad Nacional de Educacion a Distancia” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1978	Tayland’da, “Sukhothai Thammathirat OU” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1979	Çin’de “China TV University System” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır. Kore’de “Korean National Open University” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1982	Tayland’da Sukhothai Thammathirat Açık Üniversitesi uzaktan eğitime başlamıştır. Türkiye’de Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1984	Endonezya’da “Universitas Terbuka” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1985	Hindistan’da “Indira Gandhi National Open University” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1987	İran’da “Payame Noor University” ” uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır.
1990’lar ve sonrası	Özellikle Amerika, İngiltere, Kanada’nın uzaktan eğitim programlarında önemli bir rol oynamaya başlamıştır.
2002-2003 yılında	Açık öğretim Fakültesi bünyesinde “Bilgi Yönetimi Ön lisans Programı” uygulanmaya başlamıştır.
İlerleyen yıllarda...	Uydu teknolojisinin bilgisayar ile bir arada kullanılması ile ilk önceleri gelişmiş ülkelerin (örneğin, Amerika, İngiltere, Kanada...) uzaktan eğitim programlarında önemli rol oynamaya başlamıştır ve şu anda tüm varlığını hissettirmektedir.

Uzunboylu ve Tuncay’dan aktaran Yavuz, C. (2015). *Uzaktan ve yüz yüze hizmet içi eğitimin öğrenenleri başarısı ve öğrenmenin kalıcılığı açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ülkemizde ise ilk olarak 1956 yılında mektupla öğrenim şeklinde başlayan uzaktan eğitim uygulamaları, zaman içerisinde teknoloji kullanımının ilerlemesiyle basılı materyal, radyo,

televizyon, audio ve videokasetler, çoklu ortam, bilgisayar destekli eğitim, elektronik posta, internet, veri tabanları, uydu teknolojileri ve video konferanstan sanal gerçeklik ve son olarak e-öğrenme şeklinde gelişme göstermiştir (İşman, 2011). Bu tarihsel süreç Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi

1924	Dewey'in sunduğu "öğretmen eğitim raporu" ile Türkiye'de uzaktan eğitim kez gündeme gelmiştir.
1926-1960	Uzaktan eğitim Türkiye'de tartışılmaya başlanmış ve öneriler oluşturulmuştur.
1927	1. Milli Eğitim Şurası'nda okuma yazma öğretimi için "Muhabere Yoluyla Tedrisat" yöntemi uygulanmaya başlamıştır
1933-1934	Yılları arasında mektupla uzaktan eğitim çalışmaları yapılmıştır.
1950	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü uzaktan eğitimi ilk uygulamalarını yapmıştır.
1958-1959	Ankara dışında bulunan bankacılar için ilk defa mektupla öğretim kursları uygulanmıştır.
1960	Yılında orta dereceli meslek okulu mezunlarına üniversite olanağı sağlamak amacıyla mektupla öğretim yöntemi kullanılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, İstatistik ve Yayımlar Genel Müdürlüğü bünyesinde uzaktan eğitim yapmayı hedefleyen Mektupla Eğitim Merkezi Kurulu'nu kurmuştur.
1966	Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü kurulmuştur.
1974	Mektupla Yüksek Öğretim Merkezi kurulmuştur.
1982	Anadolu Üniversitesi'nde Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur.
1982-1890	Radio ve TV'de örgün eğitimi desteklemek amacıyla yayınlar başlamıştır.
1892	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde Açık Öğretim Lisesi kurulmuştur.
1995	Web 1.0 araçlarının uzaktan eğitimde kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır.
1996	Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde İnternete Dayalı Asenkron uzaktan eğitim uygulaması başlamıştır.
1998	Açık İlköğretim Okulu kurulmuştur.
1999	YÖK tarafından uzaktan eğitim yönetmeliği yayınlamış ve Enformatik Milli Komitesi oluşturulmuştur.
2001	Uzaktan eğitim yönetmeliği kapsamında üniversitelerde dersler ve programlar açılmaya başlamıştır.
2007	Web 2.0 (güncelleyebileceğimiz ve etkileşim kurabileceğimiz web sayfaları) araçlarının uzaktan eğitimde kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır.
2010	Web 3.0 (kişiselleştirilmiş ve hayatımızı kolaylaştıran web sayfaları) araçlarının uzaktan eğitimde kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır.
İlerleyen yıllarda...	Mobil cihazların uzaktan eğitimde kullanımı yaygınlaşmaktadır. Ayrıca Web 4.0 (fiziksel disklerden uzaklaşıp, tamamen sanal networkler üzerinde kurulu olan teknoloji) araçlarının da uzaktan eğitimde kullanımı beklenmektedir.

Araştırmacı tarafından çeşitli kaynaklardan faydalanılarak hazırlanmıştır.

Uzaktan eğitim uygulaması avantajlarından dolayı çok hızlı bir şekilde gelişim gösterse de uzaktan eğiti uygulamasının dezavantajları da bulunmaktadır. Bunlar Kaya (2002, s. 11) tarafından Şekil 9'daki gibi açıklanmıştır:

Şekil 9. Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları. Kaya, Z., (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem.

Uzaktan eğitimin dünyada ve ülkemizde hızla gelişmesinde hem avantajları hem de yaşanan teknolojik gelişmeler büyük katkı sağlamıştır.

2.1.2.1. E-öğrenme

Öğrenciler, gelişen teknoloji sayesinde istedikleri bilgiye kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. Bu nedenle, zaman ve mekandan bağımsız öğrenmeyi tercih eden öğrenciler için çevrimiçi öğrenme ortamları önemli olmaktadır (Cabı, 2016, s. 95). E-öğrenme, “nerede, ne zaman ve ne istersen öğren” yaklaşımıyla, öğrenme kavramına yenilik getirmiştir (Duran, Önal ve Kurtuluş, t.y.). Bu öğretim uygulaması, internet veya intranet teknolojileri kullanılarak, eğitmenin ve öğrencinin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadığı bir eğitim tekniğidir (Duran vd., t.y.). E-öğrenme internet, bilgisayar ağı ve multimedya teknolojilerinin kullanımıyla yapılır.

2.1.2.1.1. Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ)

Bilgisayar destekli öğretim, öğrencilere bilgisayar programları yardımıyla bir konu veya kavramın öğretilmesidir (Yalın, 2001, s. 164). BDÖ, bilgisayarın, bilgisayar ağına bağlı olmaksızın kullanımıdır. Bu öğretimde özellikle CD-Rom’lar ile öğretim gerçekleştirilmektedir.

Yalın (2001, s.165), BDÖ’de ders yazılım türlerini; özel ders yazılımları, alıştırmalar ve benzetişim yazılımları olmak üzere üçe ayırmıştır: Özel ders yazılımının, bir konuyu veya kavramı öğretmeye yardımcı olduğunu ve BDÖ’de en çok kullanılan ders yazılım türü olduğunu ifade etmektedir. Şahin ve Yıldırım (1999) özel ders yazılımlarını “yazılımların içinde tamamen öğretmenin rolünü üstlenen, gerektiği yerde yeni bilgiyi veren, verilen bilginin öğrenilmesi için alıştırmalar sağlayan, öğrenciye geri bildirim sunan, öğrencinin performansını değerlendiren ve öğrenciyi yönlendiren programlar” olarak tanımlamaktadır (Ünsal, 2007, s. 11).

Bilgisayar destekli öğretimde, öğrencilerin öğrenme şekilleri, öğrenme hızları vs. farklı olduğundan ders yazılımı ön plana çıkmaktadır. Bir ders yazılımının geliştirilmesi şu aşamalarda gerçekleşmektedir (Akpınar’dan aktaran Ünsal, 2007):

1. Ders hedeflerinin ve öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesi,
2. Yazılım rasyonelinin belirlenmesi ve doğrulanması,
3. Rasyonelin kavramsal ve fonksiyonel tasarıma dönüştürülmesi,
4. Tasarımın gözden geçirilmesi, tasarımın model olarak programlanması,

5. Model programın değerlendirilmesi,
6. Tam sürümün programlanması, tam sürümün uygulanması ve tam sürümün değerlendirilmesidir.

2.1.2.1.2. İnternet Temelli Öğrenme (Web Tabanlı Öğrenme) (WTÖ)

Öğrenme bir internet ağı üzerinden sağlanmaktadır ve öğrenme ortamı internet üzerindedir. İnternet, birbirine bağlı çok sayıda bilgisayar ağının yanı sıra web, e-posta, Telnet, FTP gibi hizmetleri de barındırır. Bu nedenle web tabanlı öğrenmeyi kapsar (Aslantaş, t.y.). İnternet temelli öğrenme, web teknolojileri ve http protokolüne dayanmaktadır.

Web tabanlı öğretim Horton (2000) tarafından “amaçlı ya da amaçsız, insanı herhangi bir alanda eğitmek için web teknolojilerinin kullanılması” olarak tanımlanmaktadır (Ünsal, 2007, s.47). WTÖ’nin en önemli avantajları arasında sanal bir kampüs yaratılabilmesi ve eşzamansız (asynchronous) eğitime olanak vermesi yer almaktadır. Öğrenciler, sistem dâhilindeki içeriğe istedikleri zaman ulaşabilmekte ve kaynaklardan istedikleri ölçüde faydalanabilmektedirler. Sağlanan bu esneklik, maliyet avantajları ile birleştiğinde ideal bir model oluşmasına olanak tanımaktadır (Maly vd. aktaran Al ve Madran, 2004).

WTÖ öğrenciye verilecek eğitimin, öğreticinin kapasitesine göre değil, öğrencinin gereksinimlerine göre belirlenebilmesini öğrenci merkezli eğitim sağlamaktadır. Öğrenci yönetimli eğitimin getirisi ise öğrencinin çevrim içi topluluklar oluşturmaya olanak tanıyarak, öğrencinin kendisi için içerik ya da program oluşturabileceği bir ortam hazırlayabilmesidir (Al ve Madran, 2004, s. 264). Maliyet açısından bakıldığında WTÖ’nin maliyetinin geleneksel örgün eğitim maliyetinin ortalama yarısı kadar olduğu görülmektedir. Öte yandan WTÖ’nin etkileşimli eğitim özelliği ve güncel içerik sunması da göz ardı edilmemelidir (Docent Inc’den aktaran Al ve Madran, 2004).

Öğretici ve öğrenenin aynı ortamda olmasına gerek kalmadan uygulanan uzaktan eğitim yöntemi, eş zamanlı (senkron) veya eş zamansız (asenkron) olacak şekilde yapılabilmektedir.

Eş zamanlı (senkron) uzaktan eğitim uygulaması, öğretici ve öğrenenin eş zamanlı olarak, aynı zamanda farklı mekanlarda doğrudan iletişim kurarak eğitim almasıdır. Etkileşim, ses

ya da video konferans, internet telefonu ya da iki yönlü canlı uydu yayını gibi teknolojilerle gerçekleştirilebilir (Karataş'tan aktaran Yavuz, 2012, s. 51).

Eş zamansız (asenkon) uzaktan eğitim uygulaması, öğretici ve öğrenenin eş zamansız olarak, farklı zamanlarda ve farklı mekanlarda bulunarak eğitim yapılmasına olanak sağlamaktadır. Öğreticiler ve öğrenenler arasındaki iletişimin zaman gecikmeli olarak aralıklarla gerçekleştiği öğrenmedir. Tele-seminer ve eğitim portalları da asenkon öğrenme sağlamaktadır (Yavuz, 2102, s. 49).

Web tabanlı öğretim; uzaktan eğitim, bilgisayarlı eğitim ve internet teknolojileri olarak üçlü sosyal ve teknik gelişimi içermektedir. Bu gelişme 1840'larda uzaktan eğitim, 1960'larda bilgisayarlı eğitim, 1990'larda internet teknolojisi biçiminde sürmüştür (Horton'dan aktaran Ünsal, 2007). Bersin'e (2004) göre teknoloji destekli öğretim; 1960-1970'li yıllarda bilgisayar destekli eğitim, 1980-1990'lı yıllarda uzaktan eğitim, 1980-1990'lı yıllarda cdrom ve bilgisayar destekli eğitim, 1998'den günümüze kadar web destekli öğretim, sanal sınıflar ve e-öğrenme, 2002'den başlayarak bütünleşik harmanlanmış öğrenme, web, benzetişim programları olarak değişim geçirmiştir (Ünsal, 2004, s. 12).

2.1.2.1.2.1. Mobil Öğrenme (M-Öğrenme)

Mobil öğrenme (M-öğrenme), bazı kaynaklarda h-öğrenme (hareketli öğrenme) adı ile anılmaktadır. M-öğrenme kavramı, uzaktan eğitimdeki e-öğrenmeden türeyen bir kavramdır (Aslantaş, t.y.). M-öğrenme, öğrenenlere sınıf dışında, sınıfa bağımlı kalmadan cep bilgisayarı-PDA (Personal Digital Assistant) veya cep telefonu ile eğitim olanağı sağlamaktadır (Oran ve Karadeniz, 2007, s. 167). M-öğrenme kısaca, taşınabilir iletişim araçları ile çevrimiçi ve çevrimdışı yapılabilen öğretim olarak tanımlanabilir. M-öğrenme için kullanılan cihaz ve teknolojilerin yetenek ve sınırlılıkları bu özellikleri belirleyen önemli bir unsurdur. Mobil öğrenme uygulamalarını çalıştıracak olan cihazların işlemci gücü, ekran boyutları ve internet kullanımı gibi unsurlar bunlara örnek gösterilebilir (TeknologWeb, 2015). Mobil öğrenme uygulamaları şunlardır;

- Microsoft m-Öğrenme Projesi
- Mobile Sports Pulse

- Johnson & Johnson
- Allogy ve Tusk (TeknologWeb, 2015).

Eğitim, kendisine yeni çalışma alanları üretmektedir ve bu noktada da m-öğrenmeyi başka bir deyişle hareketli çoklu ortam eğitim sistemlerini oluşturmaktadır (Aslantaş, t.y.). Bu uygulamanın gelecekte eğitimde daha fazla kullanılacağı ve öğrencilere farklı eğitim olanakları sunacağı düşünülmektedir.

2.1.3. Harmanlanmış Öğrenme (Karma Öğretim/Hibrit Öğretim)

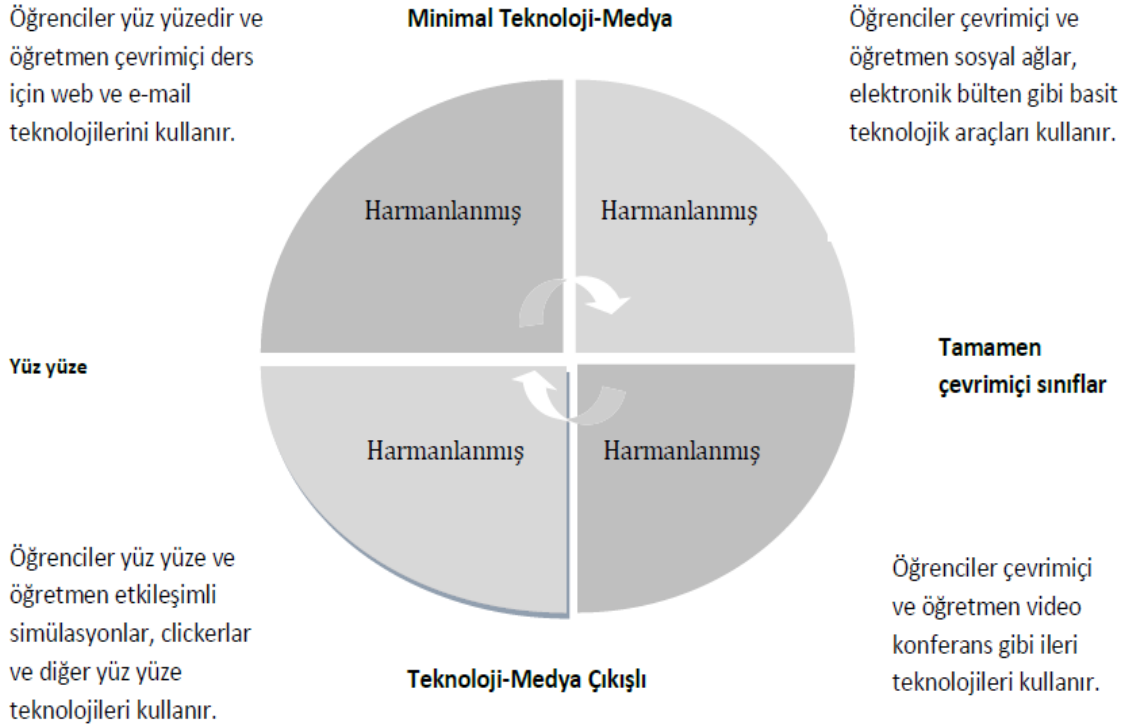
Harmanlanmış öğrenme ile öğrenme ortamlarında teknoloji destekli araçların çevrim içi kullanımı ve yüz yüze uygulamaların öğretimle bütünleştirilmesi kastedilir (Uluyol ve Karadeniz' den aktaran Öntaş, 2012). Horton (2000) ise harmanlanmış öğrenmeyi, web destekli öğrenme ile sınıftaki öğrenmenin, her birinin güçlü ve avantajlı birkaç yönünün birleştirilmesi şeklinde açıklamıştır (Ünsal, 2007, s. 47). Bir başka tanıma göre, harmanlanmış öğrenme genelde, iki ya da daha çok yöntemin öğrenim ihtiyacı için kullanılması anlamına gelir ve harmanlanmış öğrenme; belirli amaçlar doğrultusunda, istenilen hedefleri sağlayan öğrenim amaçlarının kazanılmasında uygulanan en etkili öğrenme biçimlerinin kullanımıdır (Wilson ve Smilanich'den aktaran Ünsal, 2007).

Harmanlanmış bir derste kullanılabilecek modeller şöyledir (Osguthorpe ve Graham'dan aktaran Ünsal, 2007):

1. Çevrim içi ve yüz yüze öğrenme etkinlikleri,
2. Çevrim içi ve yüz yüze öğrenciler,
3. Çevrim içi ve yüz yüze öğretmenler.

Birinci model, harmanlanmış sınıfta hem yüz yüze hem de çevrim içi etkinlikleri içermektedir. Yani öğrenme etkinliği, hem yüz yüze hem de çevrim içi ortamda kurulmaktadır. İkinci model, hem yüz yüze sınıftaki öğrenciler hem de bu öğrencilerle çevrim içi iletişim kuran öğrencilerin, aynı sınıfta içerisinde katıldığı harmanlanmayı göstermektedir. Üçüncü modelde ise, birden fazla öğretmen ile öğrencilerle çevrim içi ve yüz yüze öğrenme imkânı sağlanmaktadır (Ünsal, 2007, s. 51) .

Harmanlanmış öğrenme uygulamasında kullanılacak teknolojiler ve araçlar genel hatlarıyla Şekil 10'da yer almaktadır.

Şekil 10. Harmanlanmış öğrenme uygulamalarında araçların kullanımı. Diaz, V. ve Brown, M. (2010). *Blended Learning: A Report on the ELI Focus Session*’ dan aktaran Öntaş, 2012.

Kısacası, karma öğretimde yüz yüze ve uzaktan eğitim bir arada olduğundan bilgisayar, internet ve geleneksel öğrenmede birlikte kullanılmaktadır.

Çağımızın gereksinimleri sonucunda ivme kazanan uzaktan eğitim uygulamasının etkili bir yapıya da sahip olması gerekmektedir.

2.2. Etkili Bir Uzaktan Eğitimin Standartları

Etkili bir uzaktan eğitim uygulaması için uygulamanın çeşitli boyutlarda bazı standartlara sahip olması gerekmektedir. Bu standartlar Kılıç Çakmak ve Kaban (2016) tarafından yapılan çalışmada alan yazın taraması ve uzman görüşü ile belirlenmiştir. Bu çalışmada ise standartlar, araştırmanın konusu olan zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik olarak düzenlenmiş şekliyle aşağıda yer almaktadır.

Uzaktan eğitim uygulamasının öğretim elemanı boyutu standartları;

1. Öğretim elemanı, çevrimiçi ortamda derse başlamadan önce kendini tanıtır.

2. Öğretim elemanı, öğrencinin öğrenme kaynaklarını etkili bir şekilde kullanıp kullanmadığını gözlemler.
3. Öğretim elemanı, izlenice hazırlar ve ders başlamadan önce öğrencilere iletir.
4. Öğretim elemanı, çevrimiçi derslerdeki görevlerini tamamlamak için yeterli miktarda zaman ayırır.
5. Öğretim elemanı, öğrencileri uygun kaynaklara yönlendirir.
6. Öğretim elemanı, ürün ve performans değerlendirmesi için, açıkça ifade edilmiş ve öğrencilere ilan edilmiş ölçütler kullanır.
7. Öğretim elemanı, ders içi soruları cevaplama süresi ve katılımcılara geribildirimde bulunmasına dair ölçütleri açıkça belirtir.
8. Öğretim elemanı, çalışma, iş birlikçi öğrenme veya problem çözme grupları oluşturmak için çevrimiçi iletişim araçlarını kullanır.
9. Öğretim elemanı, ödev ve kavramların sınıf içinde tartışılması için sınıf içi tartışma konuları belirler.
10. Öğretim elemanı, sohbet araçlarını (eş zamanlı ve eş zamansız) etkin bir biçimde kullanır.
11. Öğretim elemanı, dersleri tasarlarken etkin olay, araştırma ve simülasyon gibi yöntemlerden faydalanır.
12. Öğretim elemanı, e-posta gibi bireysel bir kanal yoluyla öğrencilere hızlı, yapıcı ve anlamlı geribildirimler verir.

Uzaktan eğitim uygulamasının uzaktan eğitim merkezi boyutuna yönelik standartlar;

1. Kurum, program veya dersler için uygun donanım, tesis ve laboratuvar sağlar.
2. Kurum, öğrenciye kayıt olduğu bir dersi ne zamana kadar bırakabileceğini bildirir.
3. Öğrencilere teknik desteğe nasıl erişeceklerine ilişkin bilgiler verilir.
4. Destek hizmetleri kişiye en kısa sürede, zamanında ve mümkün olan her yerde verilir.
5. Kurumun, öğrencinin yaşayabileceği problemleri çözebilecek politikaları vardır.
6. Kurum, öğrenci kabulü, yerleştirme, finansal yardım, akademik danışmanlık ve ders materyallerinin ulaştırılması gibi geniş bir yelpazesi olan öğrenci hizmetlerine uygun erişim sağlar.
7. Kurum, mevcut hizmetlerin, programların ve kabul şartlarının uygun bir şekilde sunulduğu tanıtımlar yapar ve program başvuru ve kabul bilgilerini sunar.

8. Kurum, yeni öğrencilerin programın sunumunda kullanılan teknoloji için uygun donanım ve teknoloji yeterliliğine sahip olduğundan emin olur.
9. Öğrenciler, elektronik ortamların kullanılmasına yönelik yönergelere ve teknik destek ekibine ulaşım ile ilgili konularda bilgilendirilir.
10. Öğrenci şikâyetleri hızlı ve doğru bir şekilde cevaplanır.
11. Kurum, öğrenciye kayıt olduğu bir dersi ne zamana kadar bırakabileceğini bildirir.
12. Destek hizmetleri kişiye en kısa sürede, zamanında ve mümkün olan her yerde verilir.
13. Kurum, yeni öğrencilerin programın sunumunda kullanılan teknoloji için uygun donanım ve teknoloji yeterliliğine sahip olduğundan emin olur.
14. Kurum, istekli bir öğrenme ortamı sunar.
15. Kurum, disiplin ve / veya programa yönelik ön koşul bilgilerini açıkça belirtir.
16. Kurum, uzaktan ders verecek öğretim elamanlarına uygun hizmet içi eğitimler sağlar.

Uzaktan eğitim uygulamasının öğretim yönetim sistemi boyutuna yönelik standartlar;

1. Öğrencilere teknik desteğe nasıl erişeceklerine ilişkin bilgiler verilir.
2. Kurum, öğrenci kabulü, yerleştirme, finansal yardım, akademik danışmanlık ve ders materyallerinin ulaştırılması gibi geniş bir yelpazesi olan öğrenci hizmetlerine uygun erişim sağlar.
3. Öğrenciler, elektronik ortamların kullanılmasına yönelik yönergelere ve teknik destek ekibine ulaşım ile ilgili konularda bilgilendirilir.
4. Öğrenci şikâyetleri hızlı ve doğru bir şekilde cevaplanır.
5. Öğrenci-öğretmen etkileşimini (eş zamanlı ve eş zamansız) sağlayacak mekanizmalar vardır.
6. Öğretim yönetim sistemi düzenli ve kapsamlı bir şekilde yönetilir.
7. Kurum, çeşitli ders içeriklerine nereden erişileceği ve öğretime nasıl başlanacağını açıkça belirtir.

Uzaktan eğitim uygulamasının ders içeriği boyutuna yönelik standartlar;

1. Ders içerikleri eğitim/öğretim programları içerisinde sıralı bir gelişim ve mantıksal ilerleme sağlar.
2. Çevrimiçi içerikler arasındaki gezinme yapısı mantıklı, tutarlı ve etkilidir.

3. Çevrimiçi tartışmalar, e-posta ve diğer iletişim biçimlerinin kullanımında uyulacak kurallar açıkça belirtilir.
4. Kurum, kullanılan teknolojinin, programların doğasına ve hedeflerine uygun olmasını sağlar.
5. Kurum, öğretim elemanlarına ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sunar.
6. Kurum, içeriklerin, programların ve derslerin güncelliğinden sorumludur.
7. Kurum, uzaktan eğitim programını planlarken veya ders içeriklerini geliştirirken engelli bireylerin ihtiyaçlarını dikkate alır.

Eğitim durumu (ders işlenişi) boyutuna yönelik standartlar;

1. Öğrenci ile etkileşim, özel öğrenme yöntemleriyle desteklenir.
2. Ders, görsel ve işitsel içeriklerin eş değer seçeneklerini içerir.
3. Ders içeriğinin tasarımı, bu içeriğin sunulmasında ihtiyaç duyulan teknolojileri barındırır.
4. Ders tasarımı, okunabilirliği kolaylaştırır ve dikkat dağılımını en aza indirir.
5. Ders içinde kullanılan konu ve materyallere yönelik kaynak verilir.
6. Öğrencinin tamamlaması gereken materyallerin mecburi veya isteğe bağlı olduğu açıkça belirtilir.
7. Ders içeriğinin tasarımında ve sunumunda kullanılacak teknolojiler için, minimum standartları içeren kılavuzlar oluşturulur.
8. Öğretim materyalleri, standartlara uygunluğu açısından düzenli aralıklarla gözden geçirilir.
9. Dersler; öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme yapmalarını sağlayacak şekilde tasarlanır.
10. Dersin uzaktan eğitim uygulamasıyla yapılması için uygun uzaktan eğitim biçimi ve öğretim stratejileri kullanılır.
11. Ders içerikleri bireysel çalışmayı kolaylaştıracak ve çalışma becerilerini geliştirecek şekilde tasarlanır.

2.3. Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Uygulamaları

2.3.1. Dünyadaki Başlıca Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Dünyada birçok üniversite tarafından çeşitli ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programları uzaktan eğitim uygulamasıyla yapılmaktadır. Ayrıca, örgün (geleneksel) eğitimin yüz yüze eğitim olarak getirdiği avantajları da uzaktan eğitim modeli içinde kullanabilmek için harmanlanmış ya da “Karma Eğitim” (Blended Education veya Blended Learning) modelleri günümüzde daha da tercih edilir hale gelmiştir (Balaban, 2012, s. 4). Bu doğrultuda uzaktan eğitim veren bazı ülkelerde (Amerika, Kanada, Almanya, Hollanda ve Avustralya) yer alan önemli üniversitelerin uzaktan eğitim programları Özbay (2015) tarafından; hedef kitle, amaç, program, programın özelliği ve kullanılan teknoloji açısından incelenmiştir. Bu inceleme verileri ve dünyada uzaktan eğitim veren başlıca üniversiteler Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5

Dünyada Uzaktan Eğitim Veren Başlıca Üniversiteler

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
AMERİKA	Boston University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları -Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.bu.edu/online/
	Indiana State University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.indstate.edu/distance/
	Phoenix University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Kişisel Gelişim Programları -Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	E-campus	http://www.phoenix.edu/
	Ashworth College	Genç-Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Ön Lisans Programları -Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Üniversite tarafından geliştirilen öğretim yönetim sistemi kullanılmaktadır	http://www.ashworthcollege.edu/
ALMANYA	The Fern Universität Hagen	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Uzaktan eğitim için dersleri bilgisayardan takip edebileceğiniz gibi ders malzemelerinin eve göndermelerini de isteyebilirsiniz. -120 değişik ülkeden öğrenciler katılmaktadır. -Bazı ülkelerde Hagen ile ortak çalışan üniversiteler (Avusturya, İsviçre, Orta ve Doğu Avrupa, Macaristan) bulunmaktadır.	Moodle	http://www.fernuni-hagen.de/
	Telekolleg	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Kişisel Gelişim Programları	-Kişisel ve mesleki gelişime yönelik programlar sunmaktadır. -Eğitimler radyo, TV ve basılı materyallerle	-Kitap (Cd/Dvd) -Tv Yayını -Radyo Yayını	http://www.telekolleg-info.de/

sağlanmakta ve bu basılı materyaller eğitimi alacak kişi tarafından satın alınarak kişinin adresine ulaştırılmaktadır.							
AVUSTRALYA	PFH Private University of Applied Sciences	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Üniversite çevrimiçi olarak verilen derslerini youtube’de açılan video kanalında yayınlamaktadır	Youtube Kanalı	http://www.pfh.de/en/
	Carl von Ossietzky Universität	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları -Sertifika Programları	-Online tartışma saatleri belirlenmektedir. -Dersler aynı zamanda asenkron ve metin tabanlı olarak sürdürülmektedir.	Stud Ip Lotus Domino DETC (Distance Education and Training Council)	http://www.uni-oldenburg.de/
	Griffith University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları -Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Microsoft Netmeeting Codes of Practice Griffith Portal	http://www.griffith.edu.au/
	Charles Sturt University (CSU)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Pazartesi ve Cuma 09.00-17.00 arası eşzamanlı iletişim imkânı sunmaktadır.	Cricos (Commonwealth Register of Institutions and Courses for Overseas Students)	http://www.csu.edu.au/
	Curtin University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	OASIS Student Portal	http://chem.eng.curtin.edu.au/
	University of Southern Queenslan d (USQ)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	-Önlisans -Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	USQ UConnect Portal	http://www.usq.edu.au/

Özbay, Ö. (2015, Aralık). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Ines Journal Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.

Bu üniversitelerde birçok farklı ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programlarının yetişkin eğitime yönelik olarak profesyonel gelişim veya meslek edindirme amacıyla açıldığı görülmektedir (Özbay, 2015).

2.3.2. Türkiye’de Başlıca Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Türkiye uzaktan eğitim veren üniversiteler, uzaktan eğitimleri, eğitimin yürütüldüğü başlıca birim, eğitim verdikleri programlar, eğitimde kullandıkları sistemler ve yükseköğretim kurumlarının önemli özellikleri açısından Özbay (2015) tarafından incelenmiştir. İnceleme sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 6

Türkiye'de Uzaktan Eğitim Veren Başlıca Üniversiteler

Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer	İnternet Adresi
Ahmet Yesevi Üniversitesi	-Açık Öğretim Fakültesi -"Türkiye Türkçesi ile Eğitim Programları" (TÜRTEP)	-Ön Lisans Programları -Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Macromedia -Breeze	Ahmet Yesevi Üniversitesinin biri Çimkent diğeri Türkistan'da olmak üzere iki tane "Uzaktan Eğitim Fakültesi" mevcuttur.	http://www.yesevi.edu.tr
Anadolu Üniversitesi	Açık Öğretim Fakültesi	-Ön Lisans Programları -Lisans Programları	-Adobe Presenter -Adobe Connect Pro -Blackboard -Learn	Anadolu üniversitesi açık öğretim sınavları Türkiye'de 81 ilde çoktan seçmeli sınav şeklinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca E-Sertifika Programlarının sınavları Türkiye'de 81 il ve Almanya/Köln'de çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir.	http://www.anadolu.edu.tr/
Atatürk Üniversitesi	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkez	-Ön Lisans Programları -Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	Atatürk Üniversitesi tarafından geliştirilen ALMS kullanmaktadır.	Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim ile alır (Tıp Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakülteleri hariç).	http://www.atauni.edu.tr/
İnönü Üniversitesi	İnönü Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	-Lisans Tamamlama -Yüksek Lisans Programları	-Adobe Acrobat -Connect Pro	Ara sınavlar çevrim içi, final sınavları ve not yükseltme sınavları ise kampüste gerçekleştirilmektedir.	http://www.inonu.edu.tr/
Yıldız Teknik Üniversitesi	Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Tarih - Türk Dili	Adobe Connect Center	Yıldız Teknik Üniversitesinde Uzaktan Eğitim sistemi eşzamansız bir eğitim olanağı sunmakta fakat en güçlü yanı vermiş olduğu eşzamansız eğitim sistemini harmanlanmış duruma dönüştüren ve öğrencilerle birebir canlı ders işleme olanağı sağlayan öğrenme platformu imkânı sağlamaktadır.	http://www.yildiz.edu.tr/
İstanbul Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	-Ön Lisans Programları	-Adobe Connect Center (Canlı	Uzaktan eğitim öğrencileri sanal sınıf uygulamalarında yer alan dersler dışında örgün sistemden ders alamaz ve	http://www.istanbul.edu.tr/

	(İSUZEM)	-Lisans Tamamlama Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	Ders Sistemi) -Moodle (ÖYS)	derslere katılamazlar.	
Sakarya Üniversitesi	Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	-Ön Lisans Programları -Karma Eğitim Programları -Yüksek Lisans Programları	Moodle	Ara sınavlar çevrim içi gerçekleştirilirken final sınavları hafta sonları Esentepe Kampüsünde gerçekleştirilmektedir.	http://www.sakarya.edu.tr/
(Orta Doğu Teknik Üniversitesi) ODTÜ	-ODTÜ Sanal Kampüsü -İnternete Dayalı Eğitim	-Bilgisayar Sistemleri -C Programlama , -Unix ile İşletim Sistemleri -Yazılım Mühendisliği -Web Programlama	Moodle	İnternete Dayalı Eğitim Asenkron (İDE_A) projesinin ilk uygulaması olan Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı (BTSP) Mayıs 1998 yılında başlamış, aralıksız olarak her yıl devam etmektedir. İnternet üzerinden ve yüz yüze eğitimlerle desteklenen bu sertifika programının amacı Bilgisayar Mühendisliğinin temel 8 dersini yaklaşık 9 ay gibi sürede katılımcılarına vermektir.	http://www.metu.edu.tr/tr/
Ege Üniversitesi	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi	-Yüksek Lisans Programları	-Adobe Connect Center -Moodle	Ara sınavlar çevrim içi olarak gerçekleştirilmekte, final sınavları ise kampüste yapılmaktadır.	http://ege.edu.tr/
Ankara Üniversitesi	Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	-Ön Lisans Programları -Lisans Tamamlama Programları -Yüksek Lisans Programları	-Moodle -Openmeetings -Scorm	Eğitim programlarında, dönem sonu sınavlarından önce yüz yüze etkileşim uygulamaları yer almaktadır. Bu etkileşimlerin amacı, öğrencilerimizin, öğretim elemanları ve diğer öğrencilerle, yüz yüze görüşme ihtiyaçlarını karşılamaktır. Yüz yüze etkileşimler, sadece Ankara ilinde yapılmaktadır. Eğitim-öğretim yılı içinde, bir dönemde, her ders için birisi ara, diğeri yarıyıl sonu olmak üzere iki ayrı sınav yapılmaktadır.	http://www.ankara.edu.tr /
Gazi Üniversitesi	-Bilişim Enstitüsü -Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	-Ön Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Enocta -Probil -Mathtype -Adobe Connect Pro Meeting	Gazi Üniversitesinde iki program ile başlanan uzaktan eğitim, şu anda yedi ön lisans ve üç yüksek lisans programı ile sürdürülmektedir. Dersler internet destekli eşzamanlı olarak yürütülmekte olup sohbet ortamları ise eşzamanlı olarak sürdürülmektedir. Uzaktan Eğitimde ara sınavlar çevrim içi olarak yapılmaktadır. Final sınavları ise örgün öğretimde olduğu gibi yüz yüze	http://gazi.edu.tr/

				gerçekleştirilmektedir.	
Çukurova Üniversitesi	Adana Meslek Yüksek Okulu Uzaktan Eğitim Birimi	-Ön Lisans Programları	-Moodle -Adobe Connect	Türkiye’de uzaktan eğitim alanında öncü okullardan birisi de Çukurova Üniversitesidir. Üniversite uzaktan eğitimi ilk başlarda sadece bilişim alanındaki derslere yönelik olarak vermeye karar vermiş, fakat diğer birimlerden gelen yoğun istek üzerine, başka bölümlerden dersleri de uzaktan eğitim kanalı ile vermeye başlamıştır.	http://www.cu.edu.tr/tr/
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	-Ön Lisans Programları -Lisans Programları -Yüksek Lisans Programları	-Adobe Connect -Moodle	Karadeniz Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi 20112012 eğitim - öğretim yılında uzaktan eğitim Kamu yönetimi, 2012-2013 eğitim - öğretim yılında ise uzaktan eğitim İşletme programlarını açmıştır.	http://www.ktu.edu.tr/
Marmara Üniversitesi	Uzaktan Eğitim Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih - İngilizce	-Moodle -Akademik LMS	Marmara Üniversitesi’nin uzaktan öğretim sistemi sadece kampüs içi öğrencilerine yöneliktir.	http://www.marmara.edu .tr
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih - İngilizce	Moodle	Uzaktan eğitimde dersler eşzamanlı ve eşzamansız yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir.	http://www.mu.edu.tr/
Ondokuzmayıs Üniversitesi	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih - İngilizce Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Moodle	Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, sınav hizmetleri, üniversite bünyesinde yer alan eğitim ve seminer faaliyetleri gerçekleştirmekte ayrıca fakülte yönetimleriyle sürekli irtibat halinde olup öğrencilere yeni fırsatlar yaratmaktadır. Kampüs dışı eğitimin yanı sıra kampüs içi eğitimde okutulan ortak dersler uzaktan eğitim uygulamasıyla yapılmaktadır.	http://www.omu.edu.tr/

Özbay, Ö. (2015, Aralık). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Ines Journal Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.

Dünyada ve Türkiye’de uygulanmakta olan uzaktan eğitim programlarının etkili bir eğitim uygulaması olabilmesi için aşağıdaki temellere ve bileşenlere dikkat edilerek tasarlanması gerekmektedir.

2.4. Uzaktan Eğitimin Temelleri

Uzaktan eğitimin temelleri farklı boyutlardan oluşmaktadır. Bunlar;

- Öğrenci,
- Öğretim Elemanı,
- Teknik Destek,
- Eğitim Destek,
- İçerik Grubudur.

2.4.1. Öğrenci

Uzaktan eğitimde bilgi kaynaklarına erişim sağlamak ve okuma alışkanlığı, öğrenmenin ön koşuludur. Bu nedenle öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine giriş yaparak videoları izlemesi gerekmektedir. Uzaktan eğitim, öğrencinin istediği kadar tekrar yapabildiği, zaman sınırlaması olmayan esnek bir program olmasına rağmen ancak öğrencilerin faydalandığı kadar verimli olabilmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitimle ders verilecek öğrencilerin istekli ve sistemi rahat bir şekilde kullanabilen öğrenciler olması gerekmektedir. Ayrıca yavaş öğrenen öğrenciler, sistemdeki videoları defalarca izleyerek konu eksikliklerini tamamlayabilmektedir.

Uzaktan eğitimde en büyük sorumluluk öğrencinindir. Sistemin ne kadar verimli olduğu öğrencinin uzaktan eğitimden ne kadar faydalandığıyla doğru orantılı olarak değişmektedir.

2.4.2. Öğretim Elemanı

Uzaktan eğitimde, yüz yüze eğitime göre öğretim elemanın daha fazla iş yükü vardır. Çünkü uzaktan eğitimde öğretim elemanları, ders notlarını, çevrimiçi derslerini ve materyallerini kendileri hazırlamak durumundadır. Ayrıca öğrencilerle yüz yüze iletişim

kuramadıklarından öğrencilerin ÖYS’ne yazdıkları veya mail yoluyla sordukları sorulara özel zaman ayırmaları gerekmektedir. Hazırlanan ders notları ve çevrimiçi dersler uzaktan eğitime uygun hazırlandığı ve öğrenci ile öğretim elemanı verimli iletişim kurabildiği ölçüde yapılan eğitimden alınacak verim de artar. Bunun sebebi öğrencilerin derse olan ilgisinin artmasıdır.

Uzaktan eğitimin verimsiz olmasının öğretim elemanları açısından iki temel nedeni vardır. Bunlardan birincisi bu derslerin hazırlanmasında öğretim elemanlarına çok iş yükü düştüğünden öğretim elemanları çevrimiçi dersleri hazırlamada isteksiz ve özensiz davranabilirler. Bu durum, ders ücreti ve telif ücretleri tanımlanarak ve belirlenecek ödeme kaynağından aksamadan ödenme yapılarak çözümlenebilir. YÖK uzaktan öğrenme programlarında normal saat ücretlerinin 5 katına kadar ödemeyi uygun görebilmektedir (Balaban, 2012). İkinci temel neden, öğretim elemanlarının yeterli teknik bilgiye sahip olmamalarıdır. Bu durum ise öğretim elemanlarına çevrimiçi ders hazırlama sürecinde sağlanacak hizmet içi eğitimlerle çözüme kavuşturulabilir. Çünkü kaliteli bir uzaktan eğitim öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.

2.4.3. Teknik Destek

Eğitim sisteminin sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlayacak olan birimdir. Bu birim yaşanan ve yaşanacak olan olası teknik sorunlarla ilgili öğrencilerin ve öğretim elemanlarının sorularını cevaplar ve sorunlara çözüm üretir. Derslerin sanal ortamdaki kontrolünü de bu birim sağlamaktadır. Ayrıca öğrenci veya öğretim elemanlarının sorunlarına çözüm üretmek için çevrimiçi (online) bir destek sisteminin kurulması önemlidir. Bu sistemle sorunların herhangi bir zamanda alınabilmesi ve bu sorunların yazılı olarak tutulması için gerekmektedir (Balaban, 2012).

2.4.4. Eğitim Destek

Eğitim destek birimi, uzaktan eğitimin üniversitelerde kaliteli bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Sanal derslerin takip edilerek raporlaştırılmasından bu birim sorumludur. Öğrencilerin sisteme atanması da yine bu birim tarafından yapılmaktadır. Eğitim destek birimi tarafından öğrenciler, öğretim elemanları ve içerik grubu için sistem kullanımını

açıklayan kılavuzlar hazırlanır. Bu birim aracılığıyla ders materyallerinin sisteme yüklü olması ve istenildiğinde bunlara kolaylıkla erişilebilmesi sağlanır (Balaban, 2012).

Eğitim destek biriminin bir diğer görevi ise öğretim elemanlarına; çevrimiçi sınavların sisteme yüklenmesinde, çevrimiçi yapılmayan sınavlarda ise soru bankasının oluşturulmasında, soru kitapçıklarının basımı ve sınav sonuçlarının sisteme yüklenmesinde destek olmaktadır.

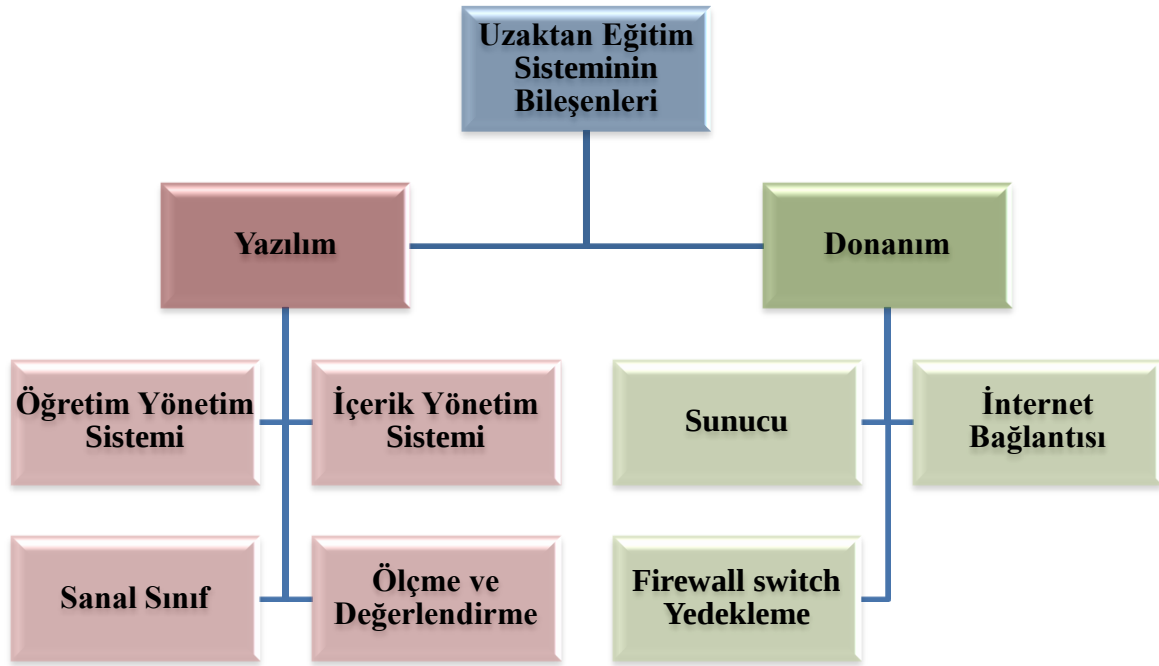
2.4.5. İçerik Grubu

Web tabanlı uzaktan eğitim sisteminin temeli olan ders içeriklerinin hazırlanması ya da var olan içeriklerin web ortamına aktarılması sistem içerisinden yapılmaktadır (Arat ve Bakan, 2011). Öğretim elemanları veya içerik grubu tarafından hazırlanan içeriklerin standartlara uygun olup olmadığının kontrol edilebilmesi için tek bir merkez tarafından yani, içerik grubu tarafından yapılmaktadır. İçeriğin sisteme yüklenmesinde izlenen aşamalar Balaban (2012) tarafından şöyle sıralamıştır;

- Öğretim elemanlarından ders materyalleri önerilen formata göre istenir (intihalden ilgili öğretim üyesi sorumlu tutulur).
- Alınan ders materyalleri redaktör tarafından gözden geçirilir ve içerik yöneticilerine gönderilir.
- İçerik yöneticileri ders materyalleri için gerekiyorsa senaryo hazırlar ve animasyonlar geliştirir.
- Daha sonra öğretim elemanın kontrolü ve onayı da alındıktan sonra ders materyalleri sisteme yüklenir.

2.5. Uzaktan Eğitim Sisteminin Bileşenleri

Tüm uzaktan eğitim uygulamalarının bileşenleri yazılım ve donanım olmak üzere iki başlık altında incelenebilir. Bu başlıklarında çeşitli alt boyutları bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki şekilde ayrıntılandırılmıştır.

Şekil 11. Uzaktan eğitim sisteminin bileşenleri. Bu tablo araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

2.5.1. Uzaktan Eğitim Sisteminin Yazılım Bileşeni

Uzaktan eğitim programı tasarlanırken öncelikle hangi teknolojinin kullanılacağına karar verilmelidir. Teknolojilerin programa uyumu ve birbirleri ile arasındaki fark iyi değerlendirilmelidir (Balaban, 2012). Çünkü birbirleriyle uyum içerisinde çalışmayan ve eğitimin amacına uygun olmayan teknolojilerle verilen uzaktan eğitim uygulaması, eğitimin verimi azalacaktır.

2.5.1.1. Öğretim Yönetim Sistemi (ÖYS)

Web üzerinde öğrenme aktivitelerinin yönetimini sağlayan yazılımlara, öğretim yönetim sistemleri (ÖYS) denir. Bu yazılımlar ile öğrenci, öğretmen ve yöneticinin online öğrenim hizmetlerine erişimi organize edilebilmektedir (Paulsen'den aktaran Çoban, 2016).

E-öğrenmenin ana bileşenlerinden birini oluşturan ÖYS yazılımları, ağ üzerinden eş zamanlı olmayan öğrenme materyali sunma, sunulan öğrenme materyalini değişik biçimlerde paylaşma ve tartışma, derslere kayıt olma, ödevler alma, sınavlara girme, bu ödev ve sınavlara ilişkin dönüt sağlama, öğrenme materyallerini düzenleme, öğrenci, öğretmen ve sistem kayıtlarını tutma, raporlar alma gibi olanakların otomatik olarak gerçekleşmesini sağlar (Çoban, 2016).

ÖYS’lerin temel amacı, kullanıcılara daha sistematik ve planlı bir bilgi sunabilmektir. Öğrenme Yönetim Sistemi’nde (ÖYS), açık kaynak kodlu (herkes tarafından paylaşılabilen ücretsiz) veya ticari olarak pazarlanan (lisanslı) olmak üzere iki farklı öğretim yönetim sistemi yazılımları mevcuttur. En çok kullanılan açık kaynak kodlu yazılımlardan biri Moodle’ dır. Bu yazılım Dünya’da The Fern Üniversitât Hagen gibi; ülkemizde ise ODTÜ, Sakarya Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi gibi birçok üniversite kullanmaktadır. Lisanslı olarak en çok kullanılan yazılımlardan birisi ise “Blackboard” yazılımıdır. Bu yazılım ise Dünya’da Boston University, Indiana State University gibi; Türkiye’de ise Anadolu Üniversitesi gibi birçok üniversitede kullanılmaktadır. Öğretim yönetim sistemi uygulama araçları;

Tablo 7

Öğretim Yönetim Sistemi Uygulama Araçları

No	İsim	URL	Sistem Gereksinimi	Ücret/ Lisans	Dil Desteği
Ticari (Lisanslı) ÖYS Yazılımları					
1	AngelLearning	http://www.angellearning.com/	Açıklanmamış	Ticari	Açıklanmamış
2	Blackboard	http://www.blackboard.com/	Açıklanmamış	Ticari	Açıklanmamış
3	Desire2Learn	http://www.desire2learn.com/	Açıklanmamış	Ticari	Açıklanmamış
4	eCollege	http://www.ecollege.com	Not disclosed	Ticari	Açıklanmamış
5	It's learning	http://www.itslearning.com/	Not disclosed	Ticari	Açıklanmamış
6	Learn.com	http://www.learn.com/	Not disclosed	Ticari	Açıklanmamış
7	SyberWorks	http://www.syberworks.com/	Açıklanmamış	Ticari	Açıklanmamış
8	WebStudy	http://www.webstudy.com/	Açıklanmamış	Ticari	Açıklanmamış
Açık Kaynak Kodlu Ücretsiz ÖYS Yazılımlar					
1	LRN	http://dotlrn.org/	UNIX / Linux	Açık Kaynak / GNU GPL	EN, ES, DE
2	AnaXagora – LCMS	http://www.anaxagora.lu /	Apache Tomcat 4, MySQL 4.1, PHP	Açık Kaynak / GNU GPL	EN, FR
3	Claroline	http://www.claroline.net/	XAMP-Software	Açık Kaynak/GPL	EN, FR, DE, BG, RO dillerini içeren 35 dil.
4	Docebo	http://www.docebo.org/	XAMP-Software	Açık Kaynak / GPL 2.0	BG, RO İçeren 17 dil
5	Dokeos	http://www.dokeos.com/	XAMP-	Açık	EN, FR, DE,

			Software	Kaynak / GPL 2.0	BG, RO Dillerini içeren 34 dil
6	eFront	http://www.efrontlearning.net/	XAMP-Software	Open Source / CPAL	EN, DE, ES; BG, RO, FR (Makine çevirisi) dillerini
7	Fle3	http://fle3.uiah.fi/	Zope, Python 2.3.x	Açık Kaynak / GPL	20 dil
8	Ganesha	http://ganesha.fr/	PHP, MySQL	Açık Kaynak / GPL	EN, FR
9	Ilias	http://www.ilias.de/	XAMP-Software	Açık Kaynak / GNU GPL	EN, FR, DE, BG, RO
10	LON-CAPA	http://www.lon-capa.org/	Linux, Apache, MySQL	Açık Kaynak / GNU GPL	Açıklanmamış
11	Moodle	http://moodle.org/	Linux, Apache, MySQL	Açık Kaynak / GNU GPL	EN, FR, DE, BG, RO, TR Dillerini de içeren 78 dil
12	Nano-Train	http://nano-train.com/	XAMP-Software	-	EN, FR, DE, BG, (RO)
13	OLAT	http://www.olat.org/	Java, Linux, Apache2.0	Açık Kaynak	24 dil
14	Prométhée	http://promethee.eu.org/	XAMP-Software	Açık Kaynak / GNU GPL	EN, FR, ES
15	Sakai	http://sakaiproject.org/	Java, Apache Tomcat	Açık Kaynak / GNU GPL	EN

Balaban, E. (Şubat, 2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*. Işık Üniversitesi, İstanbul.

Üniversite web sayfasından İçerik Yönetim Sistemi web ara yüzü aşağıdaki fonksiyonları içermelidir.

- Ders Materyalleri,
- Ders İşlemleri,
- Sınavlar,
- Ödevler,
- Duyurular,
- Mesajlar,

- Tartışma Grupları,
- Sohbet,
- Öğrenci İşleri,
- Akademik Takvim,
- Kişisel Takvim,
- Ayarlar.

Tüm bu fonksiyonlar ÖYS yazılımında bulunmalı ve çalışabilir olmalıdır (Balaban, 2012).

2.5.1.2. İçerik Yönetim Sistemi (İYS)

İçerik yönetim sistemi; yaratmayı, yönetimi, yayımlamayı, dağıtımı ve şirketleşmiş bilginin açığa çıkmasını desteklediği gibi, internet sayfasındaki bütün sayfaların yaşam döngülerini, intranetteki dokümanları, küçük ve kolay araçlar sayesinde yayımlamayı ve bunun sonucunda da arşivlemeyi sağlamaktadır (Kalvo, 2002). Bir öğretim içerik yönetim sistemi temel olarak şu bileşenleri içerir:

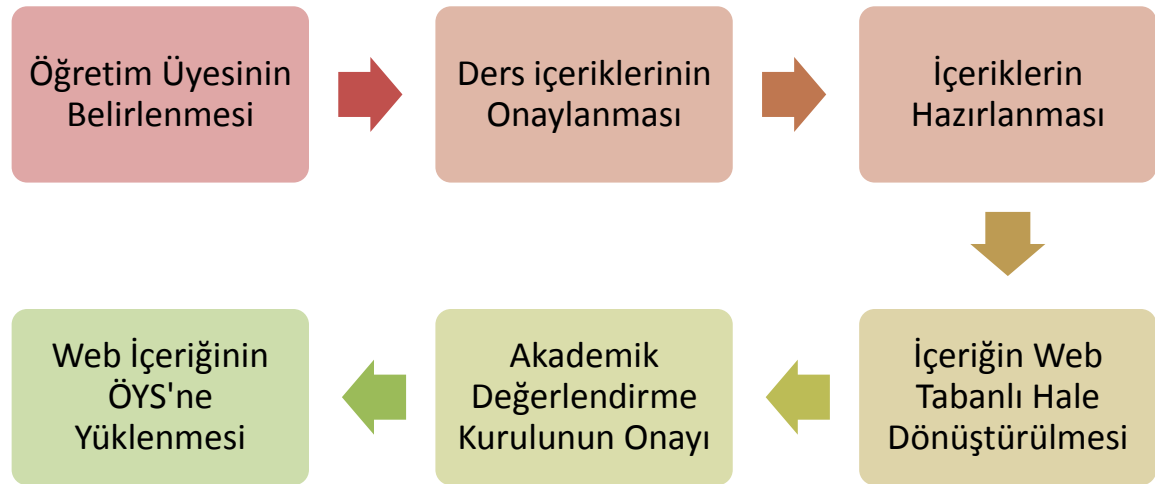
- İçerik nesneleri üretimi için yazım araçları,
- Düşük seviyeli içerik nesnelerinden öğrenme nesneleri meydana getirmek ve geniş öğretim içeriği yapıları (konu başlıkları, dersler, kurslar vb.) oluşturmak üzere öğrenme nesnelerini gruplamak için içerik etiketleme ve yerleştirme işlemleri,
- Varlıkların, öğrenme nesnelerinin, içerik kümelerinin ve diğer içerik yapılarının barındırılması için bir içerik deposu,
- Bireyselleştirilmiş öğrenim deneyimleri sağlamak üzere öğrenme nesnelerini arama ve organize etme faaliyetlerini içeren bir dağıtım arayüzüdür.

İçerik yönetim sistemi, kişiselleştirilmiş e-öğrenme içeriğini öğrenme nesneleri formunda oluşturan, depolayan, yerleştiren ve dağıtan bir sistemdir. Eğitim içeriğinin tasarımında en önemli amaçlar kullanıcıları için; kolay anlaşılır, kolay öğrenilebilir, etkileşimli ve davranışları da modelleyebilen bir yapıda olmasıdır. Bu içerikler Bologna sürecine ve Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlilik Çerçevesine (TYYÇ) ve öğrenci etkileşimine uygun olarak hazırlanmalıdır (Balaban, 2012). İYS'ler temel olarak aşağıdaki ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanmışlardır (Brown ve Fallon, 2003, s. 14):

- Her öğrenme nesnesi için özgün açıklama oluşturmak

- Gereken öğrenme nesnesini bulmak (araştırmak ve yerleştirmek)
- Öğrenme nesnelerini depolamak ve organize etmek için çoklu hiyerarşiler sağlamak
- Karmaşık ders yapılarının birleştirilmesini kolaylaştırmak

İçeriğin hazırlanmasından, içeriğin ÖYS'ne yüklenmesine kadar bazı aşamalar vardır. Bunlar aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Şekil 12. İçerik yönetim sistemi uygulama süreci. Balaban, E. (Şubat, 2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*. Işık Üniversitesi, İstanbul.

Öğretim elemanlarının zaman ayıramaması veya hazırlayamaması durumunda Web içeriklerini ilgili içerik grubu da hazırlayabilir. Öğrencilere sunulacak ders içeriği için gerekli ses, video, animasyon, grafik ve metin üretimi ayrı ayrı ve farklı yazılımlar üzerinden üretilir. Web içeriklerinin hızlı bir şekilde hazırlanabilmesi için öne çıkan yazılımlar şunlardır (Balaban, 2012):

- Adobe Captivate
- Adobe Presenter
- Adobe Flash
- Adobe X pro
- Raptivity
- Camtasia
- Articulate
- Articulate Engage

- Articulate Presenter
- Authoware
- Lectora, Elicitus
- Rapid Intake
- Toolbook
- Keynote
- Webex presentation studio
- Articulate studio 09

2.5.1.3. Sanal Sınıf

Bir sanal sınıfta her türlü ses, video kamera ile görüntü, beyaz tahta, dosya paylaşımı, içerik paylaşımı, pencere paylaşımı, program paylaşımı, sohbet gibi iletişime imkân tanımaktadır (Balaban, 2012). Öğretim elemanı ve öğrencinin senkronize olarak bulunduğu ve ders esnasında iletişim kurabilecekleri tek ortam sanal sınıflardır. Bu nedenle sanal sınıflarda öğrenci ve öğretim elemanına kaliteli bir platform sunulmalı, ses ve görüntünün eş zamanlı olarak karşı tarafa iletilmesi sağlanmalıdır. Öğrenci dersleri her sunucudan rahatlıkla izleyebilmeli, farklı sunucular yüklemek zorunda kalmamalıdır. Ayrıca, eşzamanlı dersleri herhangi bir nedenle izleyememiş veya tekrar izlemek isteyen öğrenciler için derslerin video kayıtları alınmalı ve öğrencilerin bu dersleri arşivden tekrar izleyebilmelerine olanak sağlanmalıdır.

Bu sistemlerin ortak özellikleri şunlardır;

- Sesli ve görüntülü görüşme,
- Ekran paylaşımı,
- Yazışma alanı,
- Uzak masaüstü bağlantısı,
- Kayıt ve paylaşım.

2.5.1.4. Ölçme ve Değerlendirme

Dönem içerisinde aktarılan bilginin öğrenciler tarafından ne derece öğrenildiğinin belirlenmesi ve sistemin başarısını değerlendirebilmek için yapılan sınav ve testlerdir.

Sınavlar için iki farklı yöntem tercih edilmektedir. Bunlardan biri dönem ya da eğitim sonunda öğrencilerin bir merkezde toplanarak sınava tabi tutulmalarıdır. Diğer çevrimiçi sınavlardır, öğrenciler terminaller yardımıyla merkezden gelen soruları yanıtlamaktadırlar. Her iki yöntemin beraber kullanıldığı sistemler de bulunmaktadır (Arat ve Bakan, 2011). Ölçme ve değerlendirme yalnızca sınav ve testlerle yapılmamalıdır. Öğrencilere ödev ve projelerin verilmesi, bu çalışmalarla ilgili içerik ve açıklamaların öğrencilere aktarılması, tamamlanan çalışmaların toplanıp değerlendirilmesi gibi işlemlerin yapılabilmesi gerekmektedir (Arat ve Bakan, 2011).

2.5.2. Donanım

2.5.2.1. Sunucu

ÖYS'lerinin kurulumunun sağlanabilmesi için bazı yazılımlara ve veri tabanlarına sahip bir sunucuya ihtiyaç duymaktadır. Ancak gerekli sunucu temin edildikten sonra seçilen ÖYS'nin kurulumu yapılabilir. Sistemde aksama yaşanmaması için mevcut öğrenci kapasitesine uygun ve uzun yıllar kullanılabilecek bir sunucu seçimi yapılmalıdır.

2.5.2.2. İnternet Bağlantısı

Mevcut öğrenci sayısı belirlenmeli, gün, ders saati ve öğrenci sayıları ders programına göre analiz edilmeli ve test yapılarak hız tespiti ve bant genişliği belirlenmelidir (Arslan, 2011).

2.5.2.3. Firewall Switch Yedekleme

İyi seçilmeli ve gelebilecek saldırılara karşı sistemi koruyabilmelidir. Seçilen yedekleme yazılımı, donanımı 30 dakika geriden başlatabilecek şekilde olmalıdır (Arslan, 2011).

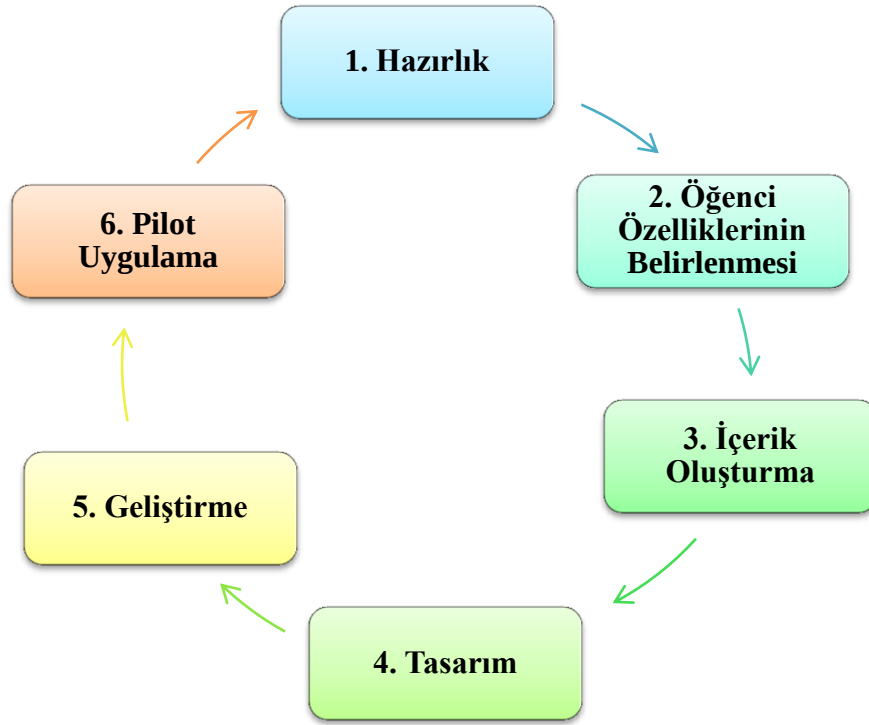
2.6. Uzaktan Eğitim Programının Tasarlanması

Etkin bir uzaktan eğitim programı, öğrenci ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve ders gerekliliklerini karşılayabilecek şekilde planlanmalı ve geliştirilmelidir (Çetiner, Gencel ve Erten, t.y). Uzaktan eğitim uygulamasıyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde başarılı

bir uzaktan öğretim programı geliştirilmesi ve uygulanabilmesi için dikkat edilmesi gereken durumlar üç maddede yoğunlaşmaktadır. Bunlar:

- 1- Uzaktan eğitim uygulaması yapılmadan önce, yapılacak eğitimden beklentiler belirlenmeli ve duruma uygun teknolojiler seçilmelidir.
- 2- Uzaktan eğitimin içeriği, yüz yüze eğitimde kullanılan geleneksel yöntemlerle aynı olmamalıdır. Uzaktan eğitim uygulamasına uygun yeni yöntemler tasarlanmalıdır.
- 3- Öğrenci ve öğretmenler arasında etkili bir iletişim sağlanmalı ve hem öğrenciler hem öğretmenler yapılan uzaktan eğitim sürecinde ve sonucunda dönüt alabilmelidir.

Tasarlanacak uzaktan eğitim programının bu hedeflere ulaşabilmesi için öğretim tasarım modeline ihtiyaç duyulmuştur. Öğretim tasarımı modellerinin(ADDIE, ASSURE vb.) tümünde benzer ifadeler farklı kapsamlarda ele alınarak irdelenmiş ve bir yol haritası oluşturulmaya çalışılmıştır (Odacıoğlu, 2012, s.20). Lewis ile Whitlock'un kitabında da yer alan temel ifadeler öğretim tasarımı modellerinin geneli ile örtüşmektedir. Lewis ile Whitlock' a göre uzaktan eğitim programı tasarlanırken tasarlanacak olan uzaktan eğitim programının belirli aşamalardan geçmesi gereklidir. Bunlar; hazırlık, öğrenci özelliklerinin belirlenmesi, içerik oluşturma, tasarım, geliştirme ve pilot uygulama şeklindedir (Lewis ve Whitlock'tan aktaran Odacıoğlu, 2012, s. 21).

Şekil 13. Uzaktan eğitim programı tasarım aşamaları. Odacıoğlu, M. P. (2012). *Uzaktan eğitim programlarının tasarımı süreci ve UZEM yönetici görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

2.6.1. Hazırlık

Uzaktan eğitimde nasıl bir öğrenci grubuna, hangi konuların, nasıl öğretileceğiyle ilgili yol haritasının çizildiği aşamadır. Bir uzaktan eğitim programı oluşturulmadan önce bu programın hangi gereksinimler doğrultusunda ve kimlere yönelik olarak hazırlanacağı; bu süreçte sahip olunan olanaklar göz önüne alınarak, nasıl bir yapılandırmaya gidileceği planlanmalıdır (Odacıoğlu, 2012, s. 23).

2.6.2. Öğrenci Özelliklerinin Belirlenmesi

Uzaktan eğitim programına katılacak olan öğrencilerin özelliklerinin belirlenmesi, hem programın hazırlanmasında hem de programın uygulanma süresince seçilen materyaller, kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri açısından oldukça önemlidir.

Yaş, fiziksel özellikler, yeni şeyler öğrenme isteği; kelime, sayı, grafik ve diyagram kullanma konusundaki beceriler, sahip olunan nitelikler, yatkın olunan öğrenme yöntemleri, e-öğrenmeye karşı tutumlar, öğrenme motivasyonları, meslek, kültürel birikimler ve ilgi alanları gibi olguların bilinmesi programa katılan öğrencilerin tanınmasını ve

geliştirilmekte/yürütülmekte olan programın, bu doğrultuda inşa edilmesini sağlar. Böylelikle daha etkili, verimli ve kaliteli bir program öğrencilere sunulabilir (Lewis ve Whitlock' tan aktaran Odacıoğlu, 2012, s. 24)

2.6.3. İçerik Oluşturma

İçerik oluşturma bölümü sistemin en önemli aşamasıdır. Uzaktan eğitim uygulamasının içeriği hazırlanırken öğrencilerin ihtiyaçları, içeriğin öğretiminde kullanılan öğretim yöntemi ve materyaller ile içeriği sunan kişinin eğitime ihtiyacı olup olmadığı kontrol edilmelidir.

Program içeriği oluşturulurken öğrencinin yapacağı etkinlikler düşünülmeli, daha önce yapılmış benzer programlar incelenmeli, alan uzmanları ve akademisyenlerle beyin fırtınası yapılmalıdır. Aynı zamanda e-öğrenme programlarındaki hedef ve çıktıları, programın geleneksel eğitimdeki karşılıkları ile olan benzerlikleri ve farklılıkları incelenmelidir. Öğrencilerin ön test ya da benzer araçlarla hazırbulunuşluk düzeyleri değerlendirilirken; hedeflenen öğrenme çıktılarının nasıl ölçüleceği de dikkate alınmalıdır (Lewis and Whitlock'tan aktaran Odacıoğlu,2012, s. 24).

2.6.4. Tasarım

Program tasarlanırken yapısı ve süresi, içeriğin ve program içerisinde gerçekleştirilecek etkinliklerin sıralanması, gerekli kaynakların ve kısıtların belirlenmesi, programın nasıl kullanılacağı ve öğrencilerin programa nasıl erişecekleri planlanmalıdır (Odacıoğlu, 2012, s. 27). Öğrencilerin programda karşılaşabilecekleri olası problemler belirlenmeli ve bu problemlere çözüm yolları üretilmeli, öğrencilerin programda ihtiyaç duyacağı yazımlara ve teknik desteğe kolay bir şekilde erişimleri sağlanmalıdır. Öğrencilerin tamamının katılabileceği bir uzaktan eğitim uygulaması tasarlanmalıdır.

2.6.5. Geliştirme

Uzaktan eğitim programlarının gelişim aşaması üç temel öge üzerine kurulmuştur. Bu öğeler; öğrenme materyalleri, destek ve yönetimdir (Odacıoğlu, 2012, s. 31). Programda kullanılan materyallerin etkililiğini ve öğrencilerin gelişiminin izlenebileceği yöntemler belirlenmelidir. Ayrıca materyaller belirli zamanlarda güncellenmelidir. Öğrencilere program içerisinde destek verecek olan ekip de oluşturulmuş olmalıdır.

2.6.6. Pilot Uygulama

Tasarlanan uzaktan eğitim uygulamasının eksikliklerinin giderilmesi ve daha verimli hale getirilebilmesi için program bir grup öğrenciye uygulanmalıdır. Yapılan uygulama sonrasında öğrencilerin algıları belirlenmeli, başarı oranları ölçülmeli ve elde edilen geribildirimlerle programın güncellenmesi yapılmalıdır. Ayrıca, öğrencilere sunulan destek ve geribildirimlerin kalitesi de bu aşamada ölçülmelidir (Lewis ve Whitlock’tan aktaran Odacıoğlu, 2012, s. 34).

Araştırma zorunlu ortak derslerin Gazi Üniversitesindeki uzaktan eğitim uygulaması ile ilgilidir. Bu nedenle zorunlu ortak derslerin Gazi Üniversitesindeki uzaktan eğitim uygulaması ile ilgili bilgi verilmesi gerekli görülmüştür.

2.7. Gazi Üniversitesinde Uygulanan Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Uygulamasının Yapısı

2013-2014 öğretim yılında YÖK’ün aldığı kararla Gazi Üniversitesi’nde zorunlu ortak dersler uzaktan eğitim uygulaması ile yapılmaya başlamıştır.

Yükseköğretim Kanunu'nun 5(ı) maddesi kapsamında yer alan “Yabancı Dil (İngilizce) 1 ve 2”, “Türk Dili 1 ve 2” , “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1 ve 2” ders içerikleri Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (GUZEM) tarafından uzaktan eğitim yoluyla yürütülmektedir.

Ortak ders materyalleri (PDF ders notları ve haftalık ders videoları) GUZEM tarafından öğretim yönetim sistemine eklenerek internet üzerinden öğrencilere sunulmaktadır. GUZEM, yalnızca ders materyallerinin hazırlanması, barındırılması ve öğrencilerin materyallere erişimini sağlamaktadır.

2.7.1. Derslere Kayıt Olma

Gazi Üniversitesi’ne yeni kayıt yaptıran tüm birinci sınıf öğrencilerine, öğrenci bilgi sistemine resmi olarak ortak derslere ait ders kayıtlarını gerçekleştirdikten sonra, uzaktan eğitim hizmeti sunulmaktadır. Öğrencilerin, GUZEM’den ortak derslerin içeriklerine erişebilmek için üniversite akademik takviminde belirlenen ders kayıtları döneminde,

<https://ogrenci.gazi.edu.tr/> adresinden bu derslere kayıt yaptırmaları gereklidir. Kayıt yaptırmayan öğrenciler, ders içeriklerine uzaktan eğitim yoluyla erişemezler.

2.7.2. Öğretim Yönetim Sistemine Giriş Yapma

Sisteme kayıt yaptıran öğrenciler, ders içeriklerinin yer aldığı öğretim yönetim sistemine, internet erişimi olan herhangi bir bilgisayar, tablet veya cep telefonu ile uzem.gazi.edu.tr adresinden erişebilirler. Sisteme giriş yapabilmek için öğrencilerin kullanıcı adı ve şifre bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu bilgiler, GUZEM tarafından kullanıcı adı olarak dokuz haneli Gazi Üniversitesi öğrenci numarası, şifre olarak ise TC kimlik numarasının soldan sağa ilk altı hanesi olarak belirlenmiştir.

2.7.3. Ders İçerikleri

Her bir dersin haftalara göre düzenlenmiş video çekimleri öğretim yönetim sisteminde yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin öğretim elemanları tarafından hazırlanan haftalık PDF formatında ders materyallerine ulaşmaları mümkündür. Öğrencilere ortak dersler için ayrıca bir basılı kitap verilmemektedir. Dersler, her dönem başında üniversite tarafından belirlenen ders ekle/bırak süreci tamamlandıktan iki hafta sonra öğrencilerin erişimine açılmaktadır. Öğrencilere ders içerikleri uzaktan eğitim sistemi üzerinden çevrimiçi ortamda sunulmaktadır. Her öğrenci, ders içeriklerine istediği anda erişim sağlayabilmekte, öğrenciler ders içeriklerinin olduğu ekranda tartışma formu üzerinden öğretim elemanlarına soru sorabilmektedirler.

2.7.4. Derslerin Değerlendirilmesi

Ortak derslerle ilgili tüm sınavlar (ara sınav, final, bütünleme), Gazi Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (GAZİSEM) tarafından merkezi olarak yapılmaktadır. Ara sınav, final ve bütünleme sınavları dönem başında Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı web sayfasından duyurulmaktadır. Öğrencilerin sınava girecekleri yerleri gösteren sınava giriş belgelerini, GAZİSEM internet adresi üzerinden almaları gerekmektedir. Sınava dâhil olan konular, sınav tarihinden önce Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı web sitesinden duyurulmaktadır. Sınavlar, GAZİSEM tarafından değerlendirilmektedir.

Şekil 14. Gazi Üniversitesinde yapılan zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının yapısı.

Gazi Üniversitesi gibi birçok üniversitede zorunlu ortak derslerde yer alan hedeflerin öğrencilere kazandırılması, uzaktan eğitim uygulaması ile yapılmaya başlamıştır. Tasarlanan uzaktan eğitim uygulamasında, sürecin niteliğini belirleyebilmek, süreç boyunca yaşanan problemlerle ilgili gözlemler yapabilmek uygulamanın geliştirilebilmesi için oldukça önemlidir. Çünkü zamanında iyileştirmelerin yapılmaması veya yapılamaması programa olumsuz şekilde yansıyacaktır. Bu durum yapılan uygulamaların çeşitli boyutlarda incelenip değerlendirilmesine ilişkin bilimsel araştırmaların yapılması gereksinimini doğurmuştur. İlgili literatür incelendiğinde zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Araştırmaların yapılarak uygulamaların değerlendirilmesi, uygulamada varsa problemlerin giderilmesi, yaşanacak olası durumlara karşı önlem alınabilmesi ve bir problemle karşılaşıldığında alternatif çözümler üretilebilmesi gerekmektedir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ALANYAZIN

İlgili alanyazın bölümünü zorunlu ortak dersler ile ilgili alanyazın ve diğer alanyazın olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Zorunlu ortak dersler ile ilgili alanyazın kısmında, yabancı dil, Türk dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleriyle ilgili alanyazın incelenmiştir. Diğer alanyazın kısmında ise uzaktan eğitim ve zorunlu ortak dersleri (yabancı alanyazında genel eğitimi) içeren yerli ve yabancı alanyazına yer verilmiştir.

3.1. Zorunlu Ortak Dersler İle İlgili Alanyazın

3.1.1. Yabancı Dil Dersi Kapsamındaki Alanyazın

Ünal ve Özdemir (2008) tarafından yapılan araştırmada, eğitim fakültelerinde ortak ders olarak okutulan yabancı dil derslerinde öğrencilerin bilişsel hazırbulunuşluk düzeylerinin akademik başarılarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma, Kırşehir Eğitim Fakültesi'nde okuyan 176 öğrenci ile betimsel tarama modellerinden, ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve akademik başarılarının cinsiyete göre bayan öğrenciler lehine fark olduğu, ortaöğretimde hazırlık okuyan öğrencilerin hazırlık okumayan öğrencilere göre hazırbulunuşluk düzeylerinin ve akademik başarılarının daha yüksek olduğu ve sonuç olarak

hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğu yargısına ulaşılmıştır.

Tok ve Arıbaş (2008) tarafından yapılan çalışmada, Avrupa Birliğine tam aday olmak için müzakerelere başlayan ülkemizde ve AB ülkelerinde dil öğretimi konusunda bilgi verilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca yapılan bu çalışmada, AB ülkelerinde yabancı dil öğretimi ile Türkiye’de yabancı dil öğretimi bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, eğitim programında İngilizce zorunlu spesifik bir dil olarak görünmemekle birlikte öğrencilerin büyük bir oranı İngilizce öğrenmektedir. Türkiye’de Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi en çok öğretilen yabancı dil İngilizcedir. En çok öğretilen ikinci dil ise Almancadır.

Adıgüzel ve Özudoğru (2013) tarafından yapılan araştırmanın amacı, üniversitelerin ortak zorunlu dersler kapsamındaki “Yabancı Dil 1” dersi için çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir başarı testi geliştirmektir. Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapmak amacıyla hazırlanan başarı testi, 2011-2012 eğitim öğretim yılı güz döneminin son haftasında farklı iki bölümde öğrenim gören 102 üniversite birinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Testte 40 madde yer almıştır. Testin iç güvenirliği için KR-20 değerine bakılmış ve testin yeterli bir güvenirliğe (0.80) sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, geliştirilen başarı testi, hem Yabancı Dil 1 dersini yürüten öğretim elemanlarına öğrencilerini değerlendirme sürecinde geçerliği ve güvenirliği kanıtlanmış bir ölçme aracı sağlaması, hem de dil öğretimi alanında bilimsel araştırmalar yapan araştırmacılara öntest-sontest olarak kullanılabilecek bir ölçme aracı sağlaması açısından önem taşımaktadır. Geliştirilen bu ölçme aracının aynı zamanda öğrencilerin kendi dil seviyelerini de belirlemelerinde yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Şirin ve Tekdal (2015) tarafından yapılan araştırmanın amacı, İngilizce dersinin uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşlerini belirlemektir. Araştırma, tarama modelinde desenlenmiştir. Sonuç olarak, anket uygulanan öğrenciler eğitimde teknolojinin kullanılmasını istemektedirler. Kullanılan uzaktan eğitim programına yönelik düşünceler oldukça olumludur. Ancak öğrenciler programın eksiklerinin farkındadırlar. Öğretim yöntemlerinin önemli bir ögesi olan anında dönüt ilkesinin eksikliğini hissetmektedirler ve dersler başlamadan önce gerekli tanıtımın yapılmadığını belirtmişlerdir. Araştırmacı, bu eksikliklerin göz ardı edilmeyip gereken önemi verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ersoy (2015) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin zorunlu bir ders olan “İngilizce 1” dersine yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Tarama modelinde desenlenen bu çalışmanın verilerinin toplanmasında üç bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler büyük çoğunlukla derste kullanılan öğretim teknolojilerinden memnundur ve bunların kullanıcı dostu olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin çoğu ders içeriğini ilgi çekici bulmaktadır ve öğretim elemanı ile iletişim ve etkileşimde genellikle herhangi bir sorun yaşamamaktadırlar. Ancak, öğrencilerin bir kısmı derslerde teknik sorunlar ve öğrenme güçlüğü yaşadıklarını, bu dersi geleneksel biçimde yüz yüze almayı tercih ettiklerini ve karşılarında somut bir öğretmen figürü görmek istediklerini belirtmişlerdir.

Yaman (2015) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Türkiye’deki üniversitelerde Yabancı dil dersinin uzaktan veya yüz yüze eğitim uygulamasının durumunu sayısal verilerle ortaya koyup sonrasında bu durumu detaylarıyla ortaya koymaktır. Araştırmanın sonuçları, 5(1) İngilizce derslerinin uzaktan eğitimle yapılmasıyla ilgili hem kayda değer artılar hem de ciddi soru işaretleri olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle yapılan uzaktan eğitim uygulamasının iki yıllık meslek yüksekokullarında pilot uygulamalarının ciddi bir şekilde yapılıp buradan gelecek geribildirimler doğrultusunda üniversite geneline yayılıp yayılmama kararının alınması büyük önem arz ettiği belirtilmiştir. Ayrıca sadece asenkron derslerle yürütülen uygulamaların mutlaka senkron derslerle ve düzenli aralıklarla gerçekleştirilecek hoca-öğrenci buluşmalarıyla desteklenmesi, uzaktan eğitim sisteminin yüz yüze boyutunun çok önemli olduğu İngilizce derslerinin verilmesi noktasında verimli ve etkili bir alternatif oluşturabileceği araştırmanın bulguları arasındadır.

3.1.2. Türk Dili Dersi Kapsamındaki Alanyazın

Cemiloğlu (2004) tarafından yapılan çalışmada, Türk dili dersinin programının, derste uygulanmakta olan yöntemlerin ve öğrenci kazanımlarının değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucunda artık eskidiğine inanılan “Türk Dili Programı”nın yenilenmesi, öğretim elemanlarının derste uyguladıkları yöntemler ile ilgili önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, Türk Dili dersinde, öğretim yöntemi olarak tamamen

örneklerden yola çıkan bir yol izlenmesi ve böylece öğrencilerde öncelikle bir birikim oluşturulması gerektiği belirlenmiştir. Türk Dili dersi için gerekirse bir “Güzel Yazılar Antolojisi” hazırlanması ve derste bu yazılardan seçilecek örneklerin işlenmesi gerektiği ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. Dersin işlenişinde dil biliminin “önce gönderilen, daha sonra da gönderen olma” anlayışı ihmal edilmemesi ve muhakkak örneklerden yola çıkan ve bütüne ulaşan keşfettirme yöntemi izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Vural (2007) tarafından yapılan araştırmanın amacı, üniversitelerimizde verilen Türk Dili dersinin; gerekliliği, önemi, bugünkü durumu, yeterliliği/yetersizliğini ortaya koymaktır. Yapılan araştırma ile eğitim-öğretimimizin her kademesinde, özellikle de yükseköğretim döneminde Türk dilinin öğretimine sağlıklı bir şekilde ağırlık vermenin temel hedeflerimizden biri olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bireysel ve kurumsal düzeyde herkesin geleceği için bu sorumluluğu hissetmesi ve gereğini yapması gerektiği belirtilmiştir.

Yavuz (2012) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Türkçe öğretmen adaylarının nitelikli yetiştirilmesinde önemli bir etkiye sahip Türkçe Öğretmenliği Lisans Programındaki değiştirilebilir zorunlu dersler ile seçmeli derslerin devlet üniversiteleri ölçeğinde karşılaştırarak niteliğini belirlemektir. Bu amaçla, üniversitelerin Türkçe öğretmenliği programının ders programları incelenmiş, programda yer verilen alan ve genel kültür seçmeli dersleri ile değiştirilebilir zorunlu dersler tablolar halinde açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmada, çağın şartlarına uydurabilmek için belirli zamanlarda güncelleme ve eklemeler yapılması gerektiği, daha kalıcı bir program elde edebilmek için Millî Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurulu ve üniversiteler arasında sıkı işbirliğine ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karataş (2013) tarafından yapılan araştırmanın amacı, üniversitelerde zorunlu “Türk Dili” dersini henüz almamış öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeye karşı tutumlarını tespit etmek, bunların nedenlerini değerlendirmek ve bu dersin amacının ne olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgularda, günümüzde Türkçe ile ilgili en önemli sorun öğrencilerin, ana dilleri olan Türkçe konusunda olumsuz tutum sahibi olmasıdır. Öğrencilere uygulanan anket sonuçlarına göre, bu durumun en önemli nedeninin, üniversite öncesindeki yetersiz Türkçe eğitimi olduğu ve öğrencilerin sahip olduğu “olumsuz tutumlar”ın ortadan kaldırılmasının da üniversitelerde okutulan zorunlu “Türk Dili” dersinin temel hedefi olması gerektiği belirtilmiştir.

Akkaya ve Sevindi (2015) tarafından yapılan araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu Türk dili 1, 2 dersine yönelik tutumlarını ölçebilecek, geçerlik ve güvenirliği belirlenmiş bir ölçek geliştirmektir. Ortak zorunlu Türk dili dersine yönelik tutum ölçeğinin denence uygulaması 2012-2013 öğretim yılı güz ve bahar dönemlerinde Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ekonomi Üniversitesinin çeşitli fakülte ve bölümlerinden Türk dili 1 ve 2 dersini alan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracının geliştirilmesinde araştırmanın amacı ve problemi belirlenmiş; kompozisyon soruları ve alan taramasıyla madde havuzu oluşturulmuştur.

3.1.3. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Kapsamındaki Alanyazın

Özüçetin ve Nadar (2010) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin üniversite düzeyinde okutulmaya başlanmasından günümüze kadar gelinen süreci incelemektir. Sonuç olarak, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde gerçekleşen Türk İnkılabı bir milli bağımsızlık ve çağdaşlaşma hareketinin adıdır. Toplumsal yeni bir biçimleniştir. Ulusal bağımsızlığı ve hür düşünce ile insan onurunu temel aldığı için hümanizme dayalı bir Türk Rönesans'ıdır. Bu değişme, Türkler tarafından bir modernleşme yani daha gelişmiş, daha ileri bir toplumsal düzen tipine geçiş olarak anlaşılmaktadır. Bu temelde “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” dersinin vazgeçilmez öneminin ortada olduğu anlaşılmıştır.

Babalıoğlu (2013) tarafından yapılan araştırmanın amacı, yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi hakkındaki sorunlar ve tartışmalar ışığında ilgili literatürün incelenmesi ve Türkiye'nin farklı üniversitelerinde bu derse giren öğretim üyesi/elemanı akademisyenlerle yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılan bilgileri değerlendirip dersin gereksinimlerini tespit etmektir. Araştırma verileri Akdeniz Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Siirt Üniversitesi'nde görev yapmakta olan ve İnkılâp Tarihi dersini aktif olarak okutan öğretim üyelerinin görüşleri alınarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda, dersin kapsamının, modern Türkiye tarihinin günümüze yakın konularını da içine alacak şekilde yeniden formüle edilmesi gerektiği belirlenmiştir.

F. Doyran ve Doyran (2013) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin zorunlu ders olup olmamasına ilişkin üniversite öğrencilerinin görüş

ve önerilerini belirlemektir. Bu doğrultuda, ifade edilen sorunlar, dersin içeriği, işleniş yöntemi, verilen ödevlerin işlevselliği, dersin genel olarak sağladığı faydaları açısından bilimsel bir araştırma konusu olarak incelenmek istenmiş ve öğrencilerin sorulan açık uçlu sorularla görüş ve önerileri alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin, dersin zorunlu olmasını uygun gördükleri, dersi faydalı buldukları, fakat dersin içerik, işleniş yöntemi ve verilen ödevlerin faydası açısından kapsamlı değişiklikler önerdikleri görülmüştür.

Akbaba, Kaymakçı, Birbudak ve Kılcan (2016) tarafından yapılan araştırmanın amacı, uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (AİİT) öğretimine yönelik öğrenci görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Karabük Üniversitesinde öğrenim gören toplam 645 öğrenci ile anket kullanılarak yapılmıştır. Sonuçlara göre, uzaktan eğitimle AİİT dersi alan katılımcıların inkılâp tarihi konularına ilgi düzeyi yüksek olmakla birlikte AİİT derslerine katılım düzeyleri düşüktür. Katılımcıların çoğunluğu AİİT dersinin yükseköğretim düzeyinde okutulmasının devam etmesini, içeriğinin ve dersin adının değişmemesini istemektedir. Katılımcılar, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi öğretiminin amaçlarının gerçekleşme düzeyinin orta ve üst düzeyde olduğunu düşünmektedirler. Uzaktan eğitim ile yapılan AİİT derslerinde de öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar arasında; derste kullanılan öğretim yöntemlerinin yetersizliği, dersin sınavlara yönelik olarak işlenmesi ve derste kullanılan öğretim materyallerinin yetersizliği dikkat çekmektedir. Düz anlatım yöntemi ve ders kitabı bağımlılığı uzaktan eğitim uygulamasında da devam etmektedir. AİİT dersini uzaktan eğitim yoluyla alan katılımcıların çoğunluğu dersleri düzenli takip etmemekte ve AİİT dersinde uzaktan eğitim uygulamasının yararlı olmadığını düşünmektedir.

3.2. Diğer Alanyazın

3.2.1. Yerli Alanyazın

Karataş (2003) tarafından yapılan araştırmanın amacı, teknoloji temelli uygulamalardan yararlanılarak, yüz yüze eğitim uygulamasında sağlananlara eşdeğer öğrenme deneyimleri sağlamanın mümkün olup-olmadığını tartışmaktır. Araştırma sonuçları incelendiğinde, yurt içi ve yurt dışında yapılan bilimsel araştırma ve yayınlar incelenmiş sonuç olarak, geleneksel anlamda uzaktan eğitim yoluyla, yüz yüze eğitime eşit öğrenme sonuçları elde

etmek mümkün görünmemektedir. Uzaktan eğitimin yeni sürümü veya özgün bir sistem olarak algılanan teknoloji temelli uzaktan eğitimin bu konuda daha güçlü bir potansiyele sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Al ve Madran (2004) tarafından yapılan çalışmada, web tabanlı uzaktan eğitim hakkında genel bilgiler verilmekle birlikte, sistemlerin sahip olması gereken özellikler ve konuyla ilgili standartların önemi üzerinde durulmaktadır. Araştırmada, günümüz teknolojileri arasında en etkin olanı Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleridir (WTUE). WTUE, sınıf eğitimi olarak da adlandırabileceğimiz örgün eğitime hiç bir zaman rakip olarak düşünülmemesi, söz konusu eğitim şeklini destekleyecek bir yap oluşturulabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü örgün eğitimi destekleyici ya da bağımsız olarak WTUE'nin geleceği, eğitim içeriğinin kalitesine ve sistemin genelinin standartlara uygun oluşuna bağlıdır.

Karataş (2006) tarafından yapılan araştırmanın amacı, internet temelli ve yüz yüze eğitim yoluyla sunulan “eşit öğrenme deneyimleri”nin, öğrenme sonuçlarında eşitlik sağlayıp-sağlamadığını belirlemektir. Araştırma sonucunda, farklı öğrenme sistemlerinde öğrenim gören öğrencilerin öntest puanlarına göre düzeltilmiş sontest ve kalıcılık ortalama puanları arasında yüz yüze eğitim uygulaması lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. İnternet temelli öğrenme sisteminde, öğrencilerin öğrendikleri bilgilerinin kalıcılığına ilişkin olarak uygulanan kalıcılık testi puanı ortalamalarında sonteste göre anlamlı şekilde bir artış söz konusudur. Araştırmacı, internet temelli öğrenme uygulamasının gerekse yüz yüze eğitim uygulamasının bir diğerinden daha üstün ya da daha zayıf olduğunu söylemenin yanlış olacağını belirtmiştir. Çünkü her ikisi de bilişsel alanın farklı düzeylerinde artış ya da azalış göstermiş ya da eşit çıkmıştır. Ayrıca, her iki grupta da öğrenim gören öğrencilerin öntest ile sontest ve öntest ile kalıcılık testi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulgu, hem yüz yüze eğitim hem de internet temelli eğitim ile başarı sağlanabildiğini göstermektedir.

Bilgiç, Doğan, Seferoğlu (2011) tarafından yapılan araştırmanın amacı, üniversite öğretim elemanlarının Türkiye’de çevrimiçi ortamlarda sunulan eğitimlerle ilgili olarak üniversitelerin ne tür ihtiyaçlarının olduğunu ve hangi tip problemlerle karşılaştıklarını belirlemek ve karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri ortaya koymaktır. Bu çalışmanın bulgularına göre, Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında uzaktan eğitim sistemlerini kullanan öğretim elemanları “içerik hazırlama, teknik durumlar, uzaktan eğitim konusunda

pedagojik eksiklik, zaman yetersizliği, öğrenci değerlendirilmesi ve geri dönüt” konularında sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Ayrıca öğretim elemanlarından alınan dönütlere göre öğrencilerde çevrimiçi ortamları kullanırken “teknik sorunlar ve kullanılan ortama adaptasyon” konularında sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiştir. Bunların yanı sıra uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımı için eğitmen ve öğrencilere oryantasyon amaçlı eğitim verildiği halde ortamların kullanımıyla ilgili olarak azımsanamayacak düzeyde sorunlarla karşılaşıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretim elemanlarının en çok çevrimiçi eğitimde pedagojik yeterlik, teknik konular, içeriğin hazırlanması ve uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada desteğe ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır.

Gülüşen (2011) tarafından yapılan araştırmanın amacı, Türkiye’deki üniversiteler tarafından uygulanan uzaktan ön lisans programlarının öğrenciler tarafından erişilebilirlik düzeylerini belirlemektir. Araştırmada, öğrencilerin anket sonuçlarına verdikleri cevaplar bağlamında kullanılan teknoloji ve hizmetlerin tek tek erişim düzeyleri belirlenmiştir. Daha sonra programların erişilebilirliklerini kısıtlayan engeller; organizasyon, teknik destek, kişisel koşullar, materyal ve altyapı boyutları altında toplanmıştır. Öğrencilerin yaşı, medeni durumu, herhangi bir işte çalışma durumu, yaşadığı yer, bilgisayar ve internet kullanım yeterlilikleri ve bilgisayar ve internete erişebilme olanakları göz önünde bulundurularak ilişkisel tarama metoduyla çözümlemeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan önlisans programları çerçevesinde öğrencilere sunulan hizmet ve kaynakların erişilebilirlik düzeylerinin orta düzeyde olduğu; erişilebilirlik düzeyinin internete erişim düzeyleri, bilgisayara erişim düzeyleri, bilgisayar kullanım yeterlilikleri, internet kullanım yeterlilikleri değişkenlerine göre farklılık gösterirken; cinsiyet, medeni durum, kayıtlı olunan üniversite, yaş, herhangi bir işte çalışma durumu değişkenlerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin engellerle karşılaşma yoğunluklarının genel olarak düşük düzeyde olduğu; engellerle karşılaşma yoğunluklarının internet erişim düzeyi ve internet kullanım yeterlilikleri değişkenlerine göre farklılık gösterirken; medeni durum, cinsiyet, üniversite, çalışma durumu, yerleşim yeri, bilgisayara erişim düzeyleri ve internet yeterlilikleri değişkenlerine göre farklılık göstermediği de araştırmanın sonuçları arasındadır.

Höçük (2011) tarafından yapılan çalışmanın amacı, Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (ANKUZEM) önlisans programlarında okuyan öğrencilerin akademik başarılarını

yordayan faktörlerin neler olduğunu belirlemektir. Araştırmanın modeli, korelasyonel araştırma modeli içerisinde yer alan yordayıcı korelasyon araştırmasıdır. Veriler; bireye ilişkin veriler, aileye ve çalışma ortamına özgü veriler, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına ilişkin veriler ve eğitimsel veriler olarak dört grupta toplanmış, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, kişisel özelliklerden; yas, tam zamanlı bir iste çalışma ve boşanmış olmanın öğrencilerin akademik başarılarını etkilediği gözlenmiştir. Aile ve çalışma ortamına ilişkin özelliklerden; birlikte yaşanan birey sayısı, annenin tam günlük bir iste çalışıyor olması ve annenin lise mezunu olmasının öğrencinin akademik başarısını etkilediği belirlenmiştir. Eğitimle ilgili özelliklerden; bir lisans bölümünden mezun olmanın, adalet önlisans uzaktan eğitim programında eğitim görmenin, eğitsel videoları izleyerek ders çalışmanın, uzaktan eğitimi ‘üniversitede okumak’ için seçmenin, sanal derslere katılarak ders çalışmanın, kitaplar ve fasiküllerle ders çalışmanın, hedefi çalıştığı iste derece almak olmanın, konu sonlarındaki değerlendirme sorularını çözerek ders çalışmanın, farklı üniversitelerin kaynaklarından yararlanarak ders çalışmanın ve meslek lisesi mezunu olmanın akademik başarıyı etkilediği ortaya konulmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili özelliklerin akademik başarıyı etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2011) tarafından yapılan çalışmanın amacı Türkiye’deki uzaktan eğitim programlarının; amaç, süreç, içerik, değerlendirme boyutlarında öğretim üyeleri ve öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda; öğretim elemanlarının programın değerlendirme ve içerik boyutlarında olumlu düşünceye sahip olmadıkları fakat amaç ve süreç kısmında daha olumlu düşünceye sahiptirler. Bunun yanı sıra öğrenciler programın değerlendirme boyutuna ilişkin olumlu görüş bildiriyorlar. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, zaman ve mekandan bağımsız olduğu için uzaktan eğitimi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Ünal, Ekim ve Köklü (2011) tarafından yapılan araştırmada, veri madenciliği tekniklerinden K-Means kullanılarak 2009-2010 eğitim öğretim döneminde Selçuk Üniversitesinin üç fakülte ve bir yüksekokulda okuyan öğrencilerin ortak zorunlu derslerdeki başarılarının analizinin yapılması amaçlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, sayısal bölümlerden oluşan Mühendislik Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin yabancı dil, Türk dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi gibi sözel derslerde diğer fakülte ve

yüksekokul öğrencilerine göre daha başarılı oldukları görülmüştür. Üniversiteye giriş puan türüne göre sözel olan Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin, sayısal ağırlıklı olan Mühendislik Mimarlık Fakültesi ve Fen Fakültesi öğrencilerine göre başarı oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin üniversiteye giriş puanı ve hazırbulunuşluklarının, ortak zorunlu derslerdeki başarıları ile doğru orantılı olduğu belirlenmiştir.

Debbağ (2012) tarafından yapılan doktora tezinde, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının öğretim performansını değerlendirme amacıyla kullanılan “Öğretim Elemanı ve Ders Değerlendirme” anketi hakkında öğrenci görüşleri alınarak; internet tabanlı uygulama yönteminin geliştirilmesi için somut veriler sağlanması, bu verilerin internet tabanlı uygulama ile diğer uygulama yöntemlerinin karşılaştırılmasındaki eksiklikleri gidermesi, yöntemin geçerliliği ve güvenilirliği konusunda bilgi vermesi ve dolayısıyla yükseköğretim kurumları için kalite geliştirme çalışmaları yapan birimlere veri sağlaması amaçlanmıştır. Araştırma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır ve araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, uygulama zamanının değiştirilmesi, zorunluluğun kaldırılarak gizliliğin esas alınması ve uzun ve sayıca fazla olan anket maddelerinin yeniden düzenlenmesi konularının ağırlıklı olduğu göstermektedir. Genel olarak, öğretim elemanı ve ders değerlendirme anketi için yöntem önerilerinin ise çoğunlukla kâğıt kalem tabanlı ve yüz yüze değerlendirmeler üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir, bu duruma neden olarak ise öğrencilerin kendi cümleleriyle değerlendirme imkânını, objektifliği, beklenti ve isteklerine cevap vermesini öne sürdükleri belirlenmiştir.

Gürbüz (2014) tarafından yapılan çalışmanın amacı, Anadolu Üniversitesi tarafından uygulanan uzaktan eğitim programlarının farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve amaçlı örneklem uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde, farklı bölümlerde uzaktan eğitim uygulamasına katılan öğrenciler, uzaktan eğitim uygulamasının kendileri için büyük bir fırsat ve şans olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, araştırmadaki katılımcı öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik olumlu tutum ve görüşleri olduğu ancak ders materyali eksikliği gibi olumsuz görüşlere sahip oldukları saptanmıştır.

Yavuz (2015) tarafından yapılan araştırmanın amacı, uzaktan ve yüz yüze hizmet içi eğitim uygulamalarının öğrenenlerin başarıları ve öğrenmenin kalıcılığı açısından önemli bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırma, Başbakanlık Basın Yayın ve

Enformasyon Genel Müdürlüğünde görev yapan birim sorumlularının hizmet içi eğitim programının ders başarılarına etkisi ve hizmet içi eğitim programının etkililiğine ilişkin değerlendirmelerini içeren deneysel bir araştırma modeli dahilinde yürütülmüştür. Araştırma bulgularına göre; öğretim programı öncesi başarı puan ortalamalarına göre yüz yüze hizmet içi eğitim grubunun başarı puan ortalaması uzaktan hizmet içi eğitim grubu başarı puan ortalamasına göre biraz yüksek olmasına karşın bu farkın önemli olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğretim sonrası grupların başarı düzeylerinde istatistiksel olarak farkın önemli olup olmadığına ilişkin yapılan analiz sonucunda da grupların öğretim sonrası başarı düzeyleri önemli bir farklılık göstermemiştir. Kalıcılık ölçümlerinde elde edilen kalıcılık puanlarının cinsiyete, yaşa, mezun olduğu okula ve hizmet süresi değişkenlerine göre önemli bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan istatistiksel analizler sonucunda belirtilen değişkenlerin kalıcılık puanları üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Öğretim programı sonunda uzaktan ve yüz yüze hizmet içi eğitime katılan öğrencilerin eğitim programına, eğitmene, derse/sunuma ve öğretim materyaline ilişkin puan ortalamaları karşılaştırıldığında sadece eğitmen boyutunda yüz yüze hizmet içi eğitim grubu lehine önemli bir farklılığın olduğu diğer boyutlarda ise önemli bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Yıldız (2015) tarafından yapılan çalışmada, uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgileri, inançları ve uygulamaları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma modeli olarak desenlenmiştir. Araştırma sonucunda, uzaktan eğitimde ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgilerinin çok net olmadığı, gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim uygulamalarına dayalı kişisel açıklamalarda bulundukları ve bu nedenle uzaktan eğitime ilişkin kavramsal olarak ortak bir görüşün oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Cabı (2016) tarafından yapılan araştırmanın amacı, uzaktan eğitim yoluyla öğretim görmekte olan yüksek lisans öğrencilerinin ölçme araç ve yöntemleri, e-değerlendirme ile ilgili görüşlerini almaktır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin tamamı e-değerlendirmeyi geleneksel değerlendirmeye tercih etmektedir ve mekândan bağımsız olması, fırsat eşitliği sağlaması ve geleneksel değerlendirmeye göre daha kapsamlı olması tercih sebeplerinin ilk sıralarında yer almaktadır. Ayrıca araştırma bulgularında, e-değerlendirmede sorumluluk

sahibi, motivasyonu yüksek, katılımcı, araştırmacı ve teknoloji kullanım becerisi yüksek öğrencilerin daha başarılı olduğu belirtilmektedir.

Fırat (2016) tarafından yapılan araştırmada, 21. yüzyılda uzaktan eğitimde meydana gelen paradigma değişimini tarihsel bir bakış açısı ile ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu paradigma değişimini doğru bir şekilde anlamak için bilimsel araştırma ve yayınlar incelenmiş, uzaktan eğitimde yapılan 1980-2015 arasındaki bilimsel araştırmalar ve bilimsel yayınlar kronolojik bir bakış açısıyla tartışılmıştır. Sonuç olarak, 21. Yüzyılda artan ve çeşitlenen öğrenme ihtiyaçları ile teknolojinin öğretim amaçlı zengin ortam ve araçları sağlayacak düzeye ulaşması, birlikte bir sinerji içerisinde zamanı gelmiş bir bilim alanı olarak uzaktan eğitimin yükselişini hızlandırdığı belirlenmiştir. Araştırmada, bu teknolojiler ile yeni dönemde ihtiyaç duyulan insan profilinin sürekli öğrenme ihtiyaçlarını karşılamada zaman ve mekândan bağımsız, sürekli ve kesintisiz hizmet sunma potansiyeline ulaşan uzaktan eğitimde, yadsınamaz değişimler ortaya çıktığı ve çıkmaya da devam edeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Özüyürek, Begde, Yavuz ve Özkan (2016) tarafından yapılan çalışmada, 2015-2016 öğretim yılı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin bakış açısından uzaktan eğitim uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma betimsel tarama modelindedir. Sonuç olarak; öğrencilerin uzaktan eğitimi öncelikli tercih nedeninin çalışırken öğrenimlerini sürdürmek istemeleri olduğu belirlenmiştir. Ders takibine engel olan en önemli sebebin internet bağlantısının kesilmesi olduğu, ders başarısını etkileyen en önemli etkenin öğretim elemanının öğretim yöntemi ve sınav zamanında karşılaşılan bazı sıkıntılar olduğu belirlenmiştir.

Kalaycı ve Hayırsever (2017) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'nin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki genel kültür-genel eğitim bilgi kategorileri kapsamında yer alan derslerin karşılaştırmalı analizinin yapılması amaçlanmıştır. Araştırma, karşılaştırmalı eğitim araştırmasıdır ve araştırmanın modeli betimseldir. Araştırmada, Türkiye'den Ankara, Gazi, Hacettepe, Anadolu ve Marmara üniversiteleri; ABD'den Florida Merkez, Deleware, Utah ve Indiana üniversiteleri eğitim fakültelerinden Sınıf Öğretmenliği bölümlerinin genel kültür-genel eğitim dersleri incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; Türkiye'de zorunlu genel kültür dersleri, YÖK tarafından bir öğretmen adayının çok yönlü bir birey olarak yetiştirilmesi gerektiği vurgulanırken, araştırma sonucunda, öğretmen yetiştirme programında yer alan

zorunlu derslerin, hedeflenen özellikleri kazandırmayı sağlayacak çeşitlilikte olmadığı saptanmıştır. Seçmeli genel kültür derslerine ilişkin olarak ise; bazı üniversitelerde genel kültür bilgi kategorisinde seçmeli dersler önerilmesine rağmen bu derslerden bazılarının öğretmenlik meslek bilgisi ve alan dersleri olduğu görülmüştür. ABD üniversitelerinde genel eğitim kategorisinde bulunan zorunlu dersler, Türkiye’de olduğu gibi merkezi bir kurum (YÖK) tarafından değil, üniversiteler tarafından belirlenmektedir ve her üniversitenin zorunlu dersleri içerik ve sayı bakımından farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Seçmeli dersler ise belli temalar altında toplanmıştır ve bu temalar da belli disiplinlerle ilişkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin, her bir tema kapsamında yer alan derslerden belli bir sayıda ders seçme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu durum, öğrencilerin aynı temalarda yer alan benzer dersleri seçmelerini engellemekte ve onları farklı dersler almaya yönlendirdiği araştırmada yer alan bulgulardandır.

3.2.2. Yabancı Alanyazın

3.2.2.1. Uzaktan Eğitim

Schutte (1996) tarafından yapılan araştırmanın amacı, geleneksel, sanal sınıf eğitim ortamında öğrencilerin test performansı ve bu ders deneyimlerinin öğrencilere etkisini değerlendirmektir. Araştırma 1996 yılında California Eyalet Üniversitesi, sosyoloji öğrencileri ile oluşturulan iki grup arasında; yaş, cinsiyet, etnik köken, okuldaki yıllar, not ortalamaları veya bilgisayarlara ve matematik aşinalıklarına göre ön test karşılaştırmaları şeklinde yapılmıştır. Araştırma bulguları, sanal sınıfın her iki sınavda da geleneksel sınıf ortalamasından % 20 daha fazla puan aldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, test sonrası sonuçlar, sanal sınıfın, algılanan akran ilişkisini ve sınıf çalışması için harcanan zamanı önemli ölçüde artırdığını, ancak daha fazla esneklik, materyalin anlaşılması ve yarıyıl sonunda matematiğe daha fazla etki eden algılamının geleneksel sınıfa göre daha fazla olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Johnson, Aragon, Shaik ve Palma-Rivas (1999) tarafından yapılan araştırmada, mezun öğrencilerden oluşan çevrimiçi ders ile geleneksel, yüz yüze eğitim uygulamasına eşdeğer bir dersin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Yapılan karşılaştırma, öğretmenin ve dersin kalitesini, öğrenci notlarını içermektedir. Sonuçlar, yüz yüze eğitim uygulamasıyla ders alan öğrencilerin, öğrenme çıktılarında iki öğretim uygulaması arasında hiçbir fark

olmamasına rağmen, öğretmen ve genel ders kalitesi hakkında çok daha olumlu algılamalara sahip olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca araştırma sonucunda, çevrimiçi programların geliştirilerek devam ettirilmesi gerektiği, öğrencilerin güven düzeylerini artıracak çevrimiçi öğretim uygulamalarını iyileştirmek için özel yöntemler geliştirilebileceği ve çevrimiçi dersler geliştirecek eğitim uygulayıcıların çevrimiçi programların kısıtlamalarına alışkın olması gerektiği belirlenmiştir.

Leonard ve Guba (2001) tarafından yapılan araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının uzaktan eğitim konusundaki bakış açılarını analiz etmek ve eğitim programı, eğitim ve teknoloji derslerini çevrimiçi olarak almanın öğrenci algılarına göre faydalarını değerlendirmektir. Araştırma bulgularına göre, bu çalışmaya katılan öğretmen adaylarının çevrimiçi söylemle iletişim kurmak ve kolaylaştırmak için araştırma ve mesleki gelişimden başlayıp internet kullanımına kadar çeşitli aşamalardan geçmeleri gerektiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin, çevrimiçi derslerin hazırlanmasında o kadar etkili olmadığını öğrenci görüşleri ortaya koymuştur. Ancak geleneksel derslerdeki öğrencilerin çoğunluğunun çevrimiçi dersleri tercih ettiği ve çevrimiçi derslere katılan öğrencilerin çoğunluğunun akademik ihtiyaçlarını karşıladıkları ve teknolojik becerilerini geliştirdikleri belirlenmiştir.

Rivera ve Rice (2002) tarafından yapılan araştırmanın amacı, üç farklı öğretim yöntemine göre düzenlenmiş sınıflarda (geleneksel, web tabanlı ve karma sınıf), öğretim yöntemlerinin etkililiğini karşılaştırmak ve deneyimlerini öğrenmektir. Bu amaçla, öğrenci performansı, öğrenci memnuniyeti ve öğretmen deneyimleri karşılaştırılmıştır. Buna ek olarak, çalışma, bu üç öğretim uygulamasının faydalarını ve kısıtlamalarını belgelemektedir. Araştırma sonucunda, öğrenci memnuniyetinin üzerinde durulması gereken konu olduğu görülmüştür. Derslere erişim öğretim yönetim sistemi ve web materyalleri ile ilgili problemler, destek eksikliği ve öğrencilerin interneti kullanım becerisi, öğrencilerin web tabanlı dersle ilgili memnuniyetini etkilemiştir. Ayrıca internet ortamında okutulan dersler için hem öğrencinin hem de öğretmenin bu derslere yönelik bakış açılarını geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

İşman, Dabaj, Altınay ve F. Altınay (2004) tarafından yapılan araştırmanın amacı, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarını, etkili bir uzaktan eğitime yansıtmaktır. Araştırma sonuçlarına göre, uzaktan eğitime yönelik öğrenci algılamaları, araştırmacıların algılarının göstergesi olarak ele aldığı demografik verilerle cinsiyet, yaş ve eğitim seviyesine göre değişmektedir. Uzaktan eğitimde öğretmenlerin, öğretim sürecinde öğrenci

merkezli, yapılandırmacı öğrenmeyi kolaylaştırma eğilimi göstermesi gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle; öğretmenler kolaylaştırıcı iken öğrenciler aktif, kendinden sorumlu olmalıdır. Öğrencilerin, uzaktan eğitim yoluyla öğrenmelerinde ev atmosferinde, hem araştırmacı, hem yetişkin gibi hissetmesi gerektiği belirtilmiştir. İki katılımcı arasındaki teknik, semantik ve psikolojik engeller arasında sağlıklı iletişim olması gerektiği ve öğrencilerin motivasyon eksikliklerinin pek çoğunun, yüz yüze iletişim eksikliği yüzünden ortaya çıkabileceği belirtilmiştir. Araştırmanın saha çalışması, öğrencilerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla yapılan eğitimlerden eşit derecede öğrendiğini yansıtmaktadır. Bu nedenle; uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin teknolojinin ilerlemesi gerektiği ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerini etkileyen en önemli değişkenin, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

O'Malley ve McCraw (2005) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin geleneksel öğretimin avantajlı olduğu düşüncesiyle uzaklığın ve çevrimiçi öğrenmenin boyutlarını araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma analizleri, çevrimiçi öğrenmenin geleneksel öğrenmeye göre önemli derecede avantajlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu avantajlar arasında zamandan tasarruf sağlanması, programlarıyla daha iyi uyum sağlanması ve öğrencilerin daha fazla ders almasına imkân vermesi sayılabilir. Genel olarak, öğrenciler çevrimiçi derslerin geleneksel dersler kadar etkili olmadığını düşünmektedirler. Çevrimiçi derslerin yalnızca algılanan yararının, programlara iyi çalışma imkanı sunması olduğu belirlenmiş ancak öğrenciler daha fazla çevrimiçi ders almak istemediklerini belirtmişlerdir.

Sahin ve Shelley (2008) tarafından yapılan araştırmada, bilgisayar bilgisi, uzaktan eğitim esnekliği, uzaktan eğitimin kullanışlılığı ve uzaktan eğitim uygulamasına duyulan memnuniyetin incelenmesi amaçlanmıştır. Uzaktan eğitim ortamlarında, öğrencilerin memnuniyetini öngören şeyin ne olduğunu daha iyi anlamak için yapısal denklem modeli olarak kabul edilen Uzaktan Eğitim Öğrenci Memnuniyeti Modeli kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin çevrimiçi araçları kullanma ve uzaktan eğitimin öğrenme, iletişim kurma ve paylaşma gibi yararlı ve esnek bir yöntem olduğuna inandıkça, uzaktan eğitimden sağlanan memnuniyetin artacağını ortaya koymaktadır. Bu memnuniyet, uzaktan eğitim ortamında yüksek katılım, öğrenme ve başarı düzeylerine yol açabileceği düşünülmektedir.

3.2.2.2. Zorunlu Ortak Derslerin Eğitimi (Genel Eğitim)

Hart Araştırma Birliği (2009) tarafından yapılan araştırmanın amacı, günümüz yükseköğretim kurumlarında belirlenmiş öğrenme çıktılarının yaygınlığını ölçmek ve özellikle genel eğitim ve ölçme alanlarındaki yeni eğitim programı değişikliği eğilimlerini belgelemektir. AAC&U üyesi kurumların temsilcilerinden oluşan 433 akademik yönetici ile çevrimiçi bir araştırma yürütülmüştür. Sonuç olarak, AAC&U üyesi kurumların büyük çoğunluğu öğrencilerinin ortak öğrenme çıktılarına sahip olduklarını belirtmiştir Genel eğitime öncelik veren kurumlar beş yıl öncesine göre bu eğitime daha fazla öncelik vermekte ve birbirine bağlı öğrenme uygulamalarını daha önemli görmektedir.

Harvard Üniversitesi Genel Eğitim Birimi Raporu'nun (2007) amacı, Harvard Üniversitesi'nde yeni bir genel eğitim raporu tasvir etmektir. Bu rapordaki öneriler oluşturulurken, fakülte uzmanlığı ve farklı özelliklere sahip yapısı, lisans öğretim programı içeriği, öğrencilerin ilgi, beceri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, yeni oluşturulacak genel eğitim önceki zamanlarda yapılan genel eğitim programlarıyla tutarlı olmalıdır ve öğrencileri takım çalışmasına yönlendirmelidir. Ayrıca araştırma sonuçlarında genel eğitimin, özgürlükçü bir eğitimin ifadesi olduğu vurgulanmıştır.

Brint, Proctor, Murphy, Bicakci ve Hanneman (2009) tarafından yapılan araştırmanın amacı, ABD'de dört yıllık kolej ve üniversitelerde 25 yıllık bir dönemde genel eğitim derslerinin organizasyonunu analiz etmektir. 1975 ve 2000 yılları arasında ortaya çıkan genel eğitim modelleri incelenmiştir. Sonuç olarak, kamu kurumlarının çekirdek program modeline daha fazla ilgi gösterdiği, özelde ise geleneksel ve etik modelleri benimsedikleri görülmüştür.

BÖLÜM VI

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma evreni, veri toplama araçlarının hazırlanması ve verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkındaki bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli betimseldir ve araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 45). Bu araştırmada da; zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasıyla ilgili öğrencilerin düşünceleri; öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri; öğrencilerin ders işlenişine yönelik farklı bir öğretim uygulaması önerisi yapılan yüz yüze görüşmelerle derinlemesine incelendiğinden araştırma nitel araştırma özelliği taşımaktadır.

Araştırmada zorunlu ortak derslerin eğitiminde kullanılan uzaktan eğitim uygulamasında var olan eksiklikler ve yaşanan olumsuzluklar ortaya konulmuştur. Araştırmaya konu olan uzaktan eğitim uygulamasının öğrenciler tarafından nasıl algılandığının ortaya konmasında, herhangi bir değişkeni değiştirme ya da etkileme çabası gösterilmemiştir. Bu özellikleriyle araştırma bir durum çalışmasıdır. Durum çalışmasında, bir duruma ilişkin

etkenler (ortam, birey, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerinde durulur (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 83). Öğrenciler uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimden farklı biçimlerde etkilenmişlerdir. Bu etkilenme ve dolayısıyla etkilemenin ortaya çıkarılması için öğrencilerin deneyimledikleri durumu açıklamaları bu çalışmanın durum çalışması olduğunu göstermektedir.

4.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın iki çalışma grubu bulunmaktadır. Birinci çalışma grubu 2016-2017 öğrenim yılında zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim ile alan üniversite birinci sınıf öğrencileridir. İkinci çalışma grubu ise 2015-2016 yılında mezun olan ve zorunlu ortak dersleri yüz yüze eğitim ile alan öğrencilerdir. Birinci çalışma grubunun seçilme nedeni, zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim uygulamasıyla alan; ikinci çalışma grubunun seçilme nedeni ise zorunlu ortak dersleri yüz yüze eğitim uygulamasıyla alan öğrenci grubu olmalarıdır.

Birinci çalışma grubu 2016-2017 öğrenim yılında Gazi Üniversitesinin fen edebiyat, mühendislik, tıp, eğitim ve hukuk fakültelerinde birinci sınıfta öğrenim gören 50 öğrenciden; ikinci çalışma grubu ise 2015- 2016 öğrenim yılında aynı üniversitenin aynı fakültelerden mezun olan 50 öğrenciden oluşmuştur.

Gazi Üniversitesi birçok öğrencinin eğitim aldığı büyük bir şehir üniversitesidir. Katılımcıların Gazi Üniversitesinden seçilme nedeni, evreni iyi temsil etmesi ve kolay ulaşılabilir olmasıdır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 141).

Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında, amaçsal örnekleme yönteminin bir alt boyutu, ‘maksimum çeşitlilik’ örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma evreninin sayısı yani büyüklüğü ya da küçüklüğü yerine, çalışma evreninin araştırmacının gereksinim duyduğu bilgi miktarını karşılayıp karşılamadığıyla ilgilenilmektedir. Lincoln ve Guba (1985, s. 233), nitel çalışmalarda çalışma grubunun seçiminde araştırmacıların, olabildiğince fazla miktarda bilgi sağlayacak kişilerin seçimine yönelmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle araştırmada, Gazi Üniversitesinin Eğitim, Hukuk, Fen Edebiyat, Mühendislik ve Tıp Fakültelerinde eğitim alan farklı sınıflardaki öğrencilerin görüşleri

araştırmacıya fazla miktarda ve farklı alanlardan veri sağlamaktadır. Bu veriler yoluyla, öğrencilerin görüşleri arasındaki ortak ya da farklı yönler ortaya çıkarılmıştır.

Örneklem seçimi bazı durumlarda temsil edilebilirlik yerine, amaca dayalı olarak gerçekleştirilebilmektedir (Türnüklü, 2000, s. 548). Bu araştırmada birinci ve ikinci çalışma grubunun seçiminde amaca dayalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaca dayalı örnekleme yöntemi doğrultusunda katılımcıların seçiminde iki ölçüt esas alınmıştır. Birinci ölçüt; birinci sınıf öğrencilerinin zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim uygulaması ile; mezun olan öğrencilerin ise zorunlu ortak dersleri yüz yüze eğitim uygulaması ile almış olmasıdır. İkinci ölçüt ise gönüllülük esasıdır. Birinci ölçütü karşılayanlar arasından gönüllülük esasına göre katılımcılar belirlenmiştir. Katılımcıların fakültelere ve sınıf düzeylerine göre dağılımı Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8

Araştırmanın Çalışma Grubu Olarak Belirlenen Gazi Üniversitesindeki Fakülteler ve Çalışma Evrenini Oluşturan Öğrenci Sayıları

FAKÜLTELER	SINIF DÜZEYİ	ÖĞRENCİ SAYISI
Eğitim	1	10
	Mezun	10
Hukuk	1	10
	Mezun	10
Fen Edebiyat	1	10
	Mezun	10
Mühendislik	1	10
	Mezun	10
Tıp	1	10
	Mezun	10
Toplam		100

Alt amaçların çalışma gruplarına göre dağılımı ise Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9

Alt Amaçların Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

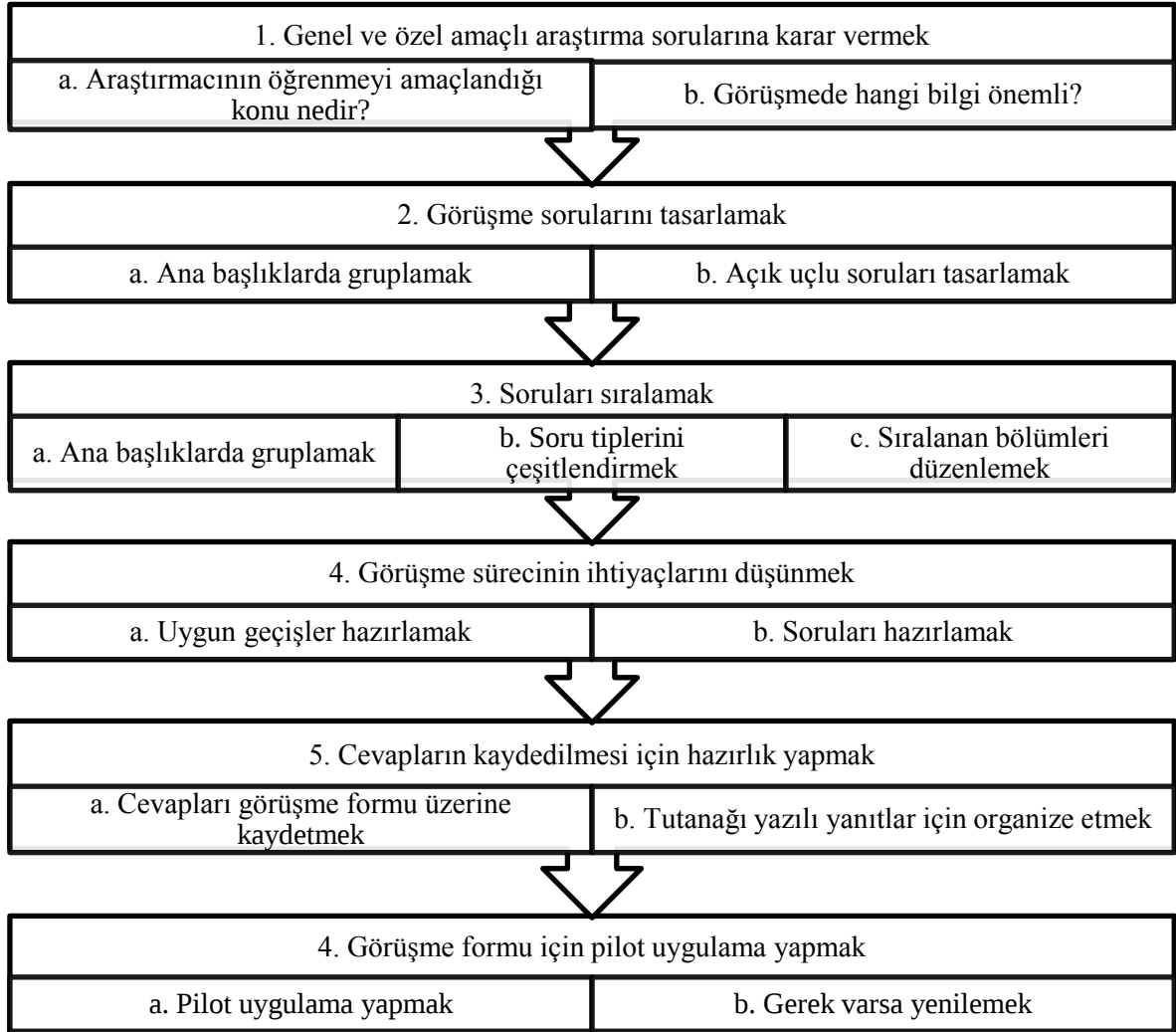
Alt Amaçlar	1. Sınıf	Mezun
1- Zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programında yer almasına yönelik öğrenci görüşlerini belirlemek.	x	x
2- Zorunlu ortak derslerin yüz yüze ve uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öğrenci görüşlerini belirlemek.	x	x
3- Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik öğrencilerin önerilerini belirlemek.	x	
4- Zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik öğrencilerin uzaktan ve yüz yüze eğitim dışında öğretim uygulamaları önerilerini belirlemek.	x	x
5- Zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasına yönelik görüşleri karşılaştırıldığında eğitim uygulamalarının avantajlarını ve dezavantajlarını belirlemek.	x	x
6- Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının Gazi Üniversitesinde uygulanış biçimine yönelik öğrenci görüşlerini belirlemek.	x	

4.3. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması ve Verilerin Toplanması

Öğrencilerin, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim uygulamasına yönelik görüş ve önerilerini belirlemek için araştırmacı tarafından açık uçlu sorulardan oluşan iki yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek-1; Uzaktan Eğitim Görüşme Formu ve Ek-2; Yüz Yüze Eğitim Görüşme Formu) geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir veri toplama aracıdır (Karasar, 2014, s. 168). Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeni ile daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 145). Bu durum yarı yapılandırılmış görüşme formunun tercih edilme nedenidir. Farklı görüşme formlarının hazırlanmasının nedeni ise, öğrencilerin zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması olmak üzere iki farklı şekilde almış olmasıdır.

Her bir görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgileri, ikinci bölüm alt amaçlarla ilişkili açık uçlu soruları içermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2008)

tarafından yapılandırılmış olan aşamalar izlenmiştir. İzlenen aşamalar Şekil 15'te özetlenmiştir.

Şekil 15. Görüşme formu hazırlanırken izlenen yol. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014), *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

Araştırmada uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrenciler için 13 sorudan oluşan iki görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formlarının soruları, yanıtlayıcıların görüşlerini yansız, ayrıntılı ve serbestçe açıklayabilmelerine olanak vermesi için açık uçlu yorumlama soruları biçiminde hazırlanmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014, s. 150).

2016-2017 öğretim yılında, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Birinci sınıf öğrencileri ile yapılan görüşmeler, öğrencilerin üniversitede bulundukları zaman aralığında araştırmacı tarafından yüz yüze yapılmıştır.

Mezun olan öğrencilerle görüşme yapabilmek için ise belirlenen fakültelerin öğrenci işleri daire başkanlığından öğrencilerin iletişim bilgilerine ulaşılmıştır. Araştırmacı mezun öğrenciler ile iletişime geçerek görüşme yapmak üzere randevu almış, belirlenen gün ve saatte görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Öğrenciler görüşme sürecinde ses kayıt cihazı kullanılmasına izin vermemeleri nedeniyle sadece görüşme formlarına notlar alınmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Uzaktan Eğitim Görüşme Formu ve Yüz Yüze Eğitim Görüşme Formundan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 259). Bu temel amaç çerçevesinde içerik analizi aşağıdaki aşamalarda yapılmıştır.

1. Nitel verilerin analizi amacıyla ilk olarak öğrenci görüşme formları fakültelere ve sınıf düzeylerine göre gruplara ayrılmıştır.
2. Araştırmacı, nitel verilerin analizi için her iki gruba ait ayrı bir klasör hazırlamıştır. Hazırlanan klasörlerin içinde iki grubun fakültelere ve sınıf düzeylerine göre ayrılmış görüşme formları dosyalanmıştır.
3. Dosyalanan her bir görüşme formu bir kod adı (E1, E4.1, H1, H4.3, M1, M4.2, F1, F4.8, T1, T4.2 vb.) verilerek isimlendirilmiştir.
4. Bilgisayar ortamında beş fakülte için bir klasör oluşturulmuştur. Klasörlerin içerisine iki klasör daha oluşturularak sınıf düzeylerine göre 1 ve 4 olarak isimlendirilmiştir.
5. Katılımcıların görüşme formlarında yer alan sorulara verdikleri cevaplar her bir sorunun altına kod isimleriyle birlikte olduğu gibi yazılarak metin dosyaları oluşturulmuş ve bu dosyalar ilgili klasörlere eklenmiştir. Böylece 100 adet görüşme formunun bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır.
6. Veriler bilgisayar ortamında tekrar okunmuş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır.
7. Hazırlanan her bir veri dosyasında yer alan verilerde bulunan orijinal fikirler kodlanmıştır. Bir öğrencinin bir soruya verdiği cevaptan birden fazla kod elde edilmiştir.

8. Yapılan kodlamalardan benzer olanların içeriği doğrultusunda alt temalar oluşturulmuştur. Benzer alt temalar gruplandırılarak temalar oluşturulmuş ve görüşme formunda yer alan her soruya ait birer tablo yapılmıştır.
9. Tabloya her bir kodun frekansı eklenmiştir. Bu frekanslar öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplardan oluşturulan kodların tekrar sayısıdır.
10. Oluşturulan frekans değerleri büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır.
11. Daha sonra araştırmanın konusu gereği uzaktan ve yüze yüze eğitim alan öğrencilerden toplanan veriler karşılaştırma yapabilecek şekilde benzer olan sorular tek bir tabloda toplanmıştır.
12. Son aşamada ise toplanan verilere anlam kazandırmak için elde edilen bulgular arasındaki ilişkiler açıklanmış, neden-sonuç ilişkisi kurulmuş ve bulgulardan bir takım sonuçlar çıkartılarak bu sonuçların önemine ilişkin açıklamalar yapılmıştır.
13. Bulgular, alan yazında bulunan benzer, tamamlayıcı ve farklılaşan araştırmalarla desteklenmiştir.

4.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik

4.5.1. Geçerlilik

Nitel bir araştırmada ölçme aracıyla toplanan verilerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığının kontrol edilmesi ve araştırma sonuçlarının geçerliliğinin sağlanması gerekmektedir. Geçerlik, araştırmanın betimleme, sonuç, açıklama, yorumlama ve diğer tüm bölümlerindeki doğruluk veya inandırıcılıktır (Maxwell'den aktaran İlhan, 2018). Araştırmanın geçerliliğinin sağlanması için görüşme formalarına iki aşamalı işlem uygulanmıştır. Bunlardan birincisi uzman görüşü, ikincisi ise pilot uygulamadır. Her bir işlem sonrasında gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formlarına son şekli verilmiştir.

Görüşme formları hazırlandıktan sonra görüşme formunun kapsam geçerliliğine ilişkin olarak ikisi ölçme değerlendirme diğer ikisi eğitim programları ve öğretim ana bilim dalı alan uzmanları olmak üzere dört alan uzmanından görüş alınmıştır. Alan uzmanlarından alınan görüşler doğrultusunda soruların sıralaması araştırmanın amacına uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, uzaktan eğitim görüşme formunda yer alan birinci sorudaki anlatım bozukluğu düzeltilerek katılımcıların anlam karmaşası yaşamaları önlenmiştir.

Araştırmacı tarafından 10 birinci sınıf öğrencisi ve 10 mezun öğrenciden oluşan iki gruba görüşme formları pilot olarak uygulanmıştır. Pilot uygulama, görüşme formunun ne derece iyi hazırlandığına ve kullanılan ifadelerin görüşülen gruba uygun olup olmadığına ilişkin olarak araştırmacıya yardımcı olmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 157). Pilot uygulama sonucunda gözlem formu soruları tekrar gözden geçirilmiş ve düzenlenmiştir. Örneğin, her iki görüşme formunda da yer alan “Almış olduğunuz zorunlu ortak derslerin daha yararlı olması için önerileriniz nelerdir?” sorusuna “Dersin içeriğine yönelik”, “Dersin işlenişine (eğitim durumuna) yönelik”, “Dersin değerlendirme boyutuna yönelik”, “Dersin geneli için” şeklinde sondalar eklenmiştir. Sorular biçimsel yönden düzenlenmiştir. Bu düzenleme, soruların daha anlaşılır olmasını ve istenilen verilere ulaşmayı sağlamıştır. Ayrıca “Uzaktan eğitim ile ilgili genel görüşleriniz nelerdir?” sorusu çıkartılmıştır. Bazı soruların görüşme formundan çıkarılması, görüşme formunun daha kısa sürede yanıtlanabilir hale gelmesini sağlamış ve zaman sınırlılığını ortadan kaldırmıştır. Yapılan düzenlemeler sonucunda yüz yüze eğitim alan öğrenciler için hazırlanan görüşme formu 10, uzaktan eğitim alan öğrenciler için hazırlanan görüşme formu 11 soruya indirilmiştir. Son şekli verilen görüşme formları, daha önce formları incelemiş olan dört alan uzmanı tarafından tekrar incelenmiştir. Alan uzmanları görüşme formlarının bu şekli ile uygulanabilir olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın dış geçerliliğini (transfer edilebilirlik) artırmak için ise görüşme yapılan öğrencilerin görüşleri, uzaktan eğitim kavramı, Gazi Üniversitesinde ki uzaktan eğitim uygulaması ve bulgular benzer çalışma yapmak isteyen okuyucuların kendi çalışmalarına uygunluğuna/transfer edilebilirliğine karar verebilmeleri için ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır (Miles, Huberman ve Saldana, 2013, s. 314).

4.5.2. Güvenilirlik

Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) sağlamak için, veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin toplanması ve analizi aşamalarının her birinde uzman görüşü alınmış ve gerekli görülen yerlerde değişiklikler yapılmıştır. İç güvenilirlik konusunda araştırmacıdan, gerek veri toplama sürecinde gerekse verilerin toplanması ve yorumlanması süreçlerinde tutarlı olması ve bu tutarlılığı nasıl sağladığını açıklaması beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 292). Araştırmacı öncelikle toplanan

verilerin % 10'u için kod ve temalar oluşturmuştur. Daha sonra araştırmacı ve program geliştirme alanından iki uzman, eleştirel inceleme toplantısında (critical review meeting) bir araya gelerek araştırmacı tarafından yapılmış olan analizleri tartışmış, bazı kod ve temalarda düzenlemeler yapmıştır. Bu toplantıda, gerekli görülen tabloların karşılaştırılma yapılabilmesi için yan yana getirilmesi ve bazı tablolara alt temalar eklenmesi kararlaştırılmıştır.

Eleştirel inceleme toplantısına katılan iki uzmandan farklı ancak yine program geliştirme alanından bir uzmandan verilerin %10'luk diliminin kodlanması istenmiştir. Bu uzman, verileri analiz etmiş ve araştırmacı tarafından belirlenen kod/temalardan farklı sınırlı sayıda kod/tema belirlemiştir. Kodlayıcılar arası güvenilirlik $\frac{[uzlaşılan\ kodlar / (uzlaşılan + uzlaşılmayan\ kodlar)] \times 100}{}$ formülü (Miles ve Huberman, 1994, s. 64) ile hesaplanmış ve yaklaşık olarak % 87 olarak belirlenmiştir ($\frac{[85 / (85 + 13)] \times 100}{}$ = 86,73). Miles ve Huberman'a (1994) göre kodlayıcılar arası güvenilirlik %80'den büyük ve mümkün olduğunca %90'a yakın olmalıdır.

Ayrıca görüşmelerden elde edilen veriler ve analiz sonuçlarında ortaya çıkarılan kod/temalar başka araştırmacıların incelemesine olanak verecek şekilde kayıt altında tutularak araştırmanın iç geçerliliğine katkı sağlanmıştır (Walker, 2012).

Verilerin dış geçerliliği (aktarılabilirliği) için verilerin birbiriyle olan ilişkileri, bir bütün olarak sergilediği örüntüler ve verilerin analiz aşamaları ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Bu ayrıntılı açıklama, araştırma sonuçlarının, öznel varsayımlardan ve önyargılardan etkilenme olasılığını azaltmakta ve okuyucuların benzer çalışmalarda verilerin aktarılabilirliğine karar verebilmeleri için ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır (Miles, Huberman ve Saldana, 2013, s. 314). Eğer bir araştırmanın sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebiliyorsa araştırmanın dış geçerliliğinin olduğu söylenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 292).

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada elde edilen tüm verilerin içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmiş ve bu bulgulara ilişkin yorumlar sunulmuştur.

5.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Bulgular

Birinci alt amaç doğrultusunda zorunlu ortak derslerin üniversitelerin eğitim programında yer almasına yönelik öğrenci görüşleri belirlenmiştir. Bu görüşler Tablo 10’da sunulmaktadır.

Tablo 10

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamasıyla Alan Öğrencilerin Bu Derslere Yönelik Görüşleri

Zorunlu Ortak Dersleri* Uzaktan Eğitim Yoluyla Alan Öğrencilerin Bu Derslere Yönelik Görüşleri						Zorunlu Ortak Dersleri* Yüz Yüze Eğitim Yoluyla Alan Öğrencilerin Bu Derslere Yönelik Görüşleri					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Derslerin içeriği	Ders içeriklerinin ortaöğretim düzeyinde olması	7			Olumsuz görüşler	Derslerin içeriği	Öğrencilerin bildikleri konuların tekrarından sıkılması	1		
		İlkokuldan itibaren öğrencilerin aldığı dersler olması	5								
		Ders içeriklerinin her bölümü ilgilendirmemesi	3	18					2		
		İngilizce ders içeriğinin çok kolay olması	2					Yabancı öğrenciler bu derslerde ezber yaptığı için sıkılması	1		
	Derslerin gerekliliği ve önemi	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ders içeriğinin zor olması	1		38		Derslerin gerekliliği ve önemi				19
		Derslerin gereksiz/ külfet olması	11					Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin dersleri önemsememesi	2		
		Öğrenciler derslere yalnızca sınavları geçmek için girmesi	1	13				Bu derslerin, ders saatini doldurmak için verilmesi	2	5	
		Öğrencilerin bu dersleri neden aldığını anlamaması	1					Ders saati ve başarı ortalamasında az bir yer kapladığı için gereken önemin verilmemesi	1		
	Derslerin verimsizliği	Derslerde gerekli verimin sağlanamaması	6	7			Derslerin verimsizliği	Faydasız dersler olması	5		
								Derslerin tekrar niteliğinde olması	4	12	

	Dersler kalıcı olmaması	1			Öğrencilere derslerde hedeflenen bilgi ve beceriler kazandırılmaması	3		
	Zorunlu ortak derslerin gerekli olması	11			Zorunlu ortak derslerin gerekli olması	11		
	Bu dersleri her Türk genci tarafından kesinlikle bilinmesi gerektiği	4			Üniversitelerin tüm bölümlerindeki öğrenciler tarafından bilinmesi gerektiği	8		
	Öğrencileri sosyal olarak geliştirebilecek dersler olması	1	19			20		
	Öğrencilerin öz benliğini tanıyabilmesi için programda bu derslerin yer alması	1			Bu derslerde yer alan bilgilerin zamanla unutulmaması için eğitim programında yer alması	1		25
	Yabancı dilin, diğer kültürleri anlamak için önemli olması	2						
Olumlu görüşler			29	Olumlu görüşler				
	Milletimizi bir arada tutan konuları içeriyor olması	1			İnsanlar kültürlerini, tarihini, geçmişini korumak ve kültürlerinin devamlılığını sağlamak zorunda olduklarından bu içerikler eğitim programında yer almalı	3		
	İnkılap dersi kültür açısından faydalı bir ders olması	3	4		Hayat sadece fen bilimlerinden ibaret olmadığından içeriğin genel kültür açısından bireye katkı sağlaması	2	5	
	Öğrencilerin en sevdiği dersler olması	2						
	Uzaktan eğitim uygulamasıyla alınmasının beğenilmesi	2	6					
	Sınav soruların kolay olmasının beğenilmesi	2						
Toplam		67	67	67	Toplam	44	44	44

*Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasıyla alan öğrencilerin bu derslere yönelik görüşleri olumlu ve olumsuz görüşler olmak üzere iki temadan oluşmaktadır. Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitimle alan öğrencilerin “olumsuz görüşler” tema frekansı daha yüksek (fkt2u==36) (fkt2y=30) iken, yüz yüze eğitim alan öğrencilerin “olumlu görüşler” tema frekansı daha yüksektir (fkt2u =19) (fkt2y=25).

Olumsuz görüşler temasında, hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim alan öğrenci görüşleri aynı alt temalardan oluşmaktadır. Bunlar; derslerin içeriği, derslerin gerekliliği ve önemi, derslerin verimsizliğidir. Ancak uzaktan eğitim alan öğrencilerin olumsuz görüşlerinde en yüksek frekanslı alt tema “derslerin içeriği” (fkt1u =16), yüz yüze eğitim alan öğrencilerin olumsuz görüşlerinde ise en yüksek frekanslı alt tema “derslerin verimsizliği”dir (fkt1y=12).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, “ders içeriği” alt temasında benzer problemler yer almaktadır. Hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim alan öğrenciler, ders içeriklerinin hazırbulunuşluk düzeylerinin altında yer aldığını ve kendi bölümleri ile ilişkili konuları içermediğini belirtmişlerdir. Hazırbulunuşluk düzeyi, öğrencinin özgeçmişi olarak da ifade edilebilir ve öğrencinin genel ve özel yeteneklerini, hedef davranışlarla ilgili bilgi ve becerilerinin niteliğini, ilgi, tutum, güdülenmişliğini içermektedir (Bloom’dan aktaran Harman ve Çelikler, 2012). Ayrıca öğrencilerin daha önce öğrendikleri konuların üniversitede de tekrar edilmesi öğrencilerin bu dersleri sıkıcı bulmasına sebep olmuştur.

Uzaktan eğitim alan öğrenciler “derslerin gerekliliği ve önemi” alt teması ile ilgili olarak, bu dersleri kendileri için bir külfet/yük olarak gördüklerini, derslerden gerekli verimi alamadıklarını ve yalnızca sınavlarda başarılı olmak için bu dersleri dinlediklerini belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de bu alt temada konuların eğitim yaşantıları süresince tekrar edilmesinden sıkıldıklarını belirtmişlerdir.

“Derslerin verimsizliği” alt temasında her iki gruptaki öğrenciler de derslerin verimsiz olduğuyla ilgili ortak görüş belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de bu alt temada zorunlu ortak dersleri faydasız bulduklarından öğretim elemanları ve öğrencilerin dersleri önemsemediklerini ve yalnızca ders saatini doldurmak için bu derslerin üniversite eğitim programında yer aldığını düşünmektedir. Mevcut çalışmada öğrencilerin olumsuz görüşlerine benzer olarak F. Doyran ve Doyran (2013, s. 165) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da, öğrencilerin zorunlu ortak dersler hakkında olumsuz görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre bölümlerin alan derslerinin dışında kalan ve tüm bölümlerde

okutulan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili ve İngilizce derslerine öğrencilerin ilgisinin düşük olduğu gerek derslerin öğretim elemanları, gerekse öğrenciler tarafından dile getirilmektedir.

“Olumlu görüşler” teması uzaktan eğitim alan öğrencilerde derslerin gerekliliği ve önemi, derslerin içeriği ve derslere yönelik kişisel ilgi alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitimde ise bu tema derslerin gereklilik ve önemi, dersleri içeriği alt temalarını kapsamaktadır. “Olumlu görüşler” temasında her iki grupta da “derslerin verimliliği ve önemi” alt teması yüksek frekansa sahiptir (fkt1u=19) (fkt1y=20). “Derslerin içeriği” alt teması da her iki grupta yer almaktadır ve frekansları yaklaşık olarak aynıdır (fkt1u=4) (fkt1y=5). “Derslere yönelik kişisel ilgi” alt teması ise yalnızca uzaktan eğitim alan öğrenci görüşlerinde yer almaktadır.

Zorunlu ortak derslerin “olumlu görüşler” temasında hem uzaktan hem de yüz yüze eğitim alan öğrenciler “derslerin gerekliliği ve önemi” alt temasında zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programında yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Her iki grubunda bu görüşe sahip olmalarının ortak nedeni milli duygulardır. Öğrenciler bu derslerin bir milletin ortak değerleri olduğunu, her Türk vatandaşının geçmişini bilmesi gerektiğini ve bunun bir kültürün devamı için gerekli olduğunu savunmaktadır. Nitekim Akbaba vd. (2016, s. 306) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da öğrencilerin yarısından fazlası her Türk vatandaşının zorunlu ortak dersleri alması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim alan öğrencilerin bir kısmı bu derslerin kişisel gelişim açısından da faydalı olduğunu düşünmektedir.

“Derslerin içeriği” alt temasında her grupta da ortak görüş; bu derslerin içeriklerinin bir milletin tarihini bilmesi ve bu tarihten faydalanabilmesi için önemli konular içerdiği yönündedir. Ayrıca yüz yüze eğitim alan öğrenciler bu derslerin genel kültür açısından bireye katkı sağladığını belirtmiştir.

Yalnızca uzaktan eğitim alan öğrencilerin görüş belirttiği “derslere yönelik kişisel ilgi” alt temasında ise öğrencilerin bu derslere kişisel olarak ilgi duydukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasını beğenmeleri ve zorunlu ortak derslerin sınavlarının kolay olması da öğrencilerin bu derslere yönelik olumlu tutumlarının sebebidir.

5.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Bulgular

Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri çeşitli boyutlarda analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 11’de sunulmaktadır.

Tablo 11

Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Öğrenci Görüşleri

TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}		
Uzaktan eğitim algısı	Online eğitim	İnternet aracılığıyla eğitim yapılması	19				
		Bilgisayar aracılığıyla verilen eğitim olması	6				
		Video izleyerek eğitim yapılması	4	34			
		İnteraktif eğitim yapılması	3				
		Sanal ortamdan eğitim yapılması	2		38		
	Materyallerle eğitim	Öğrencilere sanal ortamda PDF kaynaklar sağlanması	2				
		Test ve çözümlü sorularla eğitim yapılması	1	4			
		Öğretim elemanlarının kaynak kitaptan belirlediği sayfa aralıklarını internet yayınlaması, öğrencilerin yayınlanan bölümlere vize öncesi gün çalışılması	1				
		Yüz yüze eğitimden farkı	Fiziksel olarak bir arada bulunmama	Yüz yüze eğitim yapılmaması	7		
				Eğitimin okulda yapılmaması	4	16	
Normal sınıfta yapılmayan eğitim olması	3						
Öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak bir arada bulunmadığı eğitim şekli olması	2				25		
Diğer	Eğitimin örgün olarak yapılmaması		5				
	Devamsızlık sorunun olmadığı eğitim sistemi olması	3	9				
	Eğitimin canlı olarak yapılmaması	1					
Eleştirerek yapılan tanımlar	Derslerin Değerlendirilmesi	Öğrencileri uğraştırmadan, yalnızca derslerin sınavlarını yaparak eğitim verilmesi	6	9			
		Sadece sınavlarına girilen dersler olması	3				
	Ders işlenişi	Ders yapılmadan kendi kendimize anlamaya çalıştığımız dersler olması	3				
		Öğrencilerin öğretim elemanlarına soru soramaması	2	7	20		
		Konuların yanlı olarak anlatılması	1				
		İngilizce, Türk dili ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinden oluşan eğitim olması	1				
	Derslerin verimliliği	Öğrenciye katkısı olmayan bir sistem olması	2				
		Kredi doldurmak için derslerin gereksiz yere verilmesi	1	4			
		Gereksiz bilgi öğretimi yapılması	1				
	Toplam			83	83	83	

Öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin görüşlerinden oluşan temalar; uzaktan eğitim tanımı, yüz yüze eğitimden farkı ve eleştirerek yapılan tanımlardır.

En yüksek frekansa sahip olan “uzaktan eğitim tanımı” teması, online eğitim ve materyallerle eğitim alt temalarını kapsamaktadır. “Online eğitim” alt temasıyla ilgili tanımlamalar, internet ve teknolojiyle ilişkili kavramlar çerçevesinde yapılmıştır. Öğrencilerin çoğunluğu uzaktan eğitim derslerini bilgisayar aracılığıyla veya internet üzerinden video izleyerek alınan dersler

olarak tanımlamışlardır. Amerika Birleşik Devletleri Uzaktan Eğitim Kuruluşu USDLA'nın (2004) tanımına göre; “uzaktan eğitim uydu, video, ses, grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi gibi araçların yardımıyla, eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır (Yaman, 2015, s. 970). “Online eğitim” alt temasıyla ilgili tanımların içeriğinde yer alan bilgisayar, video, çoklu ortam teknolojisi kavramları yukarıdaki USDLA'nın tanımında da yer almaktadır. “Derslerde kullanılan materyaller” alt temasıyla ilgili tanımlamalarda ise öğrenciler, ders anlatımlarının yer aldığı PDF'lere, test ve çözümlü sorulara vize öncesinde çalışarak dersleri geçtiklerini belirtmişlerdir. Demirkan, Bayra ve Baysan (2016, s. 73) tarafından yapılan araştırmada uzaktan eğitim derslerine katılan öğrencilerinde katılmayan öğrencilerin de başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum dersleri veren öğretim elemanlarına sorulduğunda durumun, ders içeriklerinin geçmiş dönemlerle aynı olmasından ve dersin öğretim programının öğrencilerin aşına olduğu temel-basit ÖSS konularıyla örtüşmesinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimden farkı” temasındaki alt temalar fiziksel olarak bir arada bulunmama ve diğer alt temalarını kapsamaktadır. Yaptıkları bu tanımlamalarda öğrenciler, uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimle ilişkilendirmiş ve yüz yüze olmayan, örgün olmayan, sınıfta yapılmayan eğitim gibi tanımlamalar yapmışlardır. Ayrıca öğrenciler uzaktan eğitimde devamsızlık problemi yaşamadıklarını da söylemişlerdir.

Uzaktan eğitim kavramının öğrenci eleştirileri üzerinden tanımlandığı temanın frekansı 20'dir. Öğrencilerin bu eleştirileri, derslerin değerlendirmesi, ders işleniş ve derslerin verimi alt temalarından oluşmaktadır. Öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitim ile aldığı dersleri gereksiz buldukları ve bireysel çalışarak derslere katılmadan yalnızca sınavlarına girdikleri anlaşılmaktadır. Öğrenciler, yapılan bu derslerin kendilerine katkı sağlamadığını belirtmişlerdir. Ders hazırlamada uygun yöntem ve teknolojiler kullanıldığında, öğrenci ile diğer öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşim sağlandığında, web tabanlı uzaktan eğitim sisteminin geleneksel örgün eğitim sistemi kadar etkili olabilmektedir (Düzakın ve Yalçınkaya, 2008, s. 240). Bu durum uzaktan eğitime uygun yöntem ve teknolojilerin kullanımının, öğrencilerle öğretim elemanları arasındaki iletişimin önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrenciler, öğretim sürecinde de konuların objektif anlatılmadığını ve öğretim elemanlarına soru sormadıkları için problem yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Zorunlu ortak derslerin yüz yüze eğitim uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri çeşitli boyutlarda analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 12'de sunulmaktadır.

Tablo 12

Yüz Yüze Eğitim Kavramına İlişkin Öğrenci Görüşleri

TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}		
Öğretmen ve öğrencinin bir arada bulunması	Bir arada bulunma	Öğrenci ve öğretim elemanının sınıfta olması	7	16	23		
		Anlatıcı ve dinleyicinin bir arada bulunması	6				
		Bireylerin belirli bir programa göre herhangi bir sınıf/ okul ortamında öğretim elemanı rehberliğinde yapılması	1				
		Eğitim ortamında, bireysel ya da toplu olarak yapılması	1				
		Belirli saatler arasında öğrenci ve öğretim elemanının aynı sınıf ortamında bulunması	1				
	Etkileşim	Derslerin sınıf ortamında öğretim elemanı eşliğinde aktif katılımı gerçekleşmesi	3	7			
		Öğretim elemanı ve öğrencilerin bir araya gelerek karşılıklı iletişim kurması	2				
		Öğrenci ve öğretim elemanının aynı ortamda bilgi akışında bulunması	1				
		Okul çatısı altında öğrenci ve öğretim elemanının karşılıklı olarak fayda sağlaması	1				
	Öğretmen ve öğrencinin iletişimi	Ders işlenişi	Öğretim elemanı ve öğrencilerin karşılıklı etkileşim içerisinde bulunarak öğretim sürecinin devam etmesi	8		19	22
Öğretim elemanı ile birebir iletişim kurması			5				
Öğrenci ve öğretim elemanlarının direkt iletişim kurabilmesi			2				
Öğretim elemanlarının ders anlatması ve öğrencileri sorumlu tutması			2				
Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin karşılıklı soru sorma ve cevap verme olanağı olması			2				
Derslerin verimliliği		Kanal ve alıcı arasında daha etkili iletişimin sağlanması	1	3			
		İnsanların iletişim kurarak, bilgiyi paylaşarak, verimli eğitim almaları	1				
		Öğretim elemanı ve öğrencilerin ifadelerini daha iyi anlattığı eğitim olması	1				
Diğer		Yaygın kullanım	Klasik örgün eğitim olması	2	3	9	
			Günümüzde en yaygın eğitim türü olması	1			
	Değerlendirme	Öğretim elemanı anlatmak istediği bilgiyi aktarıp aktaramadığını takip edebilir olması	1	3			
		Daha etkili bir eğitim olması	1				
		Canlı performansın yakinen değerlendirilebilmesi	1				
	Öğretim yöntemi	Uygulamaya yönelik eğitim olması	1	3			
		Öğretim elemanının öğrencilere bildiklerini farklı tekniklerle anlatması	1				
		Bir konu hakkındaki bilgi ve birikimin bir toplum içerisinde bir başkasına aktarılması	1				
Toplam			54	54	54		

Yüz yüze eğitim kavramına ilişkin öğrenci görüşleri; öğretmen ve öğrencinin bir arada bulunması, öğretmen ve öğrencinin iletişimi ve diğer şeklinde üç temadan oluşmaktadır. Öğrencilerin en çok görüş belirttiği tema “öğretmen ve öğrencinin bir arada bulunması” temasıdır.

Yüz yüze eğitimi öğretmen ve öğrencinin bir arada bulunması olarak düşünen öğrencilerin frekansı 22’dir. Bu öğrencilerin tanımları incelendiğinde öğretmen ve öğrencinin bir arada bulunması temasının bir arada bulunma ve etkileşim şeklinde iki alt temalardan oluştuğu tespit edilmiştir. Öğrenciler, “bir arada bulunma” alt temasına yönelik olarak; öğretim elemanının rehberliğinde sınıfta ve ya bir arada bulunabilecekleri bir ortamda ders işlendiğini belirtmişlerdir. “Etkileşim” alt temasıyla ilgili olarak ise öğrenciler, öğretim elemanı ve öğrencilerin aktif katılımıyla ders işlediklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, yüz yüze eğitimi “öğretmen ve öğrencinin iletişimi” temasıyla da açıklamıştır. Bu tema derslerin işlenişi ve derslerin verimliliği alt temalarını kapsamaktadır. Öğrenciler, derslerin işlenişi ve derslerin verimliliği alt temalarında genel olarak; derslerdeki iletişimin doğrudan sağlandığını, öğretim elemanlarından anında dönüt alabildiklerini ve öğrencilerin kendini daha iyi ifade edebildiğini düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler bu şekilde bir iletişimin daha verimli olduğu görüşündedir. Nitekim F. Doyran ve Doyran (2013, s. 169) tarafından yapılan araştırmada da öğrenciler, dersleri etkileşimli geçen, monoton olmayan, sadece öğretim elemanının aktarıcı konumunda olmadığı durumları tercih etmekte ve ilgi çekici bulmaktadırlar.

Frekansı 9 olan “diğer” temasında ise öğrenciler yüz yüze eğitimi farklı tanımlarla açıklamıştır. Bunlar; yaygın kullanım, öğretim yöntemiyle ilgili tanımlar ve değerlendirmeye ilişkin tanımların yer aldığı üç alt temadır. “Yaygın kullanım” alt temasında öğrenciler, yüz yüze eğitimin klasik ve uygulamaya yönelik bir eğitim olduğunu belirtmişlerdir. Değerlendirmeye ilişkin alt temada ise öğrenciler, yüz yüze eğitimin, öğretim elemanının bilgiyi aktarıp aktaramadığını ders içerisinde takip edebildiği daha etkili bir eğitim olduğu görüşündedirler. “Öğretim yöntemi” alt temasında ise öğrenciler yüz yüze eğitimin uygulamalı eğitime daha uygun bir yöntem olduğunu ve öğretim elemanlarının daha fazla öğretim yöntemi uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Zorunlu ortak dersler arasında öğrencilerin en çok faydalı bulduğu dersin ve sebebinin öğrencilerin görüşlerine göre karşılaştırılması Tablo 13’ te sunulmaktadır.

Tablo 13

Öğrencilerin Zorunlu Ortak Dersler Arasında En Çok Faydalı Bulduğu Dersin ve Sebebinin Öğrencilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin, Uzaktan Eğitim Yoluyla Aldığı Zorunlu Ortak Dersler * Arasından En Çok Faydalı Bulduğu Ders ve Sebebi						Öğrencilerin, Yüz Yüze Eğitim Yoluyla Aldığı Zorunlu Ortak Dersler * Arasında En Çok Faydalı Bulduğu Ders ve Sebebi					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt2}	f _{kt2}
Yabancı dil	Dersin önemi	Hem iş için gerekli hem gelecek için önemli olması	4	10	17	Yabancı dil	Dersin önemi	Dil gelişimi açısından faydalı olması	4	21	24
		Eski bilgilerimi tekrarlamamı sağlaması	3					İngilizce eğitimi alanların alanıyla ilgili tek ders olması	4		
		Öğrenimimize ve araştırmamıza katkı sağlaması	2					Faydalı bir ders olması	3		
		Yabancı dilimizin gelişmesine katkıda bulunması	1					İngilizcenin her yerde karşımıza çıkması ve herkesin yabancı dil bilmesinin gerekliliği	3		
Öğretim uygulaması	Öğretim uygulaması	Ezbere dayalı bir ders olduğu için videoları tekrar tekrar izleme imkânı olması	1	4	17	Yabancı dil	Öğretim uygulaması	Meslek hayatında gerekli olması	2	24	24
		Daha fazla örnek görme imkânı olması	1					Lise yıllarımda gördüğüm temel konuları hatırlamama yardımcı olması	2		
		Videolu anlatım ve PDF' ler olması bilgilerin kalıcılığını artırması	1					Yeni kelimeler öğreniliyor olması	2		
		Sınav soruları temel ve geliştirici olması	1					Üniversite sonrasında yabancı dil biliyor olmanın fark oluşturması	1		
Öğretim uygulaması	Öğretim uygulaması	Ezbere dayalı bir ders olduğu için videoları tekrar tekrar izleme imkânı olması	1	4	17	Yabancı dil	Öğretim uygulaması	Yabancı kelimelerin telaffuzunu görebilmesi	1	3	3
		Daha fazla örnek görme imkânı olması	1					Dersi öğretim elemanlarının etkili anlatması	1		
		Videolu anlatım ve PDF' ler olması bilgilerin kalıcılığını artırması	1					Bazı öğrencilerin anlayarak sınavına girdiği tek ders olması	1		
		Sınav soruları temel ve geliştirici olması	1								

	Diğer	Öğrencilerin en az bildiği ders olması	1	3		Diğer			
		Ortalamamızı yükseltmesi	1						
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	Öğreticilik	Sınav soruları temel ve geliştirici olması	1	11	14	Öğreticilik	Derslerin hem eğlenceli hem eğitici olması	4	10
		Yoğun bir içeriğe sahip olduğundan derste daha fazla öğrenilmesi	4				Farklı görüşlerin harmanlandığı ortamda, farklı bakış açıları kazanmayı sağlayan bir ders olması	3	
		Faydalı bir ders olması	3				Zamanla unutulmaya yüz tutan bilgileri tekrarlayarak gelecekte öğrencilerin katılacağı KPSS sınavında fayda sağlayan bir ders olması	2	
		Geçmek için çalışma gerektiren bir ders olmasının öğrenmeyi sağlaması	2						
		Bazı öğrencilerin branşıyla ilgili bir ders olması	1				Diğer derslerin kredi doldurup geçmek amacıyla işlenmesi	1	
		Sosyal bilgiler disiplinini oluşturan bir ders olması	1						
	Milli duygular	Her Türk genci geçmişini bilmeli	2	3		Milli duygular	Türkler için geçmiş gelecek demektir. Türklerin emperyalizme karşı çıkışının Türk gençleri tarafından öğrenilmesi yeni nesillere güç ve kuvvet verecektir	3	5
		Tarihimize ışık tutması	1				Bir hukukçunun tarihini bilmesi şart	1	
							Tarihi seviyorum	1	
Türk dili	Derslerin kültürel gelişime katkısı	İnsanın kültür seviyesini geliştirmesi	2	7	10	Türk dili	Dilin, bireyin ve toplumun geçmişinde kültür ile birlikte en önemli ve en etkili unsur olması	3	7
		Lise bilgilerini hatırlatması	1						
		Edebiyata ilgiyi arttırması	1				Bu dersin Türkçeyi düzgün kullanma, yazma becerileri, sunum becerileri vb. katkılar sağlaması	2	

		Edebi metin okuma imkânı sağlanması	1			Öğrencilerin daha fazla kitap okumasını sağlanması	1		
		Dilimizin öğrenilmesi	1			Öğrencilerin günümüz edebiyatını daha iyi anlamasını sağlanması	1		
		Her Türk genci dilini bilmeli	1						
	Diğer	Ayrıntılı bilgiler olması	1			Öğretim elemanın çok faydalı bir şekilde anlatması	2		
		Öğrencilerin bu dersi sevmesi	1	3		Diğer		3	
		Kolay ve anlaşılır bir ders olması	1			Diğer derslerin iyi anlaşılması için dile hakim olunmalı	1		
Zorunlu ortak dersleri faydalı bulmayanlar	Öğretim sürecinde yaşanan problemler	Öğretim görevlilerinin sadece karşısında yazılanı okuması	2			Öğretim sürecinde yaşanan problemler	Bu derslere gerekli özenin gösterilmemesi	1	
		Bu dersleri dinlemenin eziyet olması	1	4			Derslere gönderilen öğretim elemanlarının iyi olmaması	1	2
		Videoları öğrencilerin izlememesi	1		7				4
	Diğer	Bu derslerin hiçbirinin yararlı olmaması	2			Diğer	Öğrendiğim her şey sınav bitene kadardı	2	2
		Derslerin içeriği, öğrencilerin bildiği konuların tekrarından oluşması	1	3					
Zorunlu ortak dersleri faydalı bulanlar	Derslerin önemi	Bu temel bilgileri her üniversite öğrencisi bilmeli	2	2	2				
Toplam			50	50		Toplam		53	53 53

*Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Öğrencilerin zorunlu ortak dersler arasında en çok faydalı bulduğu dersin ve sebebinin öğrencilerin görüşlerine göre karşılaştırılmasında, uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin en çok faydalı buldukları derslerin oransal olarak sıralaması aynıdır. Her iki grupta yer alan öğrencilerin de en faydalı bulduğu dersler sırayla yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Türk dili dersleridir.

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) dersinin en faydalı ders olduğuna ilişkin görüşler üç alt temada toplanmıştır. Bunlar; dersin önemi, öğretim uygulaması ve diğerlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin de yabancı dil dersini faydalı bulma sebebi uzaktan eğitim alan öğrencilerle diğer alt teması hariç aynı alt temalardan oluşmaktadır. Bunlar; dersin önemi ve öğretim uygulamasıdır. “Dersin önemi” alt temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, bu dersi öğrenim hayatları, araştırmaları ve iş yaşamları için gerekli görmekte ve öğrenmek zorunda olduklarını düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu alt temada, genel olarak bu dersin dil gelişimlerine fayda sağladığını ve meslek hayatlarında iyi bir yabancı dil bilgisine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu durum uzaktan eğitim alan öğrencilerin yabancı dil dersini faydalı bulma sebebiyle benzerlik göstermektedir.

Genç (2005) yabancı dil öğretimini, sadece yabancı bir ülkenin dil bilgisini öğrenmekle sınırlandırmayacağını, öğrencinin yabancı bir dünyaya kapı aralaması ve bu kapı aracılığı ile yabancı kültürleri tanıyabilmesi, anlayabilmesi ve kendi öz kültürünü ayırt etme yeterliliğine ulaşması, insanlara ve olaylara bakış açısını genişletmesi olarak nitelendirmektedir (Özdemir ve Ünal, 2008, s. 14).

Bu durum her iki grupta yer alan yabancı dil dersine görüşlerle benzerlik göstermektedir. Öğrenciler, “dersin önemi” alt temasında bu alt temayı öğretim uygulamasından bağımsız olarak açıklamaktadır.

Uzaktan eğitim alan öğrenciler “öğretim uygulaması” alt temasında videolar sayesinde hem dersleri birçok kez izleyebildiklerini hem de videolarda daha fazla örnek görme imkanına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ersoy (2015) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da, öğrencilerin yabancı dil dersinin uzaktan eğitim uygulamasıyla yapılmasına ilişkin olumlu görüşleri arasında dersin asenkron olarak sürekli erişilerine açık olması ve diledikleri zaman videoları tekrar izleyebilme olanaklarının bulunması yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı uzaktan eğitimde yer alan videolu anlatımların ve ders notlarının yer aldığı PDF’ lerin yabancı dil dersini daha kalıcı hale getirdiğini düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise, “öğretim uygulaması” alt temasında,

öğretim elemanlarının dersi etkili anlattığını belirtmişlerdir. Ayrıca yüz yüze eğitim uygulamasında kelimelerin telaffuz şekillerinin daha rahat algılanabilmesi öğrencilerin bu eğitim uygulamasını faydalı bulmasına neden olmaktadır. Yaman (2015) tarafından yapılan araştırmada da, yabancı dil dersinin sınıf içi bir ortamda verilmesinin öğrencilerin etkin olarak cümleler ve paragraflar yazması, kelime alıştırmaları yapması, telaffuzla ilgili sözlü denemeler yapması için gerekli olduğu, ayrıca bu durumun kalıcılığı arttıracığı belirtilmiştir. Öğrenciler bu alt temada yer alan yabancı dil dersinin verimine yönelik görüşleri öğretim uygulamasının verimi ile ilişkilidir.

“Diğer” alt temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, sınavların basit olmasının ortalamalarını yükselttiğini belirtmiştir.

“Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” temasının kapsadığı “dersin öğreticiliği” alt temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, dersin içeriği yoğun olduğundan dersten geçebilecek notu almak için çalışmaları gerektiğini, bu durumun öğrenmeyi sağladığını belirtmiştir. Bir kısım öğrenci ise “milli duygular” alt temasıyla ilişkilendirerek bu dersi faydalı bulmaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini faydalı bulmalarını, hem “dersin öğreticiliği” hem de “milli duygular” alt temalarına bağlı nedenlerle açıklamaktadır. Dersin öğreticiliğine bağlı olarak faydalı bulan öğrenciler ise derslerin eğlenceli işlendiğini, tarihle ilgili farklı bakış açıları kazandıklarını belirtmişlerdir. Milli duygular nedeniyle verimli bulan öğrenciler ise, tarih öğreniminin gelecek nesillere güç ve kuvvet vereceği düşüncesine sahiptir. F. Doyran ve Doyran (2013) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da öğrenciler bu dersi zorunlu olarak almaktan şikayetçi olmadıkları saptanmıştır. Hatta zorunlu olmasının önemli ve gerekli olduğunu, dersin zorunlu olarak verilmemesi durumunda bazı öğrencilerin tarih bilincine sahip olmadan yetişmesine yol açacak ve toplum için zararlı olacağı saptanmıştır. Bu durum “milli duygular” alt temasında yer alan görüşlerle benzerlik göstermektedir.

Zorunlu ortak dersleri hem uzaktan eğitimle hem de yüz yüze eğitimle alan öğrencilerin Türk dili dersini faydalı bulma çoklukları yaklaşık olarak aynıdır ($f_{kt2u}=10$) ($f_{kt2y}=11$). Her iki grupta da öğrencilerin çoğunluğu “derslerin kültürel gelişime katkısı” alt teması ile bu dersin faydalı olduğu görüşüne sahiptir. Öğrenciler bu ders sayesinde daha fazla kitap okuduklarını, yazma ve konuşma becerilerinin geliştiğini belirtmiştir.

Zorunlu ortak derslerin hiçbirini faydalı bulmayan öğrenciler de bulunmaktadır ($f_{kt2u}=7$) ($f_{kt2y}=11$). Uzaktan eğitim alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu düşüncede olma nedenleri “dersin öğretim sürecinde oluşan problemler” alt temasından kaynaklanmaktadır. Öğrenciler videoları izlemedikleri, videoları dinlemenin bir eziyet olduğunu söylemişlerdir. Bu durumun nedeni ise öğretim görevlilerinin, videolarda yalnızca hazırladıkları metni okumaları ve ders içeriklerinin, öğrencilerin bildiği konulardan oluşmasıdır. Bu bulgular, İşman vd. (2004) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmacılar yaptıkları araştırmanın bulgularında, uzaktan eğitim yapan kurumların kullanılan içeriğe daha çok özen göstermesi ve uzaktan eğitime uygun içeriklerin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca yine aynı çalışmada, uzaktan eğitim yapan öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde kullanılan farklı uygulama, araç ve aktiviteler konusunda kendilerini geliştirebilmeleri için kurumların çeşitli eğitim olanakları yaratmaları gerektiği belirtilmiştir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin bu alt temayla gerekçeleri ise dersi veren öğretim elemanlarının konuları öğretmek yerine ezberletmeleri, bu nedenle de öğrencilerin sınav sonrası tüm bilgileri unutmalarıdır. Öğrenciler, bu derslere gereken özenin gösterilmediğini düşünmektedir. Bu durum öğrencilerin dersleri faydasız bulmalarına neden olmaktadır. Eğitime yönelik inanç, pedagojik inanç, teknolojiye inanç karşılıklı etkileşim içindedirler ve öğretimsel uygulamaları doğrudan etkileme gücüne sahiptirler (Pajares’dan aktaran Yıldız, 2015, s. 8). Öğrencilerin derslere özen gösterilmediği yönündeki olumsuz görüşü, öğretim uygulamalarına yansımakta ve öğrenciler, öğretim uygulamalarını faydasız olarak nitelendirmektedir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitimle alan öğrenciler küçük bir frekansla ($f_{kt2u}=2$) bu derslerin hepsinin faydalı olduğunu ve zorunlu ortak derslerin öğretim programında yer alması gerektiği düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerde ise bu temayla ilgili bir görüş yer almamaktadır.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, bu dersler arasında en az faydalı bulduğu dersin ve sebebinin öğrenci görüşlerine göre karşılaştırılması Tablo 14’te sunulmaktadır.

Tablo 14

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Bu Dersler Arasında En Az Faydalı Bulduğu Dersin ve Sebebinin Öğrenci Görüşlerine Göre Karşılaştırılması

<i>Öğrencilerin, Uzaktan Eğitim Yoluyla Aldığı Zorunlu Ortak Dersler* Arasında En Az Faydalı Bulduğu Ders ve Sebebi</i>						<i>Öğrencilerin, Yüz Yüze Eğitim Yoluyla Aldığı Zorunlu Ortak Dersler* Arasında En Az Faydalı Bulduğu Ders ve Sebebi</i>					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt}	f _{kt2}
Yabancı dil	Ders içeriği	Ders içeriklerinin seviyesinin ilköğretim düzeyinde olması	12	13	24	Ders içeriği		Ders içeriğinin basit düzeyde olması	5	7	22
		Öğrencilerin 9 senedir gördüğü bir ders olması	1					Konuların çok yüzeysel olması	1		
								Yetersiz olması	1		
	Olumsuz görüşler	Faydasız bir ders olması	4			Olumsuz görüşler		Derslerin yeterli eğitim kalitesine sahip olmaması	3		
								Dersi veren öğretim elemanının yetersiz olması	3		
								Ne öğrenci, ne de öğretim elemanının bilinçli ve istekli olmaması	2		
		Ders bilgiye, zaman konularına ve birazda mantığa dayalı olduğu için dersin uzaktan eğitim için uygun olmaması	2					Derse gereken önemin verilmemesi	1		
		Dersin anlaşılabilmesi	2					Düz anlatımla dersin anlaşılabilmesi	1		
		Sınav günü ezberlenip sınavına girilen bir ders olması	1					Ders saatinin az olması	1		
		Öğrencilerin, öğretim elemanına aklına takılan soruları soramaması	1					Dersin faydalı olmaması	1		
								Ezbere dayalı bir ders olması	1		
								Diğer derslere göre bireyin kendi çabalarıyla öğrenme olasılığının daha düşük olduğu bir ders olması	1		

		Bazı branşlarla en az alakalı ders olması	1					Dersin insanların öz güvenini ve yabancı dil öğrenme arzusunu kırması ve yok etmesi	1		
		İçeriğin yeterli seviyede olmayıp, öğrencilerin bildiği bilgilerden oluşması	5					İlkokuldan beri öğrencilerin gördükleri dersler olması	1		
								Yabancı öğrencilerin, kendi ülkenin tarihini öğrenmeden, başka ülkenin tarihini ezberliyor oluşu	1		
	Ders içeriği	Gereksiz ayrıntılı bir içeriğe sahip olması	4	12			Ders içeriği	Dersin içeriğinin ve işlenişinin yanlış olması	1	4	
		Zor bir ders olması	2					Atatürk ilke ve inkılapları dersinin içinde yakın tarih de mevcuttu ve Atatürkçü olup olmamak şahsi bir meseledir zorunlu olmamalı.	1		
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi		Öğrencilerin, İnkılapların ve ilkelerin yani, siyasi reformların etkisini yitirdiğini düşünmesi	1		18	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi					9
		Uzaktan eğitim ile dersin anlaşılamaması	2					Öğretim elemanın dersi lise düzeyinde anlatması	1		
								Kanıt kullanılmaması	1		
	Öğretim uygulamasında yaşanan problemler	Öğretim elemanın kitaptaki bilgileri okuması, dersi anlatmaması	2	6		Öğretim uygulamasında yaşanan problemler		Ders odaklı bir eğitim olmaması	1	5	
		Öğrencilerin dersi canlı canlı bir öğretim elemanından dinlemek istemesi	1					Öğretim yönteminin yetersiz olması	1		
		Öğrencilerin anlamadığını sorabileceği bir sistem olmaması	1					Öğretim elemanının ideoloji aşılması	1		
Türk dili	Ders içeriği	Bu dersin bazı öğrencilerin alanına katkı sağlamaması	2	3	6	Türk dili	Ders içeriği	Öğrencilerin, lisede bu dersin eğitimini yeterince aldıklarını düşünmesi	3	6	18
								Yeni bilgilerin öğretilmemesi	2		

		Öğrencilerin üniversite öncesindeki 12 yıl detaylı ve aralıksız gördüğü konulardan ders içeriğinin oluşması	1					Uzun yıllar boyunca tek düze anlatılan ve öğrencilerin beynine kazınan bilgilerin yine tek düze anlatılması	1		
		Ders içeriğinin ezbere dayalı verilmesinin yanlış olması	1					Yeterli düzeyde verilmemesi	2		
								Gereksiz bir ders olması	2		
								Öğretim elemanın gereksiz konular anlatması	2		
								Dersin verimsiz olması	2		
Olumsuz görüşler		Öğrencilerin ortalamasını düşürmesi	1	3		Olumsuz görüşler		Öğretim elemanın derse girip siyaset yapması	1	12	
								Kitaptan okuyarak öğrencilerin anlayabildiği bir ders olması	1		
		Uygulamalı olarak öğrenilmesi gereken bir ders olması	1					Öğrencilerin bir zorunluluk olarak bu dersi alması	1		
								Ayrıntılı eğitim verilmemesi	1		
		Uzaktan eğitimin fayda sağlamaması	2								
Zorunlu ortak dersleri faydalı bulmayanlar	Öğretim uygulamasında yaşanan problemler	Öğrencilerin, sadece derslerin sınavlarına girmesi	1	5	5	Zorunlu ortak dersleri faydalı bulmayanlar	Öğretim uygulamasında yaşanan problemler	Derslerde çok detaya girilmemesi	1	2	2
		Öğrencilerin ders videolarına bakmaması	1								
		Geçmek için derslerin ezberleniyor olması	1					Zorunlu ortak derslerin bilinmesinin gerekli olmaması	1		
						Zorunlu ortak dersleri faydalı bulanlar	Olumlu görüşler	Derslere gerekli ilgi ve alaka gösterilmemesi	1	2	2
								Faydasız dersin olmaması ve her bilginin insanı geliştirmesi	1		
Toplam			53	53		Toplam			53	53	

*Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, bu dersler arasında en az faydalı bulduğu dersin ve sebebinin öğrenci görüşlerine göre karşılaştırılmasında, uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim alan öğrenci grubunun en faydalı buldukları derslerin sıralaması aynıdır. Ayrıca öğrencilerin en faydalı buldukları derslerin sıralaması en az faydalı buldukları derslerin sıralamasıyla da aynıdır (Tablo 13).

Hem uzaktan eğitim alan öğrencilerin hem de yüz yüze eğitim alan öğrencilerin en faydalı buldukları ders gibi en az faydalı buldukları derste her iki grupta da yaklaşık aynı frekansla ($f_{kt2u}=24$) ($f_{kt2y}=22$) yabancı dil dersidir. “Yabancı dil” dersi teması her iki grupta da dersin içeriği ve olumsuz görüşler alt temalarından oluşmaktadır. Her iki grupta da öğrencilerin büyük çoğunluğunun eleştirisi ders içeriğinin üniversite seviyesine göre daha basit düzeyde olmasıdır. Bu nedenle öğrenciler derslerden fayda sağlayamadıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin yabancı dil dersini en az faydalı ders olarak tanımlamalarının diğer sebepleri ise farklılaşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, yabancı dil dersinin uygulama gerektiren bir ders olmasından dolayı uzaktan eğitim uygulamasına uygun olmadığını düşünmektedir. Öğrencilerin, uzaktan eğitim uygulamasıyla ilgili yaşadıkları bir diğer problem ise dersi anlatan öğretim elemanına soru soramamalarıdır. Çünkü öğrencilerin ders esnasında öğretim elemanına soru sorma imkanı olmadığı gibi, öğrenciler, yorumlara yazdıkları sorulara da öğretim elemanları tarafından cevap verilmediğini söylemişlerdir. Birişçi (2013) ise video konferans tabanlı uzaktan eğitim etkinlikleri ile öğrenim görmekte olan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ve görüşlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, video konferans sisteminde yaşanan teknik problemler ve ders anlatımları sürecinde öğretici- öğrenci arasında yüz yüze iletişim kurulmaması da öğrencilerin olumsuz görüşleri olarak ortaya çıkmıştır (Barış, 2015, s. 38). Bu durum araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise öğretim elemanının alan bilgisinin yetersizliğinden ve ders saatinin az olmasından şikayetçidir. Öğretim elemanının derslerde isteksiz olması ve sürekli düz anlatım yöntemini tercih etmesi, öğrencilerin derse olan ilgi ve isteğini azaltmaktadır. Bu durum öğrencilerin dersten fayda sağlayamamasına neden olmaktadır.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin en az faydalı ders olduğunu ifade eden uzaktan eğitim alan öğrenci görüşleri yüz yüze eğitim alanlardan daha fazladır ($f_{kt2u}=18$) ($f_{kt2y}=9$). Her iki tema da dersin içeriği, öğretim uygulamasında yaşanan problemler olmak üzere aynı iki alt temadan oluşmaktadır. Her iki grupta yer alan öğrenciler, ders içeriğinin

üniversite düzeyine göre basit olduğu görüşüne sahiptir. Ancak uzaktan eğitim alan öğrencilerin azımsanmayacak bir çoğunluğu da diğerlerinin aksine bu dersin zor ve ayrıntılı bilgiler içerdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu şekilde görüş belirtmelerinin, onların söylemleri doğrultusunda, uzaktan eğitim videolarında öğretim elemanlarının dersi verimli bir şekilde anlatmayıp yalnızca ellerindeki metni okumaları, öğrencilerin öğretim elemanlarıyla iletişim kuramamaları gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bilgiç vd. (2011) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da öğretim elemanlarının çevrimiçi eğitimde en çok ihtiyaç duydukları noktanın uzaktan eğitime yönelik bir pedagoji kullanarak dersleri oluşturmak ve çevrimiçi ortamda görsel materyallere dayalı ders içeriği oluşturmak olduğu saptanmıştır. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini daha az faydalı bulmasının nedeni olan ders esnasında yaşanan problemler alt temasında ise öğrencilerin büyük çoğunluğu problemlerin öğretim elemanının ders işleme tarzından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Öğrenciler, bu alt temada dersi anlatan öğretim elemanının ders içeriğiyle birlikte kendi fikirlerini de öğrencilere aktarmaya çalıştığını iddia etmektedir. Bu nedenle öğrenciler ders işlenişini yanlış ve yetersiz bulmaktadır. F. Doyran ve Doyran (2013, s. 168) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da, bu dersin zorunlu olmasını uygun görmeyen öğrencilerin açıklamalarında dersin verilmiş yöntemi, belirli fikirlerin vurgulanmasından kaynaklanan sorunlar ve ilerideki hayatlarına faydası olmayacağı görüşleri belirtilmiştir. Ayrıca görüş alınan yabancı uyruklu bir öğrenci de kendi ülkesinin tarihini değil de, başka bir ülkenin tarihinin kendisine ezberletilmesinden dolayı duyduğu rahatsızlığı belirtmiştir.

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin Türk dili dersinin en az faydalı ders olduğuna yönelik görüşleri yüz yüze eğitim alan öğrencilere göre daha azdır ($f_{kt2u}=6$) ($f_{kt2y}=18$). Her iki grupta da alt temalar ortaktır. Bunlar; derslerin içeriği ve olumsuz görüşlerdir. Öğrencilerin her iki grupta da ortak olarak eleştirdiği durumlar, sayısal alandaki öğrencilerin bu dersten fayda sağlayamadıklarını düşünmesidir. Çünkü ders içeriğinde yer alan konular alan dersleriyle bağlantılı konular değildir. Ayrıca öğrenciler, ders içeriğinde yer alan konuların daha önce öğrendikleri konular olduğunu, derslerde genelde ezber yaptırıldığını söylemişlerdir. Karataş (2013, s. 1896) tarafından yapılan araştırmada Türk Dili dersiyle ilgili sorunlar nedeniyle, Çerçeve Programı'nda belirtilen amaca uygun bir eğitim verilemediği düşüncesine varılmıştır. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler bu görüşe ek olarak daha önce öğrendikleri konuların yeniden, düz anlatım yöntemiyle anlatılmasını doğru

bulmamaktadır. Bu durum öğrencilerin Türk dili dersini gereksiz bulmasına neden olmaktadır.

Zorunlu ortak derslerin tamamını faydalı bulmayan öğrencilerin görüşleri uzaktan eğitim alanlarda ve yüz yüze eğitim alanlarda yaklaşık olarak aynıdır ($f_{kt2u}=5$) ($f_{kt2y}=2$). Her iki grupta da tek alt tema öğretim uygulamasında yaşanan problemlerdir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, bu eğitim yoluyla dersleri anlayamadıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin görüşlerine göre bu dersler, yalnızca sınav öncesinde gerekli yerler ezberlendiğinde geçilebilecek derslerdir. Özüyürek vd. (2016) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da, öğrenci ders başarısını etkileyen en önemli etkenin başında ders öğretim elemanının ders işleme yöntemi ve sınav zamanında karşılaşılan güçlüklerin geldiği belirlenmiştir. Yüz yüze eğitim alanlar ise derslerin yüzeysel aktarıldığını, bu yüzden üniversite eğitim programlarında yer almasının gerekli olmadığını düşünmektedir.

Yüz yüze eğitim alan öğrenciler arasında zorunlu ortak derslerin faydalı olduğunu düşünenlerin frekansı oldukça düşüktür ($f_{kt2u}=2$). Onlara göre her ders yararlı olabilecek bir bilgi mutlaka içermektedir. Ayrıca onlar, bu derslere gerekli ilginin gösterildiğini düşünmektedir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, yabancı dil dersinin içeriği ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 15'te sunulmaktadır.

Tablo 15

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Yabancı Dil Dersinin İçeriği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İçerikleri ile İlgili Görüşleri (Yabancı Dili)						Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İçeriği ile İlgili Görüşleri (Yabancı Dil)					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz Görüşler	Zorluk Düzeyi	İçerik basit olması	9			Olumsuz Görüşler	Zorluk Düzeyi	Konular çok yüzeysel/ Basit olması	9		
		İlköğretim düzeyinde olması	3					Başlangıç düzeyinde bir eğitim olması	6		
		Üniversite düzeyinde olmaması	2					İlkokul 4’ ten başlayıp liseye kadar tekrarlanan bilgilerin yer alması	5		
		Öğrencilerin bildiği ve önceden gördüğü konuların yer alması	11	25				Lise bilgilerinin yer alması	2	24	
								Öğrencilerin hazırlıkta öğrendiği konuların yer alması, fayda sağlanamaması	1		
					Zamanların anlatılmasından oluşması		1				
	Yetersizlik	Verimli olmaması	3				Yetersizlik	Yetersiz/ Sığ olması	10		
		Yetersiz içeriğe sahip olması	3					Öğretim görevlisinin yetersiz olması	2	13	
		Çok gereksiz bilgilerin yer alması	2	8				Verimli olmaması	1		
								Ders İşlenişi	Gereken önemin verilmemesi	1	
Derslerde sadece gramere önem verilmesi						1					
Olumlu Görüşler	Zorluk Düzeyi	Kolay ve anlaşılır olması	4			Olumlu Görüşler	Yeterlilik	Yeterli olması	2		
		İyi bir içeriğe sahip olması	1	6	8				3	3	
		İçeriğin orta düzeyde olması	1						Oldukça iyi olması	1	

Verimlilik	Derslerin daha çok kelime öğrenmeye dayalı olması	1	2								
	Bıktırmayan konuların içerikte yer alması	1									
Durum Betimlemesi	Temel kavramlardan oluşması	3									
	Gramer, kelime bilgisinden oluşması	2									
	Birinci basamak kur bilgilerinden oluşması	1									
	Gramer, dilin temalarından oluşması	1									
	Gramer, özneler, ekler, dilin temelinden oluşması	1	11	11							
	Şimdiki zaman, geçmiş zaman, sayılar, renklerden oluşması	1									
	Gramer, kelime, cümle yapısından oluşması	1									
	Konuların tanışmadan başlıyor olması	1									
Öneriler	Öğretim yöntemi	İçerik İngilizce konuşmayı öğretecek şekilde olmalı	2	2	2	Öneriler	Ders içeriği	Akademik olmalı	3		
							Gramer konusunda daha zorlayıcı ve ayrıntılı olmalı	2	5	7	
							Öğretim yöntemi	Kitap okuma artmalı	1		2
							Pratiğe yönelik olmalı	1			
Toplam			54	54	54		Toplam		49	49	49

**Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili*

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, yabancı dil dersinin içeriği ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması aynı temalarda gruplanmaktadır. Bunlar; olumsuz görüşler, olumlu görüşler, durum betimlemesi ve önerilerdir. Her iki grupta bu dersin içeriğiyle ilgili en çok görüş belirtilen tema “olumsuz görüşler” temasıdır ($f_{kt2u}=23$) ($f_{kt2y}=39$).

“Olumsuz görüşler” teması, uzaktan eğitim alan öğrencilerde zorluk düzeyi ve yetersizlik alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerde ise bu tema zorluk düzeyi, yetersizlik ve ders işlenişi alt temalarını kapsamaktadır. Her iki grupta yer alan öğrencilerin de “olumsuz görüşler” temasında en çok frekansa sahip alt teması “zorluk düzeyi”dir. Her iki gruptaki öğrenciler de İngilizce ders içeriğinin üniversite düzeyine göre çok basit olduğunu düşünmektedir. Bu problemin çözümlenebilmesi için ve başarılı bir uzaktan eğitim için eğitimcilere ders hazırlama ve sunma sürecinde verilecek pedagojik destek en önemli unsurlardan biri olarak görülmektedir (Bilgiç vd., 2011, s. 87).

“Yetersizlik” alt temasında ise öğrenciler her iki grupta da ders içeriğinin yersiz olduğunu bu nedenle de verim elde edemediklerini düşünmektedir. Benzer bulgular Ünal ve Özdemir tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da yer almaktadır. Bu araştırmanın bulguları; “Bir orta öğretim kurumundan mezun olmuş ve üniversitede ortak yabancı dil derslerini okumak durumunda olan öğrencilerin, farklı düzeyde bilgi donanımlarına sahip olmaları üniversitedeki yabancı dil derslerinde başarı düzeylerini etkilemektedir.” şeklindedir (Ünal ve Özdemir, 2008, s. 15). “Dersin işlenişi” alt temasında öğrenciler, derslerin önemsenmediğini ve derslerde yalnızca gramer bilgisi verildiğini belirtmektedirler. Ayrıca yüz yüze eğitim alan öğrenciler öğretim görevlisinin akademik bilgisini İngilizce dersi için yetersiz bulmaktadır.

Her iki grupta da İngilizce dersinin içeriğine yönelik olumlu öğrenci görüşleri bulunmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerde bu temanın kapsadığı alt temalar; zorluk düzeyi ve verimlilik. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerde ise yalnızca “yeterlilik” alt teması yer almaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, konuların basit olmasından dolayı memnuniyet duymaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de içeriğin iyi olduğunu düşünmektedir.

Uzaktan eğitim alan öğrencilerde “durum betimlemesi” temasına yönelik görüşler yer alırken, yüz yüze eğitim alan öğrencilerde bu temaya yönelik bir görüş bulunmamaktadır.

Uzaktan eğitim alan öğrenciler, İngilizce ders içeriğinin gramer, zamanlar, özneler ve nesneler gibi birinci seviye kur bilgilerinden oluştuğunu belirtmektedirler.

Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerde “öneriler” temasının kapsadığı alt temalar benzerlik göstermektedir. Uzaktan eğitim alan öğrencilerde bu temanın kapsadığı alt tema yalnızca öğretim yöntemi, yüz yüze eğitim alan öğrencilerde ders içeriği ve öğretim yöntemidir. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin “öğretim yöntemi” alt temasındaki önerisi, İngilizce ders içeriğinin konuşmaya yönelik olarak düzenlenmesidir. Yabancı dil öğretiminde de amaç, öğrencileri seviyelerine uygun olarak bir dili kullanabilir duruma getirmektir (Tok ve Arıbaş, 2008, s. 208). Bu amaç, ders içeriğinin konuşmaya yönelik olarak düzenlenmesi önerisinin yerinde bir öneri olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de “öğretim yöntemi” alt temasında aynı görüşe sahiptir. Buna ek olarak öğrenciler “ders içeriği” alt temasında, alanlarına katkı sağlayacak, daha akademik ve zorlayıcı konulara İngilizce ders içeriğinde yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler, bu derse yönelik olarak derslerde İngilizce kitap okutulmasının da faydalı olacağını düşünmektedir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasıyla alan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriği ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 16’da sunulmaktadır.

Tablo 16

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamasıyla Alan Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin İçeriği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

<i>Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İçeriği ile İlgili Görüşleri (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi)</i>						<i>Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İçeriği ile İlgili Görüşleri (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi)</i>					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Zorluk düzeyi	Fazla ayrıntılı olması	13			Olumsuz görüşler	Zorluk düzeyi	Lise düzeyinde olması	7		
		Bilgi ağırlıklı olduğu için içeriğin zor olması	4					Çok yetersiz olması	6		
		Bazı öğrenciler için konular aşırı kolay, bazı öğrenciler için de aşırı zor bir içerik olması	2	22				İlkokul, ortaokul, lisede öğrencilerin öğrendiği tarih bilgilerinden oluşması	4	18	
		Sadece önemli tanımların yer alması	1								
		Konuların az olması	1		25			Konuların İdeolojik olması	1		25
		Zamanında öğrencilerin bildiği konulardan oluşması	1								
	Derslerin verimliliği	Bilgilerin akılda kalıcı olmaması	2				Derslerin verimliliği	İçeriğin fazla olması öğrenciyi sıkıcı şekilde olması	3		
				3				Öğrencilerin meslek hayatına katkı sağlamayacak bilgilerden oluşması	2		
		İçerik iyi olsa bile öğrencilerin öğrenememesi	1					Kavramlar ve tanımları anlamakta öğrencilerin güçlük çekmesi	1	7	
								Tarihi konular, savaşlar, antlaşmalar ile ezberci eğitime katkı sağlayacak bilgilerden oluşması	1		
Durum betimlemesi		Daha çok olay odaklı konuları içermesi	1			Durum betimlemesi					
		Yakın tarih, Cumhuriyet tarihi, İnkılap tarihinden oluşması	1	10	10					3	3
		Atatürk, Cumhuriyet öncesi ve sonrası dönem, ilke ve inkılaplardan oluşması	1					İnkılaplar ve 1. Dünya savaşından sonra Osmanlı'nın durumunu içermesi	1		

[illegible]

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasıyla alan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriği ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması her iki grupta da dört temadan oluşmaktadır. Bunlar; olumsuz görüşler, olumlu görüşler, durum betimlemesi ve önerilerdir. Her iki grupta da öğrenciler bu dersin içeriğiyle ilgili en çok olumsuz görüşler temasına yönelik görüş belirtmiştir ($f_{kt2u}=25$) ($f_{kt2y}=25$).

Her iki grupta da “olumsuz görüşler” teması zorluk düzeyi ve verimlilik alt temalarını kapsamaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin “içeriğin zorluk düzeyi alt temasındaki olumsuz görüşlerinin nedeni, içeriğin bilgi ağırlıklı ve çok fazla ayrıntıdan oluşmasıdır. Öğrenciler “verimlilik” alt temasında bu durumun, bilgilerin kalıcılığını azalttığını düşünmektedir. Bilgiç vd. (2011, s. 83) tarafından yapılan araştırmada da, benzer bulgulara ulaşılmış ve bu problemle ilgili öneride bulunulmuştur. Araştırmada, öğretim elemanlarının uzaktan eğitim için içerik hazırlama konusunda temel bilgisayar becerilerinden daha çok uzaktan eğitime yönelik pedagoji ve görsel içerik hazırlama desteğine ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin bir kısmı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriğini “zorluk düzeyi” alt temasında yetersiz bulurken, başka bir kısmı içeriğin çok ayrıntılı olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle öğrenciler, “dersin verimliliği” alt temasında dersin içeriğindeki bilgileri anlamadan yalnızca ezberlediklerini belirtmişlerdir. Doğaner (2005) tarafından yapılan araştırmada bu araştırmanın bulgularıyla uyumlu olarak, ders işlenişinde ezbere ağırlık verildiği saptanmıştır (Kalaycı ve Hayırsever, 2017). Ayrıca öğrenciler, “dersin verimliliği” alt temasında bu dersin alanlarına katkı sağlamadığı görüşündedir. Arslan (2005) araştırmasında, Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri alan bilgisi dersleriyle uyum veya ilişki kurulamadığı için bir formalite dersi olarak görüldüğünü belirtmiştir (Kalaycı ve Hayırsever, 2017).

Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “durum betimlemesi” temasında yüz yüze eğitim alan öğrencilere göre daha fazla görüş belirtmiştir ($f_{kt2u}=10$) ($f_{kt2y}=4$). Uzaktan eğitim alan öğrenciler, ders içeriğinde Osmanlı Devleti’nin çöküş döneminden başlayıp, Cumhuriyetin ilanına kadar olan sürecin yer aldığını söylemişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise içerikte yer alan konuların, üniversitelerin siyasi görüşüne göre değiştiğini, ancak konuların genel olarak milli mücadele ve inkılaplar etrafında şekillendiğini belirtmişlerdir. Safran (2006)’nın Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgili olarak yapılan

araştırmanın sonuçlarında her öğretim kademesindeki amaçların aynı olduğu ve bu nedenle konuların tekrarlandığı saptanmıştır (Kalaycı ve Hayırsever, 2017).

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin “olumlu görüşler” teması diğer ve uygunluk alt temalarını kapsamaktayken, yüz yüze eğitim alan öğrencilerin “olumlu görüşler” teması uygunluk ve öğretim yöntemi alt temalarını kapsamaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “diğer” alt temasında içeriğin temel ve önemli bilgilerden oluştuğunu belirtmiştir. Her iki grupta da yer alan “uygunluk” alt temasında ise öğrencilerin görüşleri farklılaşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, içerikte yer alan bilgilerin genel kültürleri açısından iyi ve faydalı olduğu görüşündedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise “uygunluk” alt temasında içeriğin geçmişi iyi özetleyen, üniversite düzeyine ve milli görüşlere uygun bilgilerden oluştuğunu belirtmiştir. “Öğretim yöntemi” alt temasında ise yüz yüze eğitim alan öğrenciler, tarihi olayların hikaye şeklinde anlatıldığını düşünmektedir.

Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi’ nin içeriği ile ilgili önerileri birbirine yakın frekanstadır ($f_{kt2u}=2$) ($f_{kt2y}=5$). Uzaktan eğitim alan öğrencilerin bir kısmı ders içeriğinin daha özet bilgilerden oluşması gerektiğini düşünürken, bir kısmı da daha ayrıntılı olması gerektiğini savunmaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise konuların daha ayrıntılı ve aynı zamanda güncel ve ilgi çekici olması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler içeriğin objektif olmasını da istemektedir. Babaloğlu (2013, s. 600) tarafından yapılan araştırmada, görüşüne başvurulana neredeyse bütün akademisyenlerin dikkat çektikleri en önemli konu, dersin kapsamının, modern Türkiye tarihinin günümüze yakın konularını da içine alacak şekilde yeniden formüle edilmesidir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Türk dili dersinin içeriği ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 17’de sunulmaktadır.

Tablo 17

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Türk Dili Dersinin İçeriği İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

<i>Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İçeriği ile İlgili Görüşleri (Türk Dili)</i>						<i>Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İçeriği ile İlgili Görüşleri (Türk Dili)</i>					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Zorluk düzeyi	Kolay konulardan oluşması	3			Zorluk düzeyi		Eğitim hayatımız boyunca sık sık görülen ve işlenen konuları içermesi	5		
		Lise konularını içermesi	1								
		Ortaöğretim seviyesinde konular olması	1								
		Çok derin konular olmaması	1	10				Lise düzeyinde olması	3	9	
		Hatırlanan bilgiler olması	1								
		Seviyenin çok düşük olması	1								
	Verimlilik	Orta düzeyde olması	1		20	Olumsuz görüşler		Derslerde bir yıl boyunca empati üzerine konuşulması	1		16
		Bilmemiz gereken konuları içermesi	1								
		Bilgilerin ayrıntılı olması	4					Çok gereksiz bilgileri içermesi	2		
		Gereksiz içeriğe sahip olması	3						2		
Olumlu görüşler	Yeterlilik	Öğretilen bilginin olmaması	2	10		Yeterlilik		Öğrencilerin geleceğine yönelik fayda sağlayan bir ders olmaması	1	7	
								Verimsiz olması	1		
		Gereksiz dil anlatım konularını içermesi	1					Öğretim görevlisi derse girip siyaset yapması	1		
Olumlu görüşler	Yeterlilik	Güzel içeriğe sahip olması	3	6	10	Olumlu görüşler	Yeterlilik	Yeterli olması	5	5	7
		Derslerin tam olarak yeterli olması	3								

Verimlik	Basit ve anlaşılır olması	2				Verimlilik	Öğrencilerin ders sırasında gördüğümüz yeni kavramlar açısından derslerin oldukça verimli olması	2	2	
	Faydalı bir içeriğe sahip olması	1	4							
	Tanımların öğrenim için etkili olması	1								
Durum betimlemesi	Dil bilgisi ve kavramları içermesi	2				Durum betimlemesi	Dil kullanımı, doğru konuşma ve yazma hakkında dersler yapılması	3		
	Dil bilgisi ve anlatım bozukluğunu içermesi	2	6	6			Dil bilgisi üzerinde çok durulması	1	5	5
	Daha çok örneklerle yer verilmiş olması	1					Türkçeyi düzgün kullanma, dilekçe, mektup yazma, topluluk önünde konuşma becerilerinin öğrenilmesi	1		
	Ses ve biçim özellikleri, halk edebiyatı, divan edebiyatı, Tanzimat edebiyatı, edebi eserler vb. içermesi	1								
Öneriler	Dilbilgisi ayrıntılı olmalı	1				Öneriler	İçeriğinde diksiyon ve telaffuzda olmalı	3		
	Herkesin dilini düzgün yazıp okuması için bu konuların kavranması sağlanmalı	1	2	2			Daha iyi olabilirdi	1	5	5
							Seviyemize uygun olmalıydı	1		
Toplam		38	38	38	Toplam			33	33	33

* Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Türk dili dersinin içeriği ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılmasında öğrenciler dört temada görüş belirtmişlerdir. Bunlar; olumsuz görüşler, olumlu görüşler, durum betimlemesi ve öneriler temalarıdır. Öğrenci görüşlerinin en çok frekansa sahip olduğu tema diğer zorunlu ortak derslerde olduğu gibi Türk dili dersinde de “olumsuz görüşler” temasıdır (Tablo 15 ve Tablo 16).

Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin Türk dili dersinin içeriği ile ilgili olumsuz görüşleri aynı alt temaları kapsamaktadır. Bunlar; zorluk düzeyi ve verimliliğidir. Ayrıca alt temaların kapsadığı kodlar da her iki grupta yaklaşık olarak aynıdır. Her iki gruptaki öğrenciler de “zorluk düzeyi” alt temasında içeriğin üniversite öncesindeki öğretim yaşantılarında öğrendikleri basit konulardan oluştuğunu belirtmektedir. Cemiloğlu (2004, s. 180)’na göre; öğrencinin bir yıl önce karşılaştığı konuları yine aynı yöntemle tekrar okumak durumunda kalması kesin olarak bıkkınlık getirecektir. Onun yerine yine aynı amaca hizmet eden fakat en azından işleyiş tarzını değiştiren bir başka yolun denenmesi uygun olacaktır. “Dersin verimliliği” alt temasında ise öğrenciler, derslerin verimsiz olduğunu ve dersin içeriğinin gereksiz ayrıntılar içerdiğini düşünmektedir. Karataş (2013, s. 1896) tarafından yapılan araştırmada da, Türkçe ile ilgili en önemli sorunun öğrencilerin, ana dillerine yönelik olumsuz tutum sahibi olmaları olduğu belirtilmiş ve bunun en önemli nedeninin üniversite öncesindeki yetersiz Türkçe eğitimi olduğu, üniversitede okutulan Türk dili dersinin de bu tutumun ortadan kalkmasında çok önemli olduğu belirtilmiştir. Bu bulguyla araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir.

Türk dili dersinin içeriği ile ilgili her iki gruptaki öğrencilerin olumlu görüşlerinin frekansı yakındır ($f_{kt2u}=10$) ($f_{kt2y}=7$) ve aynı alt temaları kapsamaktadır. Her iki grupta da “olumlu görüşler” teması dersin yeterliliği ve dersin verimliliği alt temalarını kapsamaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler “dersin yeterliliği” alt temasında bu dersin içeriğinin yeterli, basit ve anlaşılır olduğunu söylemektedir. Ayrıca “dersin verimliliği” alt temasında içeriği faydalı bulmaktadırlar. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de Türk dili dersinin içeriğini yeterli bulmaktadır. Öğrenciler, “dersin verimliliği” alt temasında ders süresince yeni kavramlar öğrendiklerinden Türk dili dersinin verimli olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrenciler durum betimlemesi temasında içeriğin genel olarak dil bilgisi konuları üzerine yoğunlaştığını, ayrıca mektup, dilekçe yazma ve konuşma becerilerinin de içerikte yer aldığını söylemişlerdir.

Türk dili dersinin içeriğiyle ilgili öneriler temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, konuların daha ayrıntılı olması gerektiğini ve kalıcı öğrenmenin sağlanması gerektiğini söylemişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise Türk dili dersinin içeriğinde konuşma becerilerinin de yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, konuların üniversite seviyesine uygun olarak tekrar düzenlenmesini istemektedirler.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, yabancı dil dersinin işleniş (eğitim durumu) ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 18’de sunulmaktadır.

Tablo 18

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Yabancı Dil Dersinin İşlenişi (Eğitim Durumu) İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişi (Eğitim Durumu) ile İlgili Görüşleri (Yabancı Dil)						Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişi (Eğitim Durumu) ile İlgili Görüşleri (Yabancı Dil)					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Öğretim elemanı	Öğretim elemanının olmaması	4			Öğretim elemanı		Derslerin düz anlatım şeklinde işlenmesi	6		
		Ders işlenmemesi	2					Yalnızca kitaptan anlatılması	3		
		Video anlatımların verimsiz olması	1					Öğretim elemanının yeterli olmaması	2		
		Öğretim elemanlarının tek tip konuşarak ders anlatması	1	10				Bu dersler önemsiz görüldüğü için öğretim elemanı tarafından derslere fazla değer verilmemesi	2	14	
		Derslerin önemsenmeden anlatılıyor olması	1					Ezberci eğitim yapılması	1		
		Sadece diksiyonu düzgün birisinin verilen fasikülleri okuması	1								
	Videolar	Yeterli olmaması	3			Olumsuz görüşler					
		Ortalama bir ders kalitesine sahip olması	1		22			Yeterli olmaması	9		27
		Sanal ortamda izlenildiğinden bir süre sonra öğrencilerin sıkılması	1	7							
		Ders videolarını izlenmemesi	1								
		Öğrencilerin sadece internet üzerinden kendi istek ve arzusuyla videoları izliyor olması	1				Dersler			13	
	Materyaller	Öğrencilerin sadece notları çıkartarak ders çalışması	2					Yüzeysel bir eğitim olması	4		
		Kullanılan materyallerin çok az olması	2	5							
		Derslerin fotokopi aracılığıyla	1								

		İşlenmesi									
Olumlu görüşler	Videolar	İyi olması	2	5	7	Olumlu görüşler	Öğretim elemanı	Öğretim elemanlarının bilgisi ve öğreticiliğinin yeterli olması	3	7	9
		Videoların hem görsel hem işitsel olmasının öğrenimi kolaylaştırması	1					Öğretim elemanlarının güncel öğretim tekniklerini kullanarak dersi olabildiğince zevkli hale getirmek için çaba göstermesi	2		
		Renkli, resimli, örneklerin dikkat çekici olması	1						2		
	Öğretim elemanı	Basit, kolay, anlaşılır olması	1	2	Dersler	Öğretim elemanlarının derse katılım için öğrencileri teşvik etmesi	2	2			
		Ekrandaki kelimeleri telaffuz ederek düzgün konuşmamıza katkıda bulunuyordu	1			Kısmen verimli olması	2				
		Öğretmenler güler yüzlü ve ses tonları etkiliydi	1				2				
Durum betimlemesi	Pdf, kitap ve cd ile işlenmesi		3	5	5	Durum betimlemesi		Materyaller kullanılması	4	7	7
	Online işlenmesi		1					Slaytlar kullanılması	2		
	Video izlenmesi		1					Kitap ve CD' ler kullanılması	1		
Öneriler	Konuşma ve yazmaya yönelik faaliyetler artmalı		1	4	4	Öneriler		Dersler daha çok pratiğe yönelik olmalı	1	5	5
	Kelimeler farklı kağıtlara yazılarak anlatılmalı		1					Ses kaydı dinletilmeli	1		
	Dersler pratikler üzerinden ilerlemeli		1					Konular çok basit de olsa tüm konular bol görsel ve pratikle öğretilmeli	1		
	Video ve testlerle devam edilmeli		1					Daha önem verilmeli	1		
								Öğrencilerin unutacakları bilgileri ezberletmek yerine bu konular öğrencilere sevdirmeli ve gelecek hayatında kullanılacak şekilde olmalı	1		
Toplam			38	38	38	Toplam			48	48	48

* Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri, uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, yabancı dil dersinin işlenişi (eğitim durumu) ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması her iki grupta da olumlu görüşler, olumsuz görüşler, durum betimlemesi ve öneriler temasından oluşmaktadır. Öğrencilerin en çok görüş belirttiği tema her iki grupta da “olumsuz görüşler” temasıdır ($f_{kt2u}=22$) ($f_{kt2y}=27$).

“Olumsuz görüşler” teması uzaktan eğitimde öğretim elemanı, videolar ve materyaller alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerde ise bu tema öğretim elemanı ve dersler alt temalarını kapsamaktadır. Her iki grupta da “öğretim elemanı” alt temasında öğrenciler, ders işlenişinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Öğrencilerin görüşlerine göre yabancı dil dersinin yeterli olmamasının sebebi derslerin önemsenmeden, yüzeysel bir şekilde işleniyor olmasıdır. Ayrıca yüz yüze eğitim alan öğrenciler bu alt temayla ilgili olarak derslerin düz anlatım yöntemiyle, ezberci bir şekilde anlatıldığını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerden bu dersin slaytlar kullanılarak anlatıldığını belirten öğrenciler de bulunmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “videolar” alt temasında ders anlatımlarının yer aldığı videolardan şikayet etmekte ve videoların düz anlatım yöntemiyle anlatılmasının videoları dinlerken sıkılmalarına neden olduğunu belirtmektedir. Öğretim elemanları, yüz yüze eğitimde en çok kullandıkları öğretim yöntemi olan düz anlatım yöntemini uzaktan eğitim videolarında da uygulamaya devam etmişlerdir. Çünkü, eğitimciler, yeni bir teknoloji ile karşılaştıklarında, bu teknolojiyi genellikle önceki deneyimlerine ve inançlarına paralel olarak kullanma eğilimindedirler (Yıldız, 2015, s. 10). Bu durum ise öğrencilerin videoları sıkıcı bulmasına sebep olmuştur. Uzaktan eğitim alan öğrenciler “materyaller” alt temasında kullanılan materyallerin az olduğunu belirtmekte ve genellikle derslere, kendi notları, PDF’ ler ve fotokopiler de yer alan ders notları, kitaplar vb. materyaller aracılığıyla çalıştıklarını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler, “dersler” alt temasında ders işlenişinin yeterli olmadığını ve yüzeysel olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin olumlu görüşlerinin frekansı yaklaşık olarak aynıdır ($f_{kt2u}=7$) ($f_{kt2y}=9$). Uzaktan eğitimin “olumlu görüşler” temasının kapsadığı alt temalar; öğretim elemanı ve videolardır. Yüz yüze eğitiminde bu alt temalar; öğretim elemanı ve derslerdir. Her iki gruptaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun olumlu görüşlerinin nedeni öğretim elemanlarıdır. Öğrenciler öğretim elemanlarının farklı öğretim yöntemleri kullanarak dersi olabildiğince zevkli hale getirdiklerini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler

“videolar” alt temasında, görsel ve işitsel olarak iyi hazırlanan videoların öğreticiliğinin iyi düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Ersoy (2015, s. 104) tarafından yapılan araştırmada da, bu araştırmada olduğu gibi, araştırmanın yapıldığı dönemde dersi alan öğrencilerin derste kullanılan ve öğretim elemanları tarafından geliştirilen içeriği ilgi çekici bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ersoy’un bu bulgusu araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler dersler alt temasında, dersleri kısmen verimli bulmaktadır.

Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “durum betimlemesi” temasında online uzaktan eğitim derslerinin işlenişinde kitap, cd, pdf gibi materyallerden de faydalandığını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de ders işlenişinde kitap, pdf gibi materyallerden faydalandığını ayrıca slaytlarında ders işlenişinde yer aldığını belirtmişlerdir. Her iki grupta ders işlenişinde hemen hemen aynı noktalara vurgu yapmışlardır.

Hem uzaktan hem de yüz yüze eğitim alan öğrenciler yabancı dil dersinin işlenişiyle ilgili öneride bulunmuştur. Her iki öğrenci grubunda da “öneriler” temasında ortak görüş yabancı dil dersinin kuramsal olarak anlatılması yerine, konuşma ve pratiğe yönelik anlatılmasıdır. Yaman (2015, s. 276) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında,

İngilizce dersinde öğrencinin dil becerilerini düşük seviyede bile olsa geliştirebilmesi için etkin olarak cümleler ve paragraflar yazması, kelime alıştırmaları yapması, telaffuzla ilgili sözlü denemeler yapması gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu da yüz yüze bir ortamda dersin öğretim elemanı eşliğinde, onun sağlamış olduğu ödev kontrolleri ve sağlanan dönütler sayesinde mümkündür. Ancak bireysel farklılıkları uzaktan eğitim sisteminde belirleyip dersin işlenişine bunu yansıtabilmek o kadar kolay değildir. Yüz yüze eğitimde öğretim elemanı öğrenci ile sürekli etkileşim halinde olduğu için onu daha yakında tanıma fırsatı bulur ve gerektiğinde bireysel farklılıklara yönelik esnek adımlar atabilir.

Ayrıca yüz yüze eğitim alan öğrenciler, derslerde ses kaydı dinletilmesinin ve konuların sevdirelerek, günlük hayatta kullanılabilecek şekilde anlatılmasının daha uygun olacağını düşünmektedir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin işleniş (eğitim durumu) ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 19’da sunulmaktadır.

Tablo 19

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin İşleniş (Eğitim Durumu) İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişi (Eğitim Durumları) ile İlgili Görüşleri (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi)						Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişi (Eğitim Durumu) ile İlgili Görüşleri (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi)					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Öğretim yöntemi	Video boyunca konuların aynı ses tonuyla okunup geçilmesi	4	13	28	Olumsuz görüşler	Öğretim yöntemi	Öğretim elemanlarının kullandığı öğretim yönteminin etkisiz olması	4	11	17
		Öğretim elemanının sanal olması	3								
		Derste sıkıcı yöntem kullanılması	2								
		Yöntemin etkili değil olmaması	2								
		Ders işlenişinde ayrıntı olmaması	1								
		Derslerin senkron yapılmaması	1								
	Ders Videoları	Öğrencilerin, video anlatımlara internet üzerinden sadece kendi istek ve arzusuyla bakması	3	8			Verimsizlik	Öğretim elemanının konuları herkesin bildiğini farz ederek çok sıradan anlatması	2	6	
		Ders işlenmemesi	2					Çok basit, geçme ve test tekniğine yönelik bir anlatımın olması	1		
		Videoların zevkli olmaması	1					Yetersiz olması	5		
		Video anlatımların iyi olmaması	1								
		Derslerin kötü geçmesi	1								
	Verimsizlik	Yetersiz olması	2	3			Verimsizlik			6	
		Derslerin anlaşılabilmesi	1								
	Materyaller	Notların çok ayrıntılı olması	2	4				Ders işlenişinde kalıcı bilgi sağlanamaması	1		
		Materyal olmaması	2								
Durum betimlemesi		Pdf'lerde yer alan ders notları üzerinden konuların anlatılması	5	6	6	Durum betimlemesi		Sunu yoluyla anlatım yapılması	2	5	5

Öneriler	Materyal olarak derslerde harita kullanılması	1	5	5	Öneriler		Materyallerin eksik olması	2		
Olumlu görüşler	Verimlilik	1	3	3	Olumlu görüşler		Tartışma yöntemi kullanılması	1		
Toplam		42	42	42	Toplam		Daha ilgi çekici anlatılmalı	2		

* Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin işlenişi (eğitim durumu) ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması dört temadan oluşmaktadır. Bunlar; olumlu görüşler, olumsuz görüşler, durum betimlemesi ve önerilerdir. Her iki gruptaki öğrenciler en çok “olumsuz görüşler” temasında görüş belirtmişlerdir.

“Olumsuz görüşler” teması uzaktan eğitimde öğretim yöntemi, videolar, verimsizlik ve materyaller alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitimde ise bu tema yalnızca öğretim yöntemi ve verimsizlik alt temalarını kapsamaktadır. Her iki grupta da ortak olan “öğretim yöntemi” alt temasında öğrenciler, derslerde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin, dersi anlamak için yeterli olmadığını düşünmektedir. Öğrenciler, derste düz anlatım yöntemi kullanıldığını ve kitap dışında bir öğretim materyaline ders işlenişi sırasında yer verilmediğini belirtmiştir. Bu durum her iki grupta bulunan “verimsizlik” alt temasında öğrencilerin dersi yetersiz bulmasına sebep olmuştur. Ayrıca uzaktan eğitim alan öğrenciler olumsuz görüş olarak öğretim elemanının sanal olmasını da belirtmiştir. Öğrencilerin bu düşüncesinin temel sebebi öğretim elemanlarıyla iletişim kuramamalarıdır. Bilgiç vd. (2011, s. 86) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında, çevrimiçi derslerde kullanılan materyaller kadar öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirleriyle olan iletişimi ve çevrimiçi ortamlardaki iletişim araçlarını kullanarak etkileşim içerisinde bulunmaları derslerin niteliğini etkileyen önemli bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitimin ders işlenişi (eğitim durumu) boyutuna yönelik olumsuz görüşlerini, Bilgiç vd. (2011, s. 88) tarafından yapılan araştırmanın bulguları da desteklemektedir. Çünkü bu araştırmanın bulgularında da öğretim elemanları ve öğrencilerin iletişim kuramaması, öğrencilerin dersin verimsiz olduğunu düşünmesine sebep olmuştur. Ayrıca, uzaktan eğitim alan öğrenciler, PDF şeklindeki ders notlarında yer alan bilgilerin öğretim elemanı tarafından okunarak dersin işlendiğini belirtmiştir. Öğrencilerin ders videolarını dinlerken sürekli pasif olmaları videoları dinlerken sıkılmalarına hatta dinlememelerine neden olmaktadır. Bu bulgular, F. Doyran ve Doyran (2013) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Nitekim araştırmada, öğrenciler derste tartışma ortamları yaratıldığında ve bu tartışmalar tarafsız olarak yapıldığında, herkesin birbirini dinlediği paylaşımlar olduğunda, derse katılımın daha etkin olduğunu ve dersin daha verimli geçtiğini belirtmiştir (F. Doyran ve Doyran, 2013, s. 170). Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “videolar” alt temasında, istedikleri zaman bu videoları internet üzerinden

izleyebildiklerini belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinde daha çok düz anlatım yönteminin kullanıldığını belirtmişlerdir.

Durum betimlemesi temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, derslerin PDF şeklindeki ders notlarıyla ile anlatıldığını ve derslerde haritalara yer verildiğini belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu temada, düz anlatım ve tartışma yöntemi kullanıldığını ancak materyallerin eksik olduğunu belirtmişlerdir.

Öneriler temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler derslerin sade bir şekilde, konular arasında bağlantı kurularak anlatılmasını önermektedirler. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise ders işlenişinde kullanılan öğretim yönteminin öğrencilerin ilgisini çeken ve onları ezberden uzaklaştıran yöntemler olması gerektiğini belirtmektedir. Öğrencilerin böyle bir öneride bulunmalarının nedeni yapılan bir araştırmada, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin işlenişinin heyecan ve istek uyandırmaması, ilgi çekici olmaması ve işlenişte ezbere ağırlık verilmesi olarak belirlenmiştir. (Doğaner’ den aktaran Kalaycı ve Hayırsever, 2017).

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin işlenişiyle ilgili “olumlu görüşler” teması uzaktan eğitimde verimlilik, yüz yüze eğitimde ise verimlilik ve öğretim yöntemi alt temalarını kapsamaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler “verimlilik” alt temasında derslerin videolar aracılığıyla işlendiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler videoların görsel ve işitsel olmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığını düşünmektedir. Nitekim, bu bulgular Höçük (2011) tarafından yapılan araştırmadaki bulgularla benzerlik göstermektedir. Bu bulgular, işitsel ve görsel tasarımların kullanımı sayesinde, öğrenciler daha hızlı ve kalıcı bir şekilde öğrenebilirler. Böylece eğitimdeki verimlilik sağlanmış olur şeklindedir (Höçük, 2011, s. 4). Yüz yüze eğitim alan öğrenciler “verimlilik” alt temasında ders işlenişini yeterli bulmaktadır. Bu durumun nedeni ise “öğretim yöntemi” alt temasında belirtildiği gibi öğretim elemanlarının dersleri yeterince etkili anlatmasından kaynaklanıyor olabilir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Türk dili dersinin işlenişi (eğitim durumu) ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 20’de sunulmaktadır.

Tablo 20

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Türk Dili Dersinin İşlenişi (Eğitim Durumu) İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişi (Eğitim Durumları) ile İlgili Görüşleri (Türk Dili)						Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* İşlenişi (Eğitim Durumu) ile İlgili Görüşleri (Türk Dili)								
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}			
Olumsuz görüşler	Verimsizlik	Ders işlenişinin yetersiz olması	2	9	17	Verimsizlik		Ders işlenişinin yetersiz olması	7	13	15			
		Ders işlenememesi	2					Dersler önemsenmediği için derslere değ er verilmemesi	3					
		Derslerin sıkıcı geçmesi	2					Materyallerin genel anlamda eksik olması	2					
		Videoların yavaş ve sıkıcı olması	1											
		Derslerin orta düzeyde olması	1											
		Derslerin zevkli olmaması	1											
	Öğretim yöntemi	Öğretim elemanının sanal olması	2	6		Öğretim elemanı		Derslerin ilkökul ve ortaokul seviyesinde anlatılıyor olması	1	2				
		Ders anlatımı sırasında öğretim materyalinin eksik olması/ kullanılmaması	2											
		Ezbere dayalı ders anlatılması	1											
	Öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan problemler	Öğretim yönteminin yanlış olması	1	2								Öğretim elemanının yetersiz kalması	1	
		İnternet üzerinden öğrencilerin sadece kendi istek ve arzusuyla videolara bakması	1											
		Ders anlatım videolarını öğrencilerin izlememesi	1											
Durum betimlemesi		Video izlenmesi	1	4	4	Durum betimlemesi		Düz anlatım yapılması	5	11	11			
		Derslerin PDF!lerde yer alan ders notları üzerinden anlatılması	1					Slayt üzerinden derslerin anlatılması	5					

[illegible]

* *Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili*

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Türk dili dersinin işlenişi (eğitim durumu) ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması, her iki grupta da aynı temalardan oluşmaktadır. Bunlar; olumsuz görüşler, olumlu görüşler, durum betimlemesi ve önerilerdir. Hem uzaktan hem de yüz yüze eğitim alan öğrencilerin en çok görüş belirttiği tema diğer derslerde de olduğu gibi “olumsuz görüşler” temasıdır (Tablo 18 ve Tablo 19).

En çok görüş belirtilen olumsuz öğrenci görüşleri teması; uzaktan eğitimde verimsizlik, öğretim yöntemi ve öğrencinin kendinden kaynaklanan problemler alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitimde ise bu tema; verimsizlik ve öğretim elemanı alt temalarını kapsamaktadır. Olumsuz öğrenci görüşleri temasında her iki grupta da öğrenciler en çok “verimsizlik” alt temasına yönelik görüş belirtmişlerdir. Bu alt temada Türk dili dersi ile ilgili görüş belirten ve uzaktan eğitim alan öğrencilerin büyük çoğunluğu iletişim kurabilecekleri bir öğretim elemanının olmadığı, derslerin ise sıkıcı ve yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca öğrenciler, ders işlenmediğini belirtmişlerdir. Holmberg’e göre öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişim, öğrenmenin temelidir. Bu iletişime katılmak öğrencinin öğrenmeden zevk almasına ve güdülenmesine neden olmaktadır (Karataş, 2003, s. 94). Holmberg’in bulgularında da ifade edildiği gibi öğrencilerin dersi sıkıcı ve yetersiz bulma sebebinin iletişim eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu alt temada Türk dili dersinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşlerinin nedeni ise ders içeriğinin üniversite seviyesine uygun olmadığını düşünmeleridir. Ayrıca yüz yüze eğitim alan öğrenciler, öğretim elemanlarının dersi önemsemediğini düşünmektedir. Nitekim, öğretim üyelerinin inancı uygulamanın başarısı için önemlidir (Balaban, 2012, s. 29). Bu durum uzaktan eğitim alan öğrencilerin “öğretim yöntemi” alt temasında öğretim yönteminin yetersiz olduğunu, ezbere dayalı bir öğretim yöntemi kullanıldığını düşünmesine neden olmaktadır. “Öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan problemler” alt temasında ise öğrenciler, videoları izleme zorunlulukları bulunmadığından izlemeyi tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler, “öğretim elemanı” alt temasında Türk dili dersi için öğretim elemanının yetersiz olduğunu düşünmektedir.

“Durum betimlemesi” temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, derslerde konu anlatımı içeren PDF ve fotokopiler haricinde materyal kullanılmadığını, bu uygulamanın da öğrenim için yeterli olmadığını düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise derste

düz anlatım yöntemi, öğrencilerin katılımıyla slayt üzerinden derslerin anlatılması gibi farklı anlatım yöntemlerinin tercih edildiğini belirtmişlerdir. Bu durumun öğrencilerin Türk dili dersine yönelik ilgisini attırdığı düşünülmektedir. Çünkü Memduhoğlu ve Tanhan’a göre üniversite düzeyinde de öğrencilerin sıkılacağı, alışla gelmiş öğretmen merkezli yaklaşım yerine, ilgi çekici ve öğrencileri merkeze alıp onu aktif kılan öğretim yöntemlerinin tercih edilmesi, çağdaş eğitim anlayışının gerektirdiği önemli bir zorunluluktur (Memduhoğlu ve Tanhan’dan aktaran Höçük, 2011, s. 19).

Türk dili dersinin eğitim durumuyla ilgili “olumlu görüşler” teması, uzaktan eğitimde yalnızca “verimlilik” alt temasından oluşurken yüz yüze eğitimde verimlilik ve öğretim yöntemi alt temalarından oluşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler “verimlilik” alt temasında, ders anlatımının videolarla, görsel ve işitsel olarak desteklenmesini faydalı bulmaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu temada Türk dili dersinin eğitim durumunun yeterli olduğunu düşünmektedir. “Öğretim yöntemi” alt temasında öğrenciler bu durumun, öğretim elemanının derslerde iyi bir öğretim yöntemi kullanmış olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu durum Höçük (2011) tarafından yapılan araştırmada şu şekilde açıklanmıştır: Öğretim elemanlarının mesleki bilgi ve becerileri (alan yeterliği, sınıf yönetimi, ölçme ve değerlendirme, öğretim yöntem ve teknikleri, alandaki yenilik ve gelişmeleri izleme) ile öğretimsel uygulamaları (adalet, öğrenciyi önemseme, sorumluluk, hazırlık yapma) öğrencilerin akademik başarılarını etkileyebilmektedir (Höçük, 2011, s. 18).

Öneriler temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, ders anlatımının daha iyi olması gerektiğini ve farklı öğretim yöntemleri kullanılmasının faydalı olacağını düşünmektedir. Çünkü uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğinin artırılması durumunda hedeflenen başarıya ulaşmanın daha mümkün olacağı söylenebilir (Özüyürek vd., 2016, s. 595). Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de uzaktan eğitim alan öğrenciler gibi farklı öğretim yöntemleri kullanılması gerektiği görüşüne sahiptir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler bu yöntemleri daha ilgi çekici, ezbere yönelik olmayan yöntemler şeklinde detaylandırmışlardır.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, yabancı dil dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 21’de sunulmaktadır.

Tablo 21

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Yabancı Dil Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesi İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

<i>Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Görüşleri (Yabancı Dil)</i>						<i>Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Görüşleri (Yabancı Dil)</i>					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Zorluk düzeyi	Çok basit olması	8			Etkililik		Öğrencilerin bilgi düzeyini ölçmek için uygun olmaması	8		
		Çok temel ve ilkokul düzeyinde bilgilerin ölçüldüğünden öğrencilerin sınavları formalite olarak nitelendirmesi	3							14	
				13				Yetersiz olması	4		
		Sınav basit olduğu için ölçücü olmaması	1					Öğretilenlerle değerlendirme paralel olmadığı için gerçek başarının ölçülememesi	2		
	Etkililik	Optik okuyucu tarafından değerlendirildiği için kolay ama faydasız bir değerlendirme olması	1		28	Olumsuz görüşler	Zorluk düzeyi	Sınavların da, dersler gibi basit ve ölçmeye uygun olmaması	3	3	19
		Bir fayda sağlamaması	5								
		Ölçme ve değerlendirme olarak sadece sınavdaki başarı esas alındığı için öğrencilerin öğrenip öğrenmediğinin ölçülememesi	3		13						
		Yeterli olmaması	2					Diğer	Puanlamanın çok düşük olması	1	2
		Yapılan faaliyetler, testler, sınavlar nitelikli bir ölçmeye uygun olmaması	2								

	Diğer	Muafiyet sınavları zor, uzaktan eğitim sınavlarının kolay olmasının adaletsizliğe neden olması	1	2			Test, yazılı gibi yollarla başarı ölçümünün öğrenciyi derslerden soğutması	1		
		Öğrencilerin geçme mecburiyetinden dolayı katıldığı sınavlar olması	1							
	Zorluk düzeyi	Sınavların gayet iyi düzeyde olması	4			Uygunluk	Öğrencilerin başarısının ölçülmesinde vize ve final sınavının yeterli olması	10		
		Kolay olduğu için sınavların öğrencilere katkı sağlaması	1	6					11	
		Ders uzaktan olduğu için soruların zor olmaması	1							
Olumlu görüşler		Öğrencilerin sınavları yeterli bulması	2	11	Olumlu görüşler		Doğru değerlendirme yapılması	1		15
	Etkililik	Sınavlar öğrencilerin ders hakkında daha çok bilgi sahibi olmasını sağlaması	1	5		Zorluk düzeyi	Konuları kapsayan kolay bir sınav olması	3		
		Yazılı sınavın uygun olması	1						4	
		Pekiştirmesinin iyi olması	1				Sınavların, ne öğrenciyi ne de öğretim görevlisini yormayacak tarzda yapılması	1		
		Sınavda çıkmış sorular sorulması	1				Vize- final yapılması	5		
		Başarı oranının yüksek olması	1							
		Kolay sınav sorularıyla değerlendirme yapılması	1				Klasik ölçme araçları kullanılması	2		
Durum betimlemesi		Vize ve final sınavları şeklinde yapılması	1	6	6	Durum betimlemesi	Ortak sınav yapılması	1	11	11
		Derste çözülen soruların aynılarının sınavlarda da yer alıyor olması	1				Genelde, sınav ve sözlü sınav şeklinde değerlendirme yapılması	1		
		Düşük puanla derslerin geçilebilmesi	1				Şansa dayalı bir değerlendirme sistemi olması	1		
							Sınavların test olması	1		

Öneriler	Sorular bir üniversite öğrencisinin İngilizce düzeyi bu soruların çok üzerinde olmalı	1				Dil becerilerini ölçmeye yönelik bir yöntem seçilmeye çalışılmalı	2		
						Sadece yazılı sınav olmamalı	1		
						Sözlü olarak ve doğaçlama yöntemi ile de değerlendirme yapılmalı	1		
			3	3	Öneriler	Değerlendirmeler test olduğu için önemsenmiyor bu değiştirilmeli	1	8	8
	Değerlendirme daha nitelikli olmalı	1				Pratik ve yazılı yoklama sınavlarla değerlendirme yapılmalı	1		
						Yazılı sınav çoktan seçmeli olmalı ve geçerliliği, güvenilirliği yüksek tutulmaya çalışılmalı	1		
	Daha fazla grammer ve bilgi yüklü olmalı	1				Daha yüksek başarı için kaliteli bir eğitim yapılmalı	1		
Toplam		48	48	48	Toplam		53	53	53

* Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, yabancı dil dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması olumsuz öğrenci görüşleri, olumlu öğrenci görüşleri, durum betimlemesi ve öneriler temalarından oluşmaktadır. Her iki grupta da en çok görüş belirten tema “olumsuz görüşler” temasıdır.

Yabancı dil dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili “olumsuz görüşler” teması her iki grupta da zorluk düzeyi, etkililik ve diğer alt temalarını kapsamaktadır. Her iki grupta da “etkililik” alt teması yaklaşık olarak aynı frekanstadır ($f_{kt1u}=13$) ($f_{kt1y}=14$). Bu alt temada öğrenciler, yapılan ölçme ve değerlendirmenin yetersiz olduğunu ve başarıyı ölçmek için doğru bir yöntem olmadığını düşünmektedir. Her iki gruptaki öğrencilerin de “zorluk düzeyi” alt temasına yönelik ortak olan görüşleri, sınavların düzeylerinin altında, kendileri için basit olduğu yönündedir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, sınavlar basit olduğu için yapılan değerlendirmenin ders içeriklerinde yer alan bilgilerin öğrenilip öğrenilmediği ölçmediğini düşünmekte, bu nedenle de yapılan sınavları faydasız bulmaktadırlar. Yaman’ da İngilizce dersinde yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamasını karşılaştırarak benzer bulgulara ulaşmıştır. Yaman (2015, s. 977) tarafından yapılan araştırmada,

Yüz yüze sistemde basit düzeyde de olsa öğrencilere okuduğunu anlama, cümle kurma, diyalog kurma gibi çeşitlilikler uygulanabildiğini söylemiştir. Hatta ödev ve performansın da değerlendirmeye dâhil edilebildiğini ancak uzaktan eğitimle okutulan yabancı dil dersinde uygulanan ölçme ve değerlendirmenin yalnızca çoktan seçmeli sorularla yapıldığından dil becerilerini ölçmede yeterli olmadığını belirtmiştir.

Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin ise yabancı dil dersinde yapılan ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel probleminin yapılan sınavların türü ve puanlamasıdır. Öğrenciler test ile yapılan ölçme ve değerlendirmenin uygun olmadığını belirtmiştir. Ayrıca öğrenciler yapılan puanlamanın da yanlış bir şekilde yapıldığını ve gerçeği yansıtmadığını düşünmektedir. “Diğer” alt temasında ise uzaktan eğitim alan öğrenciler, muafiyet sınavlarının kolay olmasından kaynaklanan bir adaletsizlik olduğunu düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu alt temada puanlamanın düşük olduğunu belirtmişlerdir

Olumlu görüşler teması uzaktan eğitimde zorluk düzeyi ve etkililik alt temalarından oluşurken, yüz yüze eğitimde zorluk düzeyi ve uygunluk alt temalarından oluşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “zorluk düzeyi” alt temasında sınavların basit olmasını beğenmekte ve bu durumu başarılarının ölçülmesi için yeterli bulmaktadır. Hatta bazı öğrenciler basit olan sınavların öğrendikleri bilgileri pekiştirdiğini düşünmektedir. Yüz

yüze eğitim alan öğrenciler ise bu alt temada sınavları “ne öğrenciyi ne de öğretim elemanını yormayacak tarzda” şeklinde nitelendirmiştir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler “etkililik” alt temasında sınavların pekiştirici ve yeterli olduğunu düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise “uygunluk” alt temasında ölçme ve değerlendirmenin doğru bir şekilde yapıldığını ve ders içeriğini kapsayan konuların sınavlarda yer aldığını belirtmektedir.

“Durum betimlemesi” temasında, uzaktan eğitim alan öğrenciler, vize ve final sınavı yapıldığını, sınavda ise derslerde çözülen ya da önceki yıllarda yer alan soruların yer aldığını belirtmiştir. Öğrenciler bu durumdan dolayı sınavların formalite olduğu görüşüne sahiptir. Yaman sınavların ve uzaktan eğitim derslerinin formalite olarak algılanmasını önlemek için çalışmasında birkaç öneride bulunmuştur. Yaman (2015, s. 977), uzaktan eğitim sisteminde en azından öğrencilerin dersleri takip düzeyleri ve internet üzerinden belirli aralıklarla verilecek olan ödevlere ilişkin performansları değerlendirmeye katılması gerektiğini belirtmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de vize ve final sınavı yapıldığını, ancak sınavlar test ya da sözlü sınavlar şeklinde olabildiğini belirtmişlerdir.

“Öneriler” temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, sınavların zorluk düzeyinin oldukça altında olduğunu ve bu durumun sınav sorularının zorluk düzeyinin yükseltilerek giderilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca, sınavların daha çok bilgi yüklü olmasını istemektedirler. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu temada sadece çoktan seçmeli sınavlar şeklinde yapılmasını doğru bulmaktadır. Dil becerilerini ölçmeye yönelik, sözlü sınavların da yabancı dil dersinde uygulanan ölçme ve değerlendirme uygulamalarının arasında yer alması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğrenciler, bu durumun dersin daha çok önemsenmesini sağlayacağını da belirtmiştir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 22’de sunulmaktadır.

Tablo 22

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesi İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Görüşleri (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi)						Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Görüşleri (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi)					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumsuz görüşler	Verimsizlik	Bir faydası olmaması	6	15	27	Olumsuz görüşler	Ölçme yönteminin uygunluğu	Sınavların öğrencilerin bilgi düzeyini ölçmek için uygun olmaması	5	7	15
		Zor olmaması	5								
		Gerçek bilgiyi ölçmemesi	2								
		Ölçme faaliyeti yapılmaması	1								
		Öğrencilerin geçme zorunluluğundan dolayı katıldığı sınavlar olması	1								
	İçerik	Ezberi iyi olan öğrencilerin yaptığı sınavlar olması	4					Test, yazılı gibi yollarla başarı ölçümünün öğrenciyi dersten soğutması	1		
		Soruların bilgi ağırlıklı olması	2					Sınavın ayrıntılı ve ezber sorulardan oluşması	4		
		Öğrenciler tarafından gereksiz bilgilerin aktarılması	2					İçerik Kitap okuyup özetini sınavda yazmanın oldukça gereksiz olması	1	6	

		Gereksiz derecede ayrıntılı soruların yer alması	2					Siyasi düşüncelere göre değerlendirme yapılmasının kötü olması	1		
		Optik okuyucular tarafından değerlendirildiği için sınavların kolay ama faydasız olması	1				Zorluk düzeyi	Sınav sorularının verilen eğitimin üstünde ve zor olması	2	2	
		Uzaktan eğitimin faydasız olması	1								
		Seçici sınavlar olması	7								
	Zorluk düzeyi	Sınavın içeriğinin oldukça kolay olması	3	11				Sınavların bilgi düzeyini ölçmede yeterli olması	7		
		Ders uzaktan olduğundan sınav sorularının çok zor olmaması	1				Verimlilik			9	
		Gayet iyi olması	2					Testlerle ölçme yapılmasının yeterli olması	2		
		Dersin eksiklerini tamamlamada öğrencilere yardımcı olması	2					Zorunlu dersler olduğu için sınavların basit yapılması	2		
Olumlu görüşler	İçerik	Dersler ayrıntılı olmasına rağmen sınav sorularının güzel yerlerden sorulması	1	6	20	Olumlu görüşler	Zorluk düzeyi	Normal seviyede vize ve final yapılması	1	4	15
		Yeterli olması	1					Sınavlar ne öğrenciyi ne de öğretim görevlisini yormayacak tarzda sınavlar yapılması	1		
		Öğrencilerin yazılı sınavı mantıklı bulması	1					Her konuyu kapsayan güzel bir sınavlar yapılması	1		
	Verimlilik	Ölçme ve değerlendirmenin faydalı olması	1	3			İçerik	Genel olarak değerlendirildiği için yeterli olması	1	2	
		Sınavların öğretici olması	1								
Durum betimlemesi		Geçmiş yıllarda yapılmış sınav sorularının sorulması	1	6	6	Durum betimlemesi		Vize ve final yapılması	4	6	6

[illegible]

* *Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili*

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması her iki grupta da olumsuz görüşler, olumlu görüşler, durum betimlemesi ve öneriler temalarından oluşmaktadır. Her iki grupta da en çok görüş belirtilen tema “olumsuz görüşler” temasıdır.

“Olumsuz görüşler” teması uzaktan eğitimde verimsizlik ve içerik alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitimde ise ölçme yönteminin uygunluğu, içerik ve zorluk düzeyi alt temalarını kapsamaktadır. Uzaktan eğitimde en çok görüş belirtilen alt tema “verimsizlik” iken, yüz yüze eğitimde “ölçme yönteminin uygunluğu” alt temasıdır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “verimsizlik” alt temasında bu sınavların gerçek bilgiyi ölçmeyen faydasız sınavlar olduğunu, yalnızca derslerin geçme zorunluluğundan dolayı sınavlara katıldıklarını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin en çok görüş belirttiği “ölçme yönteminin uygunluğu” alt temasında öğrenciler kullanılan ölçme yöntemlerinin başarıyı ölçmek için doğru olmadığını, bu durumun kendilerinin derse olan ilgilerini azalttığını belirtmişlerdir. Ayrıca her iki grupta yer alan öğrenciler de, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin sınav içeriği ile ilgili sınavların bilgi ağırlıklı, ezber gerektiren ve ayrıntılı sorulardan oluştuğunu belirtmişlerdir. F. Doyran ve Doyran (2013, s. 174) tarafından yapılan araştırmada da öğrenciler, uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle ilgili olarak ezbere dayalı ve verimsiz olduğunu vurgulamışlar ve farklı uygulamalar önermişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler bu görüşlere ek olarak değerlendirmeler yapılırken siyasi görüşlerin etkili olduğunu objektif değerlendirme yapılmadığını belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler “zorluk düzeyi” alt temasında ise verilen eğitim ve sınavların aynı düzeyde olmadığını, sınavların daha basit olduğunu belirtmişlerdir.

“Olumlu görüşler” teması her iki grupta da zorluk düzeyi, içerik ve verimlilik alt temalarını kapsamaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin en çok görüş belirttiği alt tema “zorluk düzeyi” ile ilgiliyken, yüz yüze eğitim alan öğrenciler en çok “verimlilik” alt temasında görüş belirtmişlerdir. Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrenciler, “zorluk düzeyi” alt temasında, sınavların kolay olduğunu, öğretim görevlisi ve öğrenciyi yormayacak tarzda yapıldığını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler sınavların kolay olmasına gerekçe olarak uzaktan eğitim uygulamasını gösterirken, yüz yüze eğitim alan öğrencilerin gerekçesi ise bu derslerin zorunlu (geçilmesi gereken) dersler olmasıdır. “İçerik” alt

temasında ise yine öğrencilerin görüşleri ortaktır. Öğrenciler sınavların, yeterli, eksiklerinin tamamlanmasına yardımcı olan ve kapsam geçerliliği yüksek sınavlar olduğunu düşünmektedir. “Verimlilik” alt temasında ise uzaktan eğitim alan öğrenciler sınavların öğretici ve faydalı olduğunu düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler de uzaktan eğitim alan öğrencilerin görüşlerine benzer olarak başarının ölçülmesi için yeterli ölçme yöntemleri kullanıldığını düşünmektedir.

“Durum betimlemesi” temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin sınavları geçmiş yıllarda sorulan sınav sorularından hazırlandığından öğrenciler, sınavların basit olduğu görüşündedir. Bu durum başarının yüksek olmasını sağlarken, derslerin formalite olarak görülmesine sebep olmuştur. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise sınavların vize ve final olarak test şeklinde yapıldığını belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitim alan öğrenciler, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin ölçme ve değerlendirmesine yönelik öneride bulunmamışlardır. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin önerileri, sınavın içeriğine ve ölçme ve değerlendirmenin türüne yöneliktir. Öğrenciler çoğunlukla sınav sorularının ezber gerektiren bilgilerden oluşmaması gerektiğini belirtmişlerdir ve soruların üst düzey öğrenmeleri ortaya çıkaracak tarzda hazırlanmasını istemektedir. Ayrıca test olarak yapılan sınavlar yerine farklı ölçme yöntemlerine de yer verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu bulguyu F. Doyran ve Doyran (2013) tarafından yapılan araştırmanın bulguları desteklemektedir. Bu çalışmada,

Öğrencilerin çoğunluğu dersin ölçme ve değerlendirmesini uygun bulmakla birlikte, mülakat yapılan öğrencilerin de vurguladığı gibi yöntemlerin daha çeşitlendirilmesi, daha net bir değerlendirme sistemi kullanılması ve yaratıcı yöntemlerle, ezberden uzak, projelerle, sunumlarla, dönem ödevleriyle, araştırma çalışmaları, münazaralar, yaşayan tarihçilerle mülakatlar gibi yöntemlerle çeşitlendirilerek ölçülmesi gereği belirtilmiştir (F. Doyran ve Doyran., 2013, s. 173).

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Türk dili dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 23’de sunulmaktadır.

Tablo 23

Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulaması Yoluyla Alan Öğrencilerin, Türk Dili Dersinin Ölçme ve Değerlendirmesi İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

<i>Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Görüşleri (Türk Dili)</i>						<i>Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin* Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Görüşleri (Türk Dili)</i>					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt22}
Olumsuz görüşler	Verimsizlik	Öğrenciye faydası olmaması	4			Olumsuz görüşler	Verimsizlik	Yetersiz olması	5		
		Öğrencilerin zaten bilmesi gereken temel derslerden sınava girmesi, sınavların formalite olması	2								
		Tüm öğrencilerin yapabildiği kolaylıkta olduğundan sınavların belirleyici olmaması	1	9						6	
		Optik okuyucular değerlendirdiği için öğrenciler sınavların kolay ama faydasız olduğunu düşünmesi	1					Test, yazılı gibi yollarla başarı ölçümünün öğrenciyi dersten soğutması	1		
		Öğrencilerin geçmek için katıldığı mecburi sınavlar olması	1		18						14
	İçerik	Zor olması	4				Öğretim görevlisi	Öğretim görevlisinin not puanlamasını kendine göre yapmasının ölçme için uygun olmaması	3		
		Ezbere dayalı olması	2	6				Öğretim görevlisinin alakasız ödevler verip, devamsızlık ve siyasi görüşlerine göre öğrencileri değerlendirmesi	1	4	
	Ölçme yöntemi	Ölçme türünün gerçek bilgiyi ölçmemesi	2		3						
		Derslerin yapısına uygun olmaması	1				Ölçme yöntemi	Başarıyı ölçmede uygun olmaması	4	4	
Olumlu görüşler	Verimlilik	Yeterli olması	2	5	9	Olumlu görüşler	Verimlilik	Öğrencilerin bilgi düzeyini	7	11	14

	Gayet iyi olması	2				ölçmede yeterli olması		
	Öğrencinin neyi bilip neyi bilmediğini anlamasına yardımcı olması	1						
	Sınavların öğrenciyi zorlamaması	2				Test olmasının oldukça iyi olması	3	
	İçerik	Öğrencilerin sınavlarda konular hakkında daha fazla örneklerin varlığını öğrenmesi	1	4	Zorluk düzeyi	Doğru bir değerlendirme yapılması	1	
Sınavların ne öğrenciyi ne de öğretim görevlisini yormayacak tarzda olması						2	3	
Normal seviyede vize ve final yapılması						1		
Durum betimlemesi	Bilgi ağırlıklı sınavlar olması	2	2	Durum betimlemesi	Vize ve final sınavı yapılması	5		
					Ders sürecinde hazırladığımız sunumların ve ödevlerin puanlamaya dâhil edilmesi	4		
					Sınavların test olması	2	13	13
					Süreç değerlendirmesi yapılması	1		
					Öğrencilerin hem sınav yapılması hem de derslerde sunum yapılması	1		
					Değerlendirmeler test olduğu için önemsenmiyor, bu durum değiştirilmeli	2		
Öneriler	Yapı değil anlam bakımından değerlendirilmeli	1	5	5				
	Paragraflara ağırlık verilmeli	1						
	Sunum yapılmalı, ilave olarak çoktan seçmeli sınav yapılabilir	1						
	Toplam	29	29	29	Toplam	46	46	46

* Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, Türk dili dersinin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması her iki grupta da benzer temalardan oluşmaktadır. Uzaktan eğitimde bu karşılaştırma olumsuz görüşler, olumlu görüşler, durum betimlemesi temalarından oluşurken yüz yüze eğitimde bu temalara ek olarak öneriler teması da yer almaktadır. Her iki grupta da öğrencilerin en çok görüş belirttiği tema “olumsuz görüşler” temasıdır. Bu durum diğer iki zorunlu ders olan yabancı dil ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinde yer alan bulgularla benzerlik göstermektedir (Tablo 21 ve Tablo 22).

“Olumsuz görüşler” teması uzaktan eğitimde verimsizlik, içerik ve ölçme yöntemi alt temalarını kapsamaktadır. Yüz yüze eğitimde ise bu tema verimsizlik, öğretim görevlisi ve ölçme yöntemi alt temalarını kapsamaktadır. Her iki grupta da en çok görüş belirtilen alt tema “verimsizlik” alt temasıdır. Öğrenciler bu uygulamayı, zaten bilmeleri gereken formalite derslere kolay sınavlar yapıldığı için faydasız bulmaktadır. Yani, öğrenciler sınavların kolay olduğu için belirleyici olmadığını ve bu durumun sınavların formalite olarak algılanmasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise sınavların yetersiz olduğu ve yalnızca test veya yazılılarla başarı düzeyinin ölçülemeyeceği görüşüne sahiptir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “içerik” alt temasında sınavların kolay ve ezbere yönelik olduğunu belirtmişlerdir. “Ölçme yöntemi” alt temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, yüz yüze eğitim alan öğrenciler gibi kullanılan ölçme yöntemlerinin uygun olmadığını ve başarıyı ölçemediğini düşünmektedir.

“Olumlu öğrenci görüşleri” teması uzaktan eğitimde verimlilik ve içerik alt temalarını kapsarken, yüz yüze eğitimde verimlilik ve zorluk düzeyi alt temalarını kapsamaktadır. Her iki gruptaki öğrenciler de “verimlilik” alt temasında uygulanan ölçme yönteminin öğrencinin bilgi düzeyini ölçmede yeterli olduğunu ve öğrencinin bilmediği bilgileri ayırt edebilen doğru bir yöntem olduğunu düşünmektedir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler “içerik” alt temasında sınavların kendilerini zorlamayan, düşündürücü sorulardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler, ölçme ve değerlendirmeye yönelik “zorluk düzeyi” alt temasında soruların ne kendilerini, ne de öğretim görevlisini yormayacak kolaylıkta olduğunu belirtmişlerdir.

“Durum betimlemesi” temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler, düşük puanla geçilen ve bilgi ağırlıklı sınavlar yapıldığı görüşüne sahiptir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bazı

öğretim görevlilerinin vize ve final sınavı yaparken, bazılarının da sınava ek olarak verdikleri ödevlerle bir süreç değerlendirmesi yapıldığını belirtmiştir.

Türk dili dersinde uygulanan ölçme ve değerlendirme uygulaması ile ilgili “öneriler” temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler herhangi bir öneride bulunmazken, yüz yüze eğitim alan öğrencilerin öneride bulunma frekansı 5’tir. Öğrenciler sınavların sadece test şeklinde yapılmaması gerektiğini, ek değerlendirme yöntemlerine de yer verilmesi gerektiğini istemektedir. Bazı uzaktan eğitim programlarında, farklı bir değerlendirme yöntemi olarak öğrenciler, final sınavı yerine araştırma tabanlı proje raporları hazırlamaktadırlar (Moore ve Kearsley’den aktaran Höçük, 2011, s. 13). Ayrıca öğrenciler sınav içeriklerinin de düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir.

5.3. Üçüncü Alt Amaca Yönelik Bulgular

Zorunlu ortak derslerin daha yararlı olması için uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin önerileri Tablo 24’te sunulmaktadır.

Tablo 24

Zorunlu Ortak Derslerin Daha Yararlı Olması İçin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Önerileri

<i>Öğrencilerin, Uzaktan Eğitim İle Almış Olduğu Zorunlu Ortak Derslerin * Daha Yararlı Olması İçin Önerileri</i>						<i>Öğrencilerin, Yüz Yüze Eğitim İle Almış Olduğu Zorunlu Ortak Derslerin * Daha Yararlı Olması İçin Önerileri</i>					
TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	F	f _{kt1}	f _{kt2}	TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Derslerin işlenişi ile ilgili öneriler	Öğretim uygulaması	Bu dersler yüz yüze eğitim ile verilmeli	15			Derslerin işlenişi ile ilgili öneriler	Öğretim yöntemi	Öğretim elemanları öğrencilerin konuya olan ilgilerini güncel tutmalı ve öğrencilerin katılımı sağlanmalı	7		
		Uzaktan eğitim olmamalı	5					Derslerde daha çok materyal kullanılmalı	5		
		Dersin işlenişi öğretim elemanının oturup karşısındakini okumaktan ibaret olmamalı/ Kaliteli bir uzaktan eğitim olmalı	5					Aklıda kalıcılığı arttırmak için güncel öğretim yöntemlerinden yardım alınmalı	4		
		Sorulara cevap verilmediği için dersler canlı yayınla yapılmalı	2	30	44			Dersler öğrenciyi sıkmadan, dersi eğlenceli hale getirecek şekilde işlenmeli	4	29	34
		Yabancı dil dersi uzaktan yapılmamalı	1					Öğretim elemanları kitap önerip, derslerde etkinlik düzenlemeli	3		
		Düzenli bir sistem sağlanmalı	1					Anlama ve anlatım kalitesi yüksek olmalı	3		
		Dersler haftada en az bir kez sınıfta işlenmeli	1					Konu anlatımları slaytlarla, çeşitli görsellerle desteklenmeli	2		
								Atatürk İlkeleri ve inkılap Tarihi dersinde görseller ve filmlerden yararlanılmalı	1		
	Öğretim yöntemi	İçeriğe uygun görseller kullanılmalı, kavram ve zihin	3	11			Öğretim uygulaması	Amfide yapılan dersler yerine uzaktan eğitim olmalı	2	3	

[illegible]

	dersinin içeriği sadeleştirilmeli				Tarihi dersinin içeriğini önemli konular oluşturmalı						
	Konu ve içerikler bulunduğumuz bölümlere göre düzenlenmeli	1			Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinde yakın geçmiş anlatılmalı	1					
					Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi içeriği artırılmalı	1					
					Türk dili dersinde günümüz edebiyatı konu edilmeli	1					
	Daha faydalı işe yarayacak bilgiler verilmeli	6			Derslerde güncel hayata katkı sağlayacak ve ilgi çekici konular işlenmeli	10					
	Yabancı dili daha etkili verilmeli	1			Yabancı dil dersi öğrencilerin gerçekten yabancı dil öğrenebileceği şekilde düzenlenmeli ve bu ders formalite bir ders gibi görülmemeli	4	18				
	Verimlilik	8	1	Örgün eğitim derslerinin hazırlanmasında gösterilen özen bu derslerin içeriği hazırlanırken de gösterilmeli	Ders içerikleri daha anlaşılır olmalı ve öğrencilere bir şeyler katmayı, yeni bakış açıları kazandırmayı amaçlamalı	4					
	Diğer	2	1	Daha çok karikatür, edebi eser ve konu tekrarı olmalı	Diğer	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi kanıtlarla anlatılmalı	2	2			
1			İçerik hazırlanırken sebep sonuç ilişkileri gözetilmeli								
Derslerin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili öneriler	Verimlilik	3	Sınav soruları daha eleyici ve bileni ayırt edici olmalı	8	20	Derslerin ölçme ve değerlendirmesi ile ilgili öneriler	Ölçme türü	Bu derslerde sınav yapılmamalı	2	15	19
		2	Anlamaya yönelik Türk dili soruları olmalı					2			
		1	Sınav soruları faydalı ve mantıklı olmalı					2			

	Daha seçici Yabancı dil soruları sorulmalı	1	
	Öğrenciyi düşünceye sevk edecek şekilde sınav soruları sorulmalı	1	
	Sınav soruları uzaktan eğitime paralel olmalı zor olmamalı	2	
Zorluk düzeyi	Sınavlar ortak soru düzeyinde olmalı	2	5
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinde bilgi ve yorumlamanın ağırlıkta olduğu sorulara yer verilmeli	1	
	Düzenli bir sistem oluşturup ona uygun değerlendirme yapılmalı	1	
	Ölçme ve değerlendirme olarak farklı etkinlikler yapılabilir	1	
Ölçme türü	Öğretim elemanı tarafından dönüt sağlanarak değerlendirilmeli, sınavla ölçme yapılmamalı	1	4
	Ölçme ve değerlendirme sığağı sığağına birkaç soru sorarak yapılmalı	1	
	Ders kredileri düşürülmeli	1	
Diğer	Kazanımlara uygun değerlendirme yapılmalı	1	3
	Daha kaliteli ve farklı sınav	1	

	Süreç değerlendirmesi olmalı	2	
	Her öğrenci konu ile ilgili yorum yapabilme yeteneğine göre değerlendirilmeli	1	
	Konuların tamamını tarayan dereceli sınavlar (sınavların bir kısmı kolay, bir kısmı orta, bir kısmı zor) yapılmalı	1	
	Şahsi özgürlükler ön planda tutularak pratik ölçülmeli	1	
	Çağdaş ve bilimsel eğitim sistemine uygun metotlar geliştirilmeli	1	
	Test tekniği kullanılmamalı	1	
	Üst bir kurumdan merkezi bir değerlendirme ile objektif olarak başarılar ölçülmeli	1	
	Süreç içerisindeki ekstra ödevler ölçme sürecine dahil edilmeli	1	
Puanlama	Ortalamalarımızın yükselmesi için yüksek puanlar verilmeli	1	2
	Derslere katılımdan puan alınmalı	1	
Zorluk düzeyi	Sınavlar bilgilerimizi ölçmeye yönelik olarak normal seviyede yapılmalı	1	2
	Sınavlar daha zor olmalı	1	

	soruları hazırlanmalı								
Derslerle ilgili genel öneriler	Bu dersler kaldırılmalı	5					Bu dersler zorunlu tutulmamalı	7	
	Derslere gereken önem verilmeli	3							
	Ders anlatacak öğretim elemanları özenle seçilmeli	3					Devam zorunluluğu olmamalı	1	
	Zorunluluk kalkıp bu dersler için seçme hakkı verilmeli	2					Bu dersler yabancı öğrenciler için zorunlu olmamalı	1	
	Derslerde yoklama zorunluluğu olmalı	2							
	İngilizce eğitimi düzenlenerek verilmeli	1	20	20	Derslerle ilgili genel öneriler		En kısa sürede kaldırılmalı	1	12 12
	Bu dersler kredili olmalı	1							
	Öğrenciler bu derslere yönlendirilmeli	1							
	İçeriği zengin ve içinde örnekler ile deneme sınavlarını olduğu bir kitapçık hazırlanmalı	1					Bu derslere ortalamayla geçme şansı tanınmamalı	1	
	Yabancı öğrenciler bu derslerden muaf olmalı	1					Türk Dili seçmeli olmalı	1	
Toplam		119	119	119	Toplam			110	110 110

* Yabancı dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili

Zorunlu ortak derslerin daha yararlı olması için uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin önerileri derslerin içeriği, işlenişi (eğitim durumu), değerlendirme ve geneli ile ilgili öğrencilerin önerileri şeklinde dört temadan oluşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerde en çok görüş belirtilen tema “ders işlenişi” ile ilgili önerilerken yüz yüze eğitim alan öğrencilerde en çok görüş belirtilen tema ders içeriği ile ilgili önerilerin yer aldığı temadır.

Ders işlenişi ile ilgili uzaktan eğitim alan öğrencilerin önerileri öğretim uygulaması, öğretim yöntemi ve öğretim elemanı alt temalarından oluşmaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin ders işlenişine yönelik önerileri ise öğretim yöntemi, öğretim uygulaması ve diğer alt temalarından oluşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin zorunlu ortak derslerin işlenişi ile ilgili görüşleri genel olarak “öğretim uygulaması” alt teması ile ilgili iken yüz yüze eğitim alan öğrencilerin görüşleri daha çok “öğretim yöntemi” alt temasına yöneliktir. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “öğretim uygulaması” alt temasında zorunlu ortak derslerin yüz yüze eğitim uygulaması ile verilmesini istemektedir. Ersoy (2015, s. 104) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin çoğunluğu İngilizce dersinin geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin olarak dersin sınıf ortamında yani geleneksel yöntemlerle ve yüz yüze işlenmesi yönünde öneride bulunmuşlardır. Bu bulgu araştırmada yer alan bulguyu desteklemektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler arasında da az da olsa bu derslerin uzaktan eğitim uygulamasıyla verilmesinin daha faydalı olacağını öneren öğrenciler bulunmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, derslerle ilgili sorularına cevap alamadıkları asenkron olarak uygulanan uzaktan eğitim derslerine alternatif olarak senkron uygulamaları önermektedirler. Ayrıca öneriler arasında uzaktan eğitim derslerinin haftada bir kere sınıfta işlenmesi de yer almaktadır. Hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim alan öğrenciler “öğretim yöntemi” alt temasında derslerin daha fazla materyaller kullanılarak, eğlenceli ve ilgi çekici bir anlatım tekniğiyle anlatılmasını istemektedir. Öğrenciler, derslerin daha kalıcı ve ilgi çekici olması için güncel öğretim yöntemlerinden faydalanabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim alan öğrenciler, “öğretim elemanı” alt temasında hazırlanmış olan ders videolarının yalnızca kitapta yazılanların okunması şeklinde olduğunu, ancak videoların uygun görsellerle, kavram ve zihin haritaları kullanılarak kalitesinin artırılabilceğini önermişlerdir. Bu öneri ise ancak öğretim elemanlarına sağlanacak olanaklarla gerçekleştirilebilir. Çünkü öğretim üyelerine sağlanacak olanaklar sistemin uygulanmasında kritik başarı faktörüdür (Balaban, 2012, s. 25).

Ders içeriği ile ilgili her iki gruptaki öğrencilerin de önerileri kapsam, verimlilik ve diğer alt temalarını kapsamaktadır. Her iki grupta da en çok görüş belirtilen alt tema “kapsam”dır

($f_{kt1u}=24$) ($f_{kt1y}=25$). “Kapsam” alt temasında her gruptaki öğrenciler de ders içeriklerinin, güncel ve günlük hayatta kullanılabilecek faydalı bilgilerin yer aldığı konulardan oluşacak şekilde düzenlenmesini önermektedir. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı ders içeriklerinin yoğun olduğunu düşündüğünden içeriğin azaltılması önerisinde bulunurken, bazı öğrenciler de içeriği yetersiz bularak bu derslerin içeriklerinin geliştirilmesi ve derinleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Konuların çeşitlendirilip ve derinleştirilerek kalitesinin artırılması Balaban (2012, s. 25) tarafından da belirtildiği gibi, bilgi zenginliği sağlayacaktır. Ayrıca öğrenciler bu alt temada zorunlu ortak derslerin içeriklerinin bulundukları bölümlere göre düzenlenmesinin daha faydalı olacağını belirtmiştir. “Verimlilik” alt temasında ise öğrencilerin bir kısmı bu derslerin formalite olarak algılanma nedeninin, bu derslerin içeriğinden kaynaklandığını, zorunlu ortak derslerin içeriklerinin de alan derslerinin içeriğine gösterilen özenle hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. “Diğer” alt temasında ise öğrenciler, derslerin sebep sonuç ilişkisi içerisinde, kanıtlarla anlatılması gerektiğini düşünmektedir.

Ölçme değerlendirme uygulamasına yönelik uzaktan eğitim alan öğrencilerin önerileri verimlilik, zorluk düzeyi, ölçme türü ve diğer alt temalarından oluşmaktadır. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin önerileri ise ölçme türü, puanlama ve zorluk düzeyi alt temalarından oluşmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin önerileri genellikle ölçme ve değerlendirmenin verimliliği ile ilgiliyken yüz yüze eğitimde ölçme ve değerlendirmenin türüyle ilgilidir. “Verimlilik” alt temasında uzaktan eğitim alan öğrenciler sınavlarda, bileni ayırt edici ve düşündürücü soruların yer aldığı bir ölçme uygulaması yapılmasını önermektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise bu alt temayla ilgili herhangi bir görüş belirtmemişlerdir. “Ölçme türü” alt temasına yönelik olarak uzaktan eğitim alan öğrenciler değerlendirmenin ders devam ederken alınan dönütlerle anında yapılmasını veya test yönteminden farklı ölçme yöntemleri kullanılmasını önermektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ise derslerde öğrenilenlerin ölçülmesi için yalnızca sınav yapılmaması gerektiğini, farklı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden de yararlanılması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca süreç değerlendirmesinin uygun olacağını öneren öğrenciler de bulunmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, “diğer” alt temasında derslerin kredilerinin düşürülmesi gerektiğini veya kazanımlara uygun sorularla ölçme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimden farklı olarak yalnızca yüz yüze eğitim alan öğrenciler “puanlama ve zorluk düzeyi” alt temalarına yönelik de görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler bu alt temada zorunlu ortak derslerde öğrencilere yüksek puanlar verilmesi gerektiğini, ölçmenin öğrencileri zorlayıcı sorularla yapılmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

“Derslerin geneline yönelik öneriler” temasında her iki grupta da ortak olan görüş zorunlu ortak derslerin kaldırılmasına yöneliktir. Bu derslere gereken önem verilmediğinden öğrenciler derslerin seçmeli olması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca her iki grupta da öğrenciler zorunlu ortak derslerden yabancı uyruklu öğrencilerin muaf olması gerektiğini belirtmiştir.

5.4. Dördüncü Alt Amaca Yönelik Bulgular

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim dışında öğretim uygulaması önerileri Tablo 25’te sunulmaktadır.

Tablo 25

Uzaktan Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin İşlenişine Yönelik Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitim Dışında Öğretim Uygulaması Önerileri*

Temalar	Kodlar	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Dersler eğitim programından kaldırılmalı	Gereksiz olması	4		
	Ortaöğretimde aynı derslerin yer alması	2		
	Verimin yok denecek kadar az olması	2	12	12
	Öğrenciye fazladan sorumluluk yüklemesi	2		
	Öğrencilerin lisede aynı dersleri alıyor olması	1		
	Öğrencilerin alanıyla ilgili olmaması	1		
Yüz yüze eğitim olmalı	Derslerin konunun uzmanı tarafından anlatılmasının daha faydalı olması	8		
	Öğrenci ve öğretim elemanı karşılıklı iletişim kurabildiği için derslerin daha faydalı olması	1	10	10
	Yüz yüze eğitimin derslerin anlaşılır olmasını sağlaması	1		
Dersler uygulamalı olmalı	Öğrenilenlerin bir ömür boyu akılda kalıcı olması	2		
	Daha etkili öğrenmeyi sağlaması	1	4	4
	Daha kolay öğrenme sağlaması	1		
Ödev hazırlanmalı	Öğrendiklerimizi pekiştirmemize yardımcı olması	1		
	Daha faydalı olması	1	3	3
	Yeterli olması	1		
Senkron eğitim verilmeli	Öğrencilerin elinde sınava hazırlanırken biraz da kaynak birikmiş olması	1		
	Öğrencilerin sorularını cevaplandırabilmesi	1	3	3
	Öğretim görevlisiyle iletişim bilgilerin kalıcılığını ve devamlılığını sağlaması	1		
Drama yöntemi kullanılmalı	Öğrenmeyi daha etkili ve zevkli hale getirmesi	1		
	Bilgilerin kalıcı olması	1	2	2
Gezi gözlem yapılmalı	Gidip görülen yerlerle ilgili bilgiler daha kalıcı olması	1		
	Derslerin daha verimli geçmesi	1	2	2
Sadece sınav yapılmalı	Zaten on iki yıllık eğitimde öğrenilen bilgiler olmasından sınavın yeterli olması	1	1	1
Yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim birlikte olmalı	Uzaktan eğitimle temel konuların aktarılması, sonrasında yüz yüze eğitimle öğrencilerin anlamadığı yerlerin aydınlatılması, cevaplandırılması	1	1	1
Toplam		38	38	38

* Yabancı dil, Türk dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim dışında öğretim uygulaması önerileri dokuz temadan oluşmaktadır. Bunlar; Dersler eğitim programından kaldırılmalı, yüz yüze eğitim olmalı, dersler uygulamalı olmalı, ödev hazırlanmalı, senkron eğitim yapılmalı, drama yöntemi kullanılmalı, gezi gözlem yapılmalı, sadece sınav yapılmalı, yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim birlikte olmalıdır.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim ile alan öğrencilerin en çok görüş belirttiği tema “dersler eğitim programından kaldırılmalı” temasıdır ($f_{kt1}=12$). Bu temaya yakın frekansa sahip diğer tema ise yüz yüze eğitim olmalı temasıdır ($f_{kt1}=10$).

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin çoğunluğu zorunlu ortak derslerin eğitim programlarından kaldırılması gerektiği görüşüne sahiptir. Çünkü öğrenciler, bu derslerin gereksiz olduğunu ve daha öncesinde aldıkları dersler olduğundan verim sağlayamadıklarını düşünmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasına yönelik bu algılarının sebebine ve çözüm önerisine İşman vd. (2004) tarafından yapılan araştırmada yer verilmiştir. Bu araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algıları ile kullanılan içerik arasında yüksek bir ilişki olduğu belirlenmiş ve buna göre uzaktan eğitim yapan kurumların kullanılan içeriğe daha çok özen göstermesi ve uzaktan eğitime uygun içeriklerin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- F5: Olmaması daha uygun olabilir. Çünkü ortaöğretimde aynısı gösterildi.
- E8: Direk işlenmeyebilir. Çünkü zaten ilkokuldan bu yana bu dersleri alıyoruz ve hala faydası olmuyor. Kaldırılsın daha iyi.
- E11: Önerim yok. Hatta dersler kaldırılmalı. Çünkü öğrenciye fazladan sorumluluk yüklemekten başka bir şey değil. Çünkü verim yok denecek kadar az.

Ayrıca öğrencilerin dikkate alınması gereken bir çoğunluğu da zorunlu ortak derslerin konun uzmanı tarafından yüz yüze eğitim uygulamasıyla yapılması gerektiği görüşüne sahiptir. Çünkü O'malley ve McCraw (1999) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin çoğu uzaktan öğrenmeyi etkili bulmamakta ve uzaktan eğitim yoluyla geleneksel öğretime kıyasla daha iyi öğrenemediklerini düşünmektedirler. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- *F4: Yüz yüze olması daha faydalı olurdu. Çünkü kişiler karşılıklı olarak iletişim kurduğunda daha faydalı olur.*
- *F6: alanla ilgili eğitim öğretim görevlisinin dese girmesi gerekli. Çünkü anında soru cevap alabilmeli. Daha verimli olacağını düşünüyorum.*
- *T8: Yüz yüze olabilir. Çünkü Tıp eğitimi için ve YDS için İngilizce lazım en azından.*

Derslerin uygulamalı bir öğretim yöntemiyle yapılması gerektiğini düşünen öğrenciler, derslerin kalıcı olmasına katkı sağlayacağı görüşündedir. Ayrıca derslerin senkron veya uzaktan ve yüz yüze eğitimin birlikte olduğu bir öğretim yöntemiyle yapılmasını isteyen öğrencilerin bu yöntemleri istemelerindeki ortak neden öğretim elemanı ile rahat bir şekilde iletişim kurarak sorularına cevap alabileceklerini düşünmektedir. Öğrenciler, drama ve gezi gözlem yöntemleriyle de derslerin eğlenceli hale getirilmesinin daha verimli ve kalıcı olacağı görüşündedirler. Öğrenciler, bu derslerin içeriklerinin daha önce öğrendikleri konulardan oluştuğunu, bu nedenle de sadece bu derslerin sınavlarında başarılı olmanın yeterli olması gerektiğini düşünmektedirler.

Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim dışında öğretim uygulaması önerileri Tablo 26’da sunulmaktadır.

Tablo 26

Yüz Yüze Eğitim Alan Öğrencilerin Zorunlu Ortak Derslerin İşlenişine Yönelik Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitim Dışında Öğretim Uygulaması Önerileri*

TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Ödev verilmeli	Öğrencinin derse olan ilgisini artırılmalı	2		
	Öğrencinin başarısını arttırmaya teşvik edilmeli	1	4	4
	Dersler daha anlaşılır olmalı	1		
Uzaktan eğitim yapılmalı	Öğrenciler kendisi çalışarak da öğrenebileceği dersler olması	1		
	İsteyen öğrenci istediği videoları izleyebilmeli	1	3	3
	Anlaşılmayan konuların geri dönülüp tekrar izleyebilme imkânı olmalı	1		
Bu dersler kaldırılmalı	Önceki bilgilerin üstüne yeni bilgiler katmaması	1		
	Sadece not ortalamasına etki eden dersler olarak görülmesi	1	3	3
	Derslerin katkı sağladığının düşünülmemesi	1		
Uygulamalı eğitim verilmeli	Daha başarılı bir öğrenme yöntemi olması	1		
	Sıralarda eğitim görmek yerine, alanda çalışma yapmanın öğrencilere tecrübe kazandırması	1	3	3
	Sadece teori olarak öğrenilmesinden ziyade pratik yaparak hayatta kullanılabilmesi	1		
Grup çalışması yapılmalı	Verimi arttırması	1		
	Öğrencinin bilgisinin daima güncel kalması	1	3	3
	Öğrencinin aktif olması	1		
Yüz yüze ve uzaktan eğitim birlikte verilmeli	Yüz yüze eğitimle eksik kalan konular uzaktan eğitimle tamamlanabilmesi	1		
	Öğretim görevlisi ile öğrencinin sürekli iletişim halinde kalması	1	3	3
	Öğrencilerin evde öğrendiklerini okulda pekiştirmelerinin kalıcılığı arttırması	1		
Senkron eğitim verilmeli	Öğrenciler, öğretim görevlilerine soru sorabilmeli	1	1	1
Geziler yapılmalı	Teknik gezilere daha çok ihtiyaç olması	1	1	1
Sadece sınav yapılmalı	Belirlenen konuyu öğrenciler etraflı bir şekilde araştırıp kendini geliştirebilmeli	1	1	1
Toplam		22	22	22

* Yabancı dil, Türk dili Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim dışında öğretim uygulaması önerileri belirlenmiştir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin büyük çoğunluğu derslerin ödev şeklinde yapılması gerektiğini düşünmektedir (f_{kt1}=4). Bu durumun öğrencilerin derse olan ilgisini arttıracakı düşünülmektedir. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- *E4.7: Ödev verilmesi olabilir. Çünkü derse olan ilgisini arttırmak ve başarı oranını arttırmak için teşvik edebilir.*
- *E4.12: Pratik dersleri olabilir. Çünkü sadece sıralarda eğitim görmek yerine, alanda çalışma yapmak tecrübe kazandırır.*

Ayrıca öğrencilerin dikkate alınması gereken bir çoğunluğu da farklı eğitim uygulaması önerilerini uzaktan eğitim, uygulamalı eğitim, grup çalışması, yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimin bir arada uygulandığı eğitim şeklinde sıralamışlardır. Öğrenciler bu şekilde daha verimli ders işlenebileceği ve daha kalıcı bilgilere sahip olacakları düşünmektedirler. Balaban (2012, s. 33) tarafından yapılan araştırmanın bulguları da, lisans, yüksek lisans seviyesindeki programlar eş zamanlı (senkron) ve eş zamansız (asenkron) eğitim modelleri birlikte kullanılmalı şeklinde öneride bulunulmuştur. Çünkü, asenkron derslerle yürütülen uygulamaların mutlaka eş zamanlı derslerle ve düzenli aralıklarla gerçekleştirilecek hoca-öğrenci buluşmalarıyla desteklenmesi ve dolayısıyla etkileşim boyutunun göz ardı edilmemesi de bu sürecin olmazsa olmazlarından (Al ve Madran, 2014). Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- *F4.4: Sanal canlı yayın olmalı. Çünkü hocalara soru sorabilmeliyiz.*
- *F4.9: Eğitim yüz yüze olmalıdır belki günümüzde teknolojinin gelişmesiyle klişeleşebilir ama eğitim canlı canlı öğretmenin ve öğrencinin göz göze geldiği birbiriyle aynı ortamı paylaştıkları yerde en iyi şekilde anlam bulur. Bunun dışında olacak bir eğitim uygulaması düşünemiyorum.*
- *F4.11: Aklıma ilk gelen örnek aslında bir bakıma yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim bir karması olan Flipped Classroom(Ters-yüz eğitim) olabilir. Çünkü bu öğretim uygulamasında öğrenciler teknolojiyi aktif olarak kullanıyor ve eğitime katıyor ayrıca öğretmenle sürekli iletişim halinde kalıyorlar. Ayrıca evde öğrendiklerini okulda pekiştiriyorlar bu da öğretimde kalıcılığı sağlıyor. Öğretmenlerini ertesi gün derste görececek olmaları ise öğrencilerin üzerinde ödevlerini yapma ya da verilen videoları izleme konusunda bir gizil baskı unsuru oluşturuyor*
- *E4.5: Grup çalışmaları olabilir. Çünkü verimi artırır. Öğrencinin bilgisi soğumaz, aktif olur.*
- *E4.11: Uygulamalı eğitim. Çünkü uygulamalı eğitim ile öğrenme daha başarılıdır.*
- *H4.8: Karma eğitim olabilir. Çünkü yüz yüze eğitimde eksik kalan konular uzaktan eğitimle tamamlanabilir.*
- *T4.8: İngilizce dersi için uzaktan eğitim olabilir. Çünkü herkesin bu derste ki bilgi ve seviyesi, kelime dağarcığı, yeterliliği farklı. Dersler kur kur olmalı isteyen istediğini dinleyebilmeli.*

5.5. Beşinci Alt Amaca Yönelik Bulgular

Uzaktan eğitim uygulaması, yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkında ki öğrenci görüşleri Tablo 27’de sunulmaktadır.

Tablo 27

Uzaktan Eğitim Uygulaması, Yüz Yüze Eğitim İle Karşılaştırıldığında Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları Hakkında ki Öğrenci Görüşleri

TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Uzaktan eğitimin avantajları	Eğitim durumu	Devamsızlık probleminin olmaması	10	34	
		Her zaman eğitim imkânı sağlaması	7		
		Ders yapılamaması	4		
		Videoların defalarca izlenebilmesi	4		
		Evde, pijamayla ders dinleme imkanının olması	6		
		Daha çok kişiye aynı anda eğitim imkânı sağlaması	2		
		Anlatımın basit olması	1		
	Zaman tasarrufu	Derse gitmek için yolda zaman kaybedilmemesi	14	27	77
		Öğrencilerin daha fazla boş vakti olmasını sağlaması	9		
		Ana dersler ile birlikte olmadığı için öğrencilerin yoğun olmaması ve daha rahat etmesi	2		
		Öğrencilerin bütün vakti okulda geçirmediği için öğrencilerin okuldan sıkılmaması	1		
		Öğrencilerin sabahları uykudan kalkmak zorunda kalmaması	1		
	Değerlendirme	Sınav sorularının kolay olması	5	11	
		Sınav sorularının test olması	3		
		Öğrencilerin ortalamalarını yükseltmesi	2		
		Sınavlara son gün çalışılması	1		
	Ekonomi	Oluşacak maliyeti en aza indirmeye yardımcı olması	3	5	
		Yol parası problemi olmaması	2		
	Uzaktan eğitimin dezavantajları	Eğitim durumu	Öğrencilerin öğretim elemanlarına sıkıntı yaşadığı konularda soru yöneltememesi ve öğrencilerin sorularına cevap alamaması	14	22
İnternet yoksa ve ya bilgisayar bozuksa ders dinlenememesi			2		
Ders dinlemek için zorunluluk hissedilmemesi			1		
Yüz yüze eğitime göre daha ciddiyetsiz olması			1		
Adı gibi uzak ve samimiyetsiz bir eğitim olması			1		
Öğrenci kontrolünün zorlaşması			1		
Derslerin önemsenmemesi			1		
Derse pasif katılım olması			1		
Derslerin verimliliği			Bilgilerin kalıcı olmaması	8	
		Yüz yüze eğitimin çok daha verimli olması	5		
		Öğrencilerin yeterince bilgi sahibi olamaması	2		
		Öğretim elemanı olmadan öğrenmenin daha zor olması	2		
		Yazılı temas ve ya mimikler olmadığı için derslerin biraz eksik kalması	1		
		Videolar kitaptan okur gibi olduğundan derslerin çok sıkıcı olması	1		
Değerlendirme		Atatürk İlkeleri ve inkılap Tarihi dersinin sınavlarının daha zor olması	3	5	
		Sınavlara girmek için öğrencilerin başka fakültelere gitmesi	2		
Öğrencilere etkisi		Öğrencilerin yorum gücünü azaltması	2	3	
		Asosyal bir yaşantıya neden olması	1		
Toplam			126	126	126

Uzaktan eğitim uygulaması, yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkında ki öğrenci görüşleri; uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları olmak üzere iki temadan oluşmaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitim uygulamasının daha avantajlı olduğunu düşünmektedir.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik görüşleri, dört alt temayı kapsamaktadır. Bunlar; eğitim durumu, zaman tasarrufu, değerlendirme ve ekonomidir.

En çok görüş belirtilen “eğitim durumu” alt temasına yönelik olarak öğrenciler, derslerde devamsızlık probleminin olmadığını, kendilerine daha fazla vakit ayırabildiklerini, istedikleri zaman, istedikleri kadar ders videolarını izleyebildiklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin, uzaktan eğitim uygulamasının daha avantajlı olduğunu düşünmesine neden olmaktadır. Bu bulgu Balaban (2012, s. 24) tarafından yapılan araştırmada da “Uzaktan eğitim ile öğrenci istediği konularda istediği zamanda bu kaynaklara ulaşarak istediği kadar tekrar yapabilme olanağına sahip olabilmektedir.” şeklinde yer almaktadır.

“Zaman tasarrufu“ alt temasıyla ilgili görüş belirten öğrencilerin büyük çoğunluğu ise uzaktan eğitim uygulamasında derse gitmek için yolda vakit kaybetmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, “ekonomi” alt temasında öğrenciler, derslere katılabilmek için para harcamadıklarından bu uygulamanın avantajlı olduğunu düşünmektedir. Çünkü, uzaktan eğitimde, fiziksel olarak bir buluşma noktası olmadığından dolayı; bu eğitim yol, konaklama ve kişisel giderler gibi maddi yükümlülükler getirmemektedir (Höçük, 2011, s. 4). Ayrıca öğrenciler sınav sorularının kolay ve test şeklinde olmasını da bir avantaj olarak belirtmektedir. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- F2: Derse gitmek için yolda vakit kaybetmiyorum
- F4: Test olarak soruların çıkması bir avantajdır.
- E5: Devam zorunluluğu gibi bir sıkıntı yok
- H2: Bütün vakti okulda geçirseydim okuldan sıkılırdım. Böylesi iyi
- H1: Derslere fiziki olarak katılmayıp zaman kaybını önlemek
- M4: Yolda boşa zaman harcanmıyor. Oturduğumuz yerden dersi dinleyebiliyoruz.

Öğrenciler, “değerlendirme” alt temasında ise sınav sorularının basit test sorularından oluştuğunu ve bu durumun ortalamalarını yükselttiğini belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitim alan öğrenciler, bu eğitim uygulamasının “dezavantaj” temasında, eğitim durumu, derslerin verimliliği, değerlendirme ve öğrencilere etkisi alt temalarında görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilerin “eğitim durumu” alt temasında en çok görüş belirttiği dezavantaj öğretim elemanlarına sorun yaşadıkları konularda soru yöneltememektir. Ayrıca öğrenciler, uzaktan eğitim derslerine devam zorunluluğu olmadığından dersleri izleme zorunluluğu hissetmemektedir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitimden fayda sağlayamamalarına neden olmaktadır. Çünkü uzaktan eğitim kapsamında sözü edilen yararların rolü her ne kadar büyük olsa da, başarıda belirleyici öge, sistemi kullanan kişilerdir. (Savaş’tan aktaran Höçük, 2011, s. 5). Ayrıca, eğitim durumu alt temasında öğrenciler, uzaktan eğitim derslerini ciddiyetsiz bulmakta ve yeterince bilgi sahibi olamadıklarını düşünmektedir.

Ayrıca uzaktan eğitimde öğrenciler, öğretim elemanlarının olmadığını bu nedenle de zorlandıklarını belirtmektedir. Bu durum “derslerin verimliliği” alt temasında öğrencilerin yüz yüze eğitimi daha verimli bulmasına neden olmaktadır. Öğrenciler, uzaktan eğitimde öğrenmenin zor gerçekleştiğini ve öğrenilen bilgilerin de kalıcı olmadığını düşünmektedir.

“Değerlendirme” alt temasında, öğrenciler “avantajlar” temasındaki “değerlendirme” alt temasından tamamen farklı bir bakış açısıyla, yaşadıkları problemleri ortaya çıkarmışlardır. Sınavlara farklı fakültelerde girmek öğrenciler açısından problemlere neden olmaktadır. Ayrıca öğrenciler” avantajlar” temasında sınavların kolay bulmalarına rağmen “dezavantajlar” alt temasında Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin sınavının zor olduğunu belirtmişlerdir

“Öğrencilere etkisi” alt temasında öğrenciler, uzaktan eğitimde derslere internet üzerinden katılım sağlandığından öğrenciler bu durumun sosyalleşememelerine neden olduğunu düşünmektedir. Özer (2011, s. 75) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında da, öğrenciler için uzaktan eğitim programlarının en büyük eksikliğinin iletişim sorunu olduğu belirtmişlerdir. Öğrenciler, iletişimin hem öğretmen hem de öğrenciler ile yeteri kadar sağlanamadığını, bu duruma bağlı olarak sosyalleşmede de sıkıntı yaşadıklarını düşünmektedirler.

Uzaktan eğitim uygulamasını, yüz yüze eğitim ile karşılaştırdığımızda yüz yüze eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkında ki öğrenci görüşleri Tablo 28’de sunulmaktadır.

Tablo 28

Uzaktan Eğitim Uygulamasını, Yüz Yüze Eğitim İle Karşılaştırdığımızda Yüz Yüze Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları Hakkında ki Öğrenci Görüşleri

TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Yüz yüze eğitimin avantajları	İletişim	Dersler karşılıklı etkileşim içerisinde işlendiğinden daha faydalı olması	10		
		Sorulan sorulara anında cevap alındığından daha yüksek başarı elde edilmesi	5	17	
		Yapılan eğitimden anında dönüt alınabilmesi	1		
		Derslerde anlaşılmayan konuların anında açığa kavuşturulabilmesi	1		
	Derslerin verimliliği	Derslerde öğrenilen bilgilerin daha akılda kalıcı olması	7	30	
		Derslerde daha rahat konsantrasyon sağlanması	2		
		Derslerin öğrencileri motive ediyor olması	1	11	
		Dersler esnasında sesli ve görsel öğeler öğrenmede etkili olması	1		
	Öğrencilere etkisi	Sosyal anlamda arkadaşlık ortamının oluşmasını sağlaması	1	2	
		Öğrencilerin üniversitede olduğunu hissetmemizi sağlaması	1		
Yüz yüze eğitimin dezavantajları	Eğitim durumu	Devamsızlığın problem olması	4		
		Zaman kaybı yaşatması	4		
		Maddi olarak külfetli olması	1	11	
		Ders saatlerinin kişiye göre esnek olmaması	1		
		Dinleyicilerin davranışlarının konunun dağılmasına ve gereksiz tekrarlara sebep olabilmesi	1		
	Değerlendirme	Sınavların ezbere dayalı olması ve yoruma yer verilmemesi	2		
		Ödev verilerek değerlendirme yapılması	1	4	18
		Sınavlar test olduğundan çoğu öğrencinin mantığa dayalı cevaplar vererek sınavları geçmesi	1		
	Öğretim elemanı	Öğrencilerin, öğretim elemanlarının kendilerine karşı fazla ön yargılı davrandıklarını ve kendilerini objektif olarak değerlendirmediklerini düşünmeleri	1	3	
		Öğretim elemanının kişiliğine göre dersin verimliliğinin değişebilmesi	1		
		Yetersiz öğretim elemanlarının derslerde fayda sağlanamamasına neden olması	1		
Toplam			48	48	48

Uzaktan eğitim uygulaması, yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında yüz yüze eğitimin avantajları ve dezavantajları hakkındaki öğrenci görüşleri; yüz yüze eğitimin avantajları ve

dezavantajları olmak üzere iki temadan oluşmaktadır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yüz yüze eğitim uygulamasının daha avantajlı olduğunu düşünmektedir. Bu durum uzaktan eğitim uygulaması için de aynıdır. Yani, uzaktan eğitim uygulamasına yönelik görüş belirten öğrenciler, uzaktan eğitim uygulamasının avantajlı olduğunu düşünmektedir (Tablo 27).

“Yüz yüze eğitimin avantajları” teması; iletişim, derslerin verimliliği ve öğrencilere etkisi alt temalarını kapsamaktadır. Öğrencilerin en çok görüş belirttiği “iletişim” alt temasında derslerin, dersleri anlatan ve dinleyenlerin karşılıklı etkileşimiyle işlendiği düşüncesi yer almaktadır. Öğrenciler, karşılıklı etkileşimle işlenen derslerin daha faydalı olduğunu düşünmekte ve bu yüzden de yüz yüze eğitimin avantajlı olduğu yönünde görüş belirtmektedirler.

Dersin verimliliği alt temasında ise öğrenciler, yüz yüze eğitim ile öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğunu belirtmektedir. Ersoy (2015, s. 105) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin çoğunun uzaktan eğitimi etkili bir uygulama olarak görmedikleri ve sınıf ortamında yüz yüze öğrenim görmek istedikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- *F4.7: Sınıf ortamında etkileşim olduğundan ötürü iyi olabilir*
- *E4.12: Derste yorum yapılır, fikirler öne sürülür. Merak edilen sorular sorulur. Öneriler alınır ve birçok avantaj*
- *E4.14: Dersi dinlemek bile konuların akılda kalmasında oldukça faydalı arada sorulan sorularla daha da pekişiyor*
- *H4.2: Daha sağlıklı bir ortamda Karşılıklı irade açıklamaları ile yapılan eğitim daha fazla yararlı olur. Anında soru- cevapla başarı daha yüksek elde edilebilir.*
- *H4.7: Yapılan/ verilen eğitimin dönütü alınabilir. Anlaşılmayan noktalar açığa kavuşturulabilir. Birebir temas kurularak daha etkili eğitim yapılır.*

“Derslerin dezavantajları” teması ise eğitim durumu, değerlendirme ve öğretim elemanı alt temalarını kapsamaktadır. Öğrenciler “eğitim durumu” alt temasında, zaman kaybı yaşadıklarını düşünmektedir. Öğrenci görüşleri incelendiğinde bu durumun iki nedeni olduğu belirlenmiştir. Bunlardan birincisi yüz yüze eğitim uygulamasında devam zorunluluğu olması, ikincisi ise bu eğitim uygulamasının kişiye göre esneklik gösterememesidir. Ayrıca öğrenciler, yüz yüze eğitim uygulamasında maddi külfet yaşadıklarını da belirtmişlerdir. Yüz yüze eğitimle ilişkili olarak öğrencilerin belirttiği bir

diğer dezavantaj ise ders esnasında yaşanan olumsuzluklardır. Öğrenciler bu durumun konuların gereksiz tekrarına ve derslerin uzamasına neden olabildiğini belirtmiştir.

Öğrenciler “değerlendirme” alt temasıyla ilgili olarak, sınavların basit ve yorum gerektirmeyen çoktan seçmeli sorularla yapıldığını düşünmektedir. Ayrıca “öğretim elemanı” alt temasında, öğrenciler, öğretim elemanına göre derste sağlanan verimin değişebildiği ve öğretim elemanının bir öğrenciye karşı oluşan önyargısının sınav sonucunu etkileyebildiği düşüncesine sahiptir.

5.6. Altıncı Alt Amaca Yönelik Bulgular

Uzaktan eğitim uygulamasının Gazi Üniversitesi’nde uygulanış biçimine yönelik öğrenci görüşleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 29’da sunulmaktadır.

Tablo 29

Gazi Üniversitesi’nde Eğitim Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Uygulamasına Yönelik Olumlu ve Olumsuz Görüşleri

TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR	f	f _{kt1}	f _{kt2}
Olumlu Görüşler	Zaman Tasarrufu	Zaman kaybını önlemesi	9	40	67
		Öğrencilerin videoları istediği zaman dinleyebilmesi	6		
		Derslere internetten erişilebilmesi	6		
		Devam zorunluluğunun olmaması	6		
		Derslere ulaşımın kolay olması	6		
		Kaynaklara sanal ortamdan erişilebilmesi	5		
		Daha çok öğrenci kitlesine hitap ediyor olması	2		
	Değerlendirme	Sınavların test olması	5	13	
		Dersleri geçmenin kolay olması	6		
		Öğrencilerin not ortalamasını yükseltmesi	2		
	Diğer	Olumlu yönünün olmaması	5	10	
		Derslerin sistematik olması	2		
		Maliyet tasarrufu sağlaması	2		
		Öğrencilerin derslerde daha az yorulması	1		
		Derslerin Verimliliği			
		Derslerin öğrencilerin bilgilerine katkı sağlaması	1	4	
		Mecburen derse katılımın olmaması	1		
		Öğrenciler en azından temel konularda fikir sahibi oluyor	1		
		Öğrencileri belli bir disipline sokuyor	1		

Olumsuz Görüşler	Derslerin Verimsizliği	Derslerin içeriğinde gereksiz bilgilerin yer alması	5	21	47
		Öğrencilerin derslerde yeterince bilgi sahibi olamaması	3		
		Derslerin önemsenmemesi	3		
		Ders videolarının verimli hazırlanmaması	3		
		Derslerde kalıcı bilgi sağlanamaması	2		
		Derslerin öğrenciler tarafından anlaşılamaması	2		
		Yüz yüze eğitime göre konuların daha az anlaşılması	2		
		Derslerin eğlenceli olmaması	1		
	Eğitim Durumu	Öğrencilerin öğretim elemanı ile iletişim kuramaması	5	16	
		Öğrencilerin öğretim elemanına soru soramaması	4		
		Ders işlenmemesi	2		
		Tamamıyla başarısız bir uygulama olması	2		
		Derslere katılımın yetersiz olması	2		
	Öğretim Elemanı	Öğrencilerin konuları günlük olarak izleme imkanı olmadığından, toplu olarak izlemesi	1	3	
		Öğretim görevlilerinin ders anlatmaması	1		
		Öğretim görevlilerinin aynı ses tonuyla ders anlatması	1		
	Değerlendirme	Öğretim görevlilerinin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyini belirleyememesi	1	4	
		Öğrencilerin farklı fakültelerdeki sınav yerlerini bulurken zorlanmaları	1		
		Derslerin kontrol edilmesinin ve değerlendirmesinin zor olması	1		
		Öğrencilerin fakülte sınavlarıyla aynı zamana denk gelmesinin problem olması	1		
	Öğrenciye Etkisi	Sınavların zor olması	1	3	
		Öğrencilerin pasif hale gelmesi	1		
		Öğrencilerin videoları izleme zorunluluğu hissetmemesi	1		
		Öğrencilerin yorum gücünü azaltması	1		
Toplam			114	114	114

Zorunlu ortak dersleri Gazi Üniversitesi’nde uygulanan uzaktan eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin görüşleri olumlu ve olumsuz görüşler temalarından oluşmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu Gazi Üniversitesi’ inde uygulanan uzaktan eğitim ile ilgili olumlu görüşlere sahiptir.

Olumlu görüşler teması zaman tasarrufu, değerlendirme, diğer ve derslerin verimliliği alt temalarını kapsamaktadır. Öğrenciler “zaman tasarrufu” alt temasında, öğrenciler uzaktan eğitimin zaman kaybını önlediğini düşünmektedir. Öğrencilerin videoları istediği yer ve

zamanda izleyebilmesi, daha çok öğrenci kilesine bir anda hitap ediyor olması bu düşüncenin nedenleridir. Bu bulgular Ersoy (2015) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Öğrenciler dersin uzaktan eğitim ile sunulan etkileşim olanaklarını yüksek düzeyde bulmakta ve derse istedikleri yerden katılarak okula gitmek zorunda olmamalarını da bu sistemin sunduğu olumlu bir olanak olarak görmektedirler (Erosoy, 2015, s.105). Ayrıca öğrenciler, derslere internet üzerinden erişim sağladıklarından derslere ulaşmanın kolay olduğunu düşünmekte ve devam durumunun kontrol edilmemesinden memnuniyet duymaktadırlar. O'malley ve McCraw (1999) tarafından yapılan çalışmada öğrenciler, geleneksel öğretime karşın uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik olarak, uzaktan öğrenmenin öğrenenlere daha çok esneklik sunduğu ve bu şekilde zamanlarını daha etkili kullanabildikleri belirlenmiştir. “Değerlendirme” alt temasında ise öğrenciler ölçme işleminin test şeklinde yapıldığını belirtmektedir. Öğrenciler, bu ölçme yöntemiyle sınavlardan yüksek notlar aldıklarını düşünmekte ve bu durum not ortalamalarını yükseltmektedir. “Diğer” alt temasında öğrenciler, derslerin sistematik olarak işlendiğini ve derslerde daha az yorulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, uzaktan eğitimin eğitim maliyetini düşürdüğünü belirtmişlerdir. “Derslerin verimliliği” alt temasında öğrenciler derslere gönüllü olarak katıldıklarından bu durumun kendilerinin daha disiplinli olmasını sağladığını düşünmektedir. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- *F2: Rahat bir ortamda görüşme olanağı buldum*
- *F8: İstediğimiz zamanda anlamadığımız konuları tekrar edebiliyorduk*
- *F12: Devam zorunluluğu yok, istediğimiz zaman istediğimiz yerde izleyebiliyoruz.*
- *E3: Öğrenciler için ekstra bir zorluk yaratmıyor, zamandan fayda sağlıyor*
- *H4: Sistematik, test olması, erişim kolaylığı var.*

“Olumsuz görüşler” teması beş alt temayı kapsamaktadır. Bunlar; derslerin verimsizliği, eğitim durumu, öğretim elemanı, değerlendirme ve öğrenciye etkisidir. Öğrenciler “derslerin verimsizliği” alt temasında, derslerin içeriğinin yetersizliğinden ve videoların verimli hazırlanmamış olmasından dolayı uzaktan eğitim derslerinin verimsiz olduğunu düşünmektedir. Öğrenciler bu dersleri anlamadıklarını ve derslerde yeterince bilgi sahibi olamadıklarını belirtmişlerdir. “Eğitim durumu” alt temasında, öğrenciler öğretim

elemanlarıyla iletişim kuramadıklarını ve soru soramadıklarını belirtmişlerdir. Gürbüz (2014) tarafından yapılan araştırmanın bulguları da, uzaktan eğitim sisteminin olumsuz yönleri arasında öğrencilerin işlenen derslere bire bir uygun materyal bulmakta zorlanmaları, derse yönelik bir sorunla karşılaştıklarında karşılarında doğrudan ulaşabilecekleri bir öğretim elemanının olmaması ile materyal ve dersleri yetersiz bulmaları gibi sorunlar öne çıkmaktadır. Öğrenciler uzaktan eğitim uygulamasının tamamıyla başarısız bir uygulama olduğunu ve derslere katılımın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. “Öğretim elemanı” alt temasında öğrenciler öğretim görevlilerinin ders anlatımını yetersiz bulmakta ve uzaktan eğitimden kaynaklı olarak öğrencilerin hazırbulunuşluklarına uygun olmayan düzeyde ders anlatıldığını düşünmektedir. “Değerlendirme” alt temasında, öğrenciler farklı fakültelerde olan sınav yerlerini bulurken zorlandıklarını ve ortak sınavların bölüm sınavlarıyla aynı günlerde olabildiğini belirtmişlerdir. “Öğrenciye etkisi” alt temasında ise öğrenciler uzaktan eğitim derslerinin kendilerini pasif hale getirdiğini ve yorum yapma yeteneklerini azalttığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki orijinal ifadelerinden bazı örnekler:

- *F6: Kontrol etmesi ve değerlendirilmesi çok zor. Sebebi, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinin kestirilememesi*
- *F10: Yeterince bilgi sahibi olamamak, sıkıntı yaşadığımız konuda soru yöneltememek ve yorum gücünü azaltması.*
- *E4: Birebir öğrenemiyorsun, muhatabın yok, anlamıyorsun, danışacağın kimse yok.*
- *H5: Derslerin gereksiz bilgilerle doldurulması, seviye düşüklüğü.*
- *H8: Sıradan ve özensiz buluyorum*
- *T4: Fakülte sınavlarımızla aynı zamana denk geliyor genelde, başka bilmediğimiz fakültede sınav yeri zor bulunuyor.*

BÖLÜM VI

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara ilişkin tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar, araştırmanın alt amaçlarına göre açıklanmıştır.

6.1.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Sonuçlar

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim yoluyla alan öğrencilerin bu derslere yönelik görüşleri; olumsuz görüşler, üniversite eğitim programında yer almasının gerekliliğine yönelik görüşler ve olumlu görüşler şeklinde üç boyutta incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Öğrenciler, zorunlu ortak derslerden yeteri kadar verim sağlayamamakta ve bu derslere yalnızca sınavlarda başarılı olmak için katılmaktadır. Öğrenciler, öğretim elemanlarının ise derslerde isteksiz olduklarını düşünmektedir. Bu durum zorunlu ortak derslerin öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından önemsenmemesine neden olmaktadır.

- Öğrencilerin zorunlu ortak dersler ile ilgili olumsuz görüşlerinin temel nedeni bu derslerin içerikleridir. Zorunlu ortak derslerin içeriklerinin üniversite seviyesine uygun olarak düzenlenmediği vurgulanmıştır. Başka bir deyişle, zorunlu ortak derslerin içerikleri, öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesinin altındadır.
- Öğrencilerin çoğunluğuna göre zorunlu ortak dersler milli değerleri kazandırması amacı ile üniversite eğitim programında yer almalıdır. Ancak uygulamadan kaynaklı olarak yeterli verim elde edilememektedir.

6.1.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Sonuçlar

Zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasına yönelik bulgular çeşitli boyutlarda incelenmiştir. Bunlar;

- Uzaktan eğitim kavramına ilişkin öğrenci görüşleri,
- Yüz yüze eğitim kavramına yönelik öğrenci görüşleri,
- Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve ya yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, bu dersler arasında en çok ve en az faydalı bulduğu dersler,
- Zorunlu ortak dersleri, uzaktan ve ya yüz yüze eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin bu derslerin içeriğine, işlenişine (eğitim durumuna), değerlendirmesine yönelik görüşleridir.

Bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

Uzaktan eğitim kavramına ilişkin öğrenci görüşler;

- Öğrenciler uzaktan eğitim kavramını tam olarak tanımlayamamışlardır. Uzaktan eğitimi genel olarak, elektronik bir nesne ile ilişkilendirerek veya yüz yüze eğitime göre avantaj veya dezavantajlarına odaklanarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin bu tanımlamalarında uzaktan eğitime yönelik eleştirel düşünceleri de yer almaktadır.

Yüz yüze eğitim kavramına yönelik öğrenci görüşler;

- Yüz yüze eğitim kavramını öğrenciler genel olarak, öğretici ve öğrencinin bir arada bulunması, rahat bir şekilde iletişim kurabilmeleri olarak tanımlamışlardır.
- Öğrenciler yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha etkili, uygulamalı, ders işlemeye elverişli ve en yaygın öğretim yöntemi olduğunu düşünmektedir.

- Bazı öğrenciler, hem zorunlu ortak derslerin işlenişinde hem de bu ders içeriklerinin hazırlanmasında alan derslerine gösterilen özenin gösterilmediğini ve öğretim elemanlarının zorunlu ortak derslerde bilgi aktarırken isteksiz davrandığını düşünmektedir. Bu durum öğrencilerde hem zorunlu ortak derslerin önemli olmadığı algısını uyandırmakta hem de bu derslerden faydalanamamalarına neden olmaktadır. Tüm bu problemlerin sonucu olarak da öğrenci görüşlerinin bir kısmında, zorunlu ortak derslerin üniversite eğitim programında yer almasının gereksiz olduğuna ve bu derslerin eğitim programlarından kaldırılmasına yönelik öneriler yer almaktadır.
- Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim yoluyla alan öğrenciler, bu dersler için uzaktan eğitim uygulamasının uygun olmadığını düşünmektedir.
- Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitimle alan öğrenciler, bu derslere ilişkin videoları izlememektedir. Bu durumun nedeni ise videolardaki sıkıcı anlatım, devam zorunluluğunun olmaması, ders içeriklerinin öğrencilerin bildikleri konulardan oluşması ve sınavların kolay olmasıdır. Öğrenciler sınavlarda başarılı olmak için ise öğretim yönetim sistemine yüklenen dokümanlara ve geçmiş yıllardaki sınav sorularına çalışmaktadır.

Zorunlu ortak dersleri uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulaması yoluyla alan öğrencilerin, bu dersler arasında en çok ve en az faydalı bulunduğu derslere yönelik görüşler;

- Hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim alan öğrenciler, öğretim elemanının anlatımına bağlı olarak dersi daha faydalı veya daha az faydalı bulmaktadır. Öğretim elemanları, dersleri ne kadar eğlenceli, güncel öğretim yöntemlerinden faydalanarak ve derslerde öğrencilerin daha aktif olduğu şekilde işlerse öğrenciler derslerin o kadar faydalı olduğunu düşünmektedir.
- Yüz yüze eğitim alan öğrenciler Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini anlatan öğretim elemanlarının dersleri objektiflikten uzak ve yanlı bir şekilde anlattıklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini yetersiz bulmasına sebep olmaktadır. Uzaktan eğitimde ise böyle bir probleme rastlanmamaktadır.

- Uzaktan eğitim dersleri, asenkron şekilde işlendiğinden öğrenciler, ders anlatımı esnasında soru sormamaktadır. Soru sormak için oluşturulan formlara öğrenciler sorularını yazmakta ancak öğretim elemanları bu sorulara cevap vermemektedir.
- Öğrencilerin hem en faydalı bulduğu ders hem de en az faydalı bulduğu ders yabancı dil dersidir. İki grupta yer alan öğrenciler de yabancı dilin meslek hayatı, günlük yaşam aktiviteleri, eğitim gibi çeşitli alanlarda kendilerine faydalı olacağından en çok faydalı olan dersin yabancı dil dersi olduğu düşüncesine sahiptirler. En az faydalı ders olmasının sebebi ise yabancı dil dersinin içeriğinin basit düzeyde olmasıdır. Bu durum öğrencilerin bilgi seviyelerinin üzerine çıkamamasına neden olmaktadır.
- Öğrenciler, yabancı dil dersinin uygulamaya dayalı bir ders olduğunu düşündüğünden uzaktan eğitim uygulamasına uygun olmadığını, yüz yüze eğitim uygulamasına daha uygun olduğunu belirtmektedir. Yabancı dil dersinin uzaktan eğitime uygun olduğunu düşünen öğrenciler de bulunmaktadır. Bu öğrenciler ise ders videolarını birçok kez izleyebildikleri ve videolarda daha fazla örnek görebildikleri için uzaktan eğitimi tercih etmektedirler. Bu durum yabancı dil derslerinin kalıcılığını arttırmaktadır.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi, öğrenciler tarafından milli duygular nedeniyle faydalı bulunmaktadır. Öğrenciler, tarih öğrenmenin gelecek nesillere güç vereceği ve birlik bilincini oluşturacağı düşüncesine sahiptir. Öğrencilerin bu dersin daha az faydalı olduğunu düşünme nedeni ise öğretim elemanlarından kaynaklanmaktadır. Uzaktan eğitim alan öğrenciler, öğretim elemanlarının ders videolarını çekerken metinleri okuduklarını, düz anlatım metodu haricinde herhangi bir öğretim yöntemi kullanmadıklarını belirtmiştir. Yüz yüze eğitim alan öğrencilerin de bu dersi daha az faydalı bulma sebebi aynıdır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler, kendi ülkelerinin tarihi yerine farklı bir ülkenin tarihini öğrendikleri için Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersini almaktan rahatsızlık duymaktadır.

Zorunlu ortak dersleri, uzaktan ve ya yüz yüze eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin bu derslerin içeriğine yönelik görüşler;

- Yabancı dil dersinin içeriğinde yer alan konular, temel grammer ve kelime bilgisinden oluşmaktadır. Ancak bu konuların düzeyi öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesinin altında olduğundan öğrenciler konuların basit olduğunu düşünmektedir.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriği Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminden, Cumhuriyetin ilanını da içine alan konulardan oluşmaktadır. Bu içerik hem uzaktan eğitimde hem de yüz yüze eğitimde değişmemektedir.
- Öğrenciler, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ders içeriğinin çok fazla ayrıntılı bilgiden oluştuğunu belirtmektedir. Bu durum öğrencilerin bilgileri ezberlemesine neden olmaktadır.
- Her iki grupta da yer alan öğrenciler, Türk dili dersinin içeriğinin konuşma ve yazma becerilerinden oluştuğunu belirtmektedir. Öğrenciler bu içeriği faydalı bulmaktadır. Ancak içerik öğrencilerin daha önce öğrendikleri konulardan oluştuğundan öğretim elemanlarının farklı bir tarzda anlatmalarını beklemektedirler.

Zorunlu ortak dersleri, uzaktan ve ya yüz yüze eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin bu derslerin işlenişine (eğitim durumuna) yönelik görüşleri;

- Uzaktan eğitim alan öğrenciler zorunlu ortak derslerin işlenişi (eğitim durumu) ile ilgili olarak videoların sıkıcı ve yetersiz olduğu görüşündedirler. Bu durumun nedeni öğretim elemanlarının ders videolarında konuları anlatmak yerine ellerindeki metinleri okumakla yetinmesinden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler de videoları izlemeden, sınavlardan önce fotokopiler ve çeşitli kaynaklara çalışmaya yönelmektedir.
- Yüz yüze eğitim alan öğrenciler, zorunlu ortak derslerin işlenişi(eğitim durumu) ile ilgili düz anlatım yöntemiyle ve ezbere dayalı yapıldığını belirtmektedir. Bu durum derslerin önemsenmemesine ve yetersiz bulunmasına neden olmaktadır.
- Her iki grupta yer alan öğrencilerde yabancı dil dersinin kuramsal bilgiyi aktarmak yerine, pratiğe yönelik olarak anlatılmasını istemektedir.
- Öğrenciler, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin düşüncelerini özgürce paylaşabilecekleri, derslerde tarafsızlığın hakim olduğu bir ortamda işlenmesini istemektedir. Böylece derslerin daha verimli olacağı görüşündedirler.

Zorunlu ortak dersleri, uzaktan ve ya yüz yüze eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin bu derslerin değerlendirilmesine yönelik görüşleri;

- Uzaktan eğitim alan öğrenciler, zorunlu ortak derslerin tamamı için derslerde uygulanan ölçe ve değerlendirme yöntemiyle ilgili ortak görüş belirtmiştir. Sınavlar, basit sorulardan oluşan, çoktan seçmeli ölçe yöntemiyle yapılmaktadır. Bazı öğrenciler bu durumdan sınavlarda başarılı olmak kolay olduğundan memnunken, bazı öğrenciler ise sınavların bilgi düzeyini ölçmede, bilen ve bilmeyen öğrencinin ayrılmasında yetersiz kaldığını düşünmektedir.
- Yüz yüze eğitim alan öğrenciler, zorunlu ortak derslerin ölçe ve değerlendirme yöntemiyle ilgili ortak görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler sınavların zor, ayrıntılı ve çoğunlukla ezberlenmesi gereken bilgilerden oluştuğu görüşündedirler.
- Her iki grupta yer alan öğrenciler de ölçe ve değerlendirmenin süreç değerlendirmesi şeklinde, öğrencilere proje veya ödevler verilerek yapılabileceğini, sadece sınavlara bağlı kalınmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

6.1.3. Üçüncü Alt Amaca ilişkin Sonuçlar

Zorunlu ortak derslerin daha yararlı olması için uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin önerileri; derslerin içeriği, işlenişi (eğitim durumu), ölçe ve değerlendirme uygulaması ve geneli olarak boyutlandırılarak incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

Derslerin içeriğiyle ilgili öneriler;

- Öğrenciler, zorunlu ortak derslerin içeriklerinin güncel konulardan, günlük hayatta kullanılabilecek faydalı bilgilerden oluşacak şekilde ve daha özenli bir şekilde tekrar hazırlanmasını önermektedir.
- Öğrenciler, zorunlu ortak derslerin içeriklerinin eğitim aldıkları uzmanlık alanlarına göre tekrar düzenlenmesini istemektedir.
- Öğrenciler, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriğinin güncel, ilgi çekici ve yakın tarihimizi de içine alacak şekilde tekrar düzenlenmesinin daha faydalı olacağı görüşündedir.

Derslerin işlenişi (eğitim durumu) ile ilgili öneriler;

- Uzaktan eğitim alan öğrenciler, zorunlu ortak derslerin yüz yüze eğitim uygulaması ile uygulanmasını isterken, yüz yüze eğitim alan öğrenciler uzaktan eğitimin uygun olduğu düşüncesindedir.
- Uzaktan eğitim alan öğrenciler, asenkron olarak uygulanan derslerde sorularına cevap alamadıkları için bu derslerin senkron bir şekilde veya öğretim elemanlarıyla bazı zamanlarda aynı zaman ve mekanda bulunabilecekleri şekilde tekrar düzenlenmesini istemektedir.
- Her iki grupta yer alan öğrenciler de derslerin yalnızca kitapta yer alan bilgilerin düz anlatım metoduyla anlatılmasını istememektedir. Öğrenciler, öğretim elemanlarından ders içeriklerini, uygun video ve görsellerle, kavram ve zihin haritalarıyla görselleştirerek, aktif öğretim yöntemleriyle anlatmalarını istemektedir.

Derslerin ölçme ve değerlendirme uygulamasıyla ilgili öneriler;

- Uzaktan eğitim alan öğrenciler, uygulanan ölçme ve değerlendirme yönteminin bilgi düzeylerini ölçmediğini, çalışmayan ve derse katılmayan öğrencilerin de sınavlarda başarılı olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle yapılan uzaktan eğitim uygulamasının zorluk düzeyine uygun, bileni ayırt edici soruların yer aldığı bir ölçme önermektedirler.
- Yüz yüze eğitim alan öğrenciler, bilgi düzeylerinin ölçülmesinde yalnızca sınav yapılmasının doğru olmadığını, süreç değerlendirmesinin de amaçlandığı farklı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden faydalanılması gerektiğini belirtmektedir.

Derslerin geneli ile ilgili öneriler;

- Öğrenciler derslere gereken önemin verilmediğini, kaldırılmasının veya bu derslerin seçmeli olmasının daha uygun olacağını düşünmektedir.
- Yabancı uyruklu öğrenciler, zorunlu ortak derslerden muaf olmak istemektedir.

6.1.4. Dördüncü Alt Amaca ilişkin Sonuçlar

Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrencilerin zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik olarak uzaktan ve yüz yüze eğitim dışında bir öğretim uygulamasına yönelik önerileri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğrenciler, zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik bir öğretim uygulaması önermek yerine bu derslerin üniversite eğitim programından kaldırılmasını istemektedir. Çünkü bu derslerin içerikleri daha önceki eğitim yaşantılarında öğrendikleri konulardan oluşmaktadır ve öğrenciler bu nedenle dersleri verimli bulmamaktadır. Aynı nedenlerden dolayı yalnızca sınav yapılmasını ve başarılı olanların derslerden muaf olmasını isteyen öğrenciler de bulunmaktadır.
- Uzaktan eğitim alan öğrenciler, derslerin öğretim elamanlarıyla yüz yüze işlenebileceği bir öğretim yönteminin daha uygun olacağı görüşündedir. Öğrencilerin bu görüşlerinin nedeni uzaktan eğitimde dersleri anlatan öğretim elemanlarının dersleri daha verimli anlatmaları öğrencilerin dersleri daha faydalı bulmasını sağlamaktadır.
- Öğrenciler, uygulamaya veya ödev hazırlamaya yönelik öğretim yöntemlerinin derslerin kalıcılığını arttırdığını düşünmektedir. Derslerin daha eğlenceli olmasını isteyen öğrenciler, derslerin drama veya gezi gözlem yoluyla işlenebileceğini düşünmektedir. Yüz yüze eğitim alan öğrenciler ayrıca grup çalışması da önermektedir.
- Uzaktan eğitimde soruları cevaplanmayan öğrenciler, derslerin senkron veya yüz yüze ve uzaktan eğitimin bir arada kullanıldığı bir öğretim yönteminin daha faydalı olacağı görüşündedir.

6.1.5. Beşinci Alt Amaca ilişkin Sonuçlar

Zorunlu ortak derslerin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri karşılaştırıldığında bu öğretim uygulamalarının avantaj ve dezavantajlarına yönelik bulgular incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Öğrenciler, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha avantajlı olduğu görüşündedir.
- Öğrenciler, uzaktan eğitim uygulamasını zaman kaybı yaşanmaması açısından daha verimli bulmaktadır. Öğrenciler, yüz yüze eğitim uygulamasında ise zaman kaybı yaşadıklarını düşünmektedir. Bunun nedeni hem derslerde yaşanan olumsuzlukların

(gürültü, sınıf içerisindeki fiziksel yetersizlikler vb.) hem de sorulan gereksiz soruların fazladan konu tekrarına neden olmasıdır.

- Uzaktan eğitimde öğrenciler konuları tekrar tekrar izleyebilmekte, derslere istedikleri zaman ve mekandan katılım sağlayabilmektedir. Uzaktan eğitim uygulaması öğrencilerin bireysel farklılıkları doğrultusunda, öğrenme hızına göre farklılık gösterebilmektedir. Ancak yüz yüze eğitim alan öğrencilerin belirli zaman ve mekanda derslere katılması gereklidir ve dersler öğrenciye göre esneklik gösteremez.
- Uzaktan eğitimde öğrencilerin derslere sürekli devam edip etmediği kontrol edilmediğinden çoğu zaman öğrenciler dersleri izlememektedir. Bu durum öğrencilere maliyet açısından tasarruf sağlamaktadır. Yüz yüze eğitimde ise derslere devam zorunluluğu olduğundan bu durum öğrencilere belli bir maddi külfet oluşturmaktadır.
- Öğrenciler, uzaktan eğitime bireysel katılım sağladığından ve sınıf ortamı gibi toplu bir ortama gitmelerine gerek kalmadan dersleri izleyebildiklerinden, arkadaşlarını tanıyamamakta asosyal bir yaşam sürmektedirler. Ancak öğrenciler yüz yüze eğitim uygulaması ile daha rahat arkadaş edinmekte ve daha sosyal bir eğitim hayatı geçirmektedirler.
- Zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitimle alan öğrenciler, uzaktan eğitim için basit sınav soruları hazırlandığından derslerde yüz yüze eğitimde olduğu gibi yoğun çaba harcamadan başarılı olabilmektedir.
- Uzaktan eğitim alan öğrenciler, öğretim elemanlarına yüz yüze eğitimde olduğu gibi rahat bir şekilde soru sormadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum uzaktan eğitiminle alınan derslerin kalıcılığını azaltmakta ve bilgilerin tam olarak anlaşılamamasına neden olmaktadır. Yüz yüze eğitimde ise öğretim elemanı ile rahat bir şekilde iletişim kurabilen öğrenciler, anında dönüt alabilmenin kendilerini motive ettiğini, başarılarını arttırdığını belirtmişlerdir.
- Uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde olduğu gibi devam zorunluluğu olmadığından öğrenciler uzaktan eğitim derslerini izleme zorunluluğu hissetmemekte ve çoğu zaman ders videolarını izlememektedirler öğrenciler bu durumun bir avantaj olduğunu düşünmektedir. Bazı öğrenciler bu durumun avantaj bazıları ise dezavantaj olduğunu düşünmektedir.

- Öğrenci görüşlerine göre yüz yüze eğitimde öğretim elemanlarının öğrencilere karşı önyargısı oluşabilmekte ve bu durum sınav başarısını etkileyebilmektedir. Uzaktan eğitimde ise öğrenciler böyle bir sorun yaşamamaktadırlar.

6.1.6. Altıncı Alt Amaca ilişkin Sonuçlar

Uzaktan eğitim uygulamasının Gazi Üniversitesi'nde uygulanış biçimine yönelik öğrenci görüşlerine yönelik bulgular incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Gazi Üniversitesi'nde uygulanan uzaktan eğitim uygulaması, öğrencilerin uzaktan eğitim algısıyla benzerlik göstermektedir.
- Öğrenciler yapılan bu uzaktan eğitimin, zaman kaybını önlediğini ve videoları istedikleri zaman izleyebilmelerinin onlara zaman konusunda esneklik sağladığını belirtmişlerdir.
- Uzaktan eğitim dersleri asenkron olarak işlendiğinden dersleri izleyen öğrenciler, takip edilememektedir. Bu durum derslere devam zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır ve öğrenciler videoları izleme mecburiyeti hissetmemektedirler. Bu durumun bazı öğrenciler avantaj bazıları ise dezavantaj olduğunu düşünmektedir.
- Uzaktan eğitimle alınan zorunlu ortak derslerin sınavları test şeklinde yapılmaktadır. Ayrıca, hem soruların kolay olması hem de sınavlarda çoğunlukla geçmiş yıllarda sorulan sorulara yer verilmesi öğrencilere geçme kolaylığı sağlamaktadır.
- Öğrenciler ders içeriklerinde yer alan bazı bilgilerin gereksiz olduğunu düşünmektedir.
- Öğrenciler öğretim elemanlarına anlamadıkları konularla ilgili soru soramamaktadır. Çünkü öğretim elemanları öğrencilerin öğretim yönetim sistemi üzerinden sordukları soruları yanıtlamamaktadır.
- Öğrenciler devam zorunluluğu olmadığından ders videolarını izlemediklerini belirtmişlerdir.
- Öğrenciler, öğretim elemanlarının ders videolarında düz anlatım metodu kullandıklarını ve aynı ses tonuyla ellerinde yer alan metinleri okumakla yetindiklerini belirtmişlerdir. Bu nedenlerle öğrenciler videoların kalitesiz

olduğunu belirtmişlerdir. Yaşanan problemler öğrencilerin Gazi Üniversitesi'nde uygulanan uzaktan eğitim uygulamasını başarısız olarak algılamasına neden olmaktadır.

6.2. Tartışma

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi, ülkedeki bireylerin eğitim seviyesiyle paralellik göstermektedir. Günümüzde bilgiye kolay erişebilen, onu kullanıp üretimine katkı sağlayabilen, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip olan, kendisini sürekli geliştiren, evrensel ve ulusal değerleri özümsemiş bireylere gereksinim duyulmaktadır (Saraçaloğlu ve Kaşlı, 2001). Tüm eğitim kademelerinde özellikle de üniversitelerde bu niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Yukarıda sözü edilen özelliklerin bilincinde olan ülkeler, artan nüfuslarını nitelikli ve hızlı bir şekilde eğitebilmek için artık yüz yüze eğitimin yetersiz kaldığının farkındadırlar. Bu nedenle kitlelere daha kolay bir şekilde ulaşmanın mümkün olduğu uzaktan eğitim hızla yaygınlaşmaktadır ve günümüzde uzaktan eğitim beklentilere cevap verebilecek en ideal eğitim uygulamalarından biri olarak düşünülmektedir. Yüz yüze eğitim uygulamasına göre birçok avantajıyla dikkat çeken uzaktan eğitim, ancak doğru tasarlandığında ve uygulandığında etkili bir öğretim uygulamasıdır. Zorunlu ortak dersleri hem uzaktan hem de yüz yüze eğitim uygulaması ile alan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin derslerin içeriği, ders işleniş (eğitim durumu) ve değerlendirme basamaklarında problemler yaşadığı belirlenmiştir. Belirlenen bu problemler asıl sorunun öğretim uygulamasında olmadığını, öğretim uygulamasının tasarımından kaynaklandığını ortaya çıkarmaktadır. Ancak bu öğrencilerin uzaktan ve yüz yüze eğitim algısını olumsuz etkilemekte ve özellikle yeni karşılaştıkları uzaktan eğitimin verimsiz bir öğretim uygulaması olarak algılanmasına sebep olmaktadır.

Öğrencilerin her iki grupta da ders içerikleriyle ilgili iki temel problemi vardır. Bunlardan birincisi ders içeriklerinin üniversite düzeyine göre basit ve yetersiz olmasıdır. İkinci problem ise yüz yüze eğitim uygulamasında yer alan ders içerikleri, uzaktan eğitim videosuna uyum sağlayacak şekilde yenilenmeden, ders içerikleri aynı kalarak uzaktan eğitim videoları hazırlanmasıdır. Bu problemlerin çözümlenebilmesi için ders içeriklerinin değişen koşullara uygun olarak geliştirilmesi ve öğretim elemanlarının da bu süreçte ders

içeriği hazırlama konusunda kendisini geliştirmesi gerekmektedir. Çünkü, her iki eğitim uygulamasının da etkili ve nitelikli olabilmesi için öğretim uygulamaları bilimsel bilgilere dayalı olarak program geliştirme ve alan uzmanları tarafından tasarlanmalı, pilot uygulamaları yapılmalı ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra uygulamaya geçilmelidir.

Öğrencilerin ders işlenişi(eğitim durumu) boyutunda yaşadığı problem öğretim elemanlarının her iki grupta da öğrencilerin pasif olduğu öğretim yöntemleriyle ders işlemeleridir. Öğretim elemanları, ders işleyecekleri öğretim uygulamasına uyum sağlayacak öğretim yöntemleri tercih etmelidir. Öğretim elemanlarının bu tercihi yapabilmesi için gerekli öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bu öğretmenli meslek bilgisi ise çalıştıkları kurumlar tarafından verilecek hizmet içi eğitimlerle öğretim elemanlarına kazandırılmalıdır.

Öğrencilerin değerlendirme boyutunda yaşadıkları problem sınavların güçlük ve ayırt edicilik düzeyinin düşük olmasıdır. Öğrenciler değerlendirmenin süreç değerlendirmesi şeklinde yapılmasını önermektedir. Öğrenciler bu problemin çözümüyle ilgili isabetli bir saptamada bulunmuştur. Çünkü süreç değerlendirmesinde öğrencilerin etkinlikleri biçimlendirme ve davranış geliştirmeye yönelik ara değerlendirme sonuçları öğretim süreci içerisinde kontrol edilebileceğinden öğrencilerin başarılarıyla ilgili tutarlı ve yerinde bir karara varılabilecektir

Gazi Üniversitesi'ndeki uzaktan eğitim uygulamaları eş zamansız derslerle yapılmaktadır. Bu durum öğrencilerin videoları izleyip izlemediklerinin kontrol edilememesine neden olmaktadır. Ayrıca öğretim elemanlarıyla öğrencilerin iletişim kuramaması da yapılan bu uygulamanın diğer bir problemidir. Problemlerin giderilebilmesi için uygulamalar eş zamanlı yapılmalı veya yapılan eş zamansız uygulamalar yüz yüze eğitimlerle desteklenmelidir. Çünkü uzaktan eğitim uygulamalarının daha etkili ve nitelikli olabilmesi öğrencilerin öğretim elemanlarıyla sorunsuz bir şekilde iletişim kurmasına bağlıdır.

Öğrencilerin bulgularında zorunlu ortak derslerle ilgili birçok problem belirlenmiş ve bunlardan bazıları yukarıda açıklanmıştır. Bu dersler, eğitim öğretim programlarında yer alan dersler olmasına karşın, öğrenciler için önemli dersler arasında yer almamaktadır.

Bu bulgular doğrultusunda öğrenciler derslere katılmakta isteksiz davranmakta ve derslere olan bu ilgisizlik sonucu öğrenciler verim sağlayamamaktadır. Zorunlu ortak derslerle ilgili

bu problemler çözümlenmedikçe hangi öğretim uygulaması kullanılırsa kullanılsın öğrenciler bu derslere karşı olumsuz tutumlarını devam ettirecekler ve bu dersleri üniversite eğitim programlarında yer alan gereksiz dersler olarak algılayacaklardır.

Zorunlu ortak derslerin yalnızca 51 dersler olarak değerlendirilmesi üniversitelerde eğitimin kalitesini genel olarak etkileyebilir. Öğrencilerin olumsuz algılarının ortadan kalkması için üniversite eğitim öğretim programında yer alan üç ders türü olan alan dersleri, seçmeli dersler ve zorunlu ortak derslerin tamamı için eşit seviyede kaliteli/nitelikli bir eğitim verilmesi sağlanmalıdır. Eğitimin kalitesini/niteliğini arttırmak için zorunlu ortak derslerle ilgili program değerlendirme çalışması yapılabilir. Her kademedeki bütün öğrencilerin kaliteli/nitelikli bir eğitim almak hakkıdır ve bu eğitim öğretim programının tasarımı, uygulaması ve değerlendirmesi ise sabır, emek ve bilgi gerektirir.

6.3. Öneriler

6.3.1. Uzaktan Eğitim Programı Hazırlayan Uzmanlara Yönelik Öneriler

- Zorunlu ortak derslerin içerikleri üniversite birinci sınıf düzeyine göre yeniden düzenlenmelidir.
- Zorunlu ortak derslerin içerikleri değişik alanlarda okuyan öğrencilerin alanlarında faydalanabilecekleri bilgilere yer verilecek şekilde tekrar düzenlenmelidir.
- Zorunlu ortak derslerin sınavlarını farklı fakültelerde yapmak öğrencileri zor durumda bıraktığından, öğrencilerin bulundukları fakültelerin farklı sınıflarında sınavlar yapılmalıdır.
- Uzaktan eğitim sınav soruları içerikte yer alan konuları kapsayacak şekilde hazırlanmalı ve süreç değerlendirmesi yapılmalıdır.
- Uzaktan eğitime ek olarak öğrencilerin öğretim elemanlarıyla en az haftada bir kez bir araya gelerek öğretim elemanlarına soru sorabilecekleri ve uygulama yapabilecekleri derslere yer verilmelidir.
- Ders videolarını öğrencilerin izleyip izlemedikleri öğretim elemanları tarafından takip edilmelidir. Devam zorunluluğunun olması zorunlu ortak derslere karşı öğrencilerin, “önemsiz dersler” algısını ortadan kaldırmasına yardımcı olacaktır.

- Öğretim elemanlarının videolarda uyguladıkları öğretim yöntemi uzaktan eğitim derslerinin verimini etkilemektedir. Bu nedenle öğretim elemanları, ders videolarında güncel ve öğrencilerin daha aktif olabileceği öğretim yöntemi tercih etmelidir.
- Türk dili ders işlenişinde ilgi çekici ve öğrencileri merkeze alıp onları aktif kılan öğretim yöntemleri tercih edilmelidir.
- Yabancı dil dersinin içeriği, basit grammer bilgileri yerine eğitim ve meslek yaşantılarına fayda sağlayacak şekilde düzenlenmelidir ve öğrencilerin pratik yapabileceği etkinlikler de ders işlenişinde yer almalıdır.
- Yabancı dil dersinin öğretimine yönelik olarak öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine göre seviye sınıfları oluşturulabilir. Bu sınıflardaki öğrencilerin ilgi, bilgi ve becerilerine göre ders içeriklerinin hazırlanmasının verimi arttıracığı düşünülmektedir.
- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriği güncel, yakın tarihimizin de yer aldığı, ilgi çekici konulardan oluşacak şekilde tekrar düzenlenmelidir.

6.3.2. Yükseköğretim Kurumlarına Yönelik Öneriler

- Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının verimliliğinin denetlenmesi sağlanmalıdır.
- Yükseköğretim kurumları uzaktan eğitim uygulamasına başlamadan önce fiziki koşullarını denetleyerek eksikliklerini tamamlamalı ve öğrencilerin uzaktan eğitime ulaşım ulaşamayacağını belirlemelidir.
- Uzaktan eğitim videolarında ders anlatan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim uygulaması ile ilgili yeterliliği belirlenmelidir. Yeterliliği istenilen düzeyde olmayan öğretim elemanları bir ön eğitim programına alınmalıdır.
- Uzaktan eğitim uygulaması sonucunda yalnızca öğrenciler değerlendirilmemelidir. Uzaktan eğitimi hazırlayan kurumun, çalışanların ve birimlerinde değerlendirilmesi gerekmektedir.
- Uzaktan eğitim programlarının tasarımına yönelik standartlar oluşturulmalı ve hazırlanan programların bu standartlara uygunluğu kontrol edildikten sonra programlar uygulanmaya başlamalıdır.

6.3.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulaması ile yapılması konusunda öğretim elemanlarının görüş ve önerileri belirlenebilir.
- Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasıyla ilgili öğretim yönetim sistemini hazırlayan birim olan UZEM görevlilerinin görüşleri alınabilir.
- Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim uygulamasının verimliliği ve kalıcılığı ölçülebilir.
- Zorunlu ortak derslerin yüz yüze eğitim uygulamasının verimliliği ve kalıcılığı ölçülebilir.
- Zorunlu ortak derslerin öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle (eğitim durumu) ilgili araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O. C. ve Özudoğru, F. (2013). Üniversitelerde ortak zorunlu yabancı dil 1 dersine yönelik bir akademik başarı testinin geliştirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-11.
- Akbaba,B., Kaymakçı,S., Birbudak, T. S. ve Kılcan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 9(2), 285-309.
- Akçatepe, A.G. (2013). *Eğitim fakülteleri eğitim bilimleri bölümü akademisyenlerinin yükseköğretimin amaçlarına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akkaya, N. ve Sevindi, Z. E. (2015). Üniversitelerde okutulan ortak zorunlu Türk dili derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39.
- Al, U. ve Madran, O. R. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 559-271.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya.
- Arslan, M. (2011). *Ulaknet 2011 çalıştayı uzaktan eğitim sunumu*. <http://ulakbim.tubitak.gov.tr/sites/images/Ulakbim/uzaktan.egitim-muhammet.arslan.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Aslantaş, T. (t.y.). *Uzaktan eğitim, uzaktan eğitim teknolojileri ve Türkiye’de bir uygulama*. <http://www.tankutaslantas.com/wp-content/uploads/2014/04/Uzaktan->

E%C4%9Fitim-Uzaktan-E%C4%9Fitim-Teknolojileri-ve-T%C3%BCrkiyede-bir-Uygulama.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Arat, T. ve Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Aubusson, P. & Schuck, S. (2013). Teacher education futures: today's trends, tomorrow's expectations. *Teacher Development*, 17(3), 322-333.
- Babalolu, R. (2013). Yükseköğretimde "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersi (Amaç, kapsam ve güncel tartışmalar ışığında), *Tarih Okulu Dergisi*, 6(16), 589-603.
- Balaban, E. (Şubat, 2012). *Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*. Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Banar, K. ve Fırat, M. (2015). *Bütüncül bir bakıştan açık ve uzaktan eğitim: Türkiye özel*, Yeğitek Uzaktan Eğitim Özel Sayısı, Ankara: MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
- Barış, M. F. (Ağustos, 2013). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Bilgiç, H. G., Doğan, D. ve Seferoğlu, S. (Aralık, 2011). Türkiye'de yükseköğretimde çevrimiçi öğretimin durumu: İhtiyaçlar, sorunlar ve çözüm önerileri. *Yükseköğretim Dergisi*, 1(2), 80-87.
- Brown, S. & Fallon, C. (2003). *E-Learning Standards: A Guide to Purchasing, Developing and Deploying Standards Conformant e-Learning*. Boca Raton, FL: St. Lucie.
- Brint, S., Proctor, K., Murphy, S. P., Bickel, L. T. & Hanneman, R.A. (2009). General education models: continuity and change in the U.S. undergraduate curriculum, 1975–2000. *The Journal of Higher Education*, 80(6), 605-642.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014), *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cabı, E. (Nisan, 2016). Uzaktan eğitimde e-değerlendirme üzerine öğrenci algıları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 94-101.

- Cemiloğlu, M. (2004). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi ile ilgili tespitler değerlendirmeler ve öneriler. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 173-182.
- Çetiner, M. H., Gencel, Ç. ve Erten, Y.M. (t.y.). İnternete dayalı uzaktan eğitim ve çoklu ortam uygulamaları. <http://arsivbelge.com/yaz.php?sc=2085> sayfasından erişilmiştir.
- Çoban, S. (2016). Üniversitelerde öğretim yönetim sistemleri yazılımları kullanımına yönelik bir inceleme. *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-12.
- Debbağ, M. (2012). *İnternet tabanlı öğretim elemanı ve ders değerlendirme yöntemine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirkan, Ö. Bayra, E. ve Baysan, E. (Nisan, 2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin dersleri tâkip etme durumlarının dönem sonu başarılarına etkisi (Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 47-75.
- Duran, N., Önal, A. ve Kurtuluş, C. (t.y.). *E-öğrenme ve kurumsal eğitimde yeni yaklaşım öğrenim yönetim sistemleri*. <http://www.ab.org.tr/ab06/bildiri/165.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Doyran, F. ve Doyran, M. (2013). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi zorunlu ders olmalı mı? Üniversite öğrencilerinin görüş ve önerileri, *Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 163-177.
- Ersoy, N. Ş. (2015). Uzaktan İngilizce dersinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 95-106.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde “program” geliştirme*. Ankara: Edge.
- Eskicumalı, A. (2014). Eğitim bilimine giriş. Y. Özden ve S. Turan (Ed.), *Eğitimin temel kavramları* (s.2-22), Ankara: Pegem.
- Fırat, M. (Ağustos, 2016). 21. yüzyılda uzaktan öğretimde paradigma değişimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(2), 142-150.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem.

- Gazi Üniversitesi. (2018). *Zorunlu ortak derslerin ve kredilerin dağılımı*. <http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem> sayfasından erişilmiştir.
- Gazi Üniversitesi. (2018). *Yabancı dil dersinin içeriğinde yer alan konular*. <http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem> sayfasından erişilmiştir.
- Gazi Üniversitesi. (2018). *Türk dili dersinin içeriğinde yer alan konular*. <http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem> sayfasından erişilmiştir.
- Gazi Üniversitesi. (2018). *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin içeriğinde yer alan konular*. <http://guzem.gazi.edu.tr/posts/view/title/yok-5%28i%29-ortak-dersleri-115157?siteUri=guzem> sayfasından erişilmiştir.
- Göğüş, B. (1983). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*, Ankara.
- Gülüşen, F. (2011). *Bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan eğitim programlarının erişilebilirliklerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Günay, D. ve Günay, A. (2017). Türkiye’de yükseköğretimin tarihsel gelişimi ve mevcut durumu. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(3), 156-178.
- Gürbüz, F. (Nisan, 2014). Students’ views on distance learning in Turkey: An example of Anadolu University open education faculty. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 15(2), 239-250.
- Harman, D. ve Çelikler, G. (2012). Eğitimde hazır bulunuşluğun önemi üzerine bir derleme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi*, 1(3), 147-156.
- Harvard Üniversitesi. (2007). *Genaral education unit report*. Amerika Birleşik Devletleri.
- Hart Araştırma Birliği. (2009). *New applications and trends in general education*. Washington.
- Höçük, S. (2011). *Ankara üniversitesi uzaktan eğitim programına katılan öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- İlhan, E. (2018). *Üniversitelerin lisans programlarında uygulanan çekirdek programın değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İnan, S. (2012). Türkiye'deki üniversitelerde İnkılap dersleri: Tarihsel bakış. *Yükseköğretim Dergisi*, 2(1), 52-55.
- İşman, A., Dabaj, F., Altınay, Z. ve Altınay, F. (Temmuz, 2004). The evaluation of students' perceptions of distance education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(3), 55-61.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem.
- Johnson, S. D., Aragon, S. R., Shaik N. & Palma- Rivas, N. (1999). *Comparative analysis of online vs. face-to-face instruction*. <https://eric.ed.gov/?id=ED448722> sayfasından erişilmiştir.
- Kaban, A. ve Kılıç Çakmak, E. (Mart, 2016). Uzaktan eğitim kalite standartlarının belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 719-736.
- Kalaycı, N. ve Hayırsever, F. (2017). A comparative analysis of general culture courses within the scope of knowledge categories in undergraduate teacher education programs " Turkey and the USA". *Educational Research and Reviews*, 12(1), 1-18.
- Kalaycı, N., Watty, K. & Hayırsever, F. (Ekim, 2008). *Academics' perceptions and expectations on attaining the purposes of higher education: cases in Turkey and Australia*. 11th International Conference on Further Education in the Balkan Countries, Konya,Türkiye. 2008.
- Kalvo, D. (2002). *İçerik yönetim sistemleri*. http://www.techinox.com/82_icerik_Yonetim_Sistemleri.html sayfasından erişilmiştir.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karataş, M. (2013). Üniversitelerdeki Türk dili dersi ve Türkçe konusundaki tutumlar. *Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1881-1898.
- Karataş, S. (2003). Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğrenme deneyimlerinin eşitliği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2(3), 91-104.

- Karataş, S. (2006). Deneyim eşitliğine dayalı internet temelli ve yüz yüze öğrenme sistemlerinin öğrenci başarısı açısından karşılaştırılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 113-132.
- Kaya, Z., (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem.
- Leonard, J.& Guba, S. (2001). *Education at the crossroads: online teaching and students' perspectives on distance learning*. <https://www.researchgate.net/publication/239958580> sayfasından erişilmiştir.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2.b.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. & Saldaña, J. (2013). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook*. Los Angeles, CA: Sage.
- National Committee of Inquiry into Higher Education (NCIHE). (1997). Dearing Report. <https://bei.leeds.ac.uk/Partners/NCIHE/> sayfasından erişilmiştir.
- Newton, R.R. (2000). Tensions and models in general education planning. *Jge: The Journal of General Education*, The Pennsylvania State University, 49(3), University Park, PA.
- Odacioğlu, M. P. (2012). *Uzaktan eğitim programlarının tasarımı ve UZEM yönetici görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- O'Malley, J. & McCraw, H. (1999). Students perceptions of distance learning, online learning and the traditional classroom. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 2(4), 1-12.
- Oran, M. K. ve Karadeniz, Ş. (2007). *İnternet tabanlı uzaktan eğitimde mobil öğrenmenin rolü*. Akademik Bilişim Konferansı, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 167-170.
- Öntaş, T. (2012). *Harmanlanmış öğrenme ve okul uygulaması örneği*. maya- gen. http://www.academia.edu/2326423/HARMANLANMI%C5%9E_%C3%96%C4%9ERENME_VE_OKUL_UYGULAMASI_%C3%96RNE%C4%9E%C4%B0 sayfasından erişilmiştir.

- Özbay, Ö. (2015, Aralık). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Ines Journal Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.
- Özer, B. (2011). *Uzaktan eğitim programlarının öğrenci ve öğretim üyesi görüşleri açısından değerlendirilmesi (Sakarya üniversitesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Özüçetin, Y. ve Nadar S. (Bahar, 2010). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin üniversiteler düzeyinde okutulmaya başlanması ve geline süreç. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 466- 477.
- Özüyürek, A., Bedge, Z., Yavuz, N. F. ve Özkan İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 583-596.
- Rasmussen, R. (2003). *The quantity and quality of human interaction in a synchronous blended learning environment*. UMI Number: 3091443.
- Rivera, J. C. & Rice, M. L. (2002). *A comparison of student outcomes & satisfaction between traditional & web based course offerings*. <https://www.researchgate.net/publication/228741202> sayfasından erişilmiştir.
- Sahin, İ. & Shelly, M. C. (2008). Considering students' perceptions: the distance education student satisfaction model. *Educational Technology & Society*, 11(3), 216–223.
- Saraçaloğlu, A. S. ve Kaşlı, A. (2001). Öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumları ile başarıları arasındaki ilişki. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(1), 112–127.
- Schutte, J. G. (1996). *Virtual teaching in higher education: The new intellectual superhighway or just another traffic jam?* <https://www.csun.edu/~egodard/dta/docs/P-VirtualTeaching.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Şirin, R. ve Tekdal, M. (2015). İngilizce dersinin uzaktan eğitimine yönelik öğrenci görüşleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(1), 323-335.
- Şişman, M. (2016). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem.
- TeknologWeb. (Şubat, 2015). Mobil öğrenme nedir? <https://www.teknologweb.com/mobil-ogrenme-nedir> adresinden erişilmiştir.

- TC. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi (Mayıs, 1981). *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin amacı*. 44(2087).
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV). (Mart, 2014). *Türkiye'deki devlet okullarında İngilizce dilinin öğretimine ilişkin ulusal ihtiyaç analizi*.73, Yorum:Ankara.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-559.
- Tok, H. ve Arıbaş, S. (2008). Avrupa birliğine uyum sürecinde yabancı dil öğretimi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 205-227.
- Ünal, M. ve Özdemir, M. Ç. (2008). Eğitim fakültelerinde ortak ders olarak okutulan yabancı dil derslerinde öğrencilerin bilişsel hazırbulunuşluk düzeylerinin akademik başarıya etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 13-22.
- Ünal, Y., Ekim, U. ve Köklü, M. (2011). Üniversite öğrencilerin ortak zorunlu derslerdeki başarılarının k-means algoritması ile incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Engineering Sciences*, 6(1), 342-347.
- Ünsal, H. (2007). *Harmanlanmış öğrenme etkinliğinin çoklu düzeyde değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Vural, H. (2007). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi üzerine, *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 93(669), 496-503.
- Walker, J. L. (2012). The use of saturation in qualitative research. *Canadian Journal of Cardiovascular Nursing*, 22(2), 37-46.
- Wehlburg, C. M. (2010, Spring). *Integrated general education: a brief look back*, *New Directions For Teaching And Learning*. Published Online in Wiley InterScience, No.121. www.interscience.wiley.com sayfasından erişilmiştir.
- Yalın, H.İ. (2001). *Eğitim teknolojisi ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel.

- Yaman, İ. (2015). Üniversitelerde zorunlu İngilizce (51) derslerinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin artı ve eksiler. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 967-984.
- Yavuz, C. (2015). *Uzaktan ve yüz yüze hizmet içi eğitimin öğrenenleri başarısı ve öğrenmenin kalıcılığı açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yavuz, R. İ. (2012). *Türkçe eğitim programlarındaki değiştirilebilir zorunlu derslerle seçmeli Derslerin devlet üniversiteleri ölçeğinde değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin.
- Yıldız, M. (2015). *Uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgi, inanç ve uygulamaları arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2018). *Öğrenci sayılarının değişimi*. <https://istatistik.yok.gov.tr/sayfasından> erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2017). *Türkiye'deki üniversite sayıları*. <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz/> sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2013). *Yükseköğretim kurumlarında uzaktan öğretime ilişkin usul ve esaslar*. https://www.yok.gov.tr/documents/10279/34559/uzaktan_ogretim_esas_usul.pdf/_sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kanunu (1981). *Yükseköğretimin amacı*. www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.doc adresinden erişilmiştir.

EKLER

Ek 1. Uzaktan Eğitim Görüşme Formu

Sevgili arkadaşlar;

Bu görüşme formunda, yükseköğretim kurumlarında zorunlu ortak dersler (İngilizce, Türk Dili ve Edebiyatı, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük) olarak belirlenmiş olan derslerin yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim uygulamasıyla verilmesine yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Teknolojisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında yapılan bu çalışmanın tüm verileri yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtların doğruluğu araştırmanın niteliği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle ankette bulunan sorulara doğru yanıt vermenizi rica eder,

Çalışmaya verdiğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Fahriye EROĞLU

Gazi Üniversitesi

Eğitim Teknolojisi Yüksek Lisans Öğrencisi

Danışman: Doç. Dr. Nurdan KALAYCI

KİŞİSEL BİLGİLER

Fakülteniz:

Uzaktan eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim Evet () Hayır ()
aldınız mı?

(“Uzaktan eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?” sorusuna “Evet” cevabı verdiyseniz 1. ve 2. Soruyu cevaplayınız. “Hayır” cevabı verdiyseniz 3. soruya geçiniz.)

1. Sizce uzaktan eğitim nedir? Kısaca bilgi veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.Uzaktan eğitim uygulamasını, yüz yüze eğitim ile karşılaştırdığımızda uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Avantajlar	Dezavantajlar

3. Zorunlu Ortak Dersler (İngilizce, Türk Dili ve Edebiyatı, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük) ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Kısaca açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Uzaktan eğitim ile aldığınız zorunlu ortak dersler arasından en çok faydalı bulduğunuz dersi sebepleriyle birlikte yazınız.

..... Çünkü

.....

.....
.....
5. Uzaktan eğitim ile aldığınız zorunlu ortak dersler arasından en az faydalı bulduğunuz dersi sebepleriyle birlikte yazınız.

..... Çünkü
.....
.....
.....
.....

6. Uzaktan eğitim uygulaması ile alınan zorunlu ortak derslerin içeriği hakkında ne düşünüyorsunuz?

(İçerik, derslerde öğrenilen konuları (kavramlar, tanımlar, olaylar, olgular...)kapsar.)

Yabancı Dil:
.....
.....

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi:
.....
.....

Türk Dili:
.....
.....

7.. Uzaktan eğitim uygulaması ile alınan zorunlu ortak derslerin işlenişi (eğitim durumu) hakkında ne düşünüyorsunuz?

(Eğitim durumu, öğretim elemanınızın kullandığı yöntem, teknik, araç-gereç ve materyalleri kapsar.)

Yabancı Dil:
.....
.....

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi:
.....
.....

Türk Dili:
.....
.....

8. Uzaktan eğitim uygulaması ile alınan zorunlu ortak derslerin ölçme ve değerlendirme işlemleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

(Değerlendirme, öğrencilerin ders süresince/sonunda başarı durumunu belirlemek için yapılan tüm faaliyetleri (sınavlar, kendi kendini veya arkadaşını değerlendirme, performans değerlendirme, proje değerlendirme ... vb.) kapsar.)

Yabancı Dil:
.....
.....

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi:
.....
.....

Türk Dili:
.....
.....

9. Almış olduğunuz zorunlu ortak derslerin daha yararlı olması için önerileriniz nelerdir?

Dersin içeriğine yönelik;
.....
.....

Dersin işlenişine (eğitim durumuna) yönelik;
.....
.....

Dersin değerlendirme boyutuna yönelik;

.....

.....

Dersin geneli için;

.....

.....

10. Zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim dışında nasıl bir öğretim uygulaması önerirsiniz? Nedenlerini belirtiniz.

..... olabilir.

Çünkü;

.....

.....

11. Zorunlu ortak derslerin Gazi Üniversitesindeki uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin olumlu ve olumsuz bulduğunuz yönler neleridir?

Olumlu Yönler	Olumsuz Yönler

Ek 2. Yüz Yüze Eğitim Görüşme Formu

Sevgili arkadaşlar;

Bu görüşme formunda, yükseköğretim kurumlarında zorunlu ortak dersler (İngilizce, Türk Dili ve Edebiyatı, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük) olarak belirlenmiş olan derslerin yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim uygulamasıyla verilmesine yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Teknolojisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında yapılan bu çalışmanın tüm veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtların doğruluğu araştırmanın niteliği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle ankette bulunan sorulara doğru yanıt vermenizi rica eder,

Çalışmaya verdiğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Fahriye EROĞLU

Gazi Üniversitesi

Eğitim Teknolojisi Yüksek Lisans Öğrencisi

Danışman: Doç. Dr. Nurdan KALAYCI

KİŞİSEL BİLGİLER

Fakülteniz:

1. Sizce yüz yüze eğitim nedir? Kısaca açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

2. Zorunlu Ortak Dersler (İngilizce, Türk Dili ve Edebiyatı, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük) ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Kısaca açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

3. Yüz yüze eğitim ile aldığınız zorunlu ortak dersler arasında en çok faydalı bulduğunuz dersi sebepleriyle birlikte yazınız.

..... Çünkü
.....
.....
.....

4. Yüz yüze eğitim ile aldığınız zorunlu ortak dersler arasında en az faydalı bulduğunuz dersi sebepleriyle birlikte yazınız.

..... Çünkü
.....
.....
.....

5. Yüz yüze eğitim uygulaması ile alınan zorunlu ortak derslerin içeriği hakkında ne düşünüyorsunuz?

(İçerik, derslerde öğrenilen konuları (kavramlar, tanımlar, olaylar, olgular...)kapsar.)

Yabancı Dil:
.....
.....

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi:
.....
.....

Türk Dili:
.....
.....

6. Yüz yüze eğitim uygulaması ile alınan zorunlu ortak derslerin işlenişi (eğitim durumu) hakkında ne düşünüyorsunuz?

(Eğitim durumu, öğretim elemanınızın kullandığı yöntem, teknik, araç-gereç ve materyalleri kapsar.)

Yabancı Dil:

.....

.....

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi:

.....

.....

Türk Dili:

.....

.....

7. Yüz yüze eğitim uygulaması ile alınan zorunlu ortak derslerin başarı ölçme ve değerlendirme işlemleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

(Değerlendirme, öğrencilerin ders süresince/sonunda başarı durumunu belirlemek için yapılan tüm faaliyetleri (sınavlar, kendi kendini veya arkadaşını değerlendirme, performans değerlendirme, proje değerlendirme ... vb.) kapsar.)

Yabancı Dil:

.....

.....

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi:

.....

.....

Türk Dili:

.....

.....

8. Almış olduğunuz zorunlu ortak derslerin daha yararlı olması için önerileriniz nelerdir?

Dersin içeriğine yönelik;

.....
.....

Dersin işlenişine (eğitim durumuna) yönelik;

.....
.....

Dersin değerlendirme boyutuna yönelik;

.....
.....

Dersin geneline;

.....
.....

Aşağıdaki soruyu cevaplayınız. Eğer cevabınız evet ise 9. soruya devan ediniz. Eğer hayır ise 10. soruya geçiniz.

**Uzaktan eğitim ile ilgili herhangi bir
eğitim aldınız mı?**

Evet ()

Hayır ()

9. Uzaktan eğitim uygulamasını, yüz yüze eğitim ile karşılaştırdığımızda yüz yüze eğitimin avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Avantajlar	Dezavantajlar

10. Zorunlu ortak derslerin işlenişine yönelik uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim dışında nasıl bir öğretim uygulaması önerirsiniz? Nedenlerini belirtiniz.

..... olabilir.

Çünkü;

.....

.....

Ek 3. Zorunlu Ortak Dersleri Uzaktan Eğitim Uygulamasıyla Veren Üniversiteler

ÜNİVERSİTENİN ADI	ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Devlet
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Vakıf
Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	Devlet
Adıyaman Üniversitesi	Devlet
Adnan Menderes Üniversitesi	Devlet
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Devlet
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Devlet
Akdeniz Üniversitesi	Devlet
Aksaray Üniversitesi	Devlet
Altınbaş Üniversitesi	Vakıf
Amasya Üniversitesi	Devlet
Anadolu Üniversitesi	Devlet
Ankara Üniversitesi	Devlet
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Devlet
Antalya Bilim Üniversitesi	Vakıf
Atatürk Üniversitesi	Devlet
Atılım Üniversitesi	Vakıf
Avrasya Üniversitesi	Vakıf
Bahçeşehir Üniversitesi	Vakıf
Balıkesir Üniversitesi	Devlet
Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi	Devlet
Bartın Üniversitesi	Devlet
Bayburt Üniversitesi	Devlet
Beykent Üniversitesi	Vakıf
Beykoz Üniversitesi	Vakıf
Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi	Vakıf
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Vakıf
Bingöl Üniversitesi	Devlet
Buruni Üniversitesi	Vakıf
Bitlis Eren Üniversitesi	Devlet
Bursa Teknik Üniversitesi	Devlet
Bölent Ecevit Üniversitesi	Devlet
Cumhuriyet Üniversitesi	Devlet
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Devlet
Çankaya Üniversitesi	Vakıf

Çankırı Karatekin Üniversitesi	Devlet
Çukurova Üniversitesi	Devlet
Dicle Üniversitesi	Devlet
Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet
Düzce Üniversitesi	Devlet
Erciyes Üniversitesi	Devlet
Erzincan Üniversitesi	Devlet
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Devlet
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Vakıf
Fırat Üniversitesi	Devlet
Gazi Üniversitesi	Devlet
Gaziantep Üniversitesi	Devlet
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Devlet
Giresun Üniversitesi	Devlet
Gümüşhane Üniversitesi	Devlet
Hacettepe Üniversitesi	Devlet
Haliç Üniversitesi	Vakıf
Harran Üniversitesi	Devlet
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Vakıf
Hitit Üniversitesi	Devlet
Işık Üniversitesi	Vakıf
İnönü Üniversitesi	Devlet
İskenderun Teknik Üniversitesi	Devlet
İstanbul Arel Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Ayvansaray Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Bilgi Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Bilim Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Gedik Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Kent Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Rumeli Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Ticaret Üniversitesi	Vakıf

İstanbul Üniversitesi	Devlet
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Vakıf
İstinye Üniversitesi	Vakıf
Kadir Has Üniversitesi	Vakıf
Kafkas Üniversitesi	Devlet
Kapadokya Üniversitesi	Vakıf
Karabük Üniversitesi	Devlet
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet
Kastamonu Üniversitesi	Devlet
Kırıkkale Üniversitesi	Devlet
Kırklareli Üniversitesi	Devlet
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Devlet
Kocaeli Üniversitesi	Devlet
Maltepe Üniversitesi	Vakıf
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Devlet
Mardin Artuklu Üniversitesi	Devlet
Marmara Üniversitesi	Devlet
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Devlet
Mersin Üniversitesi	Devlet
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet
Mustafa Kemal Üniversitesi	Devlet
Muş Alparslan Üniversitesi	Devlet
Namık Kemal Üniversitesi	Devlet
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Devlet
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Devlet
Nişantaşı Üniversitesi	Vakıf
Okan Üniversitesi	Vakıf
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Vakıf
Ordu Üniversitesi	Devlet
Piri Reis Üniversitesi	Vakıf
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Devlet
Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Devlet
Sakarya Üniversitesi	Devlet
Sanko Üniversitesi	Vakıf
Selçuk Üniversitesi	Devlet
Siirt Üniversitesi	Devlet
Süleyman Demirel Üniversitesi	Devlet

Şırnak Üniversitesi	Devlet
Trakya Üniversitesi	Devlet
Uşak Üniversitesi	Devlet
Üsküdar Üniversitesi	Vakıf
Yalova Üniversitesi	Devlet
Yaşar Üniversitesi	Vakıf
Yıldız Teknik Üniversitesi	Devlet
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Devlet

Ek 4. Zorunlu Ortak Dersleri Yüz Yüze Eğitim Uygulamasıyla Veren Üniversiteler

ÜNİVERSİTENİN ADI	ÜNİVERSİTENİN TÜRÜ
Abdullah Gül Üniversitesi	Devlet
Ahi Evran Üniversitesi	Devlet
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Devlet
Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	Vakıf
Anka Teknoloji Üniversitesi	Vakıf
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Devlet
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Devlet
Antalya AKEV Üniversitesi	Vakıf
Ardahan Üniversitesi	Devlet
Artvin Çoruh Üniversitesi	Devlet
Başkent Üniversitesi	Vakıf
Batman Üniversitesi	Devlet
Boğaziçi Üniversitesi	Devlet
Bozok Üniversitesi	Devlet
Çağ Üniversitesi	Vakıf
Doğuş Üniversitesi	Vakıf
Dumlupınar Üniversitesi	Devlet
Ege Üniversitesi	Devlet
Erzurum Teknik Üniversitesi	Devlet
Fenerbahçe Üniversitesi	Vakıf
Galatasaray Üniversitesi	Devlet
Gebze Teknik Üniversitesi	Devlet
Hakkari Üniversitesi	Devlet
Iğdır Üniversitesi	Devlet
İbn Haldun Üniversitesi	Vakıf
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Kültür Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Şehir Üniversitesi	Vakıf
İstanbul Teknik Üniversitesi	Devlet
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	Vakıf
İzmir Demokrasi Üniversitesi	Devlet
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Vakıf
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Vakıf
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	Vakıf
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Devlet

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Devlet
Koç Üniversitesi	Vakıf
Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	Vakıf
KTO Karatay Üniversitesi	Vakıf
MEF Üniversitesi	Vakıf
Mimar Kemal Güzel Sanatlar Üniversitesi	Devlet
Munzur Üniversitesi	Devlet
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Devlet
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Vakıf
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Devlet
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Devlet
Özyeğin Üniversitesi	Vakıf
Pamukkale Üniversitesi	Devlet
Sabancı Üniversitesi	Vakıf
Sinop Üniversitesi	Devlet
TED Üniversitesi	Vakıf
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	Vakıf
Toros Üniversitesi	Vakıf
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	Vakıf
Türk-Alman Üniversitesi	Vakıf
Ufuk Üniversitesi	Vakıf
Uludağ Üniversitesi	Devlet
Yeditepe Üniversitesi	Vakıf
Yüksek İhtisas Üniversitesi	Vakıf

Aktif olmayan üniversiteler;

- İstanbul Bakırçay Üniversitesi (Devlet)
- Lokman Hekim Üniversitesi (Vakıf)
- Ostim Teknik Üniversitesi (Vakıf)
- Türkiye Uluslararası İslam, Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi (Devlet)

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..